

ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตาก

นางคุณัญญา จำนงค์รัตน์

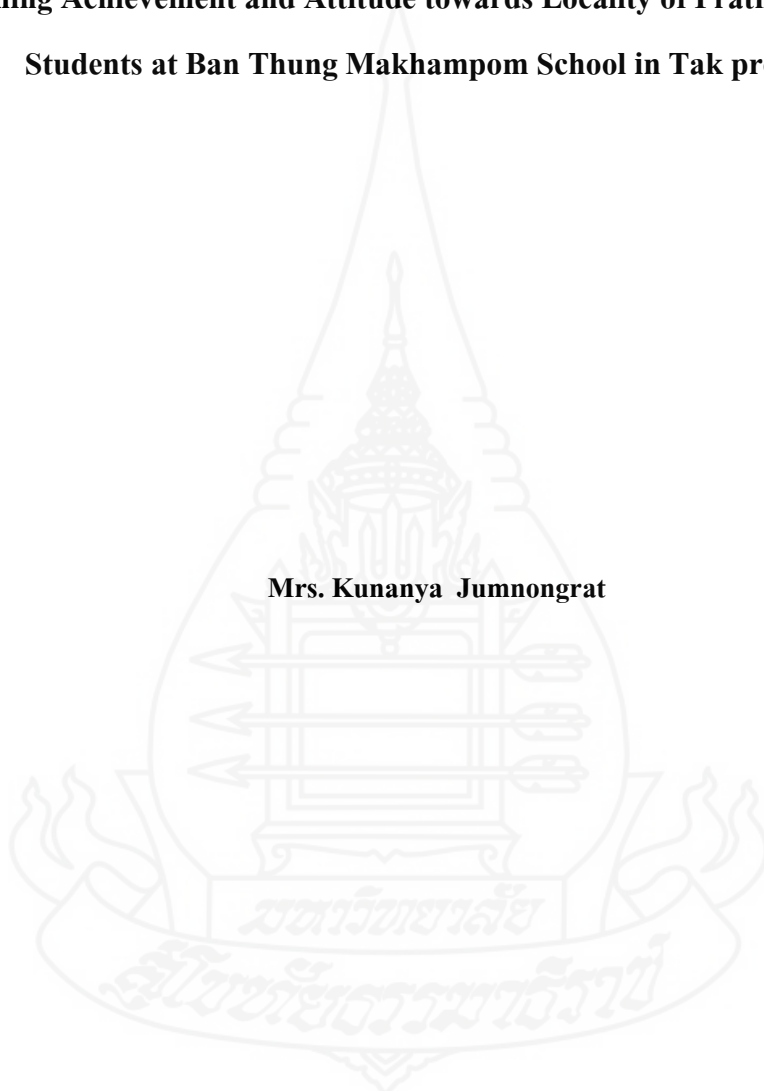

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2560

**The Effects of Using a Supplementary Reading Entitled Mueang Tak Na Yon on
Learning Achievement and Attitude towards Locality of Prathom Suksa IV
Students at Ban Thung Makhampom School in Tak province**

Mrs. Kunanya Jumnonrat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2017

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องเมืองตากน่ายล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตาก

ชื่อและนามสกุล นางคุณัญญา จำนงศรีรัตน์

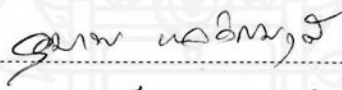
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

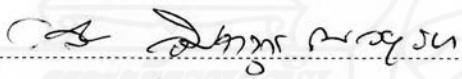
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

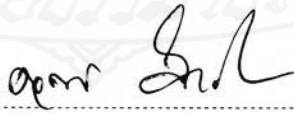
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ครุณี จำปาทอง

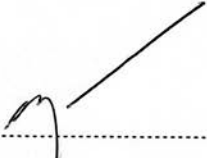
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.อุมาพร หล่อสมฤดี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ครุณี จำปาทอง)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา รุ่งโรจน์วัณิชย์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องเมืองตากน่ายล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตาก

ผู้วิจัย นางคุณัญญา จำนงค์รัตน์ รหัสนักศึกษา 2572101802 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา
(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ครุณี จำปาทอง **ปีการศึกษา** 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องเมืองตากน่ายล
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 (2)
เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ก่อนและหลังเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม
เรื่อง เมืองตากน่ายล และ (3) เปรียบเทียบเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้
หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558
โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตาก จำนวน 10 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย ได้แก่ (1) หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล (2) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคม
ศึกษา (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (4) แบบวัดเจตคติ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนพารามตริก

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองตากน่ายล มีประสิทธิภาพตาม
เกณฑ์ 80/80 (2) นักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล มีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ (3) นักเรียนมีเจตคติต่อท้องถิ่นหลังเรียน สูงกว่าก่อน
เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ หนังสืออ่านเพิ่มเติม เมืองตากน่ายล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อท้องถิ่น

Thesis title: The Effects of Using a Supplementary Reading Entitled Mueang Tak Na Yon on Learning Achievement and Attitude towards Locality of Prathom Suksa IV Students at Ban Thung Makhampom School in Tak Province

Researcher: Mrs. Kunanya Jumnongrat; **ID:** 2572101802;

Degree: Master of Education (curriculum and Instruction);

Thesis advisors: (1) Dr. Walai Isarankura Na Ayudhaya, Assistant Professor;

(2) Dr. Darunee Jumpathong, Assistant Professor; **Academic year:** 2017

Abstract

The purposes of this research were (1) to develop a supplementary reading entitled Mueang Tak Na Yon for Prathom Suksa IV to meet the 80/80 efficiency criterion; (2) to compare students' learning achievements before and after learning with the use of the supplementary reading entitled Mueang Tak Na Yon; and (3) to compare students' learning attitudes towards locality before and after learning with the use of the supplementary reading entitled Mueang Tak Na Yon.

The research sample consisted of 10 Prathom Suksa IV students studying in the second semester of the 2015 academic year at Ban Thung Makhampom School in Tak province, obtained by cluster sampling. The employed research instruments were (1) a supplementary reading entitled Mueang Tak Na Yon; (2) social studies learning management plans; (3) a learning achievement test; and (4) an attitude test. The data were analyzed using the mean, standard deviation, and non-parametric statistics.

Research findings showed that (1) the developed supplementary reading entitled Mueang Tak Na Yon met the 80/80 efficiency criterion; (2) the post-learning achievement of the students who learned with the use of the supplementary reading entitled Mueang Tak Na Yon was significantly higher than their pre-learning counterpart achievement at the .01 level of statistical significance; and (3) the students' post-learning attitude toward locality was significantly higher than their pre-learning counterpart attitude at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Supplementary Reading, Mueang Tak Na Yon, Learning Achievement, Attitude Towards Locality

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ครุณี จำปาทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นางคารุณี วังหา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย นางสาวโสภา สุขวิทยากรณ์ และนายปกิต วิเศษปัดชา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ได้พิจารณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทำให้ได้เครื่องมือ วิจัยที่มีคุณภาพ ทำให้การวิจัยประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนใน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นายศุภวิชญ์ ปัญญาคม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่ง มะขามป้อมและคณะครู นักเรียนที่สนับสนุน อำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้จนทำให้การ วิจัยสำเร็จด้วยดี

ประโยชน์ที่พึงได้จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยได้มอบให้คุณพ่อคุณแม่ ผู้มีพระคุณ ทุกท่านที่มีส่วนต่อความสำเร็จของการวิจัยครั้งนี้

คุณัญญา จำนงค์รัตน์

เมษายน 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่ได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้	
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	8
แนวคิดเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม	14
แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	34
แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติ	49
บริบทโรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม	69
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	72
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	80
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	80
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	80
การเก็บรวบรวมข้อมูล	92
การวิเคราะห์ข้อมูล	93
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน้ำขล	94

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล.....	95
การเปรียบเทียบเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล.....	96
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	98
สรุปการวิจัย	99
อภิปรายผล	99
ข้อเสนอแนะ	102
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	113
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ.....	114
ข หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายลและการหาประสิทธิภาพ.....	119
ค แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการหาประสิทธิภาพ.....	207
ง แผนการจัดการเรียนรู้และการหาประสิทธิภาพ.....	229
จ แบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่นและการหาประสิทธิภาพ.....	241
ประวัติผู้วิจัย	248

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	สาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอดคล้องกับเรื่องราวของท้องถิ่น.....	12
ตารางที่ 2.2	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายลเป็นสื่อ.....	33
ตารางที่ 2.3	แสดงจำนวนห้องเรียน จำนวนนักเรียน จำแนกตามชั้นเรียนและเพศ ปีการศึกษา 2558.....	69
ตารางที่ 3.1	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด เนื้อหาและมโนคติของแต่ละบทในหนังสือ อ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล.....	82
ตารางที่ 3.2	โครงสร้างการจัดการเรียนรู้.....	87
ตารางที่ 4.1	ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ..	94
ตารางที่ 4.2	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล.....	95
ตารางที่ 4.3	ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล	96
ตารางที่ 4.4	เจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล.....	97
ตารางที่ 4.4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล.....	97

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 27 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของ หลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึง ประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) 2545 : 15) ดังนั้น หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงเน้นพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็น มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและ เป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและ การศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และ พัฒนาตนเอง ได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ 2552, น.3)

สถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่นำหลักสูตรแกนกลางไปใช้ จึงมีหน้าที่จัดการศึกษาให้ผู้เรียน เกิดความรู้ คุณธรรม และจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ ชีวิตจริงของตนเองในท้องถิ่น เรียนรู้สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ตลอดจนให้มีความรักความผูกพัน และมีความ ภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบ อาชีพและการดำรง ชีวิตในสังคม ได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนาคนดีและพลเมืองดี ที่จะขยาย ขอบเขตจากการเป็นคนดีของครอบครัว จนเป็นพลเมืองดีของประเทศและโลกตามลำดับ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาหนึ่งที่มีส่วนสำคัญที่ จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร เนื่องจากเป็นวิชาที่มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตได้อย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และ การอยู่ร่วมกันในสังคม การ

ปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจของการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามยุค สมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความ อดทน อดกลั้น ยอมรับในความเปลี่ยนแปลง และมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก (กรมวิชาการ 2552, น.1) แต่จากการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาใน โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ตั้งอยู่ใน ตำบล พระธาตุ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ก่อนข้างต่ำ ดังจะเห็นได้จากคะแนน O-net ปี 2558 ได้คะแนนเฉลี่ย 48.40 คะแนนซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศ ที่คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 49.18 คะแนนและยังลดลงจากปี 2557 ที่ได้คะแนนเฉลี่ย 60.00 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) online : 2559) จากการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียนในหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีเนื้อหาค่อนข้างมาก และเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลหรือสถานที่ที่นักเรียนไม่คุ้นเคยทำให้นักเรียนขาดความสนใจหรือแรงจูงใจในการเรียน นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่อง ท้องถิ่นหรือจังหวัดของตน เนื่องจากฐานะทางบ้านค่อนข้างยากจน ทำให้ขาดโอกาสในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือในการหาข้อมูลเพิ่มเติมนอกโรงเรียน อีกทั้งยังขาดประสบการณ์ตรงในการเดินทางไปยังอำเภอหรือสถานที่ต่างๆ ในจังหวัดของตนเอง ทำให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับจังหวัดของตนเองน้อยมาก

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารพบว่า ในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษานั้น การจัดเนื้อหาต้องจัดเรียงระดับความยากง่ายหรือเริ่มจากลักษณะใกล้ตัว มีการเรียงข้อมูลให้เป็นระบบ แบ่งตามหัวข้อต่างๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและควรใช้สื่อการเรียนรู้อุปกรณ์ที่เป็นนามธรรมหรือมีความซับซ้อน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจได้ชัดเจน และเชื่อมโยงข้อมูลเก่ากับข้อมูลใหม่ได้ง่ายขึ้น(วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา 2554, น.2-18) ซึ่งสอดคล้องกับ พิสิศักดิ์ วัฒน บัวกนก (2554, น.6) ที่เห็นว่าในการจัดการเรียนการสอน ควรจะเริ่มจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนคุ้นเคย หรือประสบการณ์ที่ใกล้ตัวไปหาประสบการณ์ที่ไกลตัว เพื่อผู้เรียนจะได้มีความเข้าใจ เช่น การสอนให้นักเรียนรู้จักการใช้แผนที่ ควรจะเริ่มจากแผนที่ของจังหวัดของผู้เรียนก่อนแผนที่จังหวัดอื่นหรือแผนที่ประเทศไทยซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมรอบตัวเขา ได้แก่ สังคมบ้าน ครอบครัว เรื่อยไปจนถึงสังคมระดับประเทศและระดับโลก ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตรการเรียนการสอนโดยการบูรณาการเนื้อหาท้องถิ่นกับสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมจะทำให้นักเรียนมีความ

เข้าใจ สนใจในบทเรียนมากขึ้นเนื่องจากเป็นเรื่องใกล้ตัว อีกทั้งยังช่วยให้ความรู้ในท้องถิ่นของตนเองซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นอีกด้วย โดยจะต้องให้นักเรียนได้อ่านหนังสืออื่นนอกเหนือจากหนังสือเรียน นั่นคือ หนังสืออ่านประกอบหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพราะหนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นหนังสือที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริม การอ่าน การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยนำหัวข้อหรือสาระเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องในหลักสูตรมาเรียบเรียงให้นักเรียนศึกษาประกอบการเรียน เพื่อให้มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น (จินตนา ไบกาชยี่ 2542, น.6) และยังสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง เป็นการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยนักเรียนสามารถพกพาไปอ่านได้ทุกที่ ทุกเวลาตามความสะดวกหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่น จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม เพื่อช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่นให้กับผู้เรียน

นอกจากนี้จากการศึกษาผลการวิจัยพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ผลิตขึ้นเป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักท้องถิ่นสูงขึ้น ดังเช่น พิมลรัตน์ สุกใส (2556, น.47) ได้ศึกษาผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง รักเมืองอุบลราชธานี ที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักท้องถิ่นของนักเรียนที่เรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักท้องถิ่นสูงกว่าก่อนเรียนและจากการวิจัยยังพบว่า ผู้เรียนมีความสนใจต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ทำให้กระตือรือร้นที่จะอ่าน และซักถาม พุดคุยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวในหนังสือซึ่งผู้เรียนมีความรู้อยู่บ้างแล้ว หรือในบางเรื่องผู้เรียนไม่มีความรู้ เพียงแต่ได้ยินได้ฟังมาบ้างทำให้อยากที่จะเรียนรู้เรื่องเหล่านั้นมากยิ่งขึ้น เมื่อผู้เรียนมีความสุขเพลิดเพลินมีโอกาสนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนเองรู้ แลกเปลี่ยนกับเพื่อนๆ และครู ทำให้รู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและท้องถิ่นของตน ดังนั้นหนังสืออ่านเพิ่มเติม จึงมีคุณค่าสามารถพัฒนาเจตคติหรือความรู้สึกต่อท้องถิ่นของผู้เรียนได้ (เนตรนิภา นิษานนท์ 2549, น.84)

จากการศึกษาเอกสาร หลักการ เหตุผล และงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ให้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล เป็นสื่อการเรียนการสอน โดยพัฒนาเนื้อหาในหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ให้สอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตรแกนกลาง ในบางมาตรฐานและตัวชี้วัด ประกอบกับการเรียนการสอน โดยใช้หนังสือเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนมากขึ้น เนื่องจากเป็นเรื่องในท้องถิ่นซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

ส่งผลให้เกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตน และสอดคล้องกับคุณภาพผู้เรียนที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลาง ในการจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่า ผู้เรียนจะต้องมีความรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง และสภาพเศรษฐกิจ โดยเน้นความเป็นไทย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2552, น.4)

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

2.3 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 เจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนที่เรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากร

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม ตำบลพระธาตุ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

4.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม ตำบลพระธาตุ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

4.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่าыл

4.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- 2) เจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง เอกสารประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง เมืองตากน่าыл ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยการรวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาเกี่ยวกับที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ สภาพเศรษฐกิจ ประวัติความเป็นมา บุคคลสำคัญ และวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดตาก มีลักษณะการเขียนบรรยายเชิงสารคดี ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ ที่สามารถใช้ได้ทั้งในห้องเรียน โดยครูเป็นผู้นำเสนอ ใช้ประกอบการเรียนการสอนในชั้นสอน และนอกห้องเรียน โดยให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองตามงานที่ครูมอบหมายให้

5.1.1 การใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่าыл หมายถึง การนำเอกสารประกอบการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยในห้องเรียนจะใช้ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสร้างเจตคติต่อท้องถิ่น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีการลงมือปฏิบัติจริง ได้แก่ การวิเคราะห์ การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ และการสรุปภายใต้การตั้งคำถามของครู รวมทั้งกิจกรรมนอกห้องเรียน ได้แก่ การสัมภาษณ์ และการทัศนศึกษา เป็นต้น

5.1.2 ประสิทธิภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง คุณภาพของเอกสารประกอบการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ไปทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละของคะแนนที่นักเรียนทุกคนทำแบบทดสอบหลังเรียนในแผนการสอนได้ถูกต้องร้อยละ 80 ของคำตอบทั้งหมด

80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละของคะแนนที่นักเรียนทุกคนทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ถูกต้องร้อยละ 80 ของคำตอบทั้งหมด

5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนความสามารถที่เกิดจากการเรียน วิชา สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ซึ่งวัดจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.3 เจตคติต่อท้องถิ่น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อท้องถิ่นและความรู้สึกนั้นส่งผลต่อการเอาใจใส่เรื่องราวหรือสิ่งที่เกิดขึ้นและปฏิบัติสืบต่อกันในท้องถิ่นซึ่งมีความครอบคลุมเรื่อง ความสำคัญของท้องถิ่นจังหวัดตาก การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความคิดและการปฏิบัติต่อชุมชนสังคมส่วนรวม โดยใช้แบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่น ในการวัด

5.4 แบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่น หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ประเมินความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น ของ รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์ ซึ่งครอบคลุมเรื่อง ความสำคัญของท้องถิ่นจังหวัดตาก การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความคิดและการปฏิบัติต่อชุมชนสังคมส่วนรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

6.1 ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 สามารถใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียน ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

6.2 ได้แนวทางการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่น

6.3 นักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ได้รับความรู้เกี่ยวกับจังหวัดของตนเอง ทำให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในจังหวัดของตนมากขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตากนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาความรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
 - 1.2 คุณภาพผู้เรียน
 - 1.3 สาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐานและตัวชี้วัด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอดคล้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.2 ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.3 ลักษณะที่ดีของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.4 การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.5 การจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.2 ระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.3 เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.4 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. เอกสารที่เกี่ยวกับเจตคติ
 - 4.1 ความหมายของเจตคติ
 - 4.2 ลักษณะสำคัญของเจตคติ
 - 4.3 องค์ประกอบของเจตคติ

- 4.4 การเกิดและการเปลี่ยนเจตคติ
- 4.5 เครื่องมือวัดและการวัดเจตคติ
- 4.6 การสร้างแบบวัดเจตคติ
- 5. บริบทโรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม
- 6. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ขอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำ ความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ 2551, น.1)

1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(กระทรวงศึกษาธิการ 2551, น.2 - 3) ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไว้จำนวน 11 มาตรฐาน โดยจัดแบ่งเป็น 5 สาระย่อย ได้แก่

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีมีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันยึดมั่นศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและบริการ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกัน ทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาวิเคราะห์สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ได้มีการกำหนดตัวชี้วัดซึ่งระบุถึงที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้

1.2 คุณภาพผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ 2551, น.4) ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนที่มีความครอบคลุมในด้านความสามารถและทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามระดับชั้นไว้ดังนี้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง

ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็น ผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ

ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง

ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจ โดยเน้นความเป็นประเทศไทย

ได้รับการพัฒนาความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนา มากยิ่งขึ้น

ได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น

ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่างๆ ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจ ในภูมิภาค ชีวโลกตะวันออกและตะวันตกเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม จริยธรรม ค่านิยมความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

จากคุณภาพผู้เรียนที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ความสำเร็จของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คือ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเข้าใจ และนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้ให้เป็นชีวิตที่ดีงามและช่วยสร้างสรรค์สังคม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาจึงเป็นการเชื่อมโยงให้ผู้เรียน เรียนรู้การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง อยู่อย่างมีความสุข โดยเรียนผ่านสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในห้องหรือในโรงเรียน หรือวิเคราะห์จากตัวอย่างสถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคม เพื่อให้เด็กฝึกคิดวิเคราะห์ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง รู้จักตัวเอง สามารถจัดการชีวิตของตัวเอง และมีวิถีชีวิตร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง

1.3 สาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐานและตัวชี้วัด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอดคล้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐานและตัวชี้วัด จากหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับเรื่องราวของท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหนังสือ ดังแสดงในตารางที่ 2.1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 สารการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอดคล้องกับเรื่องราวของท้องถิ่น

สาระที่ สอดคล้อง	มาตรฐานที่สอดคล้อง	ตัวชี้วัดที่สอดคล้อง
สาระที่ 1	มาตรฐาน ส 1.1	ส 1.1 ป 4/5
ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	รู้ และเข้าใจประวัติ ความ สำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือ ศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธา ที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	ชื่นชมการทำมาค้าของ ตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชนตาม หลักศาสนา พร้อมทั้งบอก แนวปฏิบัติในการดำเนิน ชีวิต
สาระที่ 2	มาตรฐาน ส 2.1	ส 2.1 ป 4/4
หน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรม และการ ดำเนินชีวิตใน สังคม	เข้าใจและปฏิบัติตาม หน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดี งาม และธำรงรักษาประเพณีและ วัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันใน สังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข	อธิบายความแตกต่างทาง วัฒนธรรมของกลุ่มคนใน ท้องถิ่น
สาระที่ 3	มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และ	ส 3.2 ป 4/1
เศรษฐศาสตร์	สถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความ สัมพันธ์ ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการ ร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก	อธิบายความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจของคนในชุมชน
สาระที่ 4	มาตรฐาน ส 4.1	ส 4.1 ป 4/3
ประวัติศาสตร์	เข้าใจความหมายความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์ เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ	แยกแยะประเภทหลักฐาน ที่ใช้ในการศึกษาความ เป็นมาของท้องถิ่น

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

สาระที่ สอดคล้อง	มาตรฐานที่สอดคล้อง	ตัวชี้วัดที่สอดคล้อง
สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์	มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และ ความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล ต่อกัน และกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุปล และใช้ข้อมูลภูมิ สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ	ส 5.1 ป 4/1 ใช้แผนที่ ภาพถ่าย ระบุ ลักษณะสำคัญทางกายภาพ ของจังหวัดตนเอง ส 5.1 ป 4/2 ระบุแหล่งทรัพยากรและ สิ่ง ต่าง ๆ ในจังหวัดของ ตนเองด้วยแผนที่ ส 5.1 ป 4/3 ใช้แผนที่อธิบาย ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด
	มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์กับสภาพ แวดล้อมทาง กายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	ส 5.2 ป 4/1 อธิบายสภาพ แวดล้อมทาง กายภาพของชุมชนที่ส่งผล ต่อการดำเนินชีวิตของคน ในจังหวัด ส 5.2 ป 4/2 อธิบายการเปลี่ยนแปลง ภาพแวดล้อมในจังหวัด และผลที่เกิดจากการ เปลี่ยนแปลงนั้น ส 5.2 ป 4/3 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมในจังหวัด

จากตารางดังกล่าว จะเห็นได้ว่าทั้ง 5 สาระ ในหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คือ ศาสนา หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และ ภูมิศาสตร์ มีบางมาตรฐานและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับเนื้อหา ของเรื่องราวจังหวัดตากผู้วิจัยจึงได้นำมาตรฐานและตัวชี้วัดเหล่านี้ ไปพัฒนาเป็นเนื้อหาในหนังสือ อ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่าыл โดยกำหนดหัวข้อเรื่อง ตามสาระ ดังนี้

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรมหัวข้อเรื่อง บุคคลสำคัญของจังหวัดตาก
2. สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมหัวข้อเรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดตาก
3. สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์หัวข้อเรื่อง สภาพเศรษฐกิจของจังหวัดตาก
4. สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์หัวข้อเรื่อง ประวัติความเป็นมาของจังหวัดตาก
5. สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ หัวข้อเรื่อง สภาพทั่วไปของจังหวัดตาก ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้
 - ที่ตั้งและอาณาเขต
 - ลักษณะภูมิประเทศ
 - ลักษณะภูมิอากาศ

อนึ่งในการพัฒนาหนังสือนั้น ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเนื้อหาให้มีความเชื่อมโยงระหว่าง สาระการเรียนรู้แกนกลางกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. แนวคิดเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม

2.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

มีนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา ได้ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2534, น.67) ได้ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ หนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตรสำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคลซึ่งหนังสือประเภทนี้เคยเรียกว่า หนังสืออ่านประกอบ

จินตนา ไบกาชุย (2542, น.134) ได้ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ว่า คือ หนังสือที่บรรจุความรู้ซึ่งอาจจะเป็นความรู้ส่วนใดส่วนหนึ่งจากสูตรหรือความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งเป็นประโยชน์เสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นนักเรียนวัยต่างๆ มีลักษณะแนวการ

เขียนทั้งในแง่ให้สาระ ประโยชน์โดยตรงในลักษณะการเขียนแบบสารคดีและให้ความสนุกในลักษณะการเขียนแบบบันเทิงคดีปะปนอยู่ด้วย แต่เน้นหนักไปในแง่ให้สาระ ประโยชน์มากกว่าความบันเทิง ทั้งนี้การเน้นหนักในแง่ให้สาระ ประโยชน์ความรู้จะเป็นจุดประสงค์สำคัญของการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ถวัลย์ มาศจรัส (2551, น.20) ได้อธิบายความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ว่าเป็นหนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล

ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของหนังสืออ่านเสริม (supplymentary reading) ไว้ว่า (2555, น.525) คือ วัสดุสิ่งพิมพ์ที่ไม่ใช่ตำราหลัก ซึ่งอาจเป็นหนังสือ วารสาร นิตยสาร สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ที่ใช้ประกอบการอ่าน เพื่อช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจในบทเรียน หรือสาระสำคัญเพิ่มเติมให้กว้างขวางขึ้น อาจมีการปฏิบัติเสริม และโดยทั่วไปมักอ่านเข้าใจง่ายกว่าตำรา

Dictionary of Education ซึ่งมี Carter V.Good เป็นบรรณาธิการ (1973, น.187) ได้กล่าวถึงความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ว่า เป็นหนังสือที่ใช้ในการประกอบการเรียนการสอนและให้ความรู้เพิ่มเติม เสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้อ่าน

นอกจากความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมดังกล่าวแล้ว เนื่องจากหนังสืออ่านเพิ่มเติมซึ่งจะเป็นหนังสือที่จะนำไปใช้กับเด็กทุกระดับและหนังสืออ่านเพิ่ม เรื่อง เมืองตากน่ายล จะนำไปใช้กับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงถือว่าเป็นหนังสือสำหรับเด็กด้วยนั้น ซึ่งมีนักการศึกษาได้อธิบายถึงความหมายหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

จินตนา ไบกาชุย (2534, น.22) ได้กล่าวถึง ความหมายของหนังสือสำหรับเด็กว่า บางคนอาจเรียกว่า “วรรณกรรมสำหรับเด็ก” มีผู้ให้ความหมายไว้หลายอย่าง รวมทั้งที่กรมวิชาการได้กำหนดความหมาย โดยจัดเข้าอยู่ในหนังสือเสริมประสบการณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็นประเภทๆ ได้แก่ หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสืออุเทศ และหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2547, น.13) ได้อธิบายความหมายของหนังสือสำหรับเด็กไว้ว่าหนังสือสำหรับเด็กเป็นหนังสือที่มีจุดมุ่งหมายในการจัดทำขึ้นสำหรับเด็กโดยเฉพาะ หรืออาจให้ผู้ใหญ่อ่านให้เด็กฟังก็ได้ อาจเป็นหนังสือภาพล้วนๆ (picture book) หรือการ์ตูน มีเนื้อหาสาระและรูปแบบตัวอักษรที่เหมาะสมกับ วัย ความรู้ความสามารถของเด็ก

จุฑามาศ สุขขำจรรยา (2549, น.6) ได้อธิบายความหมายหนังสือสำหรับเด็ก ไว้ว่าหนังสือสำหรับเด็ก คือหนังสือทุกชนิดที่เขียนขึ้นสำหรับเด็ก โดยเฉพาะมีวิธีเขียนให้เหมาะสมกับ วัย ความสนใจ ความต้องการประสบการณ์ของเด็ก

ธารทิพย์ แก้วเหลี่ยม (2559, online) ได้กล่าวถึง หนังสือสำหรับเด็กว่า เป็นหนังสือที่เขียนหรือจัดทำขึ้นให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้เด็กมีความรู้ ความบันเทิง ส่งเสริมทักษะการอ่าน ปลุกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน หากจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นจะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนอีกด้วย

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นหนังสือสำหรับเด็กทุกระดับ ที่มีเนื้อหาอิงหลักสูตร สร้างขึ้นเสริมเนื้อหาวิชาต่างๆทั้งในรูปแบบบันเทิงคดีและสารคดี เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถของแต่ละบุคคลในการอ่าน ซึ่งสามารถเลือกอ่านได้ทั้งในและนอกเวลาเรียนและหากจัดทำเนื้อหาเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นก็จะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนได้อีกด้วย

2.2 ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

มีนักการศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ ดังนี้

ลักษณะ รอดสน (2540, น.28) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือสอนที่มีประโยชน์ทั้งต่อผู้สอน และผู้เรียน เป็นสื่อที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้อ่านได้อ่านและมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น ช่วยส่งเสริมทักษะการอ่าน และเป็นแหล่งการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม

จินตนา ไบกาชุย (2542, น.143) ได้กล่าวถึงลักษณะบทบาทหน้าที่และประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ไว้ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมความรู้ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความรู้หรือทักษะ ความคิดรวบยอด หลักการ หรือทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการดำเนินชีวิต การศึกษาหาความรู้รวมทั้งก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการในด้านต่างๆ

2. ส่งเสริมสติปัญญา หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาโดยเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้พัฒนาทักษะในการสังเกต ตีความ เปรียบเทียบ ให้เหตุและผล จำแนกแจกแจง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ตลอดจนสามารถนำความรู้และทักษะเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่างๆ นอกเหนือไปจากการมีเนื้อหาสาระที่ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ

3. ส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสม หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรสอดแทรกแนวความคิดที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดเจตคติที่เหมาะสมในการนำความรู้ต่างๆ ไปใช้ตามแนวทางที่พึงประสงค์ นอกเหนือไปจากการเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นความรู้และส่งเสริมสติปัญญา

4. ส่งเสริมความเข้าใจ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะที่ส่งเสริมให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ โดยการใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ทางด้านการใช้ภาษาของผู้อ่าน สามารถเสนอเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนของความรู้และตามการพัฒนาการสติปัญญาของผู้อ่าน ให้ตัวอย่างที่เหมาะสมตลอดจนใช้เทคนิควิธีหรือเครื่องส่งเสริมความเข้าใจอื่นๆ เช่น ภาพประกอบ แผนภูมิ ตาราง คำถาม และอภิสิทธิ์เหล่านี้ เป็นต้น

5. ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการเน้นเรื่องราวที่เด็ก สนใจ เห็นความสำคัญและประโยชน์ของเรื่องราวที่เสนอซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้เรียนอาจสอดแทรกคำถามย่อยต่างๆ ตลอดจนเสนอแนะหนังสืออื่นๆ ที่ผู้อ่านอาจจะไปศึกษาให้กว้างขวางให้ลึกซึ้งขึ้นตามความต้องการและสนใจของแต่ละบุคคล

เทียมจันทร์ ศรีสังข์ (2542, น.12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้ สามารถส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน มีความสำคัญต่อการพัฒนาสติปัญญาของเด็ก เป็นแหล่งความรู้และสนองความสนใจของเด็ก และสามารถใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมสำหรับนักเรียนอีกด้วย

บันลือ พฤกษ์วัน (2545, น.58) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้แบบเรียนเกือบทุกวิชาไม่ว่าภาษาไทยหรือวิชาอื่นๆ ไม่อาจสนองความต้องการในด้านความเข้าใจความหมายเรื่องราวได้กว้างขวางพอหนังสืออ่านเพิ่มเติมย่อมจะช่วยขยายประสบการณ์ได้มากกว่าทั้งยังมีภาพประกอบช่วยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นอีกด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมมักจัดทำเพื่อความมุ่งหมายเฉพาะเรื่องย่อมจะช่วยเน้นขยายเป็นเรื่องราวช่วยให้เกิดความเพลิดเพลินสร้างนิสัยรักการอ่านได้มากกว่าแบบเรียนฉะนั้นหนังสืออ่านเพิ่มเติมย่อมสนองความต้องการในการอ่านการฝึกทักษะการอ่านเด็กใช้เวลาอ่านอย่างมีอิสระทั้งในห้องเรียนห้องสมุดเป็นการเสริมลักษณะนิสัยรักอ่านการค้นคว้าและพัฒนาการอ่านได้มาก

ในส่วนของหนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาสังคมศึกษา ได้มีผู้วิจัยกล่าวถึง ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ อมรา ชวนขยัน (2552, น.9) ได้อธิบาย ถึงความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ไว้ว่า เป็นสื่อที่ไม่สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายของผู้เรียนมากมาย อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้ด้วย อันจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และตระหนักในคุณค่า เกิดความรัก ความภาคภูมิใจ ความผูกพันและเต็มใจที่จะช่วยอนุรักษ์สิ่งดีๆ ของท้องถิ่นเอาไว้มากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความสำคัญ คือเป็นสื่อที่ช่วยขยายความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของหลักสูตรจัดทำขึ้นตามความเหมาะสมของวัย ช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ สติปัญญา และเจตคติต่อท้องถิ่นรวมทั้งการศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้

2.3 ลักษณะที่ดีของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

มีนักการศึกษา และผลการวิจัย ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ ดังนี้

สมพร จารุณัฐ (2540, น.19) ได้อธิบายลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ว่า

1. เป็นหนังสือที่สามารถสนองความต้องการของนักเรียนได้
2. เป็นหนังสือที่เหมาะสมกับความรู้และความสนใจของนักเรียน
3. เป็นหนังสือที่เหมาะสมกับความรู้และความสามารถของนักเรียนที่จะอ่านซึ่ง

ได้แก่ ความเหมาะสมในการใช้ภาษา ประสพการณ์และสิ่งแวดล้อมของนักเรียน และควรเป็นเรื่องจริงใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุด

4. เป็นหนังสือที่ให้แง่คิดในด้านคุณธรรม จริยธรรมหรือสุภาษิตสอนใจ
5. เป็นหนังสือที่มีเนื้อเรื่อง มีแก่นสาร และมีสาระถูกต้อง เนื้อหาความจริงมี

คุณค่าต่อชีวิต มีประโยชน์ น่าสนใจ ให้ความเพลิดเพลิน เกิดความคิด อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

เทียมจันทร์ ศรีสังข์ (2542, น.12-13) อธิบายคุณลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีไว้ดังต่อไปนี้

1. ด้านเนื้อหา เนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมต้องสอดคล้องกับหลักสูตรซึ่งอาจจะไม่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรก็ได้ นอกจากนี้แล้วเนื้อหาต้องมีความทันสมัย และถูกต้อง ผู้อ่านได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินจากการอ่านและสามารถสรุปเรื่องราวหรือใจความสำคัญได้

2. ด้านโครงสร้าง ควรมีรูปแบบหรือโครงสร้างที่เหมาะสมที่สุดที่สามารถสื่อเนื้อหาสาระหรือความคิดให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวในหนังสือได้มากและดีที่สุด

3. ด้านการนำเสนอเนื้อหา ต้องมีเอกภาพ มีสัมพันธ์ภาพและจุดเน้น เพื่อให้ที่น่าสนใจและเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น

4. ด้านการใช้ภาษา ต้องใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักภาษา สามารถเข้าใจได้ง่าย สื่อความหมายชัดเจน เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้อ่าน

5. ด้านการนำไปใช้ เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน ต้องสามารถนำไปใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ถวัลย์ มาศจรัส (2551, น.20) ได้อธิบายคุณลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมต้องสอดคล้องกับหลักสูตรอาจไม่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรแต่มีเนื้อหาอิงเรื่องใดเรื่องหนึ่งในหลักสูตร เนื้อหาของหนังสือต้องมีความถูกต้องทันสมัย ผู้อ่านได้รับความรู้ความเพลิดเพลินจากการอ่าน และสามารถสรุปเรื่องราวหรือใจความสำคัญของเรื่องได้

2. ด้านโครงสร้าง โครงสร้างหรือรูปแบบของข้อความต้องเลือกรูปแบบหรือโครงสร้างที่เหมาะสมที่สุดที่สามารถสื่อเนื้อหาสาระหรือความคิดให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวในหนังสืออ่านเพิ่มเติมได้ดีที่สุด

3. ด้านการนำเสนอ เนื้อหาการนำเสนอเนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีต้องประกอบด้วย

3.1 การนำเสนอต้องมีเอกภาพผู้เขียนต้องเรียบเรียงและนำเสนอเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และมีการตั้งชื่อเรื่องหรือหัวข้อสอดคล้องกับเนื้อหา

3.2 การนำเสนอต้องมีสัมพันธภาพมีการเชื่อมโยงความคิดตั้งแต่ระดับความคิดย่อยขยายออกไปสู่ความคิดหลักของเรื่องเป็นไปตามลำดับ

3.3 การนำเสนอต้องมีจุดเน้นคือความคิดสำคัญที่จะทำให้ผู้อ่านได้ทราบมีการนำเสนอที่ผู้อ่านแยกรายละเอียดจากสาระสำคัญหรือผู้เขียนอาจเสนอเนื้อหาส่วนที่สำคัญในปริมาณที่มากกว่าส่วนอื่นนอกจากนี้ต้องมีการยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนทำให้เนื้อหาที่น่าสนใจผู้อ่านไม่เบื่อหน่ายและยังเข้าใจง่ายขึ้น

4. ด้านการใช้ภาษา หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีต้องใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย ใช้ภาษาเข้าใจง่าย สื่อความหมายได้ชัดเจนเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้อ่าน

5. ด้านการออกแบบรูปเล่มของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ผู้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีต้องออกแบบขนาดและความหนาของหนังสือให้เหมาะสมในการจับถือได้สะดวกการเขียนเล่ม ประณีตตัวอักษรต้องเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของนักเรียนพิมพ์ตัวอักษรสวยงามอ่านง่ายชัดเจนการบรรจุคำหรือข้อความในแต่ละหน้าเหมาะสมการพิมพ์ตัวสะกดการันต์ถูกต้องตามหลักภาษาไทย

6. ด้านภาพประกอบต้องสอดคล้องกับเนื้อหาช่วยเสริมความเข้าใจในการอ่านมีความชัดเจนขนาดของภาพประกอบเหมาะสมกับหน้ากระดาษและขนาดตัวอักษรภาพประกอบยังช่วยให้การนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจและช่วยเพิ่มสีสันให้แก่ผู้อ่าน

พันอร์ มารุ่งเรือง (2553, น.57) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ เรื่อง ของดิกระตุ่มแบน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไว้ดังนี้

1. ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ ขนาดของหนังสือเหมาะสมในการจับถือได้อย่างสะดวก ลักษณะของปกหนังสือที่น่าสนใจ ชวนให้อยากอ่านตัวอักษรที่พิมพ์สวยงาม อ่านง่ายและชัดเจน

2. ด้านเนื้อเรื่อง เนื้อเรื่องในหนังสือช่วยให้มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น ความยาวของเนื้อเรื่องแต่ละบทเหมาะสม การเรียบเรียงเนื้อเรื่องชวนติดตาม เนื้อเรื่องแปลกออกไปจากหนังสือเล่มอื่นๆ ที่มีอยู่ อ่านแล้วสามารถสรุปเรื่องราวหรือใจความสำคัญของเนื้อเรื่องแต่ละบทได้ กิจกรรมท้ายบทมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่องเนื้อเรื่องส่งเสริมให้เกิดความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

3. ด้านภาพประกอบ ภาพประกอบสวยงามและชัดเจน ภาพประกอบช่วยให้เกิดความรู้และความเข้าใจในเนื้อหา การจัดวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับหน้าหนังสือ ภาพประกอบดึงดูดให้อยากอ่านเนื้อเรื่อง

4. ด้านการใช้ภาษา ใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย ภาษาที่ใช้สละสลวยและเข้าใจความหมายได้

5. ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ มีหนังสืออ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับท้องถิ่นไว้สำหรับค้นคว้าหาข้อมูลได้ นักเรียนได้รับการปลูกฝังให้เห็นคุณค่าของของดีที่เกิดจากภูมิปัญญาอันเป็นสมบัติล้ำค่าของท้องถิ่นหนังสือเล่มนี้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดนิสัยใฝ่เรียนรู้ รักการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เมื่อศึกษาจบแล้วนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบการเรียนในวิชาอื่นหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้หนังสืออ่านเพิ่มเติมซึ่งมีความเหมาะสมที่จะเป็นหนังสือสำหรับเด็กด้วยนั้น ผู้สร้างควรคำนึงถึงองค์ประกอบหลายด้านเพื่อให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย ได้มีนักการศึกษาหลายท่าน กล่าวถึงลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

จินตนา ไบกาชุย (2542, น.10) ได้กล่าวถึงลักษณะหนังสือสำหรับเด็กโดยทั่วไป ดังนี้

1. เนื้อหา มีวัตถุประสงค์และแก่นของเรื่องบ่งบอกชัดเจน

2. เนื้อหาที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถในการอ่าน และความสนใจในการอ่านของผู้อ่านตามระดับวัย
3. รูปแบบการเขียนเนื้อหา หรือการเสนอเนื้อหาที่มีหลายประเภท ได้แก่ นิยาย นิทาน เรื่องสั้น สารคดี บทความ เมื่อเลือกใช้ประเภทใดต้องใช้อย่างถูกต้อง ตามรูปแบบไม่ปะปนจนล้นสน และควรกลมกลืนกันไป นั่นคือเขียนให้ผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กสามารถอ่านเข้าใจง่ายและรู้เรื่องเร็วที่สุด
4. หนังสือควรมีรูปภาพเป็นส่วนประกอบสำคัญ สัดส่วนของภาพกับเนื้อหาขึ้นอยู่กับวัยของผู้อ่าน
5. จำนวนภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่ใช้ง่ายๆ ถูกต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก สั้น กระชับ ได้ใจความ
6. ใช้ตัวอักษร และขนาดตัวอักษรชนิดที่อ่านง่ายและชัดเจนเหมาะสมกับวัย
7. รูปเล่มหนังสือ ควรมีขนาดไม่ใหญ่ไม่เล็ก กว้างหรือยาวเกินไป มีสีสวยงามเหมาะสมสะดุดตา การเย็บเล่มแข็งแรงทนทาน

นพวรรณ สิริเวชกุล (2548, น.11) ได้กล่าวถึงหนังสือที่ดีสำหรับเด็ก ไว้ว่า จะต้องเป็นหนังสือที่อ่านแล้วทำให้เกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน มีเนื้อหาสาระตรงกับใจผู้อ่าน คือวัยเด็ก มีรูปเล่มสะดุดตาก่อให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น ชวนให้หยิบขึ้นมาพลิกดูเนื้อหาข้างใน ซึ่งลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กที่ดีจะต้องมีสิ่งต่อไปนี้

1. เทคนิคการพิมพ์และการจัดรูปเล่ม หมายถึง ความสวยงาม ขนาดของตัวอักษรที่ต้องดึงดูดใจเด็ก อีกทั้งขนาดของรูปเล่มก็จะต้องเหมาะสมกับความต้องการของเด็กด้วย คุณภาพของกระดาษต้องดี มีการจัดรูปเล่มให้ดูโปร่งสบายตา ภาพกับอักษรที่ต้องใช้ต้องไม่ทับกันจนดูยุ่งเหยิง รวมทั้งต้องมีชื่อเรื่องที่ทำให้เด็กเกิดความสนใจ

2. เนื้อหา ควรจะมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็กแต่ละช่วงอายุการดำเนินเรื่องควรเข้าใจชวนให้น่าติดตาม มีขนาดไม่สั้นหรือยาวจนเกินไปสำหรับในเด็กแต่ละวัย รวมทั้งต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับเมื่ออ่านหนังสือเล่มนั้นๆ ด้วย

เจตน์ คุชฤทธิ์ (2554, น.47) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กที่ดีว่า ควรมีการออกแบบและจัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างเหมาะสม หนังสือสำหรับเด็กจึงควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. รูปเล่มลักษณะ หมายถึง ลักษณะทั่วไปของหนังสือประกอบไปด้วย รูปเล่มขนาดสภาพภาพประกอบ การใช้ตัวอักษร การจัดหน้า ความหนาของกระดาษ รวมไปถึงระบบของ

การผลิต เป็นต้น ซึ่งจะต้องมีลักษณะที่สอดคล้องเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กและเอื้อต่อการอ่านหรือใช้หนังสือ

2. ลักษณะของเนื้อหาหรือเรื่องราว หนังสือสำหรับเด็กนั้นควรมีเนื้อหาหรือเรื่องราวที่ไม่ซับซ้อน ทั้งยังควรมีลักษณะที่ตรงไปตรงมาเพื่อให้เด็กเข้าใจง่าย

กล่าวโดยสรุป หนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็กที่ดึนั้นต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. มีเนื้อหาที่ดี คือ

1.1 ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2551

1.2 ความสั้นยาวของเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน

1.3 ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน

1.4 เนื้อหามีความทันสมัยและถูกต้อง

1.5 ชื่อเรื่องหรือหัวข้อสอดคล้องกับเนื้อหา

2. มีการใช้ภาษาที่ดีคือ

2.1 ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักภาษา

2.2 ใช้ศัพท์และประโยคไม่ซับซ้อนเหมาะสมกับระดับชั้น

2.3 ใช้ภาษาเข้าใจง่ายสื่อความหมายชัดเจนเหมาะสมกับวัยและความสามารถ

ของผู้อ่าน

2.4 ใช้ภาษาในการตั้งชื่อเรื่องน่าสนใจชวนให้ติดตาม

3. มีภาพประกอบที่ดี คือ

3.1 ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา

3.2 ภาพประกอบสวยงามและชัดเจน

3.3 ขนาดและการวางภาพเหมาะสมกับหน้ากระดาษ

3.4 ภาพประกอบดึงดูดความสนใจให้อยากอ่านเนื้อเรื่อง

3.5 ภาพประกอบช่วยให้เกิดความรู้และเข้าใจในเนื้อหา

4. มีรูปเล่มที่ดี คือ

4.1 ขนาดของหนังสือเหมาะสมในการจับถือได้อย่างสะดวก

4.2 ปกหนังสือดึงดูดความสนใจชวนให้เปิดอ่าน

4.3 การจัดรูปเล่มหนังสือทำให้อ่านง่าย

4.4 ขนาดของตัวอักษรสวยงาม อ่านง่ายชัดเจน

4.5 การบรรจุคำหรือข้อความในแต่ละหน้าเหมาะสม

5. มีคุณประโยชน์ คือ

- 5.1 ผู้อ่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- 5.2 ช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้
- 5.3 ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจและมีจิตสำนึกที่ดี
- 5.4 เป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนด้วยการแสวงหาความรู้ด้วย

ตนเอง

5.5 เป็นสื่อการสอนที่สามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนของครู และนักเรียนได้เป็นอย่างดี

2.4 การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม

มีนักการศึกษา และผลการวิจัย ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527, น.12 – 21) ได้เสนอแนะขั้นตอนในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม สรุปได้ ดังนี้

1. จะต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยอาจศึกษาจากหนังสือขณะการประกวด ศึกษาจากผลงานของนักเขียนต่างๆ เข้าฟังการอบรมเกี่ยวกับการสร้างหนังสือเด็ก

2. เลือกเนื้อหา อาจนำมาใช้ได้หลายทาง เช่น นำเรื่องมาจากหลักสูตร หรือนำเรื่องมาจากสภาพท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสามารถหาได้จากการศึกษาความสนใจ และความต้องการของเด็กวัยต่างๆ

3. เขียนโครงเรื่อง (Plot) โครงเรื่องจะครอบคลุมถึงจำนวนหน้า จำนวนหัวข้อเรื่อง ความยาวสั้นของแต่ละหัวข้อเรื่องของย่อหน้า เพื่อจะได้นำไปสู่การจัดรูปเล่ม และการจัดวางหน้าให้เหมาะสมกับภาพประกอบ โครงเรื่องควรจัดหน้าย่อ ๆ ให้เห็นชัดทั้งเรื่อง โดยเริ่มที่วางจุดหมาย หรือแก่น (Theme) ของเรื่องก่อน เมื่อได้แก่นของเรื่องแล้วจึงคิดหรือผูกเป็นโครงเรื่อง

4. การเขียนบท (Script) เป็นการนำเรื่องที่ได้จากโครงเรื่อง หรือเนื้อเรื่องย่อมาเขียนบอกขั้นตอนของเรื่องและรูปภาพ โดยการบอกแต่ละหน้าของหนังสือตั้งแต่หน้าปก ใบบรองปก หน้าปกใน จนถึงหน้าสุดท้าย การเขียนบทสคริปต์จะเป็นแนวทางในการจัดวางภาพและรูปเล่มของหนังสือได้ว่า หนังสือเรื่องนี้แต่ละหน้าจะมีอะไรบ้าง คำบรรยายอะไรบ้าง และมีกี่หน้า

5. การทำคัมมี (Dummy) คือ การทำหนังสือจำลองของหนังสือที่จะทำขึ้นมา อาจจะทำเป็นรูปเล่มเล็กๆ ก็ได้ แล้วนำรายละเอียดของบทสคริปต์ที่เขียนขึ้นมาเขียนและวาดรูปลงไปที่ยึดคัมมี ตั้งแต่ปกไปจนถึงหน้าสุดท้าย คัมมีเป็นการทดลองทำก่อนที่จะพิมพ์เป็นเล่ม เพื่อจะได้อู่ว่ามีความเหมาะสมเพียงใด

6. การทำรูปเล่ม (Format) เป็นเรื่องเกี่ยวกับ ลักษณะรูปร่าง ขนาดกระดาษ ขนาดของตัวหนังสือ หรือการพิมพ์ ลักษณะและขนาดของรูปเล่มควรมีขนาดพอเหมาะหยิบถือได้สะดวก ความหนาของหนังสือขึ้นอยู่กับระดับของผู้อ่าน หนังสือที่มีเนื้อหายาวมากควรแบ่งออกเป็นหลายเล่ม โดยจบเป็นตอน ๆ แต่ละตอนจบในตัวเอง ขนาดของรูปเล่มถือเอาความกะทัดรัดเปิดง่ายเป็นเกณฑ์ รูปเล่มที่นิยมในการสร้างหนังสือ คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน

7. การตั้งชื่อเรื่อง อาจตั้งก่อนหรือหลังการเรียนรู้ก็ได้ แต่ควรจะทำให้ความสนใจเร็ว มีความแปลกใหม่ ทำให้เขาได้ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องอะไร รู้จักใช้ถ้อยคำ สำนวนที่เด็กคิดใจ และเกิดภาพพจน์ ชื่อเรื่องอาจพิจารณาจากตัวเอกของเรื่อง จำนวนตัวละคร ชื่อสัตว์ เนื้อเรื่อง ชื่อสถานที่ หรือลักษณะรูปร่างของหนังสือ

กัญญาพร นิตยประภา (2534, น.76-77) ได้อธิบายถึงส่วนประกอบต่างๆ ของหนังสือ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมได้ ดังนี้

1. ใบบ่มปก (Jacket) คือส่วนที่ทำหน้าที่หุ้มปกหนังสือ บนใบบ่มปกนี้จะมีภาพสวยๆ ซึ่งตรงกับเนื้อเรื่องในหนังสือ มีชื่อผู้เขียนภาพประกอบอยู่ด้วย ภาพบนใบบ่มปกของหนังสือบางเล่มอาจเหมือนกับภาพปกนอกก็ได้

2. ปกนอก (Cover) อาจเป็นปกแข็งหรือปกอ่อนก็ได้บนปกของหนังสือเด็กจะมีภาพสวยๆ ซึ่งตรงกับเนื้อเรื่องของหนังสือ ผู้วาดภาพประกอบจะเลือกภาพที่เด่นและดึงดูดความสนใจของเด็ก จะมีชื่อผู้เขียนและผู้วาดภาพประกอบอยู่ด้วย

3. ใบบรองปก (End Papers) จะเป็นหน้าว่าง ใบบรองปกมีทั้งด้านหน้าและด้านหลัง

4. หน้าชื่อเรื่อง (Half title page) หน้านี้จะมีชื่อหนังสือปรากฏอยู่เท่านั้นหนังสือบางเล่มจะตัดส่วนนี้ออกไป

5. หน้าปกใน (Title Page) เป็นหน้าสำคัญ เพราะบรรณารักษ์จะอาศัยหน้านี้ทำบัตรรายการและเขียนบรรณานุกรม หน้าปกในประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ชื่อผู้วาดภาพประกอบ ชื่อชุดผู้จัดพิมพ์หรือสำนักพิมพ์ สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ ครั้งที่พิมพ์

6. หน้าลิขสิทธิ์ (Copyright Page) อยู่ด้านหลังของหน้าปกในจะบอกให้ทราบว่าหนังสือเล่มนี้ได้จดทะเบียนลิขสิทธิ์เมื่อใด

7. หน้าคำอุทิศ (Dedication) เป็นคำที่ผู้เขียนกล่าวแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

8. เนื้อหา (Content) เป็นหน้าที่แสดงให้เห็นว่าเนื้อเรื่องหนังสือนั้นแต่ละบทอยู่หน้าใด

9. เนื้อเรื่อง (Text) หน้าแรกของเนื้อเรื่องจะเป็นหน้าขวามือ แต่หนังสือที่พิมพ์ 2 หน้าก็อาจเริ่มจากหน้าซ้ายมือ

10. อภิธานศัพท์ (Glossary) สำหรับหนังสือเด็กที่มีคำศัพท์เฉพาะเป็นจำนวนมาก ควรอธิบายคำศัพท์เรียงตามลำดับอักษร ไว้ด้วยเพื่อช่วยให้เด็กอ่านเนื้อเรื่องได้เข้าใจยิ่งขึ้น

11. หน้าแสดงกิจกรรม เป็นหน้าที่ให้เด็กได้ฝึกเขียนรูป ระบายสีหรือมีแบบฝึกหัด ช่วยให้เข้าใจในเนื้อเรื่องดีขึ้น อาจอยู่ท้ายบทหรือท้ายเล่ม

จินตนา ไบกาซูยี (2542, น.134) ได้กล่าวถึงการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ว่าควรดำเนินการตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1. การวางแผนการเขียน เป็นการวางแผนการเขียนล่วงหน้า เพื่อใช้เป็นหลักหรือแนวทางในการเขียน ขั้นตอนการวางแผนการเขียน ดังต่อไปนี้

1.1 กำหนดประเภทหนังสือและกำหนดแนวในการเขียนให้ตรงตามจุดประสงค์ของหนังสือประเภทนั้นๆรวมทั้งตรงกับความต้องการของเด็กด้วย

1.2 กำหนดจุดประสงค์ของการเขียน เพื่อให้การเขียนหรือการอ่านนั้นๆ มีเป้าหมาย ทิศทางที่ชัดเจน ทั้งนี้จุดประสงค์ต้องเด่นชัด

1.3 กำหนดระดับผู้อ่านกลุ่มประชากร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนให้ตรงกับระดับอายุ เพศ และความสนใจในการอ่าน

1.4 กำหนดเนื้อหาหรือหัวข้อเรื่องให้ตรงกับเนื้อหาในหลักสูตรหรือตามความสนใจและความต้องการการอ่านตามวัยของเด็ก

1.5 กำหนดชื่อเรื่อง ให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่องให้ตรงกับเนื้อหาเพื่อให้ผู้อ่านสามารถคาดคะเนได้ว่าภายในเรื่องอะไร

1.6 กำหนดโครงสร้างเนื้อหาหรือโครงเรื่องให้เห็นชัดเจน โดยคำนึงถึงโครงสร้างเนื้อหาทางวิชาการเป็นสำคัญ

1.7 กำหนดแนวการเขียน ให้สม่ำเสมอตลอดทั้งเล่ม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการเขียนแบบร้อยแก้วและเป็นแบบความเรียง

1.8 กำหนดแหล่งข้อมูลค้นคว้าอ้างอิง เพื่อสะดวกในการนำข้อมูลมาใช้

2. การจัดทำรูปเล่มและต้นฉบับ

การจัดทำรูปเล่มและต้นฉบับหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นการกำหนดโครงสร้างของหนังสือทั้งเล่ม โดยกำหนดว่าหนังสือควรมีขนาดรูปเล่มอย่างไร มีความยาวขนาดใด มีรูปภาพประกอบหรือไม่ อย่างไร การจัดหน้า การเข้าเล่ม การเย็บเล่ม การออกแบบปก เหล่านี้เป็นต้น

2.1 ความยาวของหนังสือ ความยาวของหนังสือขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้อ่านตามวัย เช่น วัย 6-11 ขวบ ยาวประมาณ 8-24 หน้า (ขนาด 8 หน้ายก) 16-32 หน้า (ขนาด 16 หน้ายกใหญ่) วัย 12-14 ขวบ ยาวประมาณ 50 - 100 หน้า (ขนาด 16 หน้ายก) และขึ้นอยู่กับความยากง่ายและธรรมชาติของเนื้อหาสาระ

2.2 รูปเล่มที่ได้มาตรฐานการกำหนดรูปเล่มของหนังสือซึ่งประกอบด้วยขนาดของหนังสือและจำนวนหน้าของหนังสือ สำหรับมาตรฐานการตัดกระดาษของโรงพิมพ์ที่นิยมกันมีดังนี้

กระดาษ 31x 34 นิ้ว ผลิตหนังสือขนาด 185 x 260 มม. (8 หน้ายก) แนวตั้ง-นอน

ขนาด 130 x 185 มม. (พอกเกตบุค) แนวตั้ง

กระดาษ 24 x 35 นิ้ว ผลิตหนังสือขนาด 210 x 297 มม. (8 หน้ายกใหญ่) แนวตั้ง

ขนาด 148 x 210 มม. (16 หน้ายกใหญ่) แนวตั้ง

ทั้งนี้หนังสือใดไม่มีการกำหนดจำนวนหน้าให้เข้ากับมาตรฐานการตัดกระดาษของ โรงพิมพ์หนังสือเล่มนั้นจะมีราคาสูงมาก

2.3 ภาพประกอบ แผนที่ แผนภูมิและอื่น ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเครื่องมือและเครื่องทุ่นแรงในการอ่าน มีหรือไม่มี ถ้ามีต้องชัดเจนเข้าใจได้ง่าย มีขนาดเหมาะสม

2.4 การจัดรูปเล่มและจัดหน้าหนังสือ ผู้เขียนจะต้องรู้วิธีการจัดทำรูปเล่มอย่างคร่าว ๆ ที่เรียกว่า การจัดทำคัมมี้ (dummy) ซึ่งหมายถึงรูปเล่มที่จำลองมาจากหนังสือเล่มที่จะจัดพิมพ์จริงประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับขนาดรูปเล่ม ปก จำนวนหน้า และการจัดวางหน้า เพื่อใช้เป็นแบบสำหรับจัดพิมพ์และเรียงพิมพ์ฉบับจริง

2.5 การจัดทำต้นฉบับเป็นการจัดทำต้นฉบับหรือเรื่องราวที่เขียนขึ้นให้สมบูรณ์เรียบร้อยและชัดเจน โดยควรทำเป็นต้นฉบับอย่างน้อย 2 ชุด ส่งให้โรงพิมพ์และเก็บไว้กับตัวผู้เขียนเอง

สมพร จารุณัฐ (2540, น.13) ได้กล่าวถึงการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

1. ขั้นตอนสำรวจ

ควรพิจารณาบทเรียนก่อนว่ามีหัวข้อเรื่องราวใดบ้างที่สมควรจะทำก็ควรจัดเฉพาะที่จำเป็นก่อนในบางท้องถิ่นอาจมีอาชีพขนบธรรมเนียมประเพณีตำนานหรือเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาให้นำมาพิจารณาจัดทำหรือเรื่องที่กำลังเป็นปัญหาของสังคมหรือชุมชนกำลังประสบอยู่เช่นการทำลายทรัพยากรสุขภาพอนามัยการขาดความร่วมมือและเรื่อง que เห็นว่าจำเป็นจะต้องปลูกฝังเยาวชนให้แนวคิดในการแก้ปัญหา

2. กำหนดจุดประสงค์

การกำหนดจุดประสงค์เป็นการระบุถึงประสบการณ์ที่เด็กควรได้รับและระบุช่วงระดับชั้นซึ่งจำเป็นต้องใช้หนังสือนั้นไว้อย่างกว้างๆว่าจะมุ่งเสริมวิชาใดให้ชัดเจน

3. วิธีเขียน

3.1 นำส่วนสำคัญขึ้นมาก่อนเป็นการเร้าใจแล้วดำเนินการเขียนตามโครงเรื่องทีว้างไว้

3.2 เสริมแทรกคติพจน์หรือข้อคิดลงในข้อเขียนถ้าคติพจน์เป็นร้อยกรองก็จะดียิ่งขึ้นเพราะจะทำให้เรื่องน่าอ่านและผู้อ่านจำได้ดี

3.3 ควรมีภาพประกอบเพราะภาพเป็นแรงจูงใจให้เด็กอยากอ่านอยากรู้เรื่องเกี่ยวกับภาพนั้นและภาพยังเป็นเครื่องช่วยอธิบายได้อีกด้วย

4. ด้านการใช้ภาษา

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาในหนังสืออ่านเพิ่มเติม 2 ลักษณะดังนี้

1. ศัพท์มีรายการอธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะไว้ในหนังสือเพื่อช่วยผู้อ่านทำความเข้าใจเรื่องด้วย

2. การใช้ภาษาถูกต้องชัดเจนสละสลวยเข้าใจง่ายและการอธิบายความกะทัดรัดไม่วกวน

5. เนื้อเรื่อง

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาเนื้อเรื่องในการตรวจหนังสืออ่านเพิ่มเติมสรุปได้ดังนี้

1. เนื้อเรื่องสอดคล้องกับจุดประสงค์ต้องกำหนดจุดประสงค์ในการเขียนหนังสือให้ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้อ่านได้ความรู้ความคิดทักษะและเจตคติอย่างไร

2. เนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาการของแต่ละสาขาเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปไม่ขัดต่อระเบียบประเพณีและวัฒนธรรมของสังคม

3. เนื้อเรื่องยากง่ายพอเหมาะกับวัยประสบการณ์และความสามารถทางสติปัญญาของผู้อ่านที่จะได้รับ

4. เนื้อเรื่องสั้นยาวพอเหมาะไม่สั้นเกินไปจนผู้อ่านไม่สามารถเกิดความเข้าใจเรื่องนั้นได้หรือยืดยาวสับสน

5. เนื้อเรื่องเหมาะสมกับประสบการณ์วุฒิภาวะสภาพแวดล้อมของผู้อ่านตลอดจนเป็นตัวอย่างที่สมจริงด้วย

6. การใช้ภาพประกอบ

ภาพประกอบในหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่ามีบทบาทสำคัญดังนี้

1. ภาพช่วยเสริมเนื้อหาสาระและเรื่องราวภาพแสดงรูปร่างลักษณะของคนสัตว์ และสถานที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาสาระได้อย่างรวดเร็วและไม่ผิดพลาด
2. ภาพช่วยดึงดูดความสนใจภาพประกอบเหล่านั้นอาจจะต้องมีสีสัน หลากหลายภาพสวยงามและชัดเจนมีความถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระจะช่วยส่งเสริมความเข้าใจ
3. ภาพช่วยเสริมสร้างจินตนาการลึกซึ้งและกว้างไกลขึ้นเกี่ยวกับสถานที่เวลา เหตุการณ์อารมณ์และความรู้สึก
4. ภาพประกอบเป็นภาพถ่ายทั้งภาพขาวดำและภาพสีสะท้อนให้เห็นสิ่งที่ปรากฏในภาพตามความเป็นจริง

7. การทำดัมมี่

การทำดัมมี่คือการทำเล่มหนังสือจำลองของหนังสือที่จะทำขึ้นมาตั้งแต่ปกใน จนถึงหน้าสุดท้ายก่อนที่จะพิมพ์เป็นเล่มเพื่อดูว่ามีความเหมาะสมเพียงใด

8. การจัดวางหน้าหรือการจัดหน้าจัดภาพและคำอธิบาย

การจัดวางหน้าหรือการจัดหน้าจัดภาพและคำบรรยายให้เหมาะสมตามลำดับ มีศิลปะทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาให้ตัวหนังสือและภาพมีความสมดุลกับหน้าหนังสือและ ตัวอักษรควรมีความต่อเนื่องกันระหว่างรูปกับตัวหนังสือตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้าย หลักเกณฑ์ทางศิลปะในการวางหน้าเน้นสิ่งสำคัญ 5 ประการคือหลักสมดุลหลักเอกภาพหลักการ เน้นจุดสนใจหลักการเว้นช่วงขาวและหลักการนำสายตา

9. ด้านรูปเล่มและการพิมพ์

- 1) ขนาดของรูปเล่มหนังสือประกอบด้วย 4 ขนาดคือ

ขนาด 21 X 29.9 เซนติเมตรหรือขนาด 8 หน้ายกใหญ่

ขนาด 18.5 X 26 เซนติเมตรหนังสือเรียนขนาดใหญ่หรือขนาด 8 หน้ายก

(1 ยกมี 8 หน้า)

ขนาด 14.8 X 21 เซนติเมตรหนังสือเรียนขนาดกลางหรือขนาด 16 หน้ายก

(1 ยกมี 16 หน้า)

ขนาด 13 X 18.5 เซนติเมตรหนังสือเรียนขนาดเล็กหรือขนาด 16 หน้ายก

- 2) จำนวนหน้าของหนังสือสำหรับนักเรียนอายุ 10-14 ปีเรียนระดับ

ชั้นประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวนหน้าหนังสือประมาณ 48-100 หน้า

3) ขนาดของตัวอักษรสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นประมาณขนาด 16 พอยท์มัธยมศึกษาตอนปลายไม่ต่ำกว่าขนาด 14 พอยท์ลักษณะของตัวอักษรได้แก่ตัวบางคือตัวอักษรที่อยู่ในหน้าของหนังสือต่างๆ ไปตัวหนาเป็นตัวอักษรที่เพิ่มความหนาเพื่อความชัดเจนจะใช้เป็นตัวเน้นหัวเรื่องตัวเอนคือตัวอักษรที่ต้องการอธิบายหรือบรรยายได้ภาพ

4) ขนาดหน้าเรียงและจำนวนบรรทัดเสนอไว้ดังนี้

หนังสือขนาด 18.5X26 เซนติเมตรจะมีหน้าคอลัมน์ (หน้าเรียง) กว้าง 15 เซนติเมตรและมีบรรทัดประมาณ 28-35 บรรทัด / หน้า

หนังสือขนาด 14.8X21 เซนติเมตรจะมีหน้าคอลัมน์ (หน้าเรียง) กว้าง 12 เซนติเมตรและมีบรรทัดประมาณ 22-27 บรรทัด / หน้า

5) การเว้นชายของหนังสือชายบนประมาณ 2.5-3 เซนติเมตรชายด้านซ้ายและขวาประมาณ 1.5 เซนติเมตรชายล่างประมาณ 1.5 เซนติเมตร

วิลาสินี พ้องพงษ์ศรี (2552, น.70) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานเมืองสระบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามลำดับขั้น ต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ข้อมูล เกี่ยวกับการสร้างหนังสือ
2. เลือกเนื้อหา
3. การเขียน โครงเรื่อง
4. การเขียนบทสคริปต์
5. การทำคัมมี้
6. การทำรูปเล่ม
7. การตั้งชื่อหนังสือ

อมรรัตน์ ทรัพย์ดี (2552, น.31) ได้สรุปขั้นตอนในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ไว้ว่า ผู้สร้างต้องบอกได้ว่าต้องการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด เพื่อจะได้จำกัดวงในการทำผลงานหนังสือส่งเสริมการอ่านให้แคบเข้า และตัดสินใจได้ง่ายยิ่งขึ้น การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติม ต้องคำนึงถึงวัยของนักเรียน และจิตวิทยาของนักเรียน เพื่อให้หนังสือที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา ภาพประกอบ รูปเล่ม ขนาด สี สัน สำนวนภาษาที่ใช้ หนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้นจึงจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด

สมหมาย ภูทับทิม (2554: 41) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างหนังสือประกอบการเรียน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเขาค้อ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไว้ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและหลักการสร้างหนังสือประกอบการเรียนจากหนังสือวารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
 2. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 3. วิเคราะห์เนื้อหา ตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 4. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขต อำเภอ เขลางค์บุรี ได้แก่ พัฒนาชุมชนอำเภอเขลางค์บุรี วัฒนธรรมอำเภอเขลางค์บุรี และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขลางค์บุรี เพื่อรวบรวมแหล่งข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอเขลางค์บุรี และออกเดินทางไปพบกับเจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละตำบลทั้ง 4 ตำบลในอำเภอเขลางค์บุรี แล้วนำเนื้อหาที่ได้มาปรับตามขอบข่ายของสาระการเรียนรู้ที่ได้วิเคราะห์ มาตรฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แล้วกำหนดสาระการเรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเขลางค์บุรี โดยแยกเนื้อหาตามประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้ง 9 ประเภท ที่จะนำมาสร้างเป็นหนังสือประกอบการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 5. กำหนดโครงเรื่องและภาพประกอบ ที่จะนำมาเรียบเรียงเป็นหนังสือประกอบการเรียนให้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัด
 6. ดำเนินการจัดทำ หนังสือประกอบการเรียนตามโครงเรื่องที่วางไว้พร้อมกับภาพประกอบที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะและการเรียนรู้ของผู้เรียน
- สรุปได้ว่า ในการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม ผู้เขียนควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เขียนเป็นอย่างดีและมีแนวทางที่ดีในการเขียนทั้งในด้านของการวางแผนและการจัดรูปเล่ม จึงจะทำให้การพัฒนาหนังสือประสบความสำเร็จ โดยมีขั้นตอนในการสร้าง คือ
- 1) ศึกษาทฤษฎีและหลักการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง
 - 2) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อวิเคราะห์ สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้
 - 3) เลือกเนื้อหา โดยรวบรวมเนื้อหาจากแหล่งข้อมูลต่างๆตามขอบเขตที่ระบุไว้ตามสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้
 - 4) เขียนโครงเรื่อง โดยนำเนื้อหาที่รวบรวมได้ มาจัดแบ่งเป็นบทมีการเรียงลำดับตามลักษณะของเนื้อหาที่ต้องการเรียนรู้ก่อนหลัง และมีภาพประกอบช่วยความเข้าใจ

5) ทำรูปแบบหนังสือคร่าวๆ หรือคัมมี้ คือ ทำหนังสือจำลองขึ้นมา ประกอบด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับขนาดรูปเล่ม ปก จำนวนหน้า และการจัดวางหน้า เพื่อใช้เป็นแบบสำหรับ จัดพิมพ์และเรียงพิมพ์ฉบับจริง

6) จัดทำรูปเล่มจริง

2.5 การจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสำหรับในการใช้สื่อสิ่งพิมพ์นี้ มีงานวิจัยของ อ่อนสา เกตุแก้ว (2552, น.44) ได้กล่าวถึงกระบวนการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมในการจัดการเรียนการสอน ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) ช้่นนำ กิจกรรมทบทวนความรู้เดิมและกระตุ้นผู้เรียนด้วยกิจกรรม เพลง เกม ฯลฯ
- 2) ช้่นสอน ดำเนินการตามแผนการสอนที่สร้างขึ้นแต่ละแผนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นเป็นสื่อการสอนทั้ง 7 แผน
- 3) ช้่นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปและอภิปรายเนื้อหาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ว่าจะด้วยกิจกรรม หรือ เกม
- 4) ช้่นวัดผล ให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเรื่องเมื่อเสร็จสิ้นการสอน ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งปรากฏว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงการใช้สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อต่างๆไป ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนซึ่งรวมถึงหนังสืออ่านเพิ่มเติมซึ่งเป็นสื่อการสอนประเภทหนึ่งด้วยนั้น ไว้ดังนี้

ณรงค์ กาญจนะ (2553, น.12) ในการใช้สื่อ ครูควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับขั้นตอนของการสอนและวัตถุประสงค์ของบทเรียน ดังนี้

1. ใช้สื่อการสอนในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ทั้งนี้เพื่อเร้าผู้เรียนให้เกิดความสนใจ และเปลี่ยนพฤติกรรมในเบื้องต้น โดยปรับตนเองให้พร้อมที่จะเรียนรู้บทเรียนใหม่ ซึ่งอาจกระทำได้ โดยการรื้อฟื้นความรู้เดิม (assimilation) หรือขยายความรู้เดิม (accommodation) เพื่อนำมาใช้ให้ประสานกันกับความรู้ใหม่ ซึ่งจะเรียนในขั้นต่อไป
2. ใช้สื่อการสอนในขั้นประกอบการสอนหรือขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ความกระจ่างในเนื้อหาที่เรียนหรือทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ง่ายขึ้นและเข้าใจข้อเท็จจริงในเนื้อหาอย่างแท้จริงในรูปของการเกิด Concept เข้าใจหลักการสำคัญ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่ดีขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้

3. ใช้สื่อการสอนเพื่อขยายขอบเขตความรู้ของผู้เรียนให้ก้าวหน้าและเจริญงอกงามทั้งในด้านความกว้างและความลึกของภูมิปัญญา ซึ่งเป็นผลของการเรียนอย่างแท้จริง
4. ใช้สื่อการสอนเพื่อย่อสรุปเนื้อหาสำคัญของบทเรียนเกิดเป็น Concept ในเนื้อหาแต่ละเรื่อง
5. ใช้สื่อการสอนเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีการฝึกและพัฒนาตนเองให้รู้จักขั้นตอนและมีความคิดสร้างสรรค์

ชนากาญจน์ สิงห์ปรีชา (2559, online) ได้กล่าวถึงการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ ไว้ดังนี้

1. ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ทั้งนี้เพื่อเร้าผู้เรียนให้เกิดความสนใจ และเปลี่ยนพฤติกรรมในเบื้องต้น โดยปรับตนเองให้พร้อมที่จะเรียนรู้บทเรียนใหม่ ซึ่งอาจกระทำได้โดยการรื้อฟื้นความรู้เดิม (assimilation) หรือขยายความรู้เดิม (accommodation) เพื่อนำมาใช้ให้ประสานกันกับความรู้ใหม่ ซึ่งจะเรียนในขั้นต่อไป

2. ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในขั้นประกอบการสอนหรือขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ความกระจ่างในเนื้อหาที่เรียนหรือทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ง่ายขึ้นและเข้าใจข้อเท็จจริงในเนื้อหาอย่างแท้จริงในรูปของการ เกิดมโนคติ (Concept) เข้าใจหลักการสำคัญ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่ดีขึ้นตามจุดประสงค์เชิงที่ได้กำหนดไว้

สรุปได้ว่า ในการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประเภท หนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น ครูควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับขั้นตอนของการสอนและวัตถุประสงค์ของบทเรียน เพื่อช่วยทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ง่ายขึ้นและเข้าใจข้อเท็จจริงในเนื้อหาอย่างแท้จริง โดยการเกิดมโนคติ (Concept) เข้าใจหลักการสำคัญ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่ดีขึ้นตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองตากนายล เป็นสื่อการเรียนรู้อันสามารถใช้ได้ทั้งในห้องเรียนโดยมีครูเป็นผู้นำเสนอ ใช้ประกอบการเรียนการสอนในชั้นสอน และให้นักเรียนนำไปใช้นอกห้องเรียนเพื่อศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองตามงานที่ครูมอบหมายให้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้ง่ายขึ้น โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองตากนายล ประกอบกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคติ (concept) คือ การสอนให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในแนวคิดเนื้อหาต่างๆ ซึ่งรวมไปถึงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติ

จากหลักการข้างต้นดังกล่าวนี้ ผู้วิจัย ได้จึงได้นำมาเป็นข้อมูลสำคัญประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อ ซึ่งจากการสังเคราะห์หลักการสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคติของ วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2554, น.2-23) ได้ดังนี้

1. จัดประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติ

2. จัดกิจกรรมที่มีใช้เพียงแค่การอธิบายเท่านั้น เช่น การอภิปราย การเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ การวางแผน การสรุปประเด็น เป็นต้น รวมทั้งมีการใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ เสริมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน เข้าใจ ข้อมูลต่างๆ ในลักษณะของรูปธรรมให้มากที่สุด

3. การตั้งคำถามของครู เป็นปัจจัยสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้คิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ และให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้หรือเข้าใจ โดยใช้คำพูดของตนเอง

4. จัดกิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์โดยตรงโดยเชื่อมโยงสิ่งที่ได้จากการสังเกต ฟังและจดบันทึกกับเนื้อหาในบทเรียน สามารถสร้างบทเรียนที่น่าสนใจเพราะการได้เห็นของจริงทำให้เกิดความเข้าใจในมโนมติกมากขึ้น

จากแนวความคิดใช้รวมทั้งแนวความคิดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นสื่อ ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อ ดังสรุปเป็นกิจกรรมการสอนที่ใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่น ในตารางที่ 2.2 ดังนี้

ตารางที่ 2.2 แสดงรายการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ในการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่าลเป็นสื่อ ในแต่ละบทเรียนและหน่วยการเรียนรู้

บทที่	หน่วยการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
บทที่ 1 เชื้ออินจังหวัดตาก	หน่วยที่ 1 เรื่อง จังหวัดตากของเรา	1.ลงมือปฏิบัติจริง
		2.การตั้งคำถามของครู
	หน่วยที่ 2 เรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพของจังหวัดตาก	3.เกม
		4.ให้แก้ปัญหาโดยการแสดงบทบาทสมมติ
บทที่ 2 เมืองตากเข้มแข็ง	หน่วยที่ 3 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในจังหวัดตาก	1.ลงมือปฏิบัติจริง
		2.การตั้งคำถามของครู
		3.การสัมภาษณ์
		4.ทัศนศึกษา
		5.ให้สรุปเป็นแผนผังความคิด

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

บทที่	หน่วยการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
บทที่ 3 เล่าเรื่องเมืองระแหง	หน่วยที่ 4 เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	1.ลงมือปฏิบัติจริง 2.การตั้งคำถามของครู 3.ให้วิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์
บทที่ 4 คนศิรีเมืองตาก	หน่วยที่ 5 เรื่อง บุคคลสำคัญในจังหวัดตาก	1.ลงมือปฏิบัติจริง 2.การตั้งคำถามของครู 3.ยกตัวอย่างบุคคลสำคัญในท้องถิ่นพร้อมให้เหตุผล 4.อภิปรายการนำข้อคิดจากบุคคลตัวอย่างมาใช้ในชีวิตประจำวัน
บทที่ 5 เมืองตากหลากหลายวัฒนธรรม	หน่วยที่ 6 เรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดตาก	1.ลงมือปฏิบัติจริง 2.การตั้งคำถามของครู 3. อภิปรายความสำคัญและการอนุรักษ์วัฒนธรรม

3. แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้
 กัญญา ลินทรัตนกุล (2540, น.286) กล่าวว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือผลการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้หรือทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรแต่ละระดับ ได้กำหนดหลักการไว้แตกต่างกัน แต่หลักการสำคัญที่มุ่งเน้นคือเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ เพราะฉะนั้น ในการที่จะพิจารณาว่าผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามหลักสูตรหรือไม่ ก็ต้องใช้เครื่องมือวัด”

สาคร ชรรณศักดิ์ (2541, น.135) ได้ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมและประสบการณ์ การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรม หรือจากการสอบ การวัดผลสัมฤทธิ์ จึงเป็นการตรวจสอบความสามารถ หรือความสัมฤทธิ์ผลของบุคคลว่าเรียนรู้แล้วเท่าไร ซึ่งสามารถ วัดได้ 2 แบบ ตามจุดหมายและลักษณะวิชาที่สอน คือ

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติ หรือ ทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียน ได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปของการกระทำจริงให้ ออกเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องใช้ข้อสอบ ภาคปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา อันเป็น ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถวัดได้โดย ใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ภพ เลหาไพบุลย์ (2542, น.329) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ จากไม่เคยกระทำ หรือกระทำได้น้อยก่อนที่จะมีการเรียนการสอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีการวัดได้จากความหมายของ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพอสรุปได้ว่า ความรู้ความสามารถของนักเรียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ นักเรียนได้ศึกษา ซึ่งวัดได้จากการทำแบบทดสอบ หรือใบกิจกรรมที่ผู้สอนได้จัดทำขึ้น โดยวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เป็นต้น

เกษตรชัย และหิม (2542, น.13) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงความรู้ความเข้าใจ ความสามารถหรือความสำเร็จที่ผู้เรียน ได้รับหลังจากผู้เรียนรู้วิชา เหล่านั้น ๆ แล้วพิจารณาจากคะแนนสอบจากแบบสอบหรือการทำงานตามที่ครูกำหนด หรือทั้งสอง อย่างรวมกันหรือได้จากการสังเกตพฤติกรรมและความสำเร็จด้านอื่นๆ ประกอบด้วย

ศิริชัย กาญจนวาสี (2544, น.220) ได้ให้คำนิยามของผลสัมฤทธิ์ว่าเป็นการเรียนรู้ ตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า อันเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

โชติกา ภาษีผล (2559, น.55) ได้อธิบายถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement) ว่า เป็นความสามารถอันเป็นผลมาจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนการสอน ในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งที่ผ่านมารวัดความรู้ความสามารถทางสมองหรือสติปัญญาของ บุคคลนั้น วิธีการที่ใช้กันมากและเหมาะสมที่สุด คือ การสอบ (Testing) และเครื่องมือที่ใช้สำหรับการ สอบ คือ แบบสอบ (Test) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสอบผู้เรียน

Eysenck (1972, น.16) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนที่อาศัยความสามารถเฉพาะตัวบุคคล โดยตัวที่บ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาจจะได้มาจากกระบวนการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ เช่น การสังเกต การตรวจการบ้าน หรืออาจได้ในรูปแบบของระดับคะแนนที่ได้จากการเรียน ซึ่งต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อน และระยะเวลาที่นานพอสมควร หรืออีกวิธีหนึ่งอาจวัดด้วยภาพวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

Dictionary of Education ซึ่งมี Carter V. Good เป็นบรรณาธิการ(1973, p.7) ได้อธิบายว่า ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การทำให้เสร็จ (Accomplishment) หรือประสิทธิภาพทางด้าน การกระทำ ในทักษะที่กำหนดให้หรือ ในด้านความรู้ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Attained) การพัฒนาทักษะในการเรียน ซึ่งอาจพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนดให้คะแนนที่ได้จากครุมอบหมายงาน

Mehren (1976, p.73) ได้ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ทักษะและสมรรถภาพของสมองด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนต่อการเรียนแต่ละวิชาซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ความสามารถหรือความสำเร็จของนักเรียนที่ได้จากการเรียนการสอน ซึ่งวัดผลความสำเร็จหรือระดับความรู้ความสามารถในรูปของคะแนนหรือเกรดเฉลี่ยสะสม ในการวิจัยครั้งนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงหมายถึง คะแนนความสามารถที่เกิดจากการเรียน วิชาสังคมศึกษาในช่วงระยะเวลาหนึ่งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องเมืองตากน่ายล

3.2 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Bloom และคณะ (1956, p.10-24) ได้แบ่งระดับความรู้ (Cognitive Domain) เป็น 6 ระดับ จากชั้นที่ง่ายไปสู่ชั้นที่ยาก ดังนี้คือ

1. ความรู้ความจำ (Knowledge) เป็นความสามารถทางสมองในอันที่จะทรงไว้หรือรักษาไว้ซึ่งเรื่องราวต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับรู้เข้าใจในสมอง การวัดว่าบุคคลมีความสามารถในการจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใดนั้น ให้ดูที่ว่าบุคคลนั้นสามารถเลือกได้ซึ่งสิ่งที่จะจำไว้ได้เพียงใด

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการสื่อความหมายทั้งให้ผู้อื่นรู้เจตนาของตน และตนเองรู้ความหมาย ความปรารถนาของผู้อื่น

3. การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ ความจำ และ ความเข้าใจไปใช้ในการแก้ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างได้ผล ความสามารถในการนำไปใช้ไม่ได้หมายความว่า การได้เรียนรู้วิธีการนำไปทำตามวิธีการที่ได้รับไปเลียนแบบ แต่ความสามารถในการ

นำไปใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นความสามารถนำสิ่งที่ได้จากการเรียนการสอนไปแก้ไขสถานการณ์ให้สำเร็จลุล่วงไป

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวใดๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการประกอบส่วนย่อยๆ ให้เข้ากันได้เป็นเรื่องเป็นราว เป็นความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวในหลาย ๆ ลักษณะ แล้วนำมาจัดระบบ โครงสร้างเสียใหม่ ให้เกิดสิ่งใหม่ซึ่งมีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินตีราคาโดยอาศัยหลักเกณฑ์ (Criteria) และมาตรฐาน (Standard) ที่วางไว้

ต่อมา Anderson และ Krathwohl (อ้างถึงใน สิริอร วิชชาวุธ. 2554, น.136-137) ได้ปรับประเภทการเรียนรู้ ของ Bloom เพื่อให้สามารถเขียนวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้ชัดเจนขึ้น และเป็นไปตามที่ปฏิบัติจริงมากขึ้น เป็น 6 ชั้น ดังนี้

1. ความจำ (Remembering) หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการจำ เรื่องราวต่างๆ ที่ได้เรียนรู้มาแล้ว ซึ่งเป็นความรู้จากการจำในความจำระยะยาว (long-term memory) คำกริยาที่นำมาใช้ในการวัดความจำ เช่น คำว่า ระบุให้นิยาม จับคู่ บอกรายละเอียด ทำรายการ บอกชื่อ เป็นต้น

2. ความเข้าใจ (Understanding) หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการเข้าใจ ความหมายของเรื่องราวต่างๆ โดยการตีความ และแปลความ จากสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว คำกริยาที่นำมาใช้ในการวัดความเข้าใจ เช่น คำว่า สรุป แยกประเภท แสดงตัวอย่าง แปลความหมายเปรียบเทียบ ฯลฯ

3. การประยุกต์ (Applying) หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปแล้วไปใช้ในสถานการณ์ใหม่หรือสถานการณ์ที่แตกต่างจากสถานการณ์เดิม คำกริยาที่นำมาใช้ในการวัดการประยุกต์ เช่น คำว่า แสดง คำนวณ ประยุกต์ แก้ปัญหา สานิต สร้าง รวบรวม ดำเนินการเปลี่ยนแปลง ค้นหา อภิปราย ตรวจสอบ ฯลฯ

4. การวิเคราะห์ (Analysing) หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการแยกแยะ เรื่องราว เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ คำกริยาที่นำมาใช้ในการวัดการวิเคราะห์ เช่น วิเคราะห์ทดลอง คำนวณ วิพากษ์ เปรียบเทียบ สืบสวน จัดกลุ่ม เรียงลำดับ จำแนก อภิปราย เขียนไดอะแกรม จัดประเภท แยกความแตกต่าง แก้ปัญหา ฯลฯ

5. การประเมิน (Evaluating) หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการตัดสิน เรื่องราวต่างๆ โดยอาศัยเกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนด คำกริยาที่นำมาใช้ในการวัดและการ

ประเมินผล เช่น ตรวจสอบ กำหนดสมมติฐาน วิพากษ์ ทดลอง ตัดสิน ทดสอบ ทำนาย อ้างอิง เปรียบเทียบ ประเมิน เลือกร ัด จัดลำดับ แยกความแตกต่าง สรุป ฯลฯ

6. การสร้างสรรค์ (Creating) หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการสร้างแนวคิดและสารสนเทศใหม่จากการใช้ความรู้ที่ได้เรียนรู้มาก่อน คำกริยาที่ใช้ในการวัดการสร้างสรรค์ เช่น พัฒนา เสนอออกแบบ สร้าง วางแผน ประดิษฐ์ ผลิต เขียน ฯลฯ

กล่าวโดยสรุป Anderson และ Krathwohl ได้เสนอจุดมุ่งหมายทางการศึกษาระดับใหม่ที่ปรับปรุงจากจุดมุ่งหมายการศึกษาของ Bloom โดยจัดแบ่งขั้นการพัฒนาทางด้านสติปัญญาเป็น 6 ขั้น โดยเรียงลำดับจากระดับต่ำไประดับสูง ได้แก่ ขั้นการจำ ขั้นการเข้าใจ ขั้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นการประเมิน ขั้นการสร้างสรรค์ ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดของ Anderson และ Krathwohl โดยต้องการ วัดความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ และการประเมินค่าซึ่งเหมาะสมกับพัฒนาทางด้านสติปัญญาของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.3 เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2538, น.147) แบ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บทพร้อมส่วนใดจะได้ซ่อมเสริม หรือเป็นการวัดความพร้อมที่จะเรียนบทเรียนใหม่ ขึ้นอยู่กับความต้องการของครู

2. แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาหรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้งจนกระทั่งมีคุณภาพดีพอจึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้เป็นหลักและเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใด ๆ ก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอบ บอกถึงวิธีการสอบ และยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วยทั้งแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นและแบบทดสอบมาตรฐานมีวิธีการสร้างข้อคำถามเหมือนกัน เป็นคำถามที่วัดเนื้อหา และพฤติกรรมที่สอนไปแล้วจะเป็นพฤติกรรมที่สามารถตั้งคำถามวัดได้ ซึ่งควรวัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนี้

2.1 วัดความรู้ความจำ

2.2 วัดความเข้าใจ

2.3 วัดการนำไปใช้

2.4 วัดการวิเคราะห์

2.5 วัดการสังเคราะห์

2.6 วัดการประเมินค่า

ภัทรา นิคมานนท์ (2540: 61–68) กล่าวถึงประเภทของแบบทดสอบด้านพุทธิพิสัย ว่าโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบอัตนัย หมายถึง แบบทดสอบที่ถามให้ตอบยาวๆ แสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง ประเภทที่สองคือ แบบทดสอบปรนัย หมายถึง แบบทดสอบประเภทถูก – ผิด จับคู่ เติมคำ และเลือกตอบ

กั้วล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2540, น.28) ได้อธิบายว่า กระบวนการเรียนการสอนนั้น การวัดและประเมิน ผลเป็นกระบวนการย่อยที่ประกอบอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนขั้นสุดท้าย เพื่อให้ทราบว่ากระบวนการเรียนการสอนบรรลุผลเพียงไร วิธีที่จะทำให้ทราบได้มีวิธีเดียวเท่านั้น คือ การวัดผล ซึ่งวัตถุประสงค์ของการสอนกับวัตถุประสงค์การวัด ต้องเป็นวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและวัดได้

จิรภัทร์ บัวสุวรรณ (2543, น.14) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าเป็นการมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ทักษะกระบวนการคุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม มุ่งให้นักเรียน เป็นผู้ลงมือปฏิบัติแสวงหาความรู้ มีการทำโครงการ โครงงาน เป็นผู้ผลิตผลงาน รวมทั้งมีการทำงานกลุ่ม และการจัดทำแฟ้มสะสมงาน ดังนั้น การวัดการประเมินจะเน้นการประเมินผลจากสภาพจริง อันเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการค้นหาความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน จึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย ที่เหมาะสม กับสาระการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ โดยการประเมินจะครอบคลุมความรู้ ทักษะ ความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การ ร่วมกิจกรรม และผลงาน ในการวัดและประเมินผล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เน้นความสามารถและคุณลักษณะที่แท้จริงของนักเรียนจะต้องใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ดังนี้

1. การทดสอบ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้ความคิดความก้าวหน้าในสาระการเรียนรู้ มีเครื่องมือวัดหลายแบบ เช่น แบบเลือกตอบ แบบเขียนตอบ บรรยายความแบบเติมคำสั้นๆ แบบถูกผิด แบบจับคู่ เป็นต้น

2. การสังเกต สังเกตจากพฤติกรรม ความประพฤติ การทำงานเป็นกลุ่ม การรักษาทัศนคติ การไม่ดูคายนในการทำงาน การแสดงออกทางความคิด ความรับผิดชอบ และความสำเร็จในการทำงาน

3. การสัมภาษณ์เมื่อจบเรื่องหรือจบกิจกรรมหนึ่ง ๆ โดยใช้วิธีซักถามเพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ ค่านิยม ความคิดเห็น และการประเมินตนเองในกิจกรรมต่าง ๆ

4. การประเมินภาคปฏิบัติ เป็นการประเมินการกระทำ การปฏิบัติงาน เพื่อประเมินการสร้างผลงานชิ้นงานให้สำเร็จ เช่น การทำแผนผังมโนคติ การทำรายงาน การตรวจสอบสมุดจดงาน และกิจกรรมทุกอย่างในการเรียนการสอนสังคม

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2545, น.95) ได้กล่าวว่าเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์(Achievement test) ซึ่งนักวัดผลและนักการศึกษา มีการเรียกชื่อแตกต่างกัน เช่น แบบทดสอบความสัมฤทธิ์ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ หรือแบบสอบผลสัมฤทธิ์ โดยแบบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ทักษะและความสามารถทางวิชาการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้วว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด ซึ่งได้แบ่งประเภทของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง เป็นแบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่สอน เป็นแบบทดสอบที่ผู้สอนสร้างขึ้นใช้กันโดยทั่วไปในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบทดสอบข้อเขียน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) แบบทดสอบอัตนัย เป็นแบบทดสอบที่กำหนดคำถามหรือปัญหาให้แล้วให้ผู้ตอบเขียน โดยแสดงความรู้ ความคิด เจตคติได้อย่างเต็มที่

(2) แบบทดสอบปรนัย หรือแบบให้ตอบสั้นๆ เป็นแบบทดสอบที่กำหนดให้ผู้สอบเขียนตอบสั้นๆ หรือมีคำตอบให้เลือกแบบจำกัดคำตอบ ผู้ตอบไม่มีโอกาสแสดงความรู้ ความคิด ได้อย่างกว้างขวางเหมือนแบบทดสอบอัตนัย แบบทดสอบชนิดนี้แบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ แบบทดสอบถูก-ผิด แบบทดสอบเติมคำ แบบทดสอบจับคู่และแบบทดสอบเลือกตอบ

2) แบบทดสอบมาตรฐาน เป็นแบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั่วไป ซึ่งสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์และปรับปรุงอย่างดีจนมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

กัญญา ถิรรัตนศิริกุลและโกศล มีคุณ (2555, น.13-18)ได้อธิบายถึงเครื่องมือประเมินผลเพื่อพัฒนาสติปัญญาในวิชาสังคมศึกษาว่า เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมเกี่ยวกับด้านความรู้ในวิชาสังคมศึกษาและทักษะวิชาการ ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้จากการจัดการเรียนการสอน เพราะฉะนั้น เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (achievement test) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. แบบกำหนดคำตอบ เป็นแบบทดสอบที่ประกอบด้วยคำถามและคำตอบ ผู้สอบเพียงแต่เลือกคำตอบที่ต้องการจากคำตอบที่กำหนดให้ แบบทดสอบลักษณะนี้แบ่งออกเป็น

1) ข้อสอบแบบถูก-ผิด (true false) 2. ข้อสอบแบบเลือกตอบ (multiple choice) 3. ข้อสอบแบบจับคู่ (matching)

1.1 ข้อสอบแบบถูก-ผิดเป็นข้อสอบที่ใช้ในการวัดความสามารถของผู้สอบ โดยการให้ผู้สอบ ข้อความที่กำหนดให้ถูกหรือผิด (true or false) ใช่หรือไม่ใช่ (yes or no) เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย (agree or disagree) เป็นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น (fact or opinion) เป็นต้น ลักษณะของข้อสอบแบบนี้จึงมีคำตอบให้เลือกเพียง 2 คำตอบเท่านั้น

1.2 ข้อสอบแบบเลือกตอบ เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยคำถาม (stem) และตัวเลือก (alternative) สำหรับในส่วนที่เป็นคำถามของข้อสอบแบบเลือกตอบจะอยู่ในรูปของคำถาม หรืออยู่ในรูปของข้อความที่ไม่สมบูรณ์ก็ได้ ส่วนตัวเลือกจะประกอบด้วย ตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูก (correct answer) และตัวเลือกที่เป็นคำตอบไม่ถูก ที่เรียกว่า ตัวลวง (distracters)

1.3 ข้อสอบแบบจับคู่ เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยข้อความ 2 คอลัมน์ คอลัมน์หนึ่งประกอบด้วยข้อความ ตัวเลข หรือสัญลักษณ์ เพื่อจับคู่กับอีกคอลัมน์หนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย คำ ประโยค หรือวลี ข้อความในคอลัมน์หนึ่งจะเป็นคำถาม และข้อความอีกคอลัมน์หนึ่งเรียกว่า ตัวเลือก ข้อคำถามจะอยู่ในตัวเลือกแรก ส่วนตัวเลือกจะอยู่ในคอลัมน์ที่สอง ข้อความทั้ง 2 คอลัมน์ จะต้องสัมพันธ์กัน เช่น จับคู่เหตุการณ์กับวันที่เกิดเหตุการณ์ จับคู่ประเทศกับชื่อเมืองหลวง เป็นต้น

2. แบบเขียนตอบ เป็นแบบทดสอบที่ประกอบด้วยคำถาม และให้ผู้ตอบเขียน คำตอบเองจากคำถามที่กำหนดให้ แบบทดสอบลักษณะนี้แบ่งออกเป็น ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ (short answer items) และข้อสอบแบบความเรียง (essay items)

2.1 ข้อสอบแบบตอบสั้นๆหรือบางที่เรียกว่า ข้อสอบแบบเติมคำ (completion) เป็นข้อสอบที่ให้ผู้ตอบตอบคำถามหรือเติมคำในข้อความที่กำหนดให้สมบูรณ์โดยการเติมคำ จำนวน หรือสัญลักษณ์ วลี ประโยคสั้นๆ ข้อสอบลักษณะนี้เป็นข้อสอบที่ให้ผู้สอบหาคำตอบเอง แทนที่จะกำหนดคำตอบให้เลือกตอบ ข้อแตกต่างระหว่างข้อสอบแบบตอบสั้นๆ และข้อสอบแบบเติมคำคือ การเขียนคำถาม ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ จะเขียนในรูปคำถามโดยตรง ส่วนข้อสอบแบบเติมคำจะเขียนในรูปของข้อความที่ไม่สมบูรณ์

2.2 ข้อสอบแบบความเรียง เป็นข้อสอบที่ผู้ตอบจะต้องหาคำตอบเอง แทนที่จะมีคำตอบให้เลือกเหมือนกับข้อสอบแบบกำหนดคำตอบให้ ข้อสอบแบบนี้จะใช้ในการวัดผลการ เรียนรู้ที่ไม่สามารถวัดโดยใช้ข้อสอบแบบกำหนดคำตอบได้ เช่น วัดความสามารถในการจัดการ ความสามารถในการบูรณาการ ความสามารถในการสังเคราะห์ความรู้ ความสามารถในการ แก้ปัญหา ตลอดจนความสามารถในการประเมิน เป็นต้น

ศุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ (2558, online) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีหลายแบบแตกต่างกันไป จะใช้ รูปแบบใดก็ควรพิจารณาถึงจุดประสงค์ใน การวัดเป็นสำคัญสำหรับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พอจำแนกได้ มี 2 แบบ ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้นเอง

2. แบบทดสอบมาตรฐาน

ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ครูสร้างขึ้นเอง เพื่อใช้วัดความรู้ความสามารถของนักเรียน พอจำแนกออกได้ ดังนี้

1. ชนิดที่ผู้สอบเป็นผู้ให้คำตอบ ได้แก่

1.1 แบบทดสอบแบบอัตนัย หรือความเรียง (Subjective Test or Essay Test)

จำแนกออกเป็น

1.1.1 แบบจำกัดคำตอบ (Restricted – response type)

1.1.2 แบบไม่จำกัดคำตอบ (Unrestricted – response type)

1.2 แบบทดสอบแบบเติมคำหรือตอบสั้น (Completion or Short-Answer

Test)

2. แบบทดสอบชนิดที่ให้ผู้สอบเลือกคำตอบ ได้แก่

2.1 แบบทดสอบแบบถูกผิด (True – False Test)

2.2 แบบทดสอบแบบจับคู่ (Matching Test)

2.3 แบบทดสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test)

ดังนั้นสรุปได้ว่า เครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยแบบทดสอบที่ใช้ในปัจจุบันมีมากมายหลายชนิดแต่ชนิดก็มีจุดมุ่งหมายและวัดความสามารถในการทดสอบแตกต่างกัน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้ประกอบด้วย แบบทดสอบความเรียง แบบทดสอบถูก-ผิด แบบทดสอบเติมคำ แบบทดสอบจับคู่ และแบบทดสอบเลือกตอบซึ่งสามารถ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ประเภทที่ครูสร้างขึ้นและประเภทแบบทดสอบมาตรฐาน โดยในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกที่จะใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบ ประเภทที่ครูสร้างขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเนื่องจากแบบทดสอบแบบเลือกตอบสามารถวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา ตรวจสอบให้คะแนนง่าย มีความเป็นปรนัยสูงและสามารถนำผลการสอบมาวิเคราะห์และปรับปรุงให้ข้อสอบมีคุณภาพดีขึ้นได้ง่ายกว่าแบบทดสอบชนิดอื่น

3.4 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักการศึกษาและผลการวิจัย ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ (ม.ป.ป, น. 2) เนื่องจากแบบทดสอบเป็นเครื่องมือวัดผลชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญอันจะทำให้ครูได้ทราบถึงพฤติกรรมการณ์การเรียนของผู้เรียน และทราบถึง

ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน การสร้างแบบทดสอบที่ดีมีคุณภาพจึงไม่ใช่ของง่ายนัก สำหรับครูผู้ออกข้อสอบ ดังนั้นจึงควรมีขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสอบให้แน่ชัดว่าจะสอบเพื่ออะไร สอบกับใคร ในระดับชั้นใด
2. กำหนดลักษณะของสิ่งที่จะวัด ในการสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วัดต้องรู้ว่าสิ่งที่ต้องการจะวัดนั้นคืออะไร เช่น ต้องการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ ๖ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วัดจะต้องรู้ว่าในสาระของกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์นี้มี จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนอย่างไรประกอบด้วยเนื้อหาใดบ้างต้องการให้ผู้เรียนบรรลุ พฤติกรรมใดบ้างพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นอย่างไร ต้องกำหนดให้ชัดเจน ซึ่งอาจศึกษาค้นคว้าจาก เอกสาร ตำราและทฤษฎีต่างๆ ได้ในขั้นตอนนี้เราอาจพิจารณาจากตารางวิเคราะห์หลักสูตรที่ได้ทำไว้แล้ว
3. กำหนดชนิดของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดในการกำหนดชนิดของเครื่องมือที่ใช้ วัดนั้นพิจารณาจากคุณลักษณะของสิ่งที่เราจะวัดว่าคืออะไร ซึ่งดูได้จากตารางวิเคราะห์หลักสูตร และต้องคิดว่าวัดพฤติกรรมใด จะวัดกับใคร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไรด้วย เพราะเครื่องมือที่ใช้วัดมี หลายชนิด แต่ละชนิดก็เหมาะกับคุณลักษณะที่จะวัดต่างกัน ดังนั้นผู้สร้างต้องรู้ลักษณะของ เครื่องมือแต่ละชนิดด้วย
4. เขียนข้อสอบเมื่อกำหนดได้แล้วถึงชนิดของเครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ ก็เริ่มลง มือเขียนข้อสอบ โดยเขียนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด และให้ ถูกต้องตามหลักวิชาของการเขียนข้อสอบแต่ละชนิดด้วย
5. ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเมื่อเขียนข้อสอบเสร็จแล้ว ควรให้ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญควรประกอบด้วยบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้เชี่ยวชาญ ๖ ใน เนื้อหาสาระวิชาและผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ทางด้านวัดผลเป็นผู้พิจารณาคำถามและคำตอบว่าถูกต้อง ตามหลักวิชาหรือไม่ ข้อสอบวัดได้ตรงตามจุดประสงค์หรือไม่ อีกทั้งภาษาที่ใช้ในการเขียนข้อสอบ ถูกต้องตามหลักวิชาหรือไม่
6. การทดลองใช้ข้อสอบหลังจากที่ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแก้ไขแล้ว ก็ นำแบบทดสอบไปทดลองใช้แล้วนำผลจากการทดลองมาวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพ และพัฒนา แบบทดสอบต่อไป ในการทดลองใช้อาจต้องทำหลาย ๆ ครั้งจนสามารถพัฒนาแบบทดสอบได้มี คุณภาพเป็นที่พอใจจึงนำไปใช้จริงในการสอบต่อไป

7. สร้างเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนการสร้างเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนก็เพื่อต้องการบอกให้ทราบว่า ถ้าบุคคลใดสอบได้คะแนนเท่าไร เขาจะเป็นผู้ที่มีความสามารถหรือมีลักษณะพฤติกรรมอย่างไร

8. การเขียนรายงานและคู่มือการใช้การเขียนรายงานและคู่มือการใช้ จะทำให้ผู้นำไปใช้ได้รู้ถึงขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบนั้น และรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการสอบว่าจะปฏิบัติอย่างไร คะแนนที่แต่ละคนสอบได้จะแปลความหมายอย่างไร ซึ่งจะเป็นข้อมูลให้ผู้ใช้เลือกใช้แบบทดสอบได้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายในการสอบด้วย

อุทุมพร จามรมาน (2540, น.27) กล่าวถึงการสร้างข้อสอบที่เป็นระบบนั้น มีขั้นตอนดังนี้

1. การระบุจุดมุ่งหมายในการทดสอบ
2. การระบุเนื้อหาให้ชัดเจน
3. การทำตารางเนื้อหาเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการทดสอบ
4. การทำน้ำหนักร
5. การกำหนดเวลาสอบ
6. การกำหนดจำนวนข้อหรือคะแนน
7. การเขียนข้อสอบ
8. การตรวจสอบข้อสอบที่เขียนขึ้น
9. การทดลองใช้ แก้ไข ปรับปรุง

เขาวดี วิบูลย์ศรี (2540, น.82) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

1. เนื้อหาหรือทักษะที่ครอบคลุมในแบบทดสอบนั้น จะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้แบบทดสอบวัดนั้น ถ้านำไปเปรียบเทียบกัน จะต้องให้ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ เหล่านั้นครอบคลุมและเท่าเทียมกัน
3. วัดให้ตรงจุดประสงค์ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรวัดตามวัตถุประสงค์ทุกอย่างของการสอน และจะต้องมั่นใจว่าได้วัดสิ่งที่ต้องการวัดได้จริง
4. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดความเจริญงอกงามของนักเรียน การเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าไปสู่วัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นครูควรจะทราบว่าก่อนเรียนนักเรียนมีความรู้ความสามารถอย่างไร เมื่อเรียนเสร็จแล้วมีความรู้แตกต่างจากเดิมหรือไม่ โดยการทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน

5. การวัดผลเป็นการวัดผลทางอ้อม เป็นการยากที่จะใช้ข้อสอบแบบเขียนตอบวัดพฤติกรรมตรงๆ ของบุคคลได้ สิ่งที่วัดได้คือ การตอบสนองต่อข้อสอบ ดังนั้น การเปลี่ยนวัตถุประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่จะสอบ จะต้องทำอย่างรอบคอบและถูกต้อง

6. การวัดการเรียนรู้

สุมาลี จันทร์ชลอ (2542, น. 50) เสนอวิธีการสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

1. ข้อสอบควรใช้ประเมินจุดประสงค์ที่สำคัญของการสอน ที่สามารถสอบวัดได้ โดยใช้แบบทดสอบที่เป็นข้อเขียน

2. ข้อสอบควรสะท้อนให้เห็นทั้งจุดประสงค์ที่เป็นเนื้อหาและจุดประสงค์ที่เป็นกระบวนการสำคัญที่เน้นในหลักสูตร

3. ข้อสอบควรสะท้อนให้เห็นทั้งจุดประสงค์ในการวัด เช่น วัดประเมินความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือวัดเพื่อแยกแยะผู้ที่ได้เรียนรู้

4. ข้อสอบควรมีความเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้อ่าน และมีความยาวที่พอเหมาะ

บุญชม ศรีสะอาด (2545, น.59-66) ได้กล่าวถึงการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์จุดประสงค์เนื้อหาวิชา และทำตารางกำหนดลักษณะข้อสอบขั้นตอนแรกสุดจะต้องทำการวิเคราะห์ว่าเนื้อหาหรือหัวข้อที่จะสร้างข้อสอบวัดนั้น มีจุดประสงค์ของการสอน หรือจุดประสงค์การเรียนรู้อะไรบ้าง ทำการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาว่ามีโครงสร้างอย่างไร จัดเขียนหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อยทุกหัวข้อ พิจารณาความเกี่ยวโยง ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาเหล่านั้น จากนั้นก็จัดทำตารางกำหนดลักษณะข้อสอบ หรือที่เรียกว่าตารางวิเคราะห์หลักสูตร ตารางนี้มี 2 มิติ คือ ด้านเนื้อหา กับด้านสมรรถภาพที่ต้องการวัด และพิจารณาว่าจะออกข้อสอบทั้งหมดกี่ข้อ เขียนจำนวนข้อลงในช่องรวมช่องสุดท้าย จากนั้นพิจารณาว่า หัวข้อเรื่องใดสำคัญมากน้อยเขียนลำดับความสำคัญลงไป แล้วกำหนดจำนวนข้อที่จะวัดในแต่ละช่อง ขึ้นอยู่กับเรื่องนั้น ต้องการให้เกิดสมรรถภาพด้านใดมากน้อยกว่ากัน

2. กำหนดรูปแบบของข้อคำถามและศึกษาวิธีเขียนข้อสอบ ทำการพิจารณาและตัดสินใจว่าจะใช้ข้อคำถามรูปแบบใด ศึกษาวิธีเขียนข้อสอบ หลักการเขียนข้อคำถาม ศึกษาวิธีเขียนข้อสอบสมรรถภาพต่างๆ ศึกษาเทคโนโลยีในการเขียนข้อสอบเพื่อนำมาใช้เป็นหลักในการเขียนข้อสอบ

3. เขียนข้อสอบ ลงมือเขียนข้อสอบ ใช้ตารางกำหนดลักษณะของข้อสอบที่จัดทำไว้ในขั้นที่ 1 เป็นกรอบซึ่งทำให้สามารถออกข้อสอบวัดได้ครอบคลุมทุกหัวข้อเนื้อหาและทุกสมรรถภาพ ส่วนรูปแบบและเทคนิคในการเขียนข้อสอบยึดตามที่ศึกษาในขั้นที่ 2

4. ตรวจสอบข้อสอบ นำข้อสอบที่ได้เขียนไว้ในขั้นที่ 3 มาพิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาถึงความถูกต้องตามหลักวิชา พิจารณาว่าแต่ละข้อวัดในเนื้อหาและสมรรถภาพตามตารางกำหนดลักษณะข้อสอบหรือไม่ ภาษาที่ใช้เขียนมีความเข้าใจง่ายเหมาะสมดีแล้วหรือไม่ ตัวถูกตัวลวงเหมาะสมเข้าหลักเกณฑ์หรือไม่ หลังการพิจารณาทบทวนเองแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญวัดผล และด้านเนื้อหาสาระ พิจารณาข้อบกพร่อง และนำเอาข้อวิจารณ์เหล่านั้นมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

5. พิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง นำข้อสอบทั้งหมดมาพิมพ์เป็นแบบทดสอบ โดยจัดพิมพ์คำชี้แจงหรือคำอธิบายวิธีทำแบบทดสอบไว้ที่ปกของแบบทดสอบอย่างละเอียดและชัดเจน การจัดพิมพ์วางรูปแบบให้เหมาะสม

6. ทดลองใช้วิเคราะห์คุณภาพ และปรับปรุง น าแบบทดสอบไปทดลองกับกลุ่มที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่จะสอบจริง ซึ่งได้เรียนในวิชาหรือเนื้อหาที่จะสอบแล้วนำผลการสอบมาตรวจให้คะแนน ทำการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากของข้อสอบแต่ละข้อ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์คุณภาพ คัดเลือกเอาข้อที่มีคุณภาพเข้าเกณฑ์ตามจำนวนที่ต้องการ ถ้าข้อที่เข้าเกณฑ์จำนวนมากว่าที่ต้องการ ก็ตัดข้อที่มีเนื้อหามากกว่าที่ต้องการ ซึ่งเป็นข้อที่มีอำนาจจำแนกต่ำสุดออกตามลำดับ นำเอาผลการสอบที่คิดเฉพาะข้อสอบที่เข้าเกณฑ์เหล่านั้นมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น

7. พิมพ์แบบทดสอบฉบับจริง นำข้อสอบที่มีอำนาจจำแนก และระดับความยากเข้าเกณฑ์ ตามจำนวนที่ต้องการในขั้นที่ 6 มาพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับที่จะใช้จริง ซึ่งจะต้องมีคำชี้แจงวิธีทำด้วย และในการพิมพ์นอกจากใช้รูปแบบที่เหมาะสมแล้วควรคำนึงถึงความประณีตถูกต้อง ซึ่งจะต้องตรวจทานให้ดี

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545, น.97-100) ให้แนวการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรและสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
3. กำหนดชนิดของข้อสอบและศึกษาวิธีสร้าง
4. เขียนข้อสอบ
5. ตรวจสอบข้อสอบ

6. จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง

7. ทดลองสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ

8. จัดทำแบบทดสอบฉบับจริง

กัญญา ดินทรต้นศิริกุล และ โสภล มีคุณ (2555, น.13-28) ได้อธิบายถึงการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าต้องดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างแบบทดสอบ

2. กำหนดโครงเรื่องเนื้อหาวิชาที่จะทดสอบ

3. เตรียมตารางการสร้างข้อสอบ

4. เลือกประเภทของข้อสอบและข้อเขียนข้อคำถาม

อมรรัตน์ ทรัพย์ดี (2552, น.31) ได้สรุปหลักเกณฑ์เบื้องต้นในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า ควรสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ให้ครบทุกจุดประสงค์ เน้นการวัดความสามารถในการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ คำนึงถึงขีดจำกัดของข้อสอบ ตั้งคำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอบ มีความชัดเจนในข้อคำถามและการให้คะแนน นอกจากนี้ ข้อสอบควรจะต้องมีความยากง่ายพอเหมาะและมีเวลาในการสอบที่มากพอ

โชติกา ภาษีผล (2559, น.55-61) ได้อธิบายลำดับขั้นตอนของการสร้างและพัฒนาแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสอบ

ในการสร้างแบบสอบต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอบให้ชัดเจนว่า ต้องการนำ ผลการวัดไปใช้ประเมินแบบอิงกลุ่มหรืออิงเกณฑ์

2. วิเคราะห์หลักสูตร

เป็นการแยกแยะให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การเรียนการสอน เนื้อเรื่อง กิจกรรม/ ประสบการณ์ และพฤติกรรมที่เป็นจุดมุ่งหมายปลายทางของหลักสูตร โดยการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนการสอนว่าต้องการให้ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมอะไรบ้างในสถานการณ์ใด และมีเกณฑ์ในการตัดสินอย่างไรที่ยอมรับว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ นั้นๆ โดยต้องแปลงคุณลักษณะที่ต้องการวัดให้เป็นพฤติกรรมที่วัดได้หรือที่เรียกว่า จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าต้องการวัดพฤติกรรม การเรียนรู้ในชั้นใดใน 6 ชั้น ได้แก่ ชั้นความรู้ความจำ ความเข้าใจ นำไปใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการสร้างสรรค์ เกณฑ์พฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต่างกัน มีคำที่บ่งบอกถึงการกระทำที่ต่างกัน

ดังนี้

3. ออกแบบการสร้างแบบสอบ

เป็นการกำหนดรูปแบบ ขอบเขตและแนวทางการสร้าง ประกอบด้วยกิจกรรม

- 3.1 วางแผนการทดสอบ
- 3.2 กำหนดรูปแบบของข้อสอบ
- 3.3 สร้างแผนผังข้อสอบ
- 3.4 สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ
- 3.5 ทดลองใช้ข้อสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ
- 3.6 นำแบบสอบไปใช้
- 3.7 วิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบ

Gronlund (1993, p.8-11) ได้อธิบายหลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ไว้

ดังนี้

1. ต้องนิยามพฤติกรรมหรือผลการเรียนรู้ที่ต้องการจะวัดให้ชัดเจน
 2. ควรสร้างแบบทดสอบวัดให้ครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ทั้งหมด
 3. แบบทดสอบที่สร้างขึ้นควรจะวัดพฤติกรรม หรือผลการเรียนรู้ที่เป็นตัวแทนของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจะต้องกำหนดตัวชี้วัด และขอบเขตของผลการเรียนรู้ที่จะวัดแล้วจึงเขียนข้อสอบตามตัวชี้วัด
 4. แบบทดสอบที่สร้างขึ้นควรประกอบด้วยข้อสอบชนิดต่าง ๆ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับการวัดพฤติกรรมหรือผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด
 5. ควรสร้างแบบทดสอบโดยคำนึงถึงแผนหรือวัตถุประสงค์ของการนำผลการทดสอบไปใช้ประโยชน์ จะได้เขียนข้อสอบให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และทันใช้ตามแผนที่กำหนดไว้
- ดังนั้นสรุปได้ว่า การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขั้นตอนดังนี้

คือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างแบบทดสอบ
2. วิเคราะห์หลักสูตร กำหนด โครงเรื่องเนื้อหาวิชาที่จะทดสอบ
3. กำหนดรูปแบบของข้อคำถามและศึกษาวิธีเขียนข้อสอบ ทำการพิจารณาและตัดสินใจว่าจะใช้ข้อคำถามรูปแบบใด ศึกษาวิธีเขียนข้อสอบ หลักการเขียนข้อคำถาม
4. ลงมือเขียนข้อสอบ โดยใช้สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ
5. การจัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง

6. ทดลองใช้วิเคราะห์คุณภาพ และปรับปรุง
7. การจัดแบบทดสอบฉบับจริง

4. แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติ

4.1 ความหมายของเจตคติ

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายถึง องค์ประกอบของเจตคติ ไว้ดังนี้
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, น.321) ได้บัญญัติศัพท์ว่า
เจตคติหมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

กัญญา ทองสิงห์ (2540, น.36) ให้ความหมายของเจตคติว่าเป็นความรู้สึกนึกคิด
ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามสภาพการณ์เมื่อบุคคลนั้นได้รับรู้ประสบการณ์ก็จะแสดงออกให้
รู้ถึงความคิดของตนเจตคติสามารถสร้างขึ้นได้และเปลี่ยนแปลงได้

บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ (2543, น.185) กล่าวว่าเจตคติหมายถึงกริยาท่าทีรวมๆ
ของบุคคลที่เกิดจากความพร้อมหรือความโน้มเอียงของจิตใจซึ่งแสดงออกต่อสิ่งเหล่านั้นๆเช่น
ความรู้สึกต่อวัตถุสิ่งของหรือสถานการณ์ต่างๆในสังคมโดยแสดงออกมาในทางสนับสนุนซึ่งมี
ความรู้สึกเห็นดีเห็นชอบต่อสิ่งเรานั้นหรือในทางต่อต้านซึ่งมีความรู้สึกที่ไม่ดีไม่เห็นชอบต่อสิ่งเร้า
นั้น

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, น.54) กล่าวว่าเจตคติเป็นความรู้สึกเชื่อ
ศรัทธาต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดจนเกิดความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดี
หรือไม่ดีก็ได้เจตคดียังไม่เป็นพฤติกรรมแต่เป็นตัวการที่ทำให้เกิดพฤติกรรม

วิภาวี เป็นเรือง (2546, น.37) กล่าวว่าเจตคติหมายถึงความรู้สึกนึกคิดความ
คิดเห็นและความพร้อมที่จะกระทำต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจเป็นความรู้สึกในทางชอบหรือไม่ชอบ
เป็นการบอกแนวโน้มทางจิตใจของบุคคลเมื่อปะทะสัมพันธ์กับสิ่งของบุคคลประเพณีหรือ
สถานการณ์ใดๆ ซึ่งมีผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาเจตคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งสามารถ
สร้างขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้

สุรางค์ โคว์ตระกูล (2548, น.282) ให้ความหมายของเจตคติว่าหมายถึงอหิมาย์ที่
มีต่อคนสัตว์หรือสิ่งของอาจจะเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบผู้เรียนที่มีเจตคติทางบวกต่อวิชาใด
วิชาหนึ่งก็จะชอบวิชานั้นทำให้ได้คะแนนดีทัศนคติหรือเจตคติเป็นสิ่งที่ศึกษาความรู้ความคิด
สติปัญญาความรู้สึกและพฤติกรรมแสดงออก

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2549, น.3) ได้สรุปความหมายของเจตคติไว้ว่าเจตคติเป็น พฤติกรรมหรือความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งในทางสังเคราะห์ทั้งเป็น ความรู้สึกที่เกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

Gibson (2000, p. 102) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ ตัวตัดสิน พฤติกรรม เป็นความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบ เป็นสภาวะจิตใจในการพร้อมที่จะส่งผลกระทบต่อ การตอบสนองของบุคคลนั้นๆ ต่อบุคคลอื่นๆ ต่อวัตถุหรือต่อสถานการณ์ โดยที่ทัศนคตินี้สามารถ เรียนรู้หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์

Schermerhorn (2000, p.75) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ การวาง แนวความคิด ความรู้สึก ให้ตอบสนองในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อคนหรือต่อสิ่งของ ในสภาวะ แวดล้อมของบุคคลนั้นๆ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมา อย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

Hornby (2001, p.62) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ วิถีทางที่คุณ คิดหรือรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือคนใดคนหนึ่ง และวิถีทางที่คุณประพฤติต่อใครหรือคนใดคน หนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คุณคิดหรือรู้สึกอย่างไร

Newstrom และ Devis (2002, p.207) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึกหรือความเชื่อ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ตัดสินว่า พนักงานรับรู้สภาวะแวดล้อมของพวกเค้า อย่างไร และผูกพันกับการกระทำของพวกเค้า หรือมีแนวโน้มของการกระทำอย่างไร และสุดท้ายมี พฤติกรรมอย่างไร

จากความหมายของทัศนคติจากนักการศึกษาข้างต้น อาจสรุป ความหมายของเจต คติได้ว่า เจตคติหมายถึงความคิดเห็น ความเชื่อและความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง ในทางสังคม โดยแสดงออกด้วยการกระทำหรือทำที่ที่อาจเป็นในทางบวกหรือทางลบ อันเป็นผลมา จากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมออกมา เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ชอบ ไม่ชอบ เป็นต้น

4.2 ลักษณะสำคัญของเจตคติ

มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้อธิบายถึง ลักษณะที่สำคัญของเจตคติ ไว้ดังนี้

จิรวรรณ ชำนาญช่าง (2544, p.12) ได้รวบรวมลักษณะของเจตคติไว้ดังนี้

1. เป็นผลหรือขึ้นอยู่กับบุคคลประเมินผลสิ่งเร้าแล้วเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึก ภายในที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรม
2. เจตคติแปรค่าได้ทั้งความเข้มข้นและทิศทาง
3. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้มากกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเอง

4. เจตคติขึ้นอยู่กับเป้าเจตคติหรือสิ่งเร้าเฉพาะอย่างทางสังคม
 5. เจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าที่เป็นกลุ่มเดียวกันอาจสัมพันธ์กัน
 6. เจตคติเป็นการเตรียมความพร้อมภายในของจิตในการตอบสนองสิ่งเร้าในทางที่
 ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งเร้านั้นๆ

7. สภาพความพร้อมจะตอบสนองในลักษณะซับซ้อนที่บุคคลจะยอมรับหรือไม่
 ยอมรับชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่างๆ และจะเกี่ยวข้องกับอารมณ์

8. เจตคติไม่ใช่พฤติกรรมแต่เป็นสภาวะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด
 และเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม

9. เจตคติไม่สามารถวัดได้โดยตรงแต่สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดง
 ออกมาเพื่อเป็นแนวทางในการทำนายหรืออธิบายเจตคติได้

10. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์บุคคลจะมีเจตคติในเรื่องเดียวกัน
 แตกต่างกันได้ด้วยสาเหตุหลายประการทั้งสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมระดับอายุและ
 เชื้อชาติปัญญา

11. เจตคติมีความคงที่และแน่นอนพอสมควรแต่อาจเปลี่ยนแปลงได้เมื่อประสบ
 กับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมที่แตกต่างไปจากเดิม

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2548, น.367) ได้สรุปลักษณะของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้
2. เจตคติเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยงดังนั้นเจต
 คติจึงมีทั้งบวกและลบเช่นถ้านักเรียนมีเจตคติบวกต่อวิชาคณิตศาสตร์นักเรียนจะชอบเรียน
 คณิตศาสตร์และเมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษา ก็จะเลือกเรียนแขนงวิทยาศาสตร์ตรงข้ามกับนักเรียนที่มี
 เจตคติทางลบต่อวิชาคณิตศาสตร์ก็จะไม่ชอบหรือไม่มีแรงจูงใจที่จะเรียนเมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษา ก็จะ
 เลือกเรียนทางสายอักษรศาสตร์ทางภาษาเป็นต้น

ธีรวิมล เอกะกุล (2550, น.3-5) ได้กล่าวถึงเจตคติว่าเจตคติเป็นความรู้สึกที่บ่งชี้
 ลักษณะทางจิตใจ อารมณ์ของบุคคล ซึ่งอาจเป็นลักษณะที่ไม่แสดงออกมาภายนอกให้บุคคลอื่นเห็น
 หรือเข้าใจได้ซึ่งมีลักษณะทั่วไปที่สำคัญ 5 ประการ

1. เจตคติเป็นเรื่องของอารมณ์ (Feeling) อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไขหรือ
 สถานการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะมีการกระทำที่เสแสร้งโดยแสดงออกไม่ให้ตรงกับ
 ความรู้สึกของตนเมื่อเขารู้ตัวหรือรู้ว่ามีคนสังเกต

2. เจตคติเป็นเรื่องเฉพาะตัว (Typical) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกันแต่
 รูปแบบ การแสดงออกแตกต่างกันไป หรืออาจมีการแสดงออกที่เหมือนกัน แต่ความรู้สึกต่างกัน ได้

3. เจตคติที่มีทิศทาง (Direction) การแสดงออกของความรู้สึกสามารถแสดงออกได้ 2 ทิศทาง เช่น ทิศทางบวกเป็นทิศทางที่สังคมปรารถนา และทิศทางลบเป็นทิศทางที่สังคมไม่ปรารถนา ได้แก่ ซื่อสัตย์ – คดโกง รัก –เกลียด ชอบ – ไม่ชอบ เป็นต้น

4. เจตคติที่มีความเข้ม (Intensity) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกันในสถานการณ์เดียวกันแต่อาจแตกต่างกันในเรื่องความเข้มที่บุคคลรู้สึกมากน้อยต่างกันเช่น รักมาก รักน้อย ขยันมาก ขยันน้อย เป็นต้น

5. เจตคติต้องมีเป้า (Target) ความรู้สึกจะเกิดขึ้นลอยๆ ไม่ได้เช่น รักพ่อรักแม่ขยันเข้าชั้นเรียน เป็นต้น

พัชรา ทิพยทัศน์ (2559: online) ได้อธิบายถึง คุณลักษณะที่สำคัญของเจตคติ ไว้ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากประสบการณ์ สิ่งเร้าต่าง ๆ รอบตัวบุคคล การอบรมเลี้ยงดู การเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดเจตคติ แม้ว่าจะมีประสบการณ์ที่เหมือนกันก็เป็นเจตคติที่แตกต่างกันได้ ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สติปัญญา อายุ เป็นต้น

2. เจตคติเป็นการเตรียม หรือความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นการเตรียมความพร้อมภายในของจิตใจมากกว่าภายนอกที่สังเกตได้ สภาวะความพร้อมที่จะตอบสนอง มีลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลว่า ชอบหรือ ไม่ชอบ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ เกี่ยวข้องกับอารมณ์ด้วย

3. เจตคติที่มีทิศทางของการประเมิน ทิศทางของการประเมินคือลักษณะความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความรู้สึกหรือประเมินว่าชอบ พอใจ เห็นด้วย ก็คือเป็นทิศทางในทางที่ดี เรียกว่าเป็นทิศทางในทางบวก และถ้าประเมินออกมาในทางไม่ดี เช่น ไม่ชอบ ไม่พอใจ ก็มีทิศทางในทางลบ เจตคติทางลบไม่ได้หมายความว่าไม่ควรมีเจตคตินั้นเป็นเพียงความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

4. เจตคติที่มีความเข้ม คือมีปริมาณมากน้อยของความรู้สึก ถ้าชอบมากหรือไม่เห็นด้วยอย่างมากก็แสดงว่ามี ความเข้มสูง ถ้าไม่ชอบเลยหรือเกลียดที่สุดก็แสดงว่ามีความเข้มสูง ไปอีกทางหนึ่ง

5. เจตคติที่มีความคงทน เจตคติเป็นสิ่งที่บุคคลยึดมั่นถือมั่น และมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของคนนั้น การยึดมั่นในเจตคติต่อสิ่งใด ทำให้การเปลี่ยนแปลงเจตคติเกิดขึ้นได้ยาก

6. เจตคติมีทั้งพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมภายในเป็นสภาวะทางจิตใจ ซึ่งหากไม่ได้แสดงออก ก็ไม่สามารถรู้ได้ว่าบุคคลนั้นมีเจตคติอย่างไรในเรื่องนั้น

เจตคติเป็นพฤติกรรมภายนอกแสดงออกเนื่องจากถูกกระตุ้น และการกระตุ้นยังมีสาเหตุอื่น ๆ ร่วมอยู่ด้วย

7. เจตคติต้องมีสิ่งเร้าจึงมีการตอบสนองขึ้น ไม่จำเป็นว่าเจตคติที่แสดงออกจากพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอกจะต้องตรงกัน เพราะก่อนแสดงออกนั้นก็ปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของสังคม แล้วจึงแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก

Thurstone (1966) ได้อธิบายถึงเจตคติว่า เป็นตัวแปรทางจิตวิทยาชนิดหนึ่ง ที่ไม่สามารถสังเกตได้ง่าย แต่เป็นความโน้มเอียงภายในแสดงออกมาได้โดย พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และเจตคดียังเป็นเรื่องของความชอบไม่ชอบ ความลำเอียง ความรู้สึก ความรู้สึกและความเชื่อมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าเจตคติดีมีลักษณะดังนี้

1. เจตคติเกิดจากประสบการณ์ สิ่งเร้าต่าง ๆ รอบตัวบุคคล
2. เจตคติ มีเป้าหมาย ซึ่งอาจเป็นบุคคล สิ่งของ สถานที่ หรือ สถานการณ์ เช่น เจตคติต่อวิชาที่เรียนเจตคติต่อท้องถิ่น เป็นต้น
3. เจตคติมีการแสดงออกอย่างมีทิศทาง คือ บวก หรือลบ
4. เจตคติมีระดับความเข้ม คือ ตั้งแต่อ่อนจนถึงมาก
5. เจตคติก่อนข้างคงเส้นคงวา (Consistency) ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงง่าย
6. เจตคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง ต้องวัดโดยอ้อมโดยใช้แบบวัดไปเร้าให้ผู้ถูกวัดแสดงพฤติกรรมออกมา

4.3 องค์ประกอบของเจตคติ

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายถึง องค์ประกอบของเจตคติ ไว้ดังนี้

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538 : 2-3) ได้อธิบายถึงเจตคติ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา (Cognitive component) ได้แก่ ความคิดที่เป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการคิด ความคิดนี้อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งที่ต่างกันขึ้นอยู่กับความคิดของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า

2. องค์ประกอบด้านท่าทีความรู้สึก (Affective component) เป็นส่วนประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจะเป็นตัวเร้าความคิดอีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีขณะคิดถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใด แสดงว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกในด้านบวก และลบตามลำดับต่อสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ (Behavioral component) เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ หรือมีสิ่งเร้าที่เหมาะสมจะเกิดการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง

สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2542, น.64-65) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบของเจตคติไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความคิดความเข้าใจ (Cognitive Component) ความคิดความเข้าใจนี้จะเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้หรือความเชื่อซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในประสบการณ์ต่างๆ จากสภาพแวดล้อมอันเป็นเรื่องของปัญญาในระดับที่สูงขึ้น อาทิ นักบริหารหรือผู้บังคับบัญชา มีความคิดหรือความเชื่อที่ว่าผู้ใต้บังคับบัญชาของเขานั้นมีลักษณะของความเป็นผู้ใหญ่สามารถปกครองตนเองได้ดังนั้น เขาจึงได้ความเป็นอิสระในการทำงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำการวินิจฉัยสั่งการ

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) องค์ประกอบด้านความรู้สึกนี้จะ เป็นสภาพทางอารมณ์ (Emotion) ประกอบกับการประเมิน (Evaluation) ในสิ่งนั้นๆ อันเป็นผลจากการเรียนรู้ในอดีตดั่งนั้น จึงเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกอันเป็นการยอมรับ อาทิ ชอบ ถูกใจ สนุก หรือปฏิเสธต่อสิ่งนั้น อาทิเกลียด โกรธก็ได้ความรู้สึกนี้อาจทำให้บุคคลเกิดความยึดมั่นและอาจแสดงปฏิกิริยาตอบโต้หากมีสิ่งขัดกับความรู้สึกดังกล่าว

3. องค์ประกอบด้านแนวโน้มของพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึงแนวโน้มของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติต่อสิ่งที่ตนชอบหรือเกลียดอันเป็นการตอบสนองหรือการกระทำในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากความคิดความเชื่อความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเรานั้นๆ อาทิบุคคลนั้นมีทัศนคติที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย หรือมีความคิดความเชื่อความรู้สึกที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย บุคคลผู้นั้นก็มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมแบบเข้าหาหรือแสวงหา (Seek Contact) ตรงกันข้ามหากมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นๆ ไม่ดีก็จะเกิดพฤติกรรมในการถอยหนีหรือหลีกเลี่ยง (Avoiding Contact)

กรวิวี เมฆหมอก (2542, น.27) ได้รวบรวมองค์ประกอบของเจตคติไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (cognitive component) หมายถึงการรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัสดุหรือเหตุการณ์ต่างๆรวมทั้งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นด้วย

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (affective component) หมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งที่ได้รับรู้อาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดีถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใดก็จะชอบสิ่งนั้นถ้ามีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งใดก็จะไม่ชอบสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (behavioral component) หมายถึงความโน้มเอียงของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนคือการที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับยอมปฏิเสธหรือไม่ยอมปฏิเสธ

Gibson (2000, น.103) อธิบายว่า ทักษะคือ เป็นส่วนที่ยึดติดแน่นกับบุคลิกภาพของบุคคลเรา ซึ่งบุคคลเราจะมีทักษะที่เป็น โครงสร้างอยู่แล้ว ทางด้านความรู้สึก ความเชื่ออันใดอันหนึ่ง โดยที่องค์ประกอบนี้จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันซึ่งหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงในองค์ ประกอบหนึ่งทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในอีกองค์ประกอบหนึ่ง ซึ่งทักษะคือ 3 องค์ประกอบ มีดังนี้

1. ความรู้สึก (Affective) องค์ประกอบด้านอารมณ์หรือความรู้สึก ของทักษะคือ คือ การได้รับการถ่ายทอด การเรียนรู้มาจากพ่อ แม่ ครู หรือกลุ่มของเพื่อนๆ

2. ความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive) องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจของทักษะคือจะประกอบด้วย การรับรู้ของบุคคล ความคิดเห็น และความเชื่อของบุคคล หมายถึง กระบวนการคิด ซึ่งเน้นไปที่การใช้เหตุผล และตรรกะ องค์ประกอบที่สำคัญของความรู้ ความเข้าใจ คือ ความเชื่อในการประเมินผลหรือความเชื่อที่ถูกประเมินผลไว้แล้วโดยตัวเองประเมิน ซึ่งความเชื่อเหล่านี้จะแสดงออกมาจากความประทับใจในการชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งบุคคลเหล่านั้น รู้สึกต่อสิ่งของ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

3. พฤติกรรม (Behavioral) องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจของทักษะคือจะหมายถึง แนวโน้มหรือความตั้งใจ (intention) ของคนที่ว่าจะแสดงบางสิ่งบางอย่างหรือที่จะกระทำ (ประพฤติ) บางสิ่งบางอย่างต่อคนใดคนหนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในทางใดทางหนึ่ง เช่น เป็นมิตร ให้ ความอบอุ่น ก้าวร้าว เป็นศัตรู เป็นต้น โดยที่ความตั้งใจนี้อาจจะถูกวัด หรือประเมินออกมาได้ จากการพิจารณาองค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมของทักษะคือ

Schermerhorn (2000, น.76) ได้อธิบายว่า ทักษะคือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้าน ความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Component) คือ ทักษะคือที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และข้อมูลที่บุคคลคนหนึ่งมี ซึ่งความเชื่อ จะแสดงให้เห็นถึงความคิดของคน หรือสิ่งของ และข้อสรุปที่บุคคลได้มีต่อบุคคลหรือสิ่งของนั้นๆ เช่น งานของฉันขาดความรับผิดชอบ เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective Component) คือ ความรู้สึกเฉพาะอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับผลกระทบส่วนบุคคล ซึ่งได้จากสิ่งเร้าหรือสิ่งที่เกิดก่อนทำให้เกิด ทักษะคือนั้นๆ เช่น ฉันไม่ชอบงานของฉัน เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ ความตั้งใจที่จะ ประพฤติในทางใดทางหนึ่ง โดยมีรากฐานมาจากความรู้สึกเฉพาะเจาะจงของบุคคล หรือทักษะคือของบุคคล เช่น ฉันกำลังไปทำงานของฉัน เป็นต้น

Rob Wengrzyn (2559, online) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของทัศนคติ ไว้ดังนี้
องค์ความรู้ (Cognitive) องค์ประกอบนี้แสดงถึงความคิด ความเชื่อและ
แนวความคิดเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างโดยทั่วไป อย่างคร่าวๆ หรือเหมารวมเช่น 'วัยรุ่นทั้งหมดก็
เกียจ' หรือ 'เด็กทารกทั้งหมดน่ารัก'

อารมณ์ (Affective) องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกี่ยวกับ
บางสิ่งบางอย่าง เช่นความกลัวหรือความเกลียดชัง โดยใช้ตัวอย่างข้างต้นบางคนอาจจะมีทัศนคติที่
พวกเขาเกลียดชังวัยรุ่นเพราะพวกเขารู้สึกหรือพวกเขารักเด็กทารกทั้งหมดเพราะพวกเขาน่ารัก

พฤติกรรม (Conative) เรียกว่าองค์ประกอบพฤติกรรมที่บุคคลกระทำวิธีการ
บางอย่างต่อบางสิ่งบางอย่างเช่น 'เราดีขึ้นเมื่อให้วัยรุ่นที่เกียจออกจากห้องสมุด' หรือ 'ฉันไม่สามารถ
รอที่จะจูบทารก'

องค์ประกอบเหล่านี้ของแต่ละคนจะแตกต่างกันออกไปอย่างหนึ่งและพวกเขา
สามารถสร้างอีกรายการหนึ่งเพื่อสร้างทัศนคติของเรา ดังนั้นจึงมีผลต่อวิธีการที่เราจะมี
ความสัมพันธ์กับโลก ตัวอย่างเช่นเราสามารถเชื่อว่าวัยรุ่นก็เกียจ (Cognitive) เราไม่จำเป็นต้อง
เกลียดวัยรุ่น (Affective) แต่เราอาจจะยังคงพยายามที่จะให้พวกเขาออกจากห้องสมุด (conative)
หรือเราเชื่อแน่นอนว่าพวกเขาทั้งหมดก็เกียจ (Cognitive) เกลียดพวกเขา (Affective) และทำให้เรา
แสดงพฤติกรรมที่มีต่อพวกเขา (conative)

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของเจตคติมี 3 องค์ประกอบคือ 1.องค์ประกอบทางด้าน
ความรู้(Cognitive) 2.องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก(Affective) และ 3.องค์ประกอบทางด้าน
พฤติกรรม (Behavioral) ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามด้านนี้มีความสัมพันธ์ต่อกันจะเห็นได้ว่า
องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกเป็นผลเนื่องมาจากการรับรู้ของบุคคลและจะส่งผลไปถึงพฤติกรรม
การกระทำของบุคคลและสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ต่างๆ

4.4 การเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายถึงการเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ไว้
ดังนี้

กัญญา ทองสิงห์ (2540, น.39) กล่าวถึงวิธีการเปลี่ยนแปลงเจตคติอย่างเป็น
ทางการว่าเป็นวิธีการที่อาศัยพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้และเชื่อว่ามนุษย์เป็นบุคคลที่มีเหตุผล
สามารถคิดสามารถถูกกระตุ้นเพื่อให้เกิดภาวะรับภาระซึ่งก่อให้เกิดความสนใจในข่าวสารต่างๆ สามารถ
เรียนรู้เนื้อหาของข่าวสารและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการปฏิบัติได้ ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการ
เปลี่ยนแปลงเจตคติจะเป็นแบบวิธีการที่เป็นทางการมีการสื่อความหมายที่เป็นทางการและมี

รูปแบบมีการวางแผนอย่างรอบคอบ นอกจากนี้ก็ัญญา ทองสิงห์ ยังได้รวบรวมทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับสังคม (The social judgment the or of attitude change) เจ้าของทฤษฎีคือมูซาเฟอร์ เซอร์ฟและคาร์ล ไอ โฮฟแลนด์ (Muzafer Sherif and Carl I. Hoveland) หลักการของทฤษฎีนี้มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลนั้นจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่บุคคลได้เลือกตัดสินใจที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเพราะโดยปกติบุคคลจะใช้สติปัญญาในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเสมอบางครั้งบุคคลจะปรับตัวเองเข้ากับสิ่งแวดล้อมและบางครั้งจะปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับตนเองในกรณีที่จะต้องปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยที่เจตคติของบุคคลนั้นยังไม่สอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมหรือสังคมบุคคลนั้นจะต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับสังคมเสมอ

2. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการกระทำ (active participation theory) เจ้าของทฤษฎีคือเคอร์ท เลวิน (Kurt Lewin) หลักการของทฤษฎีนี้มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลให้เป็นในรูปใดจะต้องให้เขามีส่วนร่วมในกลุ่มบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทฤษฎีความสอดคล้องทางความคิดเห็น (cognitive consonance theory) เจ้าของทฤษฎีคือฟริทซ์ ไฮเดอร์ (Fritz Heider) หลักการของทฤษฎีนี้ถ้าสมาชิกในสังคมหรือกลุ่มใดก็ตามมีความรู้สึกหรือท่าที่เป็นไปในแนวที่สอดคล้องกันก็จะอยู่ด้วยกันได้แต่ถ้ามีความคิดหรือความรู้สึกแตกต่างไปจากสังคมหรือกลุ่มก็จะต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติให้เหมือนกันหรือสอดคล้องกันต่อไป

4. ทฤษฎีความไม่สอดคล้องทางความคิด (cognitive dissonance theory) เจ้าของทฤษฎีคือลีออน เฟสติงเจอร์ (Leon Festinger) หลักการของทฤษฎีนี้เมื่อบุคคลเกิดความขัดแย้งขึ้นทั้งสองทางแต่ละทางไม่ลงรอยกันก็จะพยายามขจัดความขัดแย้งให้หมดไปไม่ว่าจะขัดแย้งกับบุคคลวัตถุหรือสถานการณ์วิธีขจัดความขัดแย้งโดยปรับความรู้สึกจากชอบหรือไม่ชอบให้เป็นไปในทางตรงกันข้ามจะเปลี่ยนแปลงเจตคติได้

พรณี ช. เจนจิต (2545, น. 310) ได้สรุปการเกิดเจตคติจากสิ่งต่างๆ ไว้ดังนี้

1. เจตคติเป็นเรื่องของการเรียนรู้เนื่องจากการอบรมตั้งแต่เด็กเป็นไปในลักษณะค่อยๆซึมจากการเลียนแบบพ่อแม่และคนข้างเคียงไม่มีใครสอน
2. เกิดจากประสบการณ์ของบุคคล
3. เกิดจากการรับถ่ายทอดจากเจตคติที่มีอยู่แล้วเช่นการรังเกียจสีผิว
4. จากสื่อมวลชน

และได้สรุปการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลว่า ย่อมมีผลทางสังคมไม่ทางบวกก็ทางลบหรือมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ก็ต้องมีสาเหตุหรือตัวนำความรู้สึกนั้นๆดังต่อไปนี้

1. ให้ได้รับข้อมูลในทุกแง่ทุกมุมเกี่ยวกับสิ่งที่คนมีเจตคติไม่ดีเช่นจากการทดลองในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งวัดเจตคติเกี่ยวกับคนยิวผลปรากฏว่าคนมีเจตคติเกี่ยวกับคนยิวในทางลบ จากนั้นให้ข้อมูลเกี่ยวกับคนยิวในทุกแง่ทุกมุมหลังจากนั้นวัดเจตคติอีกครั้งผลปรากฏว่าเจตคติที่นักศึกษากลุ่มนั้นมีเจตคติต่อคนยิวในทางบวก

2. การจัดประสบการณ์ใหม่เช่นจัดให้คนมีเจตคติไม่ดีต้องไปอยู่ค่ายพักแรมด้วยกันให้โอกาสทำสิ่งต่างๆ ด้วยกันและแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยไม่มีบุคคลอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง

3. เราความรู้สึกให้เกิดอารมณ์กลัวเช่นเด็กไม่ชอบแปรงฟันให้จัดหาภาพยนตร์ที่แสดงถึงผลร้ายของการไม่แปรงฟันนำมาให้เด็กดูการเปลี่ยนเจตคติของบุคคลนั้นสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวมีอิทธิพลเป็นอย่างยิ่ง

วิภาวี แป้นเรือง (2546, น.39) ได้อธิบายถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่สำคัญมีดังนี้

1. บิดามารดาการที่บิดามารดามีเจตคติต่อสิ่งใดในลักษณะหนึ่งลักษณะใดย่อมมีอิทธิพลต่อบุตรให้มีเจตคติในทางเดียวกับบิดามารดา

2. วัฒนธรรมภายในทางสังคมคนที่มีอาชีพต่างกันหรืออยู่ในชั้นของสังคมต่างกันหรือคนที่นับถือศาสนาต่างกันย่อมมีเจตคติต่างกัน

3. บุคลิกภาพของแต่ละคนย่อมมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติต่อสิ่งต่างๆด้วยเช่นคนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมือนคนอื่นอาจรู้สึกมีปมด้อยมองโลกในแง่ร้ายเป็นต้น

4. การศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนกิจกรรมของโรงเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อเด็กมากกว่าสถาบันอื่นๆ ในสังคมจะนั้นหากโรงเรียนมีครูดีมีตำราเรียนที่ดีและมีการปกครองที่ดีสิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นส่วนสำคัญในการสร้างเจตคติของเด็กในทางที่ดีที่ควร

5. การพักผ่อนหย่อนใจการแสวงหาความบันเทิงมีหลายด้านด้วยกันซึ่งแต่ละด้านล้วนมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติของบุคคล

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2549, น.11-14) ได้รวบรวมปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลดังนี้

1. การมีประสบการณ์เฉพาะอย่างเกิดจากสิ่งเกี่ยวข้องกับเจตคติเช่นการมีประสบการณ์ที่ดีก่อให้เกิดเจตคติที่ดี การได้รับการลงโทษทางร่างกายและจิตใจจะเป็นประสบการณ์ที่ไม่ดีจะเกิดภาวะคับข้องใจเกิดเจตคติที่ไม่ดี เป็นต้น

2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น เจตคติหลายอย่างของบุคคลเกิดขึ้นจากผลของการได้ติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการที่เด็กได้รับในครอบครัวและสังคม เช่น การได้รับคำบอกเล่าจากผู้ปกครองและครู เป็นต้น

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง เจตคติบางอย่างของบุคคลถูกสร้างขึ้นจากการเลียนแบบจากคนอื่น กระบวนการเลียนแบบเริ่มขึ้นตั้งแต่การสังเกตพฤติกรรมของคนอื่น ขึ้นต่อไปเป็นการแปลความหมาย การปฏิบัติให้อยู่ในรูปของความเชื่อ ยิ่งบุคคลที่เป็นแบบอย่างเป็นที่เคารพ หรือได้รับการยกย่องอยู่แล้ว จะมีผลต่อความเชื่อมากขึ้น

4. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสถาบันเจตคติ ของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากสถาบัน เช่น โรงเรียน สถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น สถาบันเหล่านี้จะเป็นแหล่งที่มา และสิ่งช่วยสนับสนุนให้เกิดเจตคติบางอย่างได้

ดังนั้น อาจสรุปคำอธิบายการเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ข้างต้นได้ว่า เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่บุคคลซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ต่างๆ ได้โดยสิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการสร้าง เจตคติของบุคคลให้เป็นไปตามทิศทางเดียวกัน โดยอาจเกิดจากการชักชวน การโฆษณาชวนเชื่อให้มาสนใจ หรือรับรู้สิ่งแปลกใหม่ และการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลย่อมมีผลทางสังคมไม่ทางบวกก็ทางลบ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำหลักการเหล่านี้ เป็นแนวทางในการพัฒนาเจตคติต่อท้องถิ่นให้กับผู้เรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ที่ได้พัฒนาการให้ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดตาก เป็นสื่อ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบหนังสืออ่านเพิ่มเติม เช่น กิจกรรมการตอบคำถาม ทำแบบทดสอบ เพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการคิดวิเคราะห์ และสนใจการเรียนรู้ กิจกรรมทัศนศึกษาและการสัมภาษณ์เพื่อให้นักเรียน ได้รับประสบการณ์ตรงและได้แนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งจะมีผลต่อความเชื่อและความศรัทธา กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการตระหนักและรู้จักการแก้ปัญหา

4.5 เครื่องมือวัดและการวัดเจตคติ

นักการศึกษาหลายท่าน ได้อธิบายถึง การวัดเจตคติและเครื่องมือวัดเจตคติ ไว้ดังนี้ สุวิทย์ บุญช่วย และคณะ (2541, น.10-12) ได้อธิบายว่า แบบวัดเจตคติที่นิยมใช้มีอยู่ 3-4 วิธี คือ

1. วิธีลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) เป็นวิธีการวัดเจตคติที่รู้จักกันแพร่หลายมากที่สุดวิธีหนึ่ง การวัดเจตคติของลิเคิร์ต เริ่มด้วยการรวบรวมหรือเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวข้องกับเจตคติที่ต้องการจะศึกษาให้ความหมายสิ่งที่ต้องการจะวัดให้แน่นอน ชัดเจน และครอบคลุมขอบเขต

เนื้อหาที่ต้องการวัดทั้งหมดและข้อความที่สร้างขึ้นต้องประกอบไปด้วยข้อความที่สนับสนุนและต่อต้านในเรื่องที่ต้องการจะวัด กล่าวคือ มีข้อความที่เป็นบวกและเป็นลบคละกันไป และนำข้อความที่รวบรวมได้ไปลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะทำการศึกษาโดยกำหนดคำตอบของแต่ละข้อความให้เลือกตอบคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง การให้คะแนนนั้น จะขึ้นอยู่กับชนิดของข้อความว่าเป็นข้อความที่สนับสนุนหรือเป็นบวกถ้าตอบเห็นด้วยอย่างยิ่งให้คะแนน 5 คะแนน และลดลงไปจนถึงตอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้คะแนน 1 คะแนน ส่วนข้อความที่ต่อต้านหรือเป็นลบ ถ้าตอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้คะแนน 5 คะแนน และลดลงเรื่อยๆ ไปจนถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 1 คะแนน คะแนนของผู้ตอบแต่ละคนในแบบวัดเจตคติคือผลรวมของคะแนนทุกข้อ ในแบบวัดเจตคติซึ่งลิเคิ์ทถือว่ามีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใดย่อมมีโอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุน สิ่งนั้นมากและในทำนองเดียวกันผู้ที่มีเจตคติไม่ดีต่อสิ่งใดนั้น โอกาสที่จะเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนสิ่งนั้นก็มีน้อยและ โอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่ต่อต้านสิ่งนั้นจะมีมาก คะแนนรวมของทุกข้อจะเป็น เครื่องชี้ให้เห็นถึงเจตคติของผู้ตอบในแบบวัดเจตคติของแต่ละคน

2. วิธีเทอร์สโตน สเกล (Thurstone Scale) วิธีการวัดแบบเทอร์สโตนนี้เน้นปัญหาด้านการมีช่วงเท่ากัน มากกว่าการวัดแบบอื่น ซึ่งในทางปฏิบัติหมายถึง วิธีการให้น้ำหนักหรือคะแนนแต่ละข้อความที่ประกอบขึ้นมาเป็นสากลข้อความแต่ละข้อความจะมีน้ำหนักในแต่ละช่วงเท่ากัน โดยเทอร์สโตนยึดหลักที่ว่า “คุณลักษณะใดๆ ในความรู้สึกของคนเรานั้นจะมีตั้งแต่เห็นด้วยน้อยที่สุดไปจนถึงเห็นด้วยมากที่สุด” โดยจะแบ่งช่วงความรู้สึกออกเป็น 11 ช่วงเท่าๆ กัน ความคิดเห็นแต่ละข้อความจะมีน้ำหนักค่าเจตคติต่างกัน ไปจะอยู่ในช่วงไหนนั้นก็แล้วแต่ข้อความคิดเห็นนั้น

3. วิธีกัทแมน สเกล (Guttman Scale) จากข้อบกพร่องเทอร์สโตนสเกลและลิเคิ์ทสเกลในเรื่องเกี่ยวกับความหมายของคะแนนและความเป็นมิติเดียวกันตลอดจนความสามารถในการนำคะแนนมาสร้าง เป็นสเกลใช้แก่ข้อบกพร่องที่กัทแมนได้ให้ความสนใจและคิดหาวิธีสร้างสเกลที่มีคุณสมบัติเด่น

4. วิธีการหาความแตกต่างของความหมาย (Semantic Differential) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความคิดรวบยอด (Concepts) ของบุคคลแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ผู้ที่คิดวิธีนี้คือ ชาร์ลลออสกู๊ด (Charles E. Osgood) และผู้ร่วมงาน เป็นการศึกษาถึงความหมายของสิ่งต่างๆ ตามความคิดเห็นของกลุ่มที่จะศึกษาโดยการให้ประเมินค่าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องการวัดอาจจะเป็นสถานที่ บุคคลเหตุการณ์ ฯลฯ การประมาณค่านั้นใช้คำคุณศัพท์ ซึ่งตรงกันข้าม และมีลำดับของความมากน้อยจากด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่งรวมทั้งหมด 7 อันดับ (บางครั้งใช้ 5 หรือ 3 อันดับ) ใน

การที่จะให้ผู้ตอบประเมินค่ามาก หรือน้อยนี้ทำให้เชื่อได้ว่าแบบวัดนี้สามารถใช้วัดเจตคติของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่อสิ่งต่างๆ ได้และสามารถเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของกลุ่มต่างๆ ได้

5. การวัดแบบกัตต์แมน (Guttman scale) เป็นวิธีการประเมินของชุดข้อคำถามวัดเจตคติที่สร้างขึ้น แบบวัดนี้ใช้วัดสิ่งอื่นที่นอกเหนือจากการวัดเจตคติได้ เช่น การวัดอาการของการเป็นโรคจิต แบบวัดนี้มีข้อจำกัด คือ มีความยุ่งยากในการวิเคราะห์

6. การวัดแบบสร้างสถานการณ์ (Situational scale) เป็นการวัดที่มีลักษณะเป็นสถานการณ์ที่กำหนด แล้วให้ผู้ตอบเลือกที่จะกระทำอย่างไรหนึ่ง หากตนเองอยู่ในสถานการณ์นั้นสรุปการวัดเจตคติมีหลายวิธีแล้วแต่เลือกใช้ให้เหมาะสมกับงานวิจัย

เพราพรณ เป็ลียนฎุ (2542, น.110-111) ได้กล่าวถึงการวัดเจตคติว่า การวัดเจตคติเป็นวิธีการรวบรวมพฤติกรรมของบุคคลในด้านความรู้สึก อารมณ์ การวัดเจตคติของบุคคลมีหลายวิธี สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การใช้แบบสอบถาม ซึ่งมี 2 แบบที่นิยมใช้กัน คือ
 - 1.1 วิธีมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต
 - 1.2 วิธีการใช้ค่าประจำประโยชน์ของเทอร์สโตน
 2. การสังเกต เป็นวิธีการเฝ้าติดตามพฤติกรรมของบุคคลและจดบันทึกการสังเกตอย่างเป็นระบบ
 3. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดเจตคติด้วยการสอบถามด้วยคำพูด จดบันทึก หรืออัดเสียง
- วาริ เกิดคำ (2542, น.108-126) ได้กล่าวถึงการวัดเจตคติว่า มีวิธีการวัดหลายวิธี ดังนี้

1. การวัดแบบจัดอันดับ (Rank ordering scale) วิธีการสร้างง่ายที่สุดในการจัดอันดับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยให้บุคคลนั้นจัดอันดับตัวเองแต่วิธีนี้มีข้อจำกัดคือ ใช้คำถามเดียวในการวัดทัศนคติ
2. การวัดแบบลิเคอร์ท (Likert) วิธีการสร้างง่าย ใช้สะดวกทั้งผู้ตอบและการนำผลไปวิเคราะห์ แต่มีข้อจำกัดคือ ปัญหาในการตอบ
3. การวัดแบบเทอร์สโตน (Thurstone scale) การวัดชนิดนี้มีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ความยุ่งยากในการหาบุคคลจำนวนมากมาตัดสินข้อคำถาม ปัญหาเกี่ยวกับผู้ตอบ และปัญหาในการวิเคราะห์

4. การวัดแบบออสกู๊ด (Osgood scale) การวัดที่ให้ผู้ตอบ ตอบด้วยการประเมิน จากคำตอบตามความหมายของคำคุณศัพท์ตรงกันข้าม 2 คำ ที่กำกับไว้หัวข้อจำกัด คือการ เลือกราคาคำคุณศัพท์มาใช้เจตคติเป็นพฤติกรรมภายในที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งตัวเราเองเท่านั้นที่ ทราบ การวัดเจตคติโดยตรงจึงทำไม่ได้แต่การศึกษาเจตคตินั้นสามารถกระทำ ได้เจตคติสามารถวัด ได้โดยการสร้างแบบวัดเจตคติเพื่อถามความรู้สึกต่อสิ่งเร้าในรูปของความชอบหรือไม่ชอบ

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2549, น.19-20) ได้สรุปวิธีการวัดเจตคติ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีที่ง่ายและตรงไปตรงมามากที่สุด ผู้สัมภาษณ์จะต้อง เตรียมข้อรายการที่จะซักถามไว้อย่างดี ต้องเขียนเน้นความรู้สึกที่สามารถวัดเจตคติได้ตรงเป้าหมาย ผู้สัมภาษณ์จะได้ทราบความรู้สึก หรือความคิดเห็นของผู้ตอบ ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแต่มีข้อเสียว่า ผู้ถามอาจจะไม่ได้รับคำตอบที่จริงใจจากผู้ตอบ เพราะผู้ตอบอาจบิดเบือนคำตอบเนื่องจากความเกรง กลัวต่อการแสดงความคิดเห็น วิธีแก้ไข คือผู้สัมภาษณ์ต้องสร้างบรรยากาศในการสัมภาษณ์ให้เป็น กันเอง ให้ผู้ตอบรู้สึกสบายใจไม่เคร่งเครียดเป็นอิสระแนใจในคำตอบว่าจะเป็นการลับ

2. การสังเกต เป็นวิธีการที่ใช้ตรวจสอบบุคคลอื่น โดยการเฝ้ามองและจดบันทึก พฤติกรรมของบุคคลอย่างมีแบบแผน เพื่อจะได้ทราบว่าบุคคลที่เราสังเกตมีเจตคติ ความเชื่อ อุปนิสัยเป็นอย่างไร ข้อมูลที่ได้จะถูกต้องใกล้เคียงกับความจริง หรือเป็นที่เชื่อถือได้เพียงใดนั้นมีข้อ ควรคำนึงหลายประการ กล่าวคือ ควรมีการศึกษาหลายๆ ครั้งเพราะเจตคติของบุคคลมาจากหลายๆ สาเหตุนอกจากนี้ตัวผู้สังเกตจะต้องทำตัวเป็นกลาง ไม่มีความลำเอียง และการสังเกตหลายๆ ช่วงเวลาไม่ใช่สังเกตเฉพาะเวลาใดเวลาหนึ่ง

3. การรายงานตนเอง ต้องให้ผู้ถูกสอบวัดแสดงความรู้สึกของตนเอง ตามสิ่งเร้าที่ เขาได้สัมผัส นั่น คือสิ่งเร้าที่เป็นข้อคำถามให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกออกมาอย่างตรงไปตรงมาอาจ เป็นแบบทดสอบ หรือใช้มาตราวัดของ Thurstone , Guttman , Likert และ Osgood เป็นต้น

4. เทคนิคจินตนาการ ต้องอาศัยสถานการณ์หลายอย่างเป็นสิ่งเร้าผู้ตอบ เช่น ประโยค ไม่สมบูรณ์ภาพแปลก ๆ เรื่องราวแปลก ๆ เมื่อผู้ตอบเห็นสิ่งเหล่านี้จะจินตนาการออกมา แล้วนำมาตีความหมายจากการตอบนั้น ๆ พอจะรู้ได้ว่ามีเจตคติต่อสิ่งเร้าอย่างไร

5. การวัดทางสรีระภาพ การวัดด้านนี้อาศัยเครื่องมือไฟฟ้า แต่สร้างเฉพาะเพื่อจะ วัดความรู้สึก อันจะทำให้พลังไฟฟ้าในร่างกายเปลี่ยนแปลง เช่น ถ้าดีใจเข็มจะชี้อย่างหนึ่งเสียใจเข็ม จะชี้อีกอย่างหนึ่ง ใช้หลักการเดียวกันกับเครื่องจับเท็จ เครื่องมือแบบนี้ยังพัฒนาไม่ดี จึงไม่นิยมใช้ เท่าใดนัก

ภัทรพร เกษสังข์ (2549, น.37) กล่าวถึงการสร้างเครื่องมือว่าเนื่องจากเจตคติเป็น นามธรรมเป็นความรู้สึกนึกคิดที่แฝงเร้นอยู่ภายในและสัมพันธ์กับพฤติกรรมภายนอกของบุคคล

การวัดเจตคติจึงต้องใช้วิธีการต่างๆ หลายวิธีที่สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ วิธีที่ใช้ทั่วไปมี 5 วิธีดังนี้

1. การสัมภาษณ์ซึ่งหมายถึงการพูดคุยอย่างมีจุดหมายโดยเตรียมข้อรายการที่จะถามให้พร้อมและเน้นความรู้สึกที่สามารถวัดเจตคติให้ตรงเป้าหมาย
2. การสังเกตคือการเฝ้ามองดูสิ่งที่จะวัดเจตคติอย่างมีจุดหมายต้องใช้ความอดทนในการสังเกตและใช้ระยะเวลาพอสมควรผู้สังเกตต้องได้รับการฝึกฝนและควรเป็นคนที่มีการรับรู้ไวประสาทตาหูดิ
3. การรายงานตนเองวิธีนี้ให้ผู้ถูกวัดเจตคติแสดงความรู้สึกออกมาโดยใช้ข้อคำถามเป็นสิ่งเร้าซึ่งได้แก่แบบทดสอบหรือแบบสอบถามของเทอร์สโตน (Thurstone) กัตแมน (Guttman) ลิเคิร์ต (Likert) และออสกู๊ด (Osgood)
4. เทคนิคจินตนาการวิธีนี้ใช้สถานการณ์ไปเร้าผู้สอบเช่นใช้ภาพเรื่องราวประโยคที่ไม่สมบูรณ์ให้ผู้สอบจินตนาการแล้วผู้วัดนามาตีความหมายเป็นเจตคติต่อสิ่งเร้านั้น
5. การวัดทางสรีระวิธีนี้อาศัยเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ช่วยเพื่อบอกความรู้สึก เช่นเครื่องจับเท็จเครื่องนับจำนวน

ชวลิต ชูกำแพง (2558, online) ได้กล่าวถึงการสร้างแบบวัดเจตคติแบบลิเคิร์ต (Likert's Method) ว่าเป็นวิธีการสร้างที่ง่ายกว่าวิธีของสโตน มีความเชื่อมั่นสูงและพัฒนาเพื่อวัดด้านความรู้สึกได้หลายอย่าง การสร้างเครื่องมือวัดเจตคติแบบนี้เป็นวิธีประเมินน้ำหนักความรู้สึกของข้อความในตอนหลัง คือหลังจากเอาเครื่องมือไปสอบวัดแล้ว ซึ่งตรงข้ามกับแบบของเทอร์สโตนที่กำหนดค่าน้ำหนักของข้อความไว้ก่อนการนำไปสอบ การสร้างข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อเป้าเจตคติจะต้องให้ครอบคลุมและสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ข้อความอาจจะเป็นทางบวกหมดหรือทางลบหมด หรือผสมกันก็ได้

จะเห็นได้ว่า การวัดเจตคติมีหลายวิธีและวิธีของลิเคอร์ทสเกล เป็นวิธีที่นิยมใช้กันแพร่หลาย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีของลิเคอร์ทสเกลมาประยุกต์เป็น 5 ระดับ เพื่อวัดระดับความคิดเห็นเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม หลังจากที่ยื่น โดยใช้นั่งสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากนายล เป็นสื่อการเรียนการสอน

4.6 การสร้างแบบวัดเจตคติ

สำหรับการสร้างแบบวัดเจตคติ ผู้วิจัยได้นำแบบวัดเจตคติต่อชุมชน ของ รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์ มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่น ซึ่งแบบวัดเจตคติต่อชุมชนของ รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์มีความครอบคลุมเรื่องดังนี้

1. ความสำคัญของท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี เช่น
 - 1.1 จังหวัดเพชรบุรีมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ
 - 1.2 ไม่ว่าจะสมัยใด ฉันคิดว่าเมืองเพชรบุรีก็มีความสำคัญต่อประเทศไทย
 - 1.3 เพชรบุรีเป็นเมืองเล็กหากเกิดปัญหาใดขึ้นในจังหวัด ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยแน่นอน
 - 1.4 จังหวัดเพชรบุรีเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว
 - 1.5 ฉันไม่เห็นว่าการเพชรบุรีจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทย
2. การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา เช่น
 - 2.1 คนทุกคนในจังหวัดเพชรบุรี ควรให้ความสำคัญและร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของเพชรบุรี
 - 2.2 ฉันคิดว่าความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ในเพชรบุรี แสดงให้เห็นว่าเพชรบุรีมีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่หลากหลายด้วยกัน
 - 2.3 ถึงวัฒนธรรมในท้องถิ่นของเพชรบุรีจะหมดไป แต่วัฒนธรรมไทยยังคงอยู่
 - 2.4 ในปัจจุบันงานสกุลช่างเมืองเพชร ไม่มีความจำเป็นแล้ว
 - 2.5 ข้าพเจ้าคิดว่าการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ไม่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจ
3. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น
 - 3.1 ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดเพชรบุรีมีความอุดมสมบูรณ์มากจึงไม่จำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้
 - 3.2 ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไรแม่น้ำเพชรบุรีก็ยังคงเป็นแม่น้ำสายหลักต่อวิถีชีวิตชาวเพชรบุรี
 - 3.3 แม่น้ำเพชรบุรีไม่ได้ใช้ในการสัญจรแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องอนุรักษ์และฟื้นฟู
 - 3.4 เพชรบุรีมีน้ำที่อุดมสมบูรณ์ ชาวเพชรบุรีจึงไม่จำเป็นต้องประหยัดน้ำ และกักเก็บน้ำไว้ใช้ในยามจำเป็น
 - 3.5 เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องร่วมดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ในชุมชนท้องถิ่น
4. ความคิดและการปฏิบัติต่อชุมชนสังคมส่วนรวม เช่น
 - 4.1 ฉันจะนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนวิชาเพชรบุรีศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี
 - 4.2 ฉันรักและหวงแหนชุมชนและจังหวัดเพชรบุรี

- 4.3 ฉันไม่คิดว่าความสัมพันธ์ของคนในชุมชนท้องถิ่นจะเป็นสิ่งจำเป็น
 4.4 เมื่อจะทำสิ่งใดฉันไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม
 4.5 ฉันคิดว่าฉันสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาจังหวัดเพชรบุรีให้เจริญ

ก้าว หน้าต่อไป

โดย รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์ (2557, น.86-88) ได้อธิบายขั้นตอนการสร้างแบบวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น ไว้ว่า

1. ศึกษาหลักการและแนวทางปฏิบัติในการวัดเจตคติจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. สร้างแบบวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น โดยกำหนดข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ ซึ่งแบบวัดฉบับนี้เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งประกอบด้วยข้อความเชิงนิมิต (positive) จำนวน 10 ข้อ และข้อความเชิงนิเสธ (negative) จำนวน 10 ข้อ โดยมีความครอบคลุมเนื้อหาเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น คือความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นเพชรบุรี การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความคิดและการปฏิบัติต่อชุมชนสังคมส่วนรวม

3. กำหนดการให้คะแนนแบบวัดเจตคติ ดังนี้

3.1 ข้อความเชิงนิมิตพิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 4 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน

3.2 ข้อความเชิงนิเสธพิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 4 คะแนน

4. จากนั้นนำแบบวัดเจตคติไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาที่วิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบวัดเจตคติที่ดีต่อชุมชนท้องถิ่นที่ปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพหาค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence)

6. จากนั้นนำแบบวัดเจตคติที่ผ่านการตรวจสอบค่า IOC แล้วไปทดลองใช้ เครื่องมือกับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (Measure of Internal Consistency) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) นำแบบวัดเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น ไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งก่อนและหลังการทดลอง (Pretest and posttest)

ผู้วิจัยจึงได้นำแนวทางการสร้างแบบวัดเจตคติของรุ่งอรุณ มาปรับปรุงให้ครอบคลุม เรื่อง ความสำคัญของท้องถิ่นจังหวัดตาก การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความคิดและการปฏิบัติต่อชุมชนสังคมส่วนรวม

อย่างไรก็ตาม ได้มีนักการศึกษาท่านอื่นๆ ได้อธิบายการสร้างแบบวัดเจตคติไว้ ดังนี้

บุญเรือง ศรีเหรียญ (2559, online) ได้กล่าวถึง การสร้างแบบวัดเจตคติตามวิธีของลิเคิร์ท ไว้ว่า จะใช้การกำหนดช่วงของความรู้สึกของบุคคลไว้ 5 ช่วง หรือ 5 อันดับ คือเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยเฉยๆ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อความที่ถามเพื่อให้บุคคลแสดงความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดี (ด้านบวก) และทางที่ไม่ดี (ด้านลบ) โดยมีวิธีการสร้างแบบวัดเจตคติตามวิธีของลิเคิร์ท ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา
2. ให้ความหมายของเจตคติที่จะศึกษาอย่างชัดเจน
3. สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมลักษณะที่ถาม
4. ตรวจสอบข้อคำถามที่สร้างขึ้น
5. นำไปทำการทดลองใช้
6. กำหนดแบบการให้คะแนน

ชวลิต ชูกำแพง (2559, online) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดเจตคติแบบลิเคิร์ท ไว้ดังนี้

1. เลือกชื่อเป้าเจตคติ (Attitude Object) ก่อน เช่นเจตคติต่อคณิตศาสตร์หรือต่ออาชีพครู หรือต่อมหาวิทยาลัย เป็นต้น เป้าของเจตคติอาจจะเป็นคน วัตถุ สิ่งของ องค์กร สถาบัน อาชีพ วิชา แล้วแต่จะเลือก ยิ่งเฉพาะเจาะจงยิ่งดี ยิ่งกำหนดช่วงเวลาด้วยแล้ว การแปลผลก็จะทำให้มีความหมายดีขึ้น

2. เขียนข้อความแสดงความรู้สึกต่อเป้าเจตคติ โดยวิเคราะห์แยกแยะดูให้ครอบคลุม ลักษณะของข้อความควรเป็นดังนี้

- 2.1 เป็นข้อความที่แสดงความเชื่อและรู้สึกต่อเป้าที่ต้องการ

- 2.2 ไม่เป็นการแสดงถึงความเป็นจริง
- 2.3 มีความแจ่มชัด สั้น ให้ข้อมูลพอตัดสินใจได้
- 2.4 ไม่ครอบคลุมทั้งทางดีและไม่ดีหรือทั้งบวกและลบ
- 2.5 ควรหลีกเลี่ยงคำปฏิเสธซ้อน ข้อความอ้างอิงในอดีตที่ผ่านมา ข้อความที่มีคำว่าทั้งหมด, เสมอๆ, ไม่เคย, ไม่มีเลย, เพียงเท่านั้น
- 2.6 ข้อความเดียวควรมีความเชื่อเดียว

3. การตรวจสอบข้อความ เป็นการตรวจสอบขั้นแรก เพื่อดูให้แน่ชัดว่าข้อความนั้นเขียนไว้เหมาะสมดีหรือไม่ การตอบจะให้ตอบว่าชอบ -ไม่ชอบ ดี-ไม่ดี หรือเห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย ควรใช้มาตรา 3 มาตรา, 4 มาตรา หรือ 5 มาตรา เป็นต้น

4. การให้นำหนักในช่วงแรกๆ ของการพัฒนาจะมีวิธีการให้คะแนนแบบต่างๆ ในระยะหลังก็ควรทิ้งและให้ใช้วิธีการกำหนดตัวเลขโดยพลการ ได้เลย โดยให้ตัวเลขเรียงค่าตามลำดับความสำคัญของตัวเร้าหรือตัวเลือก จะใช้ 0, 1, 2, 3, 4, หรือ 1, 2, 3, 4, 5 หรือ -2, -1, 0, 1, 2 ก็ได้ทั้งนั้น 3 แบบนี้สัมพันธ์เป็น 1.00 คือตัวเดียวกันนั่นเอง เพียงแต่เอาตัวคงที่บวกหรือลบออกเท่านั้น ตัวเลขแบบนี้คะแนนเฉลี่ยจะเปลี่ยนแปลง แต่ความแปรปรวนคงที่

5. การทดลองคุณภาพเบื้องต้น ในระยะนี้ต้องการศึกษาว่าข้อความแต่ละข้อมีอำนาจจำแนกผู้ที่มีเจตคติสูงกับมีเจตคติต่ำแตกต่างกันหรือไม่ นั่นคือพยายามหาว่าข้อความข้อนั้นถ้าใครตอบมาตราสูงแสดงว่ามีเจตคติสูง ถ้าใครตอบมาตราต่ำจะเป็นคนมีเจตคติต่ำจริงหรือไม่ นั่นเอง การจะสามารถบอกได้ดังกล่าวมาแล้ว จะต้องเอาข้อความทั้งหลายไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อยก็ 100 คนขึ้นไปจึงจะดี เมื่อสอบเสร็จแล้วนำมาตรวจให้คะแนนแต่ละข้อ อย่าลืมกลับค่ามาตราในกรณีเป็นข้อความกล่าวในทางลบ แล้วรวมคะแนนเป็นของแต่ละคน กรณีข้อสอบมี 100 ข้อมีค่ามาตรา 4 ค่า แปลว่าคนได้เจตคติน้อยที่สุดได้คะแนน 100 คน ได้คะแนนสูงสุด 400 เอาคะแนนแต่ละคนเรียงกันตามลำดับ แล้วตัดกลุ่มได้คะแนนสูง 25% และกลุ่มได้คะแนนต่ำ 25% ต่อจากนั้นเอาแต่ละข้อมาแจกแจงความถี่ว่าแต่ละข้อ แต่ละมาตราของตัวเลือกมีจำนวนคนกลุ่มสูงตอบเท่าไร คนกลุ่มต่ำตอบเท่าไร

6. การจัดแบบทดสอบ เมื่อได้ข้อสอบที่มีอำนาจจำแนกดีแล้ว พิจารณาว่าจะกำหนดกี่ข้อ ตามหลักการถ้าข้อความมีคุณภาพสูงมากจะใช้ 10 - 15 ข้อก็ได้ แต่โดยทั่วไปแล้วจะมีตั้งแต่ 20 ข้อขึ้นไป เพราะถ้าจำนวนข้อน้อยความเชื่อมั่นมักจะมีค่าน้อยความเที่ยงตรงก็ไม่ดี อาจจะเป็นเพราะข้อความแสดงความรู้สึกหรือความเชื่อต่อเป้าอาจไม่ครอบคลุมทุกอย่างในเป้า แบบทดสอบวัดเจตคติบางฉบับจึงมีเป็น 100 ข้อ การให้จำนวนข้อควรคำนึงถึงกลุ่มตัวอย่างและ

ระดับอายุ ความสามารถในการอ่านอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการตอบ ระดับเล็กๆ จึงไม่ควร
มีหลายข้อจนเกินไป

7. การตรวจให้คะแนน การให้คะแนนให้ตามมาตราที่กำหนดแต่ละข้อ ถ้าเป็น
ข้อความเปลี่ยนมาเป็นตัวเลข แต่ถ้าเป็นตัวเลขแล้วก็นำตัวเลขที่ผู้ตอบเลือกมารวมเลข กรณีข้อความ
เป็นความรู้สึกทางลบ จะต้องกลับตัวเลขกันกับข้อความที่เป็นไปทางบวก ถ้าตัวเลือกเป็นการ
อธิบายหรือบรรยาย

8. การหาคุณภาพอื่นๆ เช่น ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงความเชื่อมั่น หาได้
โดยวิธีสอบซ้ำ (test-retest) คู่ขนาน (Parallel test) แบ่งครึ่งฉบับ (Split-half) สัมประสิทธิ์แอลฟา
(alpha-coefficient) ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้ ความเที่ยงตรง หาได้โดยวิธี Construct Validity, Concurrent
Validity และ Predictive Validity เป็นต้น

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การสร้างแบบวัดเจตคติแบบลิเคิร์ตมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายของเจตคติที่จะวัด
2. เขียนข้อความแสดงความรู้สึกต่อเป้าหมายเจตคติที่ต้องการวัดให้ครอบคลุมข้อความ
ควรมีลักษณะ

2.1 เป็นข้อความที่แสดงความรู้สึกไม่ใช่ข้อเท็จจริงแต่มีทิศทางทั้งทางบวกและ
ทางลบ

2.2 เป็นข้อความที่สมบูรณ์และชี้ชัดประเด็นเดียว

2.3 เป็นข้อความที่ชัดเจนเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน

3. ตรวจสอบข้อความที่เขียน
4. กำหนดการให้คะแนนการตอบแต่ละตัวเลือกเช่น 5 4 3 2 1 หรือเห็นด้วยอย่าง
ยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5. จัดชุดแบบวัดเจตคติ

6. นำไปทดลองใช้ เพื่อคัดเลือกข้อความ

7. นำข้อความที่คัดเลือกมาจัดเป็นแบบวัด โดยมีข้อความทางบวกและลบจำนวน
พอ ๆ กัน และจัดเรียงอย่างไม่เป็นระบบ

8. นำแบบวัดเจตคติไปหาคุณภาพทั้งฉบับ

5. บริบทโรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม

5.1 ที่ตั้งและประวัติความเป็นมา

5.1.1 ที่ตั้งโรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม

โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม ตั้งอยู่ หมู่ที่ 4 ตำบลพระธาตุ อำเภอมะนัง จังหวัดตาก เป็นหน่วยงานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.2 ประวัติโรงเรียน

โรงเรียนทุ่งมะขามป้อม ก่อตั้งเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พุทธศักราช 2485 ก่อตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้าน ได้บริจาคที่ดิน สร้างอาคารเรียนชั่วคราวชั้น 1 หลัง โดยมีนายถึง ปรวนแก้วมณี เป็นครูใหญ่ เปิดสอน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2500 ได้รับงบประมาณจากทางราชการ สร้างอาคารเรียนอีก 2 ห้องเรียน เปิดสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ปัจจุบันเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งสิ้น 8 ห้องเรียน

5.2 ข้อมูลจำนวนนักเรียน

ตารางที่ 2.3 แสดงจำนวนห้องเรียน จำนวนนักเรียน จำแนกตามชั้นเรียนและเพศ ปีการศึกษา 2558

ระดับชั้นเรียน	จำนวน		จำนวนนักเรียน	
	ห้องเรียน	ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล 1	1	6	4	10
อนุบาล 2	1	9	3	12
รวมระดับก่อนประถม	2	15	7	22
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	1	3	8	11
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	1	12	6	18
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	1	5	5	10
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	1	6	4	10
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	1	6	9	15
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	1	4	4	8
รวมระดับประถมศึกษา	6	36	36	72
รวมทั้งสิ้น	8	51	43	94

5.3 ปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม มีสภาพบริเวณและสภาพปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาที่แตกต่างไป จากพื้นที่อื่น พอสรุปได้ดังนี้

5.3.1 ด้านภูมิศาสตร์

สภาพพื้นที่เป็นที่ราบ การตั้งถิ่นฐานของประชากร มีประชากร 3 กลุ่มอาศัยอยู่ คือ กลุ่มคนไทย ชาวไทยเผ่ากระเหรี่ยง และบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ โรงเรียนจะประสบกับปัญหาในเรื่องการสื่อสารกับผู้ปกครองและนักเรียน ที่เป็นบุคคลต่างด้าวและชาวไทยเผ่ากระเหรี่ยงที่ไม่รู้ภาษาไทย

5.3.2 การคมนาคม

เส้นทางการคมนาคม จาก โรงเรียนถึงที่ว่าการอำเภอแม่ระมาด มีระยะทาง 12 กิโลเมตร จากโรงเรียนถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 มีระยะทาง 35 กิโลเมตร สภาพเส้นทางเป็นถนนลาดยาง

5.3.3 การสื่อสาร

การสื่อสารของโรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 และหน่วยงานอื่น สื่อสารโดยใช้โทรศัพท์ และติดต่อผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

5.3.4 ด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ ผู้ปกครองฐานะยากจน มีรายได้น้อย รายได้เฉลี่ยต่ำ การประกอบอาชีพด้านการเกษตรขึ้นอยู่กับสภาวะทางธรรมชาติเป็นตัวกำหนดจึงมีรายได้น้อยไม่แน่นอน บางครอบครัวต้องดิ้นรนออกไปหางานทำในต่างจังหวัดทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น จึงส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ต่างๆ ปัญหาการระดมทรัพยากรค่อนข้างจำกัดเนื่องจากประชากร ฐานะยากจน

5.3.5 ด้านสังคม

ด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นแบบสังคมชนบท ประชาชนส่วนมีฐานะยากจนมีรายได้น้อยจึงต้องออกไปหางานทำนอกบ้านและต่างจังหวัด ครอบครัวขาดความอบอุ่น บิดา มารดาไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานของตนเอง เด็กๆ ถูกทอดทิ้งให้อยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย บางครอบครัวเกิดปัญหา หย่า – ร้าง ทำให้สภาพครอบครัวมีปัญหา การสื่อสารใช้ภาษาถิ่น ได้แก่ ภาษาไทยภาคเหนือ และภาษากระเหรี่ยง จึงมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย การเรียนรู้ต้องอาศัยเวลา มากกว่าปกติ การคมนาคมอยู่ห่างไกลโรงเรียนเกิน 3 กิโลเมตร นอกจากนี้ การจ้างงาน แรงงานต่างด้าวชาวต่างชาติ พม่า และกระเหรี่ยงส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก เช่นการ

มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมต่างๆ เป็นต้นเป็นภาระให้กับทางโรงเรียนต้องคอยสอดส่องดูแลเอาใจใส่มากขึ้นสภาพสังคม ที่มีความแตกต่างด้านภาษา วัฒนธรรม เป็นสังคมชนบท เป็นปัญหาในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งในด้านการสื่อสารและการจัดการเรียนการสอนและเสี่ยงกับปัญหาเสพติด

5.3.6 ด้านสาธารณูปโภค

- 1) ระบบไฟฟ้า มีใช้
- 2) ระบบประปา ไม่มี ปัจจุบันใช้บ่อน้ำและเดินระบบประปาในโรงเรียนเอง
- 3) ระบบโทรศัพท์และการติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต มีใช้อย่างทั่วถึง

5.3.7 ด้านสุขภาพอนามัย

เนื่องจากประชากร บางกลุ่มเป็นบุคคลต่างด้าว และมักจะเดินทางไปมาติดต่อกับผู้อพยพในศูนย์อพยพทำให้เกิดปัญหาโรคติดต่อรวมทั้งปัญหาด้านสุขภาพโภชนาการในเด็กนักเรียนเนื่องด้วยนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ทำให้ได้รับอาหารไม่ครบห้าหมู่ โดยเฉพาะในช่วงปิดภาคเรียน

5.3.8 ด้านบุคลากร

โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม มีผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ข้าราชการครูจำนวน 6 คน ครูอัตราจ้างพิการเรียนร่วม จำนวน 1 คน ครูอัตราจ้างที่จ้างด้วยการระดมทุนจากชุมชน จำนวน 2 คน นักเรียนจำนวน 94 คน จากการจ้างครูเพื่อให้มีเพียงพอต่อนักเรียนงบประมาณที่จ้างครูด้วยเงินนอกงบประมาณมีจำนวนจำกัดต้องระดมหาทุนในแต่ละปี ส่งผลให้ครูอัตราจ้างได้รับค่าตอบแทนน้อย

5.3.9 ด้านงบประมาณ

เนื่องจากจำนวนนักเรียนมีน้อยทำให้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย เป็นปัญหาและอุปสรรคไม่เพียงพอในการบริหารจัดการ

5.3.10 ด้านการบริการจัดการศึกษา

โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม นอกจากจะจัดการศึกษาให้กับเด็กปกติแล้ว ยังเป็นโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในโครงการของศูนย์การศึกษาพิเศษ จัดการศึกษาให้กับเด็กพิการให้มีโอกาสได้เรียน รวมไปถึงเด็กด้อยโอกาส เด็กนักเรียนที่ไม่มีหลักฐาน เด็กที่เป็นบุคคลต่างด้าว ทำให้ยุ่งยากในการจัดการศึกษา ในด้านการสื่อสาร การไม่เข้าใจความหมายของภาษาไทย ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ไม่เป็นไปตามความคาดหวังเท่าที่ควร

ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม ผู้วิจัยจึงต้องใช้สื่อที่เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการค้นคว้าด้วยตนเองได้ทุกที่ทุกเวลาและตามความต้องการ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นส่วนใหญ่ แต่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมกับเจตคติต่อท้องถิ่นยังมีไม่ชัดเจน ดังนี้

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นิรันดร์ เนตรภักดี (2547, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ช่วงชั้นที่ 3) เรื่อง ชุมชนของเรา : อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ช่วงชั้นที่ 3) (2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ช่วงชั้นที่ 3) ที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม (3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ผลการศึกษาพบว่า

- 1) หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ชุมชนของเรา : อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา มีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยมีค่าประสิทธิภาพ 84.00/80.95
- 2) จำนวนนักเรียนร้อยละ 91.18 ที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
- 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมอยู่ในระดับที่มีความเหมาะสมมากที่สุด

อมรา ชวนขยัน (2552, บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องแหล่งเรียนรู้ในเขตเทศบาลตำบลหนองขาว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิสุทธิราษฎร์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ(1) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องแหล่งเรียนรู้ในเขตเทศบาลตำบลหนองขาว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพ

ตามเกณฑ์ที่กำหนด (2) ศึกษาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในเขตเทศบาลตำบลหนองขาว (3) ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในเขตเทศบาลตำบลหนองขาว

ผลการวิจัยพบว่า

1) หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง แหล่งเรียนรู้ในเขตเทศบาลตำบลหนองขาว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 93.19/83.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2) ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังการอ่านหนังสือเพิ่มเติม เรื่องแหล่งเรียนรู้ในเขตเทศบาลตำบลหนองขาว มีค่าร้อยละ 83.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ คาดหวังไว้ คือ ร้อยละ 75

3) ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง แหล่งเรียนรู้ในเขตเทศบาลตำบลหนองขาว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อ่อนสา เกตุแก้ว (2552, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เทียนครเขื่อนขันธุ์กบแก้วบัวบาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) หาประสิทธิภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เทียนครเขื่อนขันธุ์กบแก้วบัวบาน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80(2)เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมชุด เทียนครเขื่อนขันธุ์กบแก้วบัวบาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผลการวิจัยพบว่า

1) หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เทียนครเขื่อนขันธุ์กบแก้วบัวบาน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ธนพร ลินคู่ย (2552, บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชน 2 บ้านกกไม้แดง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ(1) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชน 2 บ้านกกไม้แดง จังหวัดพิษณุโลก ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80(2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้หนังสืออ่าน

เพิ่มเติม และ(3) เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อน และหลังเรียนภาษาไทยโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
- 2) นักเรียนที่เรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ
- 3) นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาวณี ด่านศิระวานิชย์ (2553, บทคัดย่อ) การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ย่าถิ่นแดนเคื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ย่าถิ่นแดนเคื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ย่าถิ่นแดนเคื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช. และ(3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ย่าถิ่นแดนเคื่อง

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ย่าถิ่นแดนเคื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 88.24 / 80.76 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- 2) นักเรียนมีผลการเรียนรู้ก่อนและหลังอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ย่าถิ่นแดนเคื่อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลการเรียนรู้หลังอ่านสูงกว่าผลการเรียนรู้ก่อนอ่าน
- 3) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ย่าถิ่นแดนเคื่อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับ ด้านแบบฝึกหัดท้ายบท ด้านการใช้ภาษา ด้านภาพประกอบและแผนที่ ด้านลักษณะรูปเล่ม และการพิมพ์ และด้านเนื้อหา ตามลำดับ

ปิยรัฐ ปุทา (2554, บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ยลแปลงยาว ถิ่นของเราสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ยลแปลงยาวถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดฉะเชิงเทรา (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการ

อ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม (3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยใช้การเลือกแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมอยู่ในระดับมากที่สุด

ประทีป ศรีวุ่น (2554, บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ท่องแดนปากพะยูน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดพัทลุง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ท่องแดนปากพะยูน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดพัทลุง (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ท่องแดนปากพะยูน ก่อนเรียนและหลังเรียน และ (3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องท่องแดนปากพะยูน

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ท่องแดนปากพะยูน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องท่องแดนปากพะยูนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 3) นักเรียนมีความคิดเห็นว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ท่องแดนปากพะยูน มีความเหมาะสมมากที่สุด

สมหมาย กุ้ทับทิม (2554, บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง ผลการใช้หนังสือประกอบการเรียนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเขาฉกรรจ์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา (สามัคคีวิทยา) จังหวัดสระแก้ว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) หาประสิทธิภาพของหนังสือประกอบการเรียนเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเขาฉกรรจ์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการอ่านหนังสือประกอบการเรียนเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเขาฉกรรจ์ (3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อหนังสือประกอบการเรียนเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเขาฉกรรจ์

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเขาลงกรรจ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.77/86.47
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสือประกอบการเรียน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเขาลงกรรจ์ อยู่ในระดับมาก

6.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีผลต่อเจตคติต่อท้องถิ่น

เนตรนภา นิษานนท์ (2549, บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย เรื่อง เล่าเรื่องเมืองนครศรีธรรมราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย เรื่อง เล่าเรื่องเมืองนครศรีธรรมราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (2) ศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทยเรื่อง เล่าเรื่องเมืองนครศรีธรรมราช (3) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนสองกลุ่มที่มีสภาพแวดล้อมต่างกัน (4) ศึกษาเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทยเรื่อง เล่าเรื่องเมืองนครศรีธรรมราช (5) เปรียบเทียบเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เล่าเรื่องเมืองนครศรีธรรมราช มีประสิทธิภาพ 84.92/76.77 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75
- 2) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3) ก่อนเรียนและหลังเรียนนักเรียนกลุ่มต่างอำเภอและนักเรียนกลุ่มอำเภอเมือง มีความสามารถในการอ่านจับใจความไม่แตกต่างกัน
- 4) หลังเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม นักเรียนมีเจตคติต่อท้องถิ่นสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน
- 5) นักเรียนกลุ่มต่างอำเภอมีเจตคติต่อท้องถิ่นสูงกว่าคะแนนของนักเรียนกลุ่มอำเภอเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิมลรัตน์ สุกใส (2556,บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง รักเมืองอุบลราชธานี ที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ(1) เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักท้องถิ่น ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องรักเมืองอุบลราชธานี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องรักเมืองอุบลราชธานี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี และ (3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้นหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องรักเมืองอุบลราชธานี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักท้องถิ่นหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องรักเมืองอุบลราชธานีอยู่ในระดับสูงกว่าคุณลักษณะดังกล่าวก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องรักเมืองอุบลราชธานีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05
- 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้นหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องรักเมืองอุบลราชธานีในระดับมากที่สุด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้อง พบว่า การนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีเนื้อหาเป็นเรื่องใกล้ตัว หรือเรื่องราวในท้องถิ่น มาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ จะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จึงสรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อที่มีความสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และผลการวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปพัฒนาเจตคติต่อท้องถิ่น ยังพบว่า การนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีเนื้อหาเป็นเรื่องราวในท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักท้องถิ่น และมีเจตคติต่อท้องถิ่นสูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สำคัญ สรุปได้ดังต่อไปนี้

Fusco (1983) ได้วิจัยเรื่อง The Relationship Between Children's Cognitive Level of Development and their Responses to Literature โดยใช้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจาก Shorchan Wading River Middle School ให้นักเรียนอ่านหนังสือที่คัดเลือกไว้แล้วอย่างอิสระ แล้วนำหนังสือที่นักเรียนเลือกอ่านมาวิเคราะห์ด้วยระบบวิเคราะห์วรรณกรรมเพื่อการศึกษา หลังจากเก็บข้อมูลเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของกลุ่มพบว่า นักเรียนมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อเรื่องต่างกัน นักเรียนจะตอบสนองต่อเรื่องที่จัดการเรียนรู้ได้ดีกว่า อายุและเพศสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของนักเรียนน้อยมาก เรื่องที่มีความหมายต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุด คือ เรื่องที่นักเรียนอ่านแล้วประสบความสำเร็จ และพัฒนาการการเรียนรู้จากการอ่านวรรณกรรมขึ้นอยู่กับสติปัญญาของนักเรียนด้วย

Chilcoat (1993) ได้ศึกษาเรื่อง Teaching about the Civil Rights Movement by Using Student-Generated Comic Books โดยใช้นักเรียนการ์ตูนประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาและหน้าที่พลเมืองที่ดี เป็นเครื่องมือในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับชั้นที่ 2 (grade 2) จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนสามารถให้คำแนะนำ การพัฒนาหนังสือการ์ตูนและครูสามารถใช้หนังสือการ์ตูนเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนได้

Burden (1994) ได้วิจัยเรื่อง Using Young Adult Literature To Promote Recreational Reading in a Senior Basic English Class กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นที่ 12 (grade 12) จำนวน 161 คน โดยใช้นักเรียนอ่านเพิ่มเติมสำหรับวัยรุ่นหลายประเภทและแบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย ผลการศึกษา หลังจากนักเรียนอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับวัยรุ่นเป็นเวลา 2 เดือนแล้ว พบว่านักเรียนสามารถสร้างเกณฑ์ในการเลือกอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมได้ และสามารถประเมินความก้าวหน้าในการอ่านหนังสือของตนเองได้

Elizabeth (2003) ได้ศึกษาเรื่อง Students Choice of Books during Self-Selected Reading. ผลจากการศึกษาพบว่านักเรียน ร้อยละ 63.7 เลือกไม่ตรงกับระดับนักเรียนที่กำลังอ่าน และร้อยละ 36.3 เลือกตรงกับระดับการอ่านระหว่างเรียน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เลือกหนังสือจากในมุมหนังสือในห้องเรียนสูงมาก 90 เล่ม จาก 168 เล่ม ดังนั้นครูผู้สอนต้องรู้ถึงความต้องการของหนังสือที่เด็กชอบ และควรกระตุ้นให้เด็กรู้จักเลือก สังเกตข้อมูลเพื่อจะได้หนังสืออ่านเสริมได้ตรงกับเนื้อหาในบทเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง พบว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับวัย ความรู้ และประสบการณ์ของผู้อ่าน จะช่วยให้ผู้อ่านมี

ความสนใจ จูงใจให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการอ่านมากขึ้น ซึ่งย่อมจะส่งผลต่อการเรียนรู้
ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เรียนรู้ดีขึ้นและมีความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตาก โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม ตำบลพระธาตุ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม ตำบลพระธาตุ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาด้วยการสุ่มกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตากประกอบด้วย

1. หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล
2. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 16 ชั่วโมง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ สำหรับทดสอบความรู้ของนักเรียนที่เรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

4. แบบวัดเจตคติมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2.1 การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

2.1.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติม ในการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล มีการพัฒนาตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษา ทฤษฎีและหลักการสร้างหนังสืออ่านเพิ่ม จากหนังสือ และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 2) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 3) วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับ เนื้อหาของจังหวัดตาก
- 4) ศึกษาค้นคว้าเนื้อหารายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดตาก จากหนังสือ เอกสาร วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาปรับปรุงตามขอบเขตสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ที่ได้วิเคราะห์ไว้ โดยได้เนื้อหาที่จะนำมาพัฒนาเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 5 บท คือ
 - บทที่ 1 เชื้ออินจังหวัดตาก
 - บทที่ 2 กินคืออยู่ที่เมืองตาก
 - บทที่ 3 เล่าเรื่องเมืองตาก
 - บทที่ 4 คนดีศรีเมืองตาก
 - บทที่ 5 เมืองตากหลากวัฒนธรรม

โดยแต่ละบท ได้มีเนื้อหาที่นำมาจากสาระการเรียนรู้แกนกลาง ที่เชื่อมโยงกับ ท้องถิ่นจังหวัดตาก ดังแสดงในตารางที่ 3.1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด เนื้อหาและมโนคติของแต่ละบทในหนังสืออ่านเพิ่มเติม
เรื่อง เมืองตากน่าย

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	เนื้อหาในหนังสือ	มโนคติ
<p>ส 5.1 ป 4/1 ใช้แผนที่ ภาพถ่าย ระบุ ลักษณะสำคัญทางกายภาพของ จังหวัดตนเอง</p>	<p>บทที่ 1 เชื้ออินจังหวัดตาก - ข้อมูลจากแผนที่และ ภาพถ่ายจังหวัดตาก</p>	<p>1.จังหวัดตาก เป็นจังหวัดที่มี ลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขา และมีป่าไม้เป็นจำนวนมาก</p>
<p>ส 5.1 ป 4/2 ระบุแหล่งทรัพยากร และสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัดของตนเอง ด้วยแผนที่</p>	<p>- สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของจังหวัดตาก - การเปลี่ยนแปลง</p>	<p>2.ปัจจุบันจังหวัดตากมีพื้นที่ป่าไม้ ลดลง เนื่องจากปัญหาการบุกรุกและ ลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเพื่อใช้เป็นที่</p>
<p>ส 5.1 ป 4/3 ใช้แผนที่อธิบาย ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ใน จังหวัด</p>	<p>สภาพแวดล้อมและผลการ เปลี่ยนแปลง - การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติใน จังหวัดตาก</p>	<p>อยู่อาศัยและทำการเพาะปลูก 3.ทุกคนควรช่วยกันอนุรักษ์ป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด ตากไว้เพื่อให้ลูกหลานในชุมชนและ ประเทศได้มีทรัพยากรไว้ใช้ ตลอดไป</p>
<p>ส 5.2 ป 4/1 อธิบายสภาพ แวดล้อม ทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อ การดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด</p>	<p>ส 5.2 ป 4/2 อธิบายการเปลี่ยน แปลงภาพ แวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจาก การเปลี่ยนแปลงนั้น</p>	
<p>ส 5.2 ป 4/3 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมในจังหวัด</p>		
<p>ส 3.2 ป 4/1 อธิบายความสัมพันธ์ ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน</p>	<p>บทที่ 2 กินดีอยู่ดีที่เมืองตาก -ลักษณะอาชีพ สินค้าและ บริการในจังหวัดตาก - การพึ่งพาอาศัยกัน ในชุมชน จังหวัดตาก -เมืองตากเข้มแข็ง</p>	<p>1.จังหวัดตากมีอาชีพ สินค้า และ บริการต่างๆ ที่ผลิตในชุมชนและมี การพึ่งพาอาศัยกัน 2.การใช้สิ่งของที่ ผลิตในจังหวัดตาก เป็นการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับจังหวัดตาก ซึ่ง จะส่งผลให้ประเทศชาติ เจริญก้าวหน้าและมั่นคงเช่นเดียวกัน</p>

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	เนื้อหาในหนังสือ	มโนคติ
ส 4.1 ป 4/3 แยกแยะประเภท หลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความ เป็นมาของท้องถิ่น	บทที่ 3 เล่าเรื่องเมืองตาก - ประวัติความเป็นมา - การตั้งถิ่นฐาน - ลำดับพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์	1. จังหวัดตาก เป็นจังหวัดที่มีประวัติ ความเป็นมาเก่าแก่ ซึ่งศึกษาได้จาก หลักฐานชั้นดินและหลักฐานชั้นรอง ที่ค้นพบ 2. จังหวัดตากเป็นจังหวัดหนึ่งที่น่า ภาคภูมิใจ ในประวัติ ศาสตร์ชาติไทย
ส 1.1 ป 4/5 ชื่นชมการทำความคิด ของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชนตามหลัก ศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติใน การดำเนินชีวิต	บทที่ 4 คนดีศรีเมืองตาก - บุคคลสำคัญทางประวัติ ศาสตร์ - บุคคลสำคัญทางวัฒนธรรม - ผู้นำท้องถิ่น	1. จังหวัดตากมีบุคคลสำคัญใน ท้องถิ่นที่มีคุณูปการต่อประเทศไทย 2. การศึกษาประวัติและการทำความดี ของบุคคลสำคัญในจังหวัดตาก ทำ ให้เราได้ แบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตน รวมทั้งทำให้เกิดความชื่นชมและ เห็นคุณค่าของการทำความดี
ส 2.1 ป 4/4 อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรม ของกลุ่มคนในท้องถิ่น	บทที่ 5 เมืองตากหลากหลาย วัฒนธรรม - ความแตกต่างทาง วัฒนธรรมในจังหวัดตาก - สาเหตุที่ทำให้วัฒนธรรม ท้องถิ่นแตกต่างกัน	1. จังหวัดตากมีความหลากหลายทาง วัฒนธรรมและประเพณี เนื่องจากมี คนหลายชนเผ่า 2. เราจำเป็นต้องยอมรับความ ต่างของวัฒนธรรมในแต่ละ ท้องถิ่น เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ สุขในสังคมและประเทศชาติ 3. ทุกคนควรช่วยกันรักษาเอกลักษณ์ ของท้องถิ่นที่มีความหลากหลายด้วย

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	เนื้อหาในหนังสือ	มโนคติ
		การศึกษาหาความรู้และปฏิบัติตาม ประเพณีที่ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลให้ สังคมไทยมีขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ดีงามสืบต่อไป

5) เขียนโครงเรื่อง ผู้วิจัยนำเนื้อหาที่รวบรวมได้ มาจัดแบ่งเป็นบท โดยแต่ละบทจะสอดคล้องกับมโนคติของแต่ละบท มีการเรียงลำดับตามลักษณะของเนื้อหาที่ต้องการเรียนรู้ก่อนหลังในลักษณะการบูรณาการตามหัวเรื่อง เมืองตาก โดยเริ่มจากเรื่องภูมิศาสตร์เพื่อให้รู้จักที่ตั้งลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศก่อน แล้วค่อยเชื่อมโยงไปหาเศรษฐศาสตร์ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ทำให้จังหวัดตากมีความเข้มแข็ง จากนั้นจึงเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของจังหวัดตาก และบุคคลสำคัญ เพื่อสร้างเจตคติต่อท้องถิ่นจังหวัดตาก และสุดท้ายเป็นเรื่องราวของวัฒนธรรมที่ดีงามและหลากหลายของจังหวัดตาก ซึ่งก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ตระหนักถึงความสำคัญและอยากจะอนุรักษ์สืบสานไว้ต่อไป โดยนำเสนอในรูปแบบการเขียนแบบบรรยายเชิงสารคดี และมีภาพประกอบช่วยความเข้าใจที่ชัดเจน โดยผู้วิจัยเลือกใช้ภาพถ่ายจากของจริง และบางส่วนนำภาพจากแหล่งค้นคว้าเอกสารมาใช้ประกอบเนื้อเรื่องตามความเหมาะสม โดยจะมีภาพประกอบทุกเรื่อง และมีคำถามท้ายบทเพื่อสร้างเจตคติต่อท้องถิ่นให้กับผู้เรียน

6) ทำดัมมี่ กำหนดรูปแบบคร่าวๆ ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตาก น่าอล โดยใช้กระดาษพิมพ์ ขนาด 21 X 29.9 เซนติเมตรหรือขนาด 8 หน้ากใหญ่ มีจำนวน 72 หน้า ตามหลักการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ของ สมพร จารุณี (2550 : 13) ที่กล่าวว่า จำนวนหน้าของหนังสือสำหรับนักเรียนอายุ 10-14 ปี เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวนหน้าหนังสือประมาณ 48-100 หน้า เลือกใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ พิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์

7) จัดทำรูปเล่มจริง

8) นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำ และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

9) นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ปรับปรุงแก้ไข และได้รับการตรวจแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตามภาคผนวก ก) ประเมินคุณภาพหนังสือโดย

ใช้แบบประเมินคุณภาพหนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีผลประเมินมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา มีคุณภาพ อยู่ในระดับ ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89
2. ด้านการใช้ภาษา มีคุณภาพ อยู่ในระดับ ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92
3. ด้านภาพประกอบ มีคุณภาพ อยู่ในระดับ ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60
4. ด้านลักษณะรูปลักษณ์และการพิมพ์ มีคุณภาพ อยู่ในระดับ ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67
5. ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับของหนังสือ มีคุณภาพ อยู่ในระดับ ดี มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07

10) นำแบบประเมินที่ผู้เชี่ยวชาญตอบแล้วมาสรุปผลประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนน 4.50 -5.00 หมายถึง คุณภาพ ดีมาก

คะแนน 3.50 -4.49 หมายถึง คุณภาพ ดี

คะแนน 2.50 -3.49 หมายถึง คุณภาพ พอใช้

คะแนน 1.50 -2.49 หมายถึง คุณภาพ ควรปรับปรุง

คะแนน 1 -1.49 หมายถึง คุณภาพ ต่ำ

รวมคุณภาพหนังสือทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับ ดี

11) ปรับปรุงแก้ไขหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่าыл ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ให้ถูกต้องสมบูรณ์ ได้แก่ เรื่อง

- (1) ด้านเนื้อหา แก้ไขปรับปรุงในการเขียนเนื้อหาโดยใช้คำ ที่ง่าย เหมาะกับวัยเด็กอ่านแล้วเข้าใจง่าย เด็กไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการอ่าน
- (2) ด้านการใช้ภาษา แก้ไขปรับปรุงการใช้คำพูดที่ง่ายต่อการอ่าน ใช้คำ ไม่คลุมเครือ อธิบายให้ชัดเจนเหมาะกับวัยเด็กที่อ่าน
- (3) ด้านภาพประกอบ แก้ไขปรับปรุงโดยขยายขนาดภาพให้ใหญ่ขึ้น เพื่อให้ดูได้ชัดเจน ได้ภาพใส่ตัวหนังสือบอกว่าเป็นภาพเกี่ยวกับอะไร และแหล่งที่มาถ้าเป็นภาพที่ไม่ได้ถ่ายเอง
- (4) ด้านลักษณะรูปร่างและการพิมพ์ แก้ไขปรับปรุงการจัดข้อความ หัวข้อหลัก และหัวข้อย่อย ให้เห็นชัดเจนขึ้น
- (5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับของหนังสือ แก้ไขปรับปรุงโดยการสอดแทรกให้เด็กเกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่น โดยมีการตั้งคำถามให้ข้อคิดในแต่ละบท

12) นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่แก้ไขจนสมบูรณ์ถูกต้องแล้วไปทดสอบ
ประสิทธิภาพ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทดลองแบบเดี่ยว ทดลองนำหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากนำ
ยล ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านขุนห้วยนกแล จำนวน 3 คน เป็น
นักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 1 คน ซึ่งบริบทของนักเรียนกลุ่มนี้คล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง
เหมือนกัน ได้ค่าประสิทธิภาพ E_1 / E_2 เฉลี่ยเท่ากับ 75.00 / 76.67 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80)
จึงนำข้อบกพร่องมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อความ การแบ่งวรรคตอนให้ชัดเจน การเข้าเล่มให้
แน่นหนาและประณีตเพื่อให้นักเรียนสนใจอ่านเพิ่มมากขึ้น

ขั้นที่ 2 ทดลองแบบกลุ่ม นำหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากนำยล ไป
ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านขุนห้วยนกแล จำนวน 9 คน เป็นนักเรียน
เก่ง ปานกลาง และอ่อน ซึ่งบริบทของนักเรียนกลุ่มนี้คล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าประสิทธิภาพ $E_1 /$
 E_2 เฉลี่ยเท่ากับ 82.96/80.37 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) แสดงให้เห็นว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม
เรื่อง เมืองตากนำยล มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งได้ปรับตัวหนังสือที่เป็นหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยให้
มีสีสันต่างกันเพื่อดึงดูดความสนใจให้นักเรียนอ่านมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3 ทดลองภาคสนาม นำหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากนำยล ไป
ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านขุนห้วยนกแล จำนวน 1 ห้องเรียน
จำนวน 17 คน เป็นนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ซึ่งบริบทของนักเรียนกลุ่มนี้คล้ายกับกลุ่ม
ตัวอย่าง ได้ค่าประสิทธิภาพ E_1 / E_2 เฉลี่ยเท่ากับ 84.51/83.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80)
แสดงให้เห็นว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากนำยล มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งได้ปรับเพิ่มตัว
การ์ตูนประกอบเพื่อให้ดูสวยงามน่ารัก และดึงดูดความสนใจให้นักเรียนอ่านมากยิ่งขึ้น

13) นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีประสิทธิภาพแล้วไปทดลองใช้สอนจริงกับ
กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้น เก็บรวบรวมข้อมูล คะแนน มาคิด
คำนวณหาค่าทางสถิติต่อไป โดยขั้นตอนและการนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปใช้สอนนักเรียนผู้วิจัย
ได้ดำเนินการดังนี้

- (1) ก่อนเริ่มบทเรียนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดความรู้
พื้นฐาน
- (2) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่
ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อการสอน
- (3) เมื่อจบหน่วยการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อวัด
ความก้าวหน้าของผู้เรียนอีกครั้ง

2.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1) ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เกี่ยวกับ สาระการเรียนรู้ มาตรฐานตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา และขอบเขตของเนื้อหาเพื่อจัดทำโครงสร้างการจัดการเรียนรู้ ดังตารางที่ 3.2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 โครงสร้างการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหาในบทเรียนหนังสืออ่าน เพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล	มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	เวลาเรียน (ชั่วโมง)
-หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง จังหวัดตากของเรา	บทที่ 1 เซ็คอินจังหวัดตาก - ข้อมูลจากแผนที่และภาพถ่าย จังหวัดตาก	ส 5.1 ป 4/1 ใช้แผนที่ ภาพถ่าย ระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพ ของจังหวัดตนเอง	7
-หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สภาพแวดล้อมทาง กายภาพของจังหวัดตาก	- สภาพแวดล้อมทางกายภาพของ จังหวัดตาก - การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม และผลการเปลี่ยนแปลง - การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดตาก	ส 5.1 ป 4/2 ระบุแหล่ง ทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ใน จังหวัดของตนเองด้วยแผนที่ ส 5.1 ป4/3 ใช้แผนที่อธิบาย ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่มี อยู่ในจังหวัด ส 5.2 ป 4/1 อธิบายสภาพ แวดล้อมทางกายภาพ ของ ชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนิน ชีวิตของคนในจังหวัด ส 5.2 ป 4/2 อธิบายการ เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมใน จังหวัดและผลที่เกิดจากการ เปลี่ยนแปลงนั้น ส 5.2 ป 4/3 มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัด	

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหาในบทเรียนหนังสืออ่าน เพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล	มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	เวลาเรียน (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจของคนใน จังหวัดตาก	บทที่ 2 กินดีอยู่ดีที่เมืองตาก - ลักษณะอาชีพ สินค้าและบริการ ในจังหวัดตาก - การพึ่งพาอาศัยกัน ในชุมชน จังหวัดตาก - เมืองตากเข้มแข็ง	ส 3.2 ป 4/1 อธิบายความ สัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคน ในชุมชน	3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	บทที่ 3 เล่าเรื่องเมืองตาก - ประวัติความเป็นมา - การตั้งถิ่นฐาน - ลำดับพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์	ส 4.1 ป 4/3 แยกแยะประเภท หลักฐานที่ใช้ในการศึกษา ความเป็นมาของท้องถิ่น	2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง บุคคลสำคัญใน จังหวัดตาก	บทที่ 4 คนดีศรีเมืองตาก - บุคคลสำคัญทางประวัติ ศาสตร์ - บุคคลสำคัญทางวัฒนธรรม - ผู้นำท้องถิ่น	ส 1.1 ป 4/5 ชื่นชมการทำ ความ ดีของตนเอง บุคคลใน ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอก แนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต	2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดตาก	บทที่ 5 เมืองตากหลากหลายวัฒนธรรม - ความแตกต่างทางวัฒนธรรมใน จังหวัดตาก - สาเหตุที่ทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่น แตกต่างกัน	ส 2.1 ป 4/4 อธิบายความ แตกต่างทางวัฒนธรรมของ กลุ่มคนในท้องถิ่น	2
รวมเวลา			16

2) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 16 ชั่วโมง และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข

3) นำแผนการจัดการ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตามภาคผนวก ก) ตรวจสอบพิจารณาแผนการสอน โดยใช้แบบประเมินแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าระดับความคิดเห็น 1-5 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 5.00 มีหัวข้อประเมินทั้งหมด 10 ข้อ ซึ่งมีผลการประเมินดังนี้

- (1) แผนมืองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนและสัมพันธ์กัน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67
- (2) เนื้อหา/สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67
- (3) กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67
- (4) กิจกรรมหลากหลายเหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถผู้เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00
- (5) กิจกรรมเน้นทักษะกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00
- (6) กิจกรรมมีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67
- (7) สื่อ/แหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมและจุดประสงค์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67
- (8) สื่อหลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ วย และความสามารถผู้เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67
- (9) วิธีการวัดผลและเครื่องมือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67
- (10) เกณฑ์การประเมินผลชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

จำแนกเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนตามแบบประเมินได้ดังนี้

- คะแนน 4.50 -5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- คะแนน 3.50 -4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- คะแนน 2.50 -3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- คะแนน 1.50 -2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- คะแนน 1 -1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ดังนั้น ค่าคะแนนของการประเมินแผนการสอนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ค่าเฉลี่ย 3.80.สรุปได้ว่า แผนการสอนมีความเหมาะสมในระดับ ดี

4) ปรับปรุงแก้ไขแผนการสอนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในด้านการกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และวิธีการวัดผลให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมมากขึ้น

5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้สอนกับกลุ่มตัวอย่าง

2.1.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการดำเนินการสร้างแบบทดสอบ และหาคุณภาพของแบบทดสอบ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ จากเอกสารตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบ
- 2) วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 3) กำหนดจำนวนข้อสอบให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดและระดับความสามารถในการคิด (ดังแสดงในตารางที่ 5 ในภาคผนวก ก)
- 4) สร้างแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ เป็น แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกแต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว
- 5) นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และนำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
- 6) นำแบบทดสอบหาคุณภาพขั้นต้นด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบทดสอบที่ได้จัดทำขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตามภาคผนวก ก) พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน (Index of-Item-Objective Consistency,IOC) ของแบบทดสอบมีค่า IOC ระหว่าง 0.33 – 1.00 ปรับปรุงประเด็นคำถามของแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้
- 7) ทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อนำผลมาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในการทดลอง ใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 10 คน ซึ่งผ่านการเรียนในเนื้อหาที่ทำวิจัยนี้แล้ว
- 8) นำข้อมูลจากการทดลองใช้มาตรวจวิเคราะห์เป็นรายข้อ เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ คัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายระหว่าง

0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 - 1 ได้ข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 และข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 จำนวน 30 ข้อ ที่ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder –Rich-ardson) ได้ ค่าความเชื่อมั่น 0.78

9) จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์โดยปรับแก้ไข ตรวจทานให้ถูกต้อง และจัดพิมพ์สำเนาตามจำนวนที่ต้องการใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามที่วางแผนไว้

2.1.4 แบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่น

1) ศึกษาหลักการและแนวทางปฏิบัติในการวัดเจตคติ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) สร้างแบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่นโดยกำหนดข้อคำถามจำนวน 22 ข้อ ซึ่งแบบวัดฉบับนี้เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งประกอบด้วยข้อความเชิงนิมิต (positive) จำนวน 11 ข้อ และข้อความเชิงนิเสธ (negative) จำนวน 11 ข้อ โดยมีความครอบคลุมเนื้อหาเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น คือความสำคัญท้องถิ่นจังหวัดตาก การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา การอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ และความคิดและการปฏิบัติต่อชุมชนสังคมส่วนรวม

3) กำหนดการให้คะแนนแบบวัดเจตคติ ดังนี้

(1) ข้อความเชิงนิมิตพิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

(2) ข้อความเชิงนิเสธพิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน

4) นำแบบวัดเจตคติไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

5) นำแบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่นที่ปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตามภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบคุณภาพหาความสอดคล้องของข้อความเกี่ยวกับเจตคติต่อท้องถิ่น ซึ่งจากการหาประสิทธิภาพค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence) จากผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่าแบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทุกข้อ และได้ผลสรุปของการคำนวณหาค่า IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1 ทุกข้อ

6) จากนั้นนำแบบวัดเจตคติที่ผ่านการตรวจสอบหาค่า IOC แล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านขุนห้วยนกแล จำนวน 10 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค เท่ากับ 0.77 แสดงว่าแบบวัดเจตคติมีความเชื่อมั่น

7) นำแบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่น ไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ในการพิจารณาเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนก่อนและหลังเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ส่งหนังสือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ให้ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง

3.2 ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ เจตคติต่อท้องถิ่นกับกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง (pretest) โดยใช้แบบวัดที่สร้างขึ้น

3.3 จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้จำนวน 16 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์

3.4 ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ เจตคติต่อท้องถิ่นกับกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง (posttest) โดยใช้แบบวัดที่สร้างขึ้น

3.5 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ เจตคติต่อท้องถิ่น ทั้งก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณค่าต่างๆดังนี้

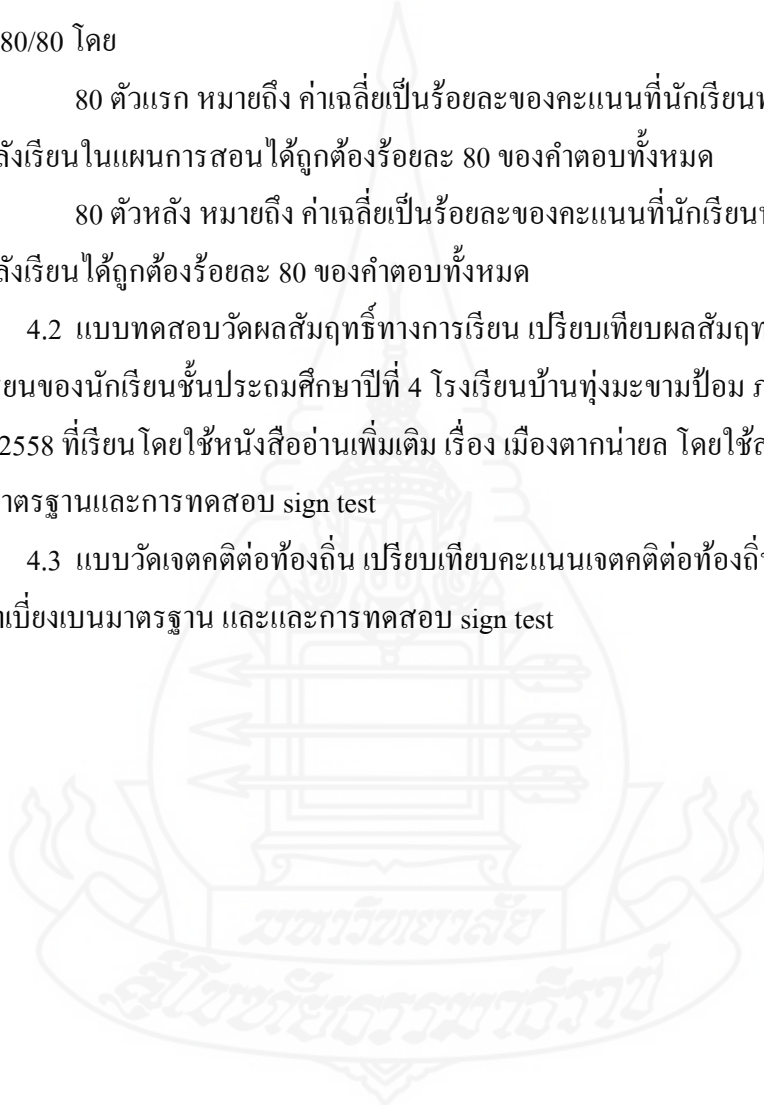
4.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่าыл ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดย

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละของคะแนนที่นักเรียนทุกคนทำแบบทดสอบหลังเรียนในแผนการสอน ได้ถูกต้องร้อยละ 80 ของคำตอบทั้งหมด

80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละของคะแนนที่นักเรียนทุกคนทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้ถูกต้องร้อยละ 80 ของคำตอบทั้งหมด

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่าыл โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบ sign test

4.3 แบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่น เปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อท้องถิ่น โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ sign test

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

ตอนที่ 3 เจตคติต่อท้องถิ่นของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

การหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องเมืองตากน่ายล โดยการนำหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ไปทดลองภาคสนามกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตาก จำนวน 10 คน นำผลที่ได้ไปคำนวณหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ได้ค่า 82.83/81.67 ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

การทดลอง	คะแนนแบบทดสอบ	คะแนนแบบทดสอบ	ประสิทธิภาพของ
	ระหว่างเรียน	วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน	หนังสืออ่านเพิ่มเติม
			E_1 / E_2
แบบเดี่ยว	75.00	76.67	75.00/76.67
แบบกลุ่ม	80.17	81.33	80.17/81.33
ทดลองภาคสนาม	83.73	84.51	83.73/84.51
กลุ่มตัวอย่าง	82.83	81.67	82.83/81.67

**ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน
โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่าыл จำนวน**

ในการทดลองสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำนวน 10 คนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกคน โดยมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 19.90 และ 24.50 ตามลำดับ ซึ่งมีคะแนนเกินร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับคะแนนเต็มของตัวแปร และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.08 และ 3.69 คะแนน นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่าыл หลังเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน 4.60 คะแนน แสดงว่าตัวแปรจัดกระทำ คือ หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่าыл ทำให้ผลดี ดังคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนรายบุคคล ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่าыл คะแนนเต็ม 30 คะแนน

คนที่	คะแนนผลสัมฤทธิ์	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	22	29
2	24	30
3	18	21
4	20	24
5	20	23
6	19	20
7	21	28
8	18	22
9	17	21
10	20	27
ค่าเฉลี่ย	19.90	24.50
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.08	3.69

ผลการทดสอบสมมติฐานแบบทางเดียวระหว่างตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนและก่อนเรียน พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานหลักทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (Positive differences = 10, sig = 0.002) จึงสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

ตัวแปร	n	mean	S.D.	Positive difference	Sig
ก่อนเรียน	10	19.90	2.08	10	.002
หลังเรียน	10	24.50	3.69		

ตอนที่ 3 เจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “เจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำนวน 10 คนมีค่าเฉลี่ยเจตคติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกคน โดยมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อท้องถิ่น ก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 4.19 และ 4.82 ตามลำดับ ซึ่งมีคะแนนเกินร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับคะแนนเต็มของตัวแปร และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .13 และ .11 คะแนน นั่นคือ เจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน .63 คะแนน แสดงว่าตัวแปรจัดกระทำ คือ หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ทำให้ผลดี ดังค่าเฉลี่ยเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนรายบุคคล ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 เจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

คนที่	เจตคติต่อท้องถิ่นก่อนเรียน	เจตคติต่อท้องถิ่นหลังเรียน
1	3.91	4.73
2	4.18	4.73
3	4.18	4.95
4	4.18	4.95
5	4.36	4.68
6	4.27	4.77
7	4.32	4.68
8	4.14	4.91
9	4.09	4.91
10	4.23	4.91
ค่าเฉลี่ย	4.19	4.82
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	.13	.11

ผลการทดสอบสมมติฐานแบบทางเดียวระหว่างตัวแปรเจตคติต่อท้องถิ่น หลังเรียน และก่อนเรียน พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานหลักทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (Positive differences = 10, sig = 0.002) จึงสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อท้องถิ่น หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

ตัวแปร	n	mean	S.D.	Positive difference	Sig
ก่อนเรียน	10	4.19	.13		
หลังเรียน	10	4.82	.11	10	.002

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตาก ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเลือกตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว โดยใช้วิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มวัดสองครั้ง (The One –Group Pretest – Posttest) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้นหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล 3) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้นหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม ตำบลพระธาตุ อำเภอ แม่ระมาด จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม ตำบลพระธาตุ อำเภอ แม่ระมาด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาด้วยการสุ่มกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเฉลี่ยคุณภาพ เท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับดี 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับ ดี 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการตรวจค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.33 – 1.00 มีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 - 0.80 และการหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder –Richardson) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 4) แบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จำนวน 22 ข้อ ผ่านการตรวจค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1 และผ่านการหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

1. สรุปการศึกษา

1.1 ค่าประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล เมื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างแล้วได้ค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ $82.83 / 81.67$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์

1.2 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของประชากร ที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

1.3 เจตคติต่อท้องถิ่น หลังเรียนของประชากร ที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

2. อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตาก มีประเด็นอภิปรายที่สำคัญ 3 ประเด็น ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล

ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล มีประสิทธิภาพ เท่ากับ $82.83/81.6$ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรันดร์ เนตรภักดี (2547) เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ช่วงชั้นที่ 3) เรื่อง ชุมชนของเรา : อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ชุมชนของเรา : อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีค่าประสิทธิภาพ $84.00/80.95$ อมรา ชวนขันธ์ (2552) เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในเขตเทศบาลตำบลหนองขาว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง แหล่งเรียนรู้ในเขตเทศบาลตำบลหนองขาว ที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ $93.19/83.11$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อ่อนสา เกตุแก้ว (2552) เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เทียนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เทียนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน $80/80$ ธนพร ลินคู่ย (2552) เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม

วิชาภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชน 2 บ้านกกไม้แดง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ภาวณี คำานศิวะวานิชย์ (2553) การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ย่าถิ่นแดนเครื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช.พบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ย่าถิ่นแดนเครื่อง ที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 88.24 / 80.76 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และสมหมาย ภูทับทิม (2554) เรื่อง ผลการใช้หนังสือประกอบการเรียนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเขาลกรรจ์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา (สามัคคีวิทยา) จังหวัดสระแก้ว พบว่า หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเขาลกรรจ์ มีประสิทธิภาพ 84.77/86.47 เช่นเดียวกับการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ที่มีเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจังหวัดตาก และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์กำหนด ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยมีการศึกษาข้อมูลและขั้นตอนการพัฒนาหนังสืออย่างเป็นระบบ โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา การจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศึกษาเอกสารตำราแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลของจังหวัดตากเป็นฐานข้อมูลสำคัญและมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่หลากหลายแล้วนำมาเขียนเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมบรรยายเชิงสารคดี ดังนั้นการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมจึงถูกต้องตามขั้นตอน รวมทั้งมีการแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้มีคุณภาพและยังมีการนำไป Try out ก่อนนำไปใช้จริงอีกด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีการจัดเนื้อหาความรู้ในหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ให้เป็นไปตาม concept ที่วางไว้ในแต่ละบท และมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยเน้นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่นจากเหตุผลข้างต้นที่ได้กล่าวมาทั้งหมด จึงสรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของประชากรที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรันดร์ เนตรภักดี (2547) เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ช่วงชั้นที่ 3) เรื่อง ชุมชนของเรา : อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า จำนวนนักเรียนร้อยละ 91.18 ที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อมรา ชวนขยัน (2552) เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในเขตเทศบาลตำบลหนองขาว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัด

กาญจนบุรี พบว่า ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังการอ่านหนังสือเพิ่มเติม เรื่องแหล่งเรียนรู้ในเขตเทศบาลตำบลหนองขาว มีค่าร้อยละ 83.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ คาดหวังไว้ คือ ร้อยละ 75 อ่อนสา เกตุแก้ว (2552) เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เทียนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .01 ธนพร สีนุกูย (2552) เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชน 2 บ้านกกไม้แดง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาวณี ด่านสิวะวานิชย์ (2553) การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ย่าถิ่นแดนเครื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้ก่อนและหลังอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ย่าถิ่นแดนเครื่อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปิยรัถย์ ปู่ทา (2554) เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ยลแปลงยาว ถิ่นของเราสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประทีป ศรีวุ่น (2554) เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ท้องแดนปากพะยูน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดพัทลุง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องท้องแดนปากพะยูนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสมหมาย ภูทับทิม (2554) เรื่อง ผลการใช้หนังสือประกอบการเรียนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเขาลกรรจ์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา (สามัคคีวิทยา) จังหวัดสระแก้ว พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ในการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ซึ่งเป็นหนังสือที่มีประสิทธิภาพ เป็นสื่อในการเรียนรู้ ควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นการพัฒนาด้าน ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการประเมินค่า เช่น กิจกรรมการอภิปราย การแก้ปัญหา การสัมภาษณ์ การทัศนศึกษา การแสดงบทบาทสมมติ และการตอบคำถาม เป็นต้น

จากเหตุผลข้างต้นที่ได้กล่าวมาทั้งหมด จึงสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล เป็นสื่อการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

2.3 เจตคติต่อท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อท้องถิ่นของประชากรที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม มีเจตคติต่อท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตรนภา นิษานนท์ (2549) เรื่อง ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย เรื่อง เล่าเรื่องเมืองนครศรีธรรมราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า หลังเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม นักเรียนมีเจตคติต่อท้องถิ่นสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน พิมลรัตน์ สุกใส (2556) ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง รักเมืองอุบลราชธานี ที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักท้องถิ่นหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องรักเมืองอุบลราชธานีอยู่ในระดับสูงกว่าคุณลักษณะดังกล่าวก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากนายล ช่วยพัฒนาเจตคติต่อท้องถิ่น โดยตอนท้ายในแต่ละบทผู้วิจัยได้ตั้งคำถามที่ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ช่วยกระตุ้น และพัฒนาเจตคติต่อท้องถิ่นให้กับผู้เรียน รวมทั้งกิจกรรมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก็เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเจตคติด้วย เช่น กิจกรรมการอภิปราย การแก้ปัญหา การสัมภาษณ์ การทัศนศึกษา การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น ซึ่งจากกิจกรรมดังกล่าวมาผู้เรียนจะได้สะท้อนความคิดและจากความรู้สึกลงใจตนเอง ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติต่อท้องถิ่น 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1. เจตคติต่อความสำคัญของจังหวัดตาก 2. เจตคติต่อการสืบทอดประเพณี วัฒนธรรมภูมิปัญญา 3. เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 4. เจตคติในเรื่องความคิดและการปฏิบัติตนต่อชุมชนท้องถิ่นส่วนรวม

จากเหตุผลข้างต้นที่ได้กล่าวมาทั้งหมด จึงสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากนายล เป็นสื่อการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาเจตคติต่อท้องถิ่นได้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม จะมีประสิทธิภาพสูง เมื่อครูนำมาใช้ควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ที่คำนึงถึงตัวแปรที่จะศึกษาให้

ชัดเจน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สร้างความพึงพอใจ สร้างเจตคติต่อวิชาเรียน หรือ เจตคติต่อท้องถิ่น เป็นต้น

3.1.2 การพัฒนาสื่อที่เป็นเทคโนโลยี เพื่อเตรียมเข้าสู่การศึกษา Thailand 4.0 มีความจำเป็นในโรงเรียนที่มีความพร้อม แต่หนังสือก็มีความจำเป็นสำหรับโรงเรียนในบางท้องถิ่นที่ยังขาดความพร้อมในด้านของเทคโนโลยี อุปกรณ์ หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

3.2.1 ควรมีการศึกษาผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับชั้น และ ตัวแปรอื่นๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ ความพึงพอใจในประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นต้น

3.2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็กพิเศษ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งจะมีรูปแบบของหนังสือและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต่างจากหนังสืออ่านเพิ่มเติมของเด็กนักเรียนกลุ่มปกติ เพื่อให้ได้สื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2534). เอกสารเพื่อการพัฒนาหนังสืออันดับ 1 การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน.
กรุงเทพฯ : การศาสนากรมการศาสนา.
- กรวิวีร์ เมฆหมอก. (2542). การศึกษาผลการเรียนและเจตคติต่อวิชาพระพุทธศาสนาจากการเรียน
ด้วยบทเรียนวีดิทัศน์แบบโปรแกรม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม
ศึกษาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช
2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์. (2540). การวัด การวิเคราะห์ การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น.
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือเสริมกรุงเทพ.
- กัญจนา ทองสิงห์. (2540). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถทางการเขียนเรื่อง
และ เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียน
ด้วยการ สอน โดยใช้ นวัตกรรม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ.
- กัญจนา ลินทรตันศิริกุล. (2540). การประเมินผลและการวิจัยการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา.
ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางวิชาสังคมศึกษา*. หน่วยที่ 9 -15 .
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กัญจนา ลินทรตันศิริกุล และ โกลล มีคุณ. (2555). การประเมินผลและการวิจัยการเรียนการสอน
วิชาสังคมศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางวิชาสังคมศึกษา* .
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เกษตรชัย และหิม. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือกองค์ประกอบด้านจิตพิสัย
องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลาม
ศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- จินตนา ไบกาชุย. (2534). การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- จินตนา ไบกาซุ่ย. (2542). *เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542). *หลักเกณฑ์ในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. ใน *เอกสารประกอบการประชุมการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือกรมวิชาการ.
- จิรภัทร์ บัวสุวรรณ. (2543). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้ชุดการเรียนสตอรี่ไลน์กับนักเรียนที่เรียน โดยการสอน โครงการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- จิรวรรณ ชำนาญช่าง. (2544). *การเปรียบเทียบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของมาตรวัดเจตคติแบบลิเคอร์ท์ที่จัดเรียงลำดับข้อความทางบวกและทางลบต่างกัน*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- จุฑามาศ สุขขำจรรยา. (2549). *การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กของ ส. พุ่มสุวรรณ*. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เจด็จ ษชฤทธิ์. (2554). *เด็กกับหนังสือ : คู่มือเพื่อความเข้าใจเด็กและหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: เม็ดทราย พรินติ้ง.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2527). *การทำหนังสือสำหรับเด็ก (บรรณ.441)*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บุรพาสาน.
- _____. (2542). *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน (Reading and Reading Promotion)*. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.
- ชนากาญจน์ สิงห์ปรีชา. (2558). *สื่อการสอน*. สืบค้นจาก <http://lek1.blogspot.com/>.
- ชวลิต ชุกก่าแพง. (2558). *การประเมินการเรียนรู้*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สืบค้นจาก http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/0506704/page06_03_01.html.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). *การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน*. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7-9.
- โชติกา ภาษผล. (2559). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- ณรงค์ กาญจนะ. (2553). *เทคนิคและทักษะการสอนเบื้องต้น เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.

- ถวัลย์ มาศจรัส. (2551). *เทคนิคและตัวอย่างการเขียนหนังสือการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯมิตินิโอม.
- เทียมจันทร์ ศรีสังข์. (2542). *การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ชีวิตมีสีสันที่อัญประเทศ สำหรับวิชาท้องถิ่นของเรา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ชนพร สิ้นคู่. (2552). *ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชน 2 บ้านกกไม้แดง จังหวัดพิษณุโลก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ชารทิพย์ แก้วเหลี่ยม. (2558). *หนังสืออ่านเพิ่มเติม*. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/232944>.
- ธีรวิภา เอกะกุล. (2549). *การวัดเจตคติ*. อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซทการพิมพ์.
- _____. (2550). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซทการพิมพ์.
- นพวรรณ ศิริเวชกุล และปานบุญ ศิริเวชกุล. (2548). *สำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: แม็ก.
- นิรันดร์ เนตรภักดี. (2547). *ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ช่วงชั้นที่ 3) เรื่อง ชุมชนของเรา: อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- เนตรนภา นิชานนท์. (2549). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและเจตคติต่อท้องถิ่นของนักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย เรื่อง เล่าเรื่องเมืองนครศรีธรรมราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- บันลือ พุกชะวัน. (2536). *วรรณกรรมกับเด็ก*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ. (2543). *รวมบทความการวิจัยการวัดผลและประเมินผล*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศรีอนันต์.
- บุญเรือง ศรีเหรียญ. (2559). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย*. สืบค้นจาก http://rlc.nrct.go.th/ewt_dl.php?nid=1124.

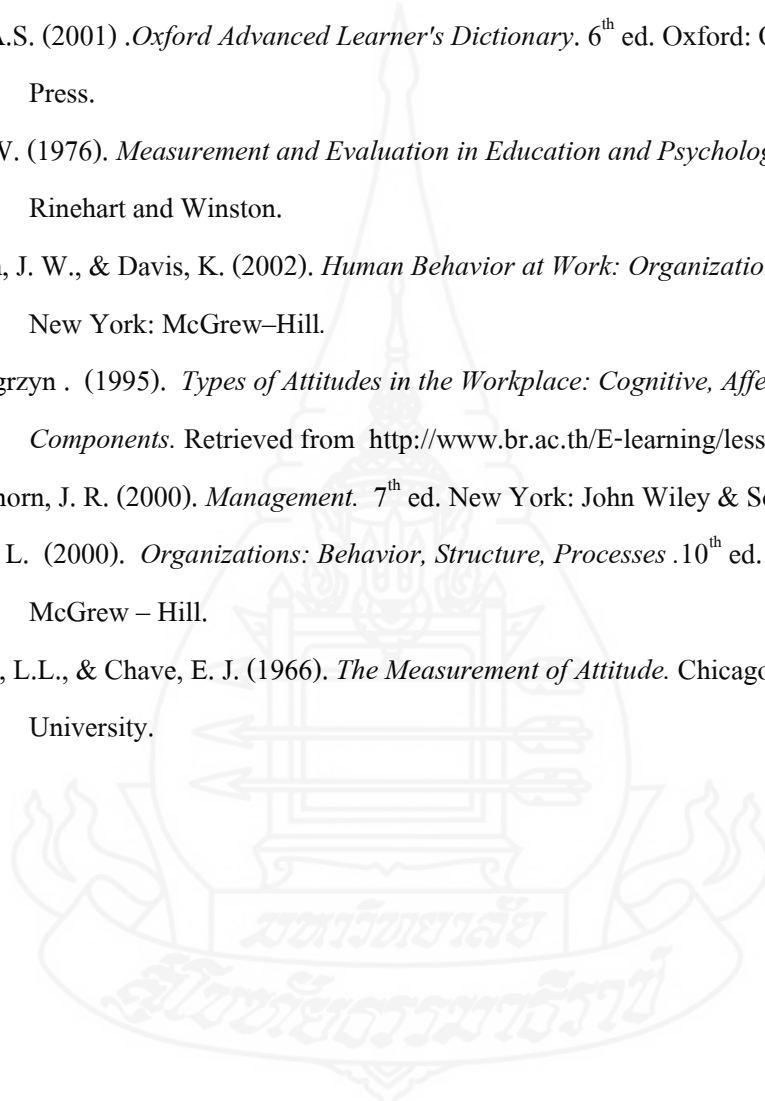
- ปิยรัถย์ ปุทา. (2554). การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง *ยลแปลงยาว ถิ่นของเราสำหรับนักเรียน* *ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดฉะเชิงเทรา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ประทีป ศรีรุ่ง. (2554). การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง *ท่องแดนปากพะยูน สำหรับนักเรียน* *ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดพัทลุง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2545). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ. เสริมสินพีรพรตีพิมพ์.
- พัชรา ทิพย์ทัศน. (2559). *ชุดบทเรียนเพื่อพัฒนาตนเอง: การสร้างแรงบันดาลใจ*. สืบค้นจาก http://www.br.ac.th/E-learning/lesson4_2.html.
- พันอร์ มารุ่งเรือง. (2553). การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องของดีกระท่อมแบนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกระท่อมแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พิชิต ฤทธิจรรยา. (2545). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เข้าสู่ออฟเดอรัมส์.
- พิมลรัตน์ สุกใส. (2556). *ผลการใช้นั่งหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง รักเมืองอุบลราชธานี ที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เพราพรรณ เปลียนภู. (2542). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ฟิลิกส์ ฌอน บัวกนก. (2554). *ทฤษฎีการเรียนรู้ กลุ่มพุทธิปัญญา เอกสารประกอบการสอนวิชา Educational Technology and Innovation: 1033107*. ม.ป.ท.
- ภพ เลหาไพบูลย์. (2542). *แนวการสอนวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2540). *การประเมินผลการเรียน*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิการพิมพ์.
- ภัทรพร เกษสังข์. (2549). *การวิจัยทางการศึกษา*. เลข: ภาควิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- ภาวณี คำนวณวานิชย์. (2553). การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ย่ำถิ่นแดนครึ่ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ภิญญาพร นิตยประภา. (2534). การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.
- เขาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์.
- _____. (2555). พจนานุกรม ศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน 2555.
- รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์. (2557). ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น โดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลักขณา รอดสน. (2540). การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านเรื่อง “เรือ... สายน้ำ... และชีวิตชาวปทุมธานี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2554). การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สังคมศึกษา*. หน่วยที่ 1-5. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วารี เกิดคำ. (2542). เครื่องมือและวิธีการรวบรวมข้อมูล. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- วิภาวี เป็นเรือง . (2546) .การศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียน และเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนตามคู่มือครู. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- วิลาสินี พ้องพงษ์ศรี. (2552). *การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานเมืองสระบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- ศิริชัย กาญจนวาตี. (2544). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร จารุณัฐ. (2540). *คู่มือการเขียนบันทึกคิดและสารคดีสำหรับเด็กหนังสือชุดความรู้ภาษาไทย อนุบาลที่ 4 กรมวิชาการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมหมาย ภูทับทิม.(2554). *ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด "เที่ยวนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน" ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านกกค้อกกโพธิ์ จังหวัดหนองบัวลำภู*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สร้อยตระกูล อรรถมานะ. (2542). *พฤติกรรมองค์การ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สาคร ธรรมศักดิ์. (2541). *ผลการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึมแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- สิริอร วิชชาวุธ. (2554). *จิตวิทยาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ. (2558). *ไคสแควร์ (Chi-Square) ใน เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง สถิติ นอนพารามेटริก (Nonparametric)*. สืบค้นจาก <http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/0504%20854/learning.htm>.
- สุมาลี จันทร์ชลอ. (2542). *การวัดและประเมินผล*. กรุงเทพฯ: เพลท สุเมตรฟิล์ม.
- สุรางค์ ใคว์ตระกูล. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ บุญช่วย และคณะ. (2541). *รายงานการวิจัยเจตคติของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนต่อโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2545).
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อมรรัตน์ ทรัพย์ดี. (2552). การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องวัง นารายณ์
ราชนิเวศน์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ
เทพสตรี. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อ่อนสา เกตุแก้ว. (2552). ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด "เที่ยวนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน"
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านกกค้อกกโพธิ์ จังหวัดหนองบัวลำภู
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- อมรา ชวนขยัน. (2552). การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในเขตเทศบาลตำบล
หนองขาว. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- อุทุมพร จามรมาน. (2540). การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย. ใน *ทศนา เขมมณี และ
สร้อยสน สกกรักษ์* แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bloom, B.S. (Ed.).Engelhart, M.D., Furst, E.J., Hill, W.H., Krathwohl, D.R. (1956). *Taxonomy
of Educational Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain*. New York: David
McKay.
- Burden, M. K. (1994). *Using Yong Adult Literature To Promote Recreational Reading in a
Senior Basic English Class*. The ERIC Database.
- Chilcoat, G. W. (1993). *Teaching about the Civil Rights Movement by Using Student –Generated
Comic Books. Writing Notebook: Creative Word Processing in the Classroom*. v9 n2
p37–39.
- Eysenck, H. J. (1972). *Encyclopedia of Psychology.(Vol 2)*. New York: The Seabury Press.
- Elizabeth, J. (2003). *Student Choice of Book during Self-Selected Reading*. N.p.
- Fusco, E.T. (1983). *The Relationship between Children’s Cognitive Level of Development and
Their Responses to Literature*. New York: Holster University.

- Gibson, J. (2000). *Organizations, Behavior, Structure, Processes*. 9th ed.. New York: McGraw –Hill.
- Good ,Carter V.(ed). (1973). *Dictionary of Education* . 3rd ed. New York: McGraw-Hill Book.
- Gronlund, N.E. (1993) .*How to make Achievement Tests and Assessments*. 5th ed. Needham Heights, MA. Allyn and Bacon.
- Hornby, A.S. (2001) .*Oxford Advanced Learner's Dictionary*. 6th ed. Oxford: Oxford University Press.
- Mehren, W. (1976). *Measurement and Evaluation in Education and Psychology*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Newstrom, J. W., & Davis, K. (2002). *Human Behavior at Work: Organizational Behavior*. 8th ed. New York: McGraw–Hill.
- Rob Wengrzyn . (1995). *Types of Attitudes in the Workplace: Cognitive, Affective & Behavioral Components*. Retrieved from http://www.br.ac.th/E-learning/lesson4_2.html.
- Schermerhorn, J. R. (2000). *Management*. 7th ed. New York: John Wiley & Sons.
- Gibson, J. L. (2000). *Organizations: Behavior, Structure, Processes* .10th ed. New York: The McGraw – Hill.
- Thurstone, L.L., & Chave, E. J. (1966). *The Measurement of Attitude*. Chicago: Chicago University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
- หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ นางสาวโสภา สุขวิทยากรณ์

สถานที่ทำงาน กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาดาก เขต 2

วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกำแพงเพชร

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

- 1) ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา 25 ปี
- 2)ศึกษานิเทศน์ชำนาญการพิเศษ 8 ปี

2. ชื่อ นายปกติ วิเศษปัดยา

สถานที่ทำงาน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม

วุฒิการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต (ศ.บ.) สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

- 1) ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา 10 ปี

3. ชื่อ นางดารุณี วังหา

สถานที่ทำงาน โรงเรียนทองวิทยา จังหวัดแพร่

วุฒิการศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม) วิชาเอก ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

- 1) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย 15 ปี

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (ป)/๑๑๗

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๙ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางดารุณี วังหา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางคุณัญญา จำนวนรัตน์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกสังคมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากนายถล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตากตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน หลักสูตรและการสอน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรนักศึกษา ๐๘๖-๒๐๘๓๘๓๗

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๑๑๗

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๙ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นายปกิต วิเศษปัดชา
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางคุณัญญา จ่านงค์รัตน์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกสังคมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตากตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน หลักสูตรและการสอน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕
โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗
เบอร์โทรนักศึกษา ๐๘๖-๒๐๘๓๘๓๗

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๑๑๗

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๙ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นางสาวโสภา สุขวิทยากรณ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางคุณัญญา จำนงค์รัตน์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกสังคมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม จังหวัดตากตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน หลักสูตรและการสอน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕
โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗
เบอร์โทรนักศึกษา ๐๘๖-๒๐๘๓๘๓๗

ภาคผนวก ข

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน้ำตาลและการหาประสิทธิภาพ

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ก

คำนำ

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม วิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ที่มีการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นของจังหวัดตากกับสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้ศึกษาเรื่องราวในท้องถิ่นของตนเอง เกี่ยวกับสภาพทั่วไป ประวัติความเป็นมา สังคมเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดตาก

ผู้จัดทำ ขอขอบคุณผู้บริหาร ครู และนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล นี้จนประสบความสำเร็จ

สุดท้ายหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ครู และสถานศึกษาในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรักความเป็นไทย รักท้องถิ่น สืบสานภูมิปัญญา ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งช่วยกันสร้างสรรค์ให้ท้องถิ่นของตนเป็นเมืองที่น่าอยู่ตลอดไป

นางคุณัญญา จันทวงศ์รัตน์

๖

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ 1 เช็คอินจังหวัดตาก	
1.1) ข้อมูลจากแผนที่และภาพถ่ายจังหวัดตาก	1-10
1.2) สภาพแวดล้อมทางกายภาพของจังหวัดตาก	11-15
1.3) การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและผลการเปลี่ยนแปลง	16-19
1.4) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดตาก	20
- คำถาม ถามนิต สะกิดใจ	21
- เก็บมาฝาก : สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตาก	22-25
บทที่ 2 เมืองตากเข้มแข็ง	
2.1) ลักษณะอาชีพ สินค้าและบริการในจังหวัดตาก	26-28
2.2) การพึ่งพาศักยภาพในชุมชนจังหวัดตาก	29
2.3) เมืองตากเข้มแข็ง	30-34
- คำถาม ถามนิต สะกิดใจ	35
- เก็บมาฝาก : สถานที่ท่องเที่ยวทางเศรษฐกิจของจังหวัดตาก	36-38
บทที่ 3 เล่าเรื่องเมืองระแหง	
3.1) ประวัติความเป็นมา	39
3.1.1) การตั้งถิ่นฐาน	39
3.1.2) สืบค้นพัฒนาการทางประวัติศาสตร์	40-45
- คำถาม ถามนิต สะกิดใจ	46
- เก็บมาฝาก : สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดตาก	47-50
บทที่ 4 คนดีศรีเมืองตาก	
4.1) สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	51
4.2) เจ้าพ่อพะวอ	52
4.3) นางสังวาล อิมเอิบ	53
4.4) ครูจัน	54
- คำถาม ถามนิต สะกิดใจ	56
- เก็บมาฝาก : สถานที่ท่องเที่ยวเกี่ยวกับบุคคลสำคัญในจังหวัดตาก	57
บทที่ 5 เมืองตากหลากวัฒนธรรม	
5.1 ความแตกต่างทางวัฒนธรรมในจังหวัดตาก	
5.1.1) วัฒนธรรมทางภาษา	59
5.1.2) วัฒนธรรมด้านอาหาร	59-62
5.3) วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย	63
5.4) วัฒนธรรมด้านการแสดงและการละเล่นพื้นเมือง	63-67

๑

สารบัญ (ต่อ)

5.2 สาเหตุที่ทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นแตกต่างกัน	
- คำถาม ถามนิต สะกิดใจ	68
- เก็บมาฝาก : สถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนาของจังหวัดตาก	69-72
➢ บรรณานุกรม	73
➢ ภาคผนวก	74-76

การศึกษาเกี่ยวกับจังหวัดของตนเอง จะทำให้เราได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับจังหวัดของตนเองเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้เห็นคุณค่า เกิดความรัก ความผูกพันและมีความภาคภูมิใจในจังหวัดของตนเอง ซึ่งถือเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของท้องถิ่นและสังคมต่อไปอีกด้วย

จังหวัดตากตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีพื้นที่ทั้งหมด 16,406.65 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทาง 426 กิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 4 ของประเทศและเป็นอันดับ 2 ของภาคเหนือรองจากเชียงใหม่ มีประชากรเบาบางที่สุดเป็นอันดับ 2 ของประเทศ รองจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ดึงดูดหลายแห่งด้วย

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดตากนั้น เราสามารถใช้ แผนที่ ภาพถ่ายของจังหวัดตาก ซึ่งเป็นเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่สำคัญที่ใช้สำหรับอธิบายภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ที่ตั้ง ขนาดของพื้นที่ ที่ตั้งของอำเภอต่างๆ ช่วยให้เราได้ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเราสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ อันจะช่วยให้การศึกษาเกี่ยวกับจังหวัดตากทำได้สะดวกและเกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

1.1) ข้อมูลจากแผนที่และภาพถ่ายจังหวัดตาก

1.1.1) ข้อมูลจากแผนที่

แผนที่ของจังหวัดตาก ใช้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวข้องกับจังหวัดตากในเรื่องต่างๆ เช่น ตำแหน่ง ระยะทาง และทิศของทรัพยากรและสิ่งต่างๆ ในจังหวัดตาก ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด ตลอดจนลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อสภาพสังคมของจังหวัดตาก ซึ่งสามารถนำข้อมูลนั้นมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น

จาก **ภาพแผนที่ภูมิประเทศและเขตการปกครองจังหวัดตาก** จากข้อมูลที่ปรากฏอยู่บนแผนที่ เราสามารถสรุปข้อมูลได้อย่างหลากหลาย ตัวอย่างเช่น

(1) ตำแหน่ง ระยะทาง และทิศของทรัพยากรและสิ่งต่างๆ

- จังหวัดตากมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่นๆ ถึง 9 จังหวัด และ 1 ประเทศ ดังนี้
 - ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน และจังหวัดลำปาง
 - ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดกาญจนบุรี
 - ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี
 - ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์
- จังหวัดตากแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยแบ่งกลาง คือ
 - ด้านตะวันออก ประกอบด้วย 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอ เมืองตาก บ้านตาก สามเงา และอำเภอวังเจ้า ลักษณะภูมิภาคด้านนี้ ประกอบด้วยพื้นที่ราบมากกว่าด้านตะวันตก
 - ด้านตะวันตก ประกอบด้วย 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่สอด แม่ระมาด ท่าสองยาง พบพระ และอำเภออุ้มผาง ลักษณะภูมิภาคด้านนี้ประกอบด้วยภูเขาสูงมากกว่าด้านตะวันออก
- จากมาตราส่วนบนแผนที่ ระยะทางจากอำเภอเมืองตากไปยังอำเภอบ้านตาก ประมาณ 20 กิโลเมตร ไปยังอำเภอแม่สอดประมาณ 85 กิโลเมตร ไปยังอำเภออุ้มผาง ประมาณ 220 กิโลเมตร

(2) ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด

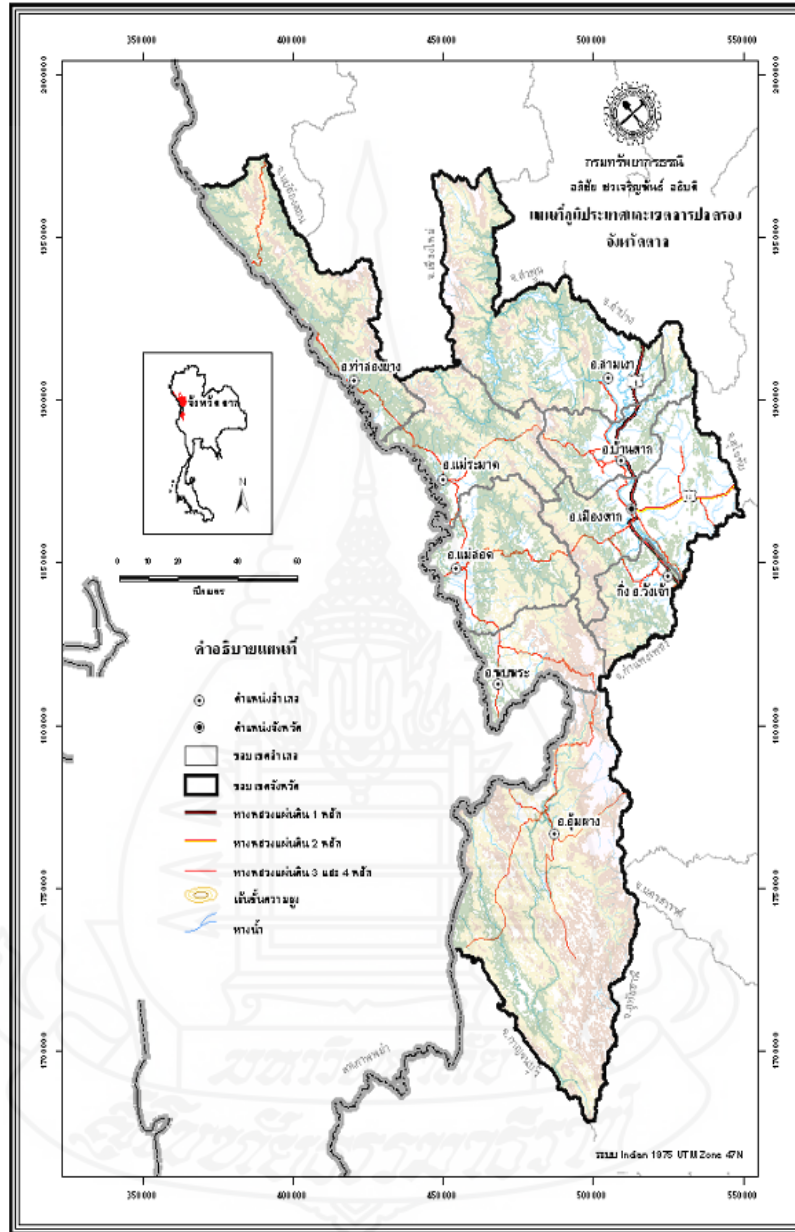
แผนที่กายภาพจังหวัดตาก ให้ข้อมูลแสดงความสัมพันธ์หลายด้าน ตัวอย่าง เช่น

- เส้นทางคมนาคมขนส่งของจังหวัดตาก มีทั้งเส้นทางถนน ทางเครื่องบิน และเส้นทางน้ำ
- อำเภอต่างๆของจังหวัดตาก บางอำเภออยู่ค่อนข้างไกลกัน
- เป็นจังหวัดที่อยู่ติดกับจังหวัดอื่นมากถึง 9 จังหวัด และติดกับอีก 1 ประเทศ
- เขื่อนภูมิพลเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ของจังหวัด มีเส้นทางถนนเชื่อมทั่วถึงกันทั้งจังหวัด สามารถเดินทางไปจังหวัดใกล้เคียงได้สะดวก

(3) ลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อสภาพสังคมของจังหวัด

• สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดตาก ประกอบด้วยป่าไม้ และเทือกเขาสูง มีพื้นที่ราบสำหรับการเกษตรน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงเป็นทิวเขาถนนธงชัยสูงสลับซับซ้อน จึงเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม

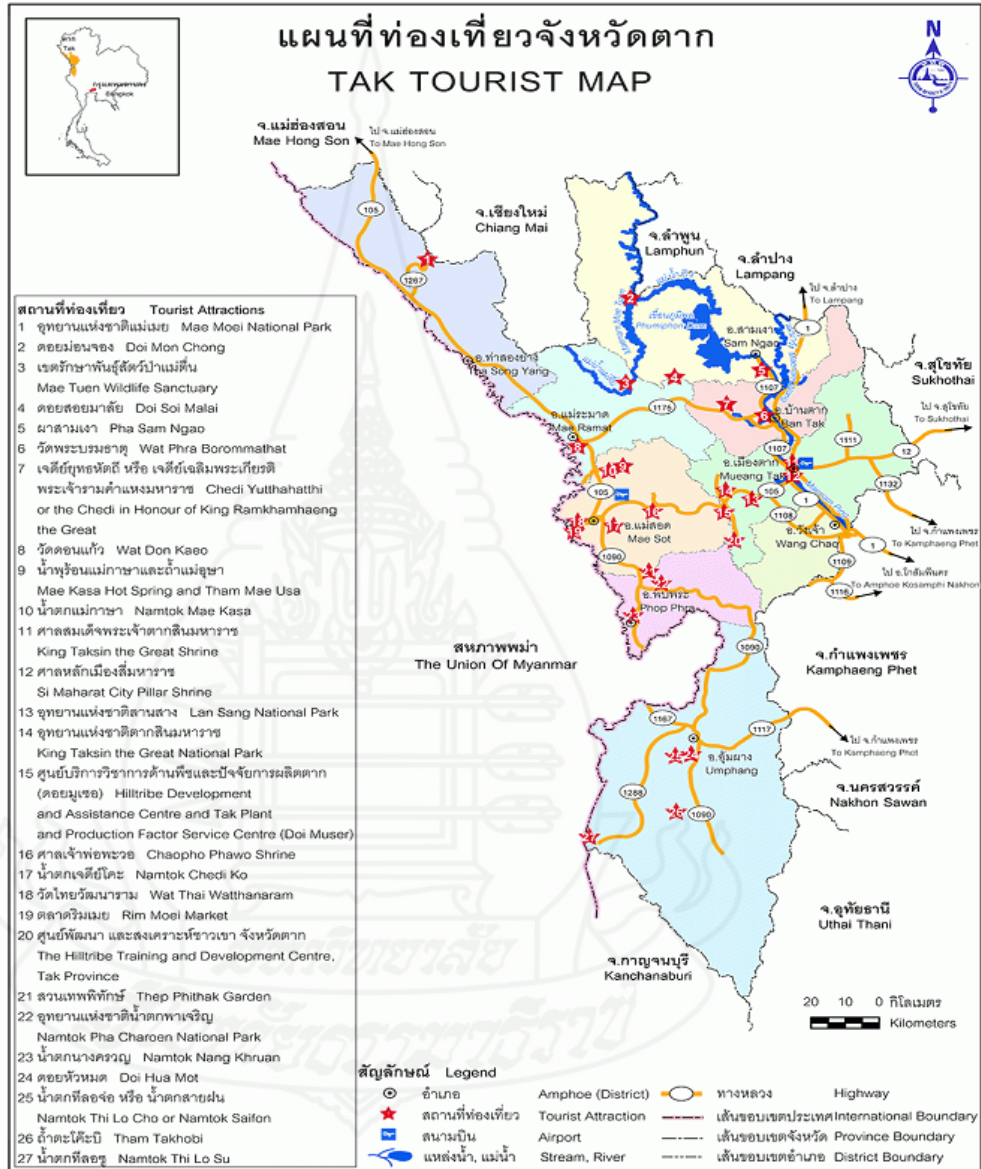

ภาพแผนที่ภูมิประเทศและเขตการปกครองจังหวัดตาก
ที่มา : กรมทรัพยากรธรณีจังหวัดตาก

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแผนที่ที่มีหลายชนิด และมีคุณสมบัติต่างกัน ดังนั้นในการศึกษาข้อมูลจากแผนที่ จึงจำเป็นต้องเลือกแผนที่มาใช้ให้เหมาะสม เช่น ถ้าต้องการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวก็ควรใช้แผนที่ท่องเที่ยว ถ้าต้องการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรแร่ ก็ควรใช้แผนที่ทรัพยากรแร่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดตาก

ที่มา : <http://phoppfra.tak.doe.go.th/page/p3.html> จากเว็บไซต์ <http://phoppfra.tak.doe.go.th>

เมื่อพิจารณาข้อมูลที่ปรากฏอยู่บน แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดตาก แผนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหลายข้อมูล ตัวอย่างเช่น

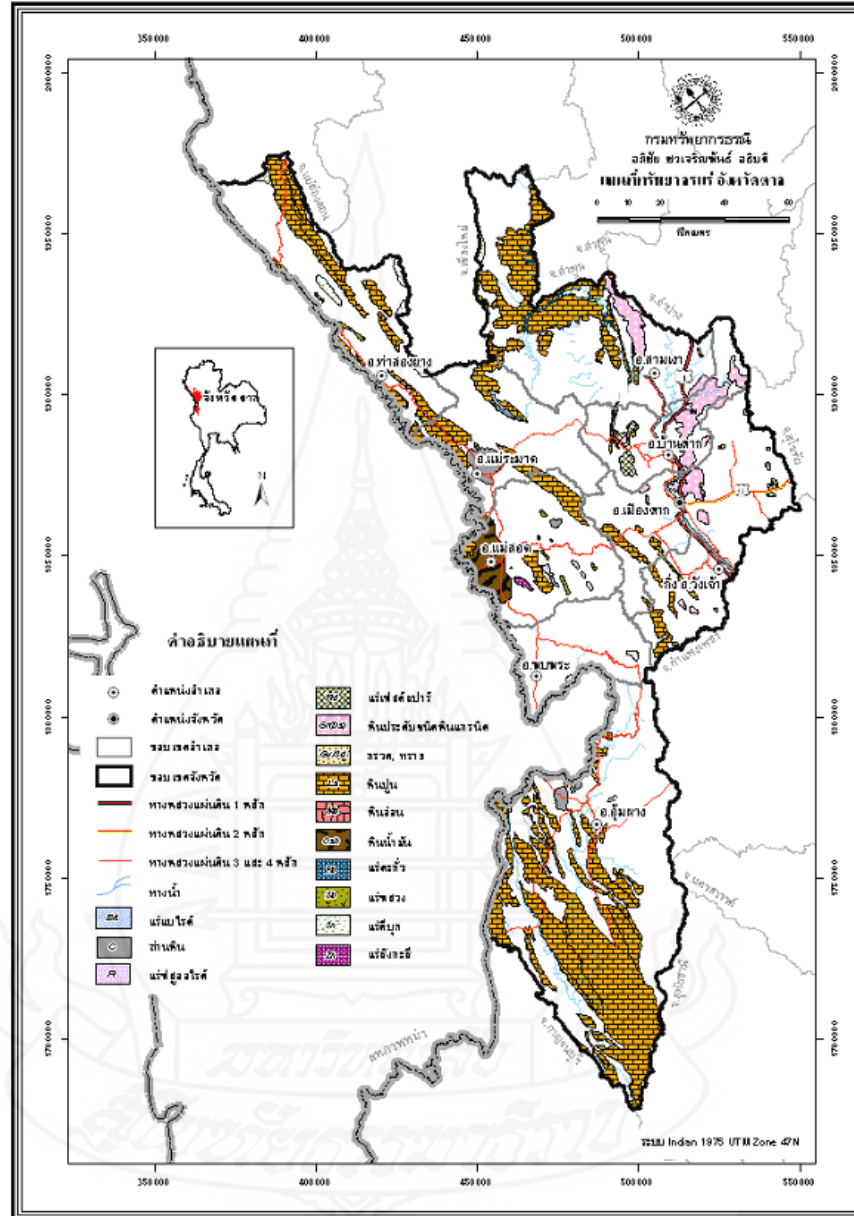
- ถ้าเราอยากไปเที่ยววัดกทิลอย ต้องเดินทางไปอำเภออุ้มผาง
- ถ้าเราเดินทางจากกรุงเทพฯมาจังหวัดตาก ทางรถยนต์ ต้องใช้ทางหลวงหมายเลข 1 ถนนพหลโยธิน
- ไม่มีเที่ยวบินที่บินตรงไปตัวเมืองจังหวัดตาก แต่สามารถใช้เที่ยวบิน กรุงเทพฯ-แม่สอดได้

ภาพสนามบินแม่สอด
ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จ้างงศรีรัตน์

เมื่อพิจารณาข้อมูลที่ปรากฏอยู่บน แผนที่ทรัพยากรแร่จังหวัดตาก แผนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรแร่หลายข้อมูล ตัวอย่างเช่น

- แร่ธาตุที่พบในจังหวัดตาก ได้แก่ แร่แบไรท์ แร่ควอตซ์ แร่เฟลด์สปาร์ แร่ดีบุก แร่พลวง แร่สังกะสี แร่ฟลูออไรท์ แร่ถ่านหินลิกไนท์ หินอ่อน หินแกรนิต หินปูน เป็นต้น
- แร่ธาตุที่สำคัญของจังหวัดตาก ได้แก่ แร่แกรนิต สังกะสี และหินปูน
- แร่หินปูน มีมากในอำเภออุ้มผาง

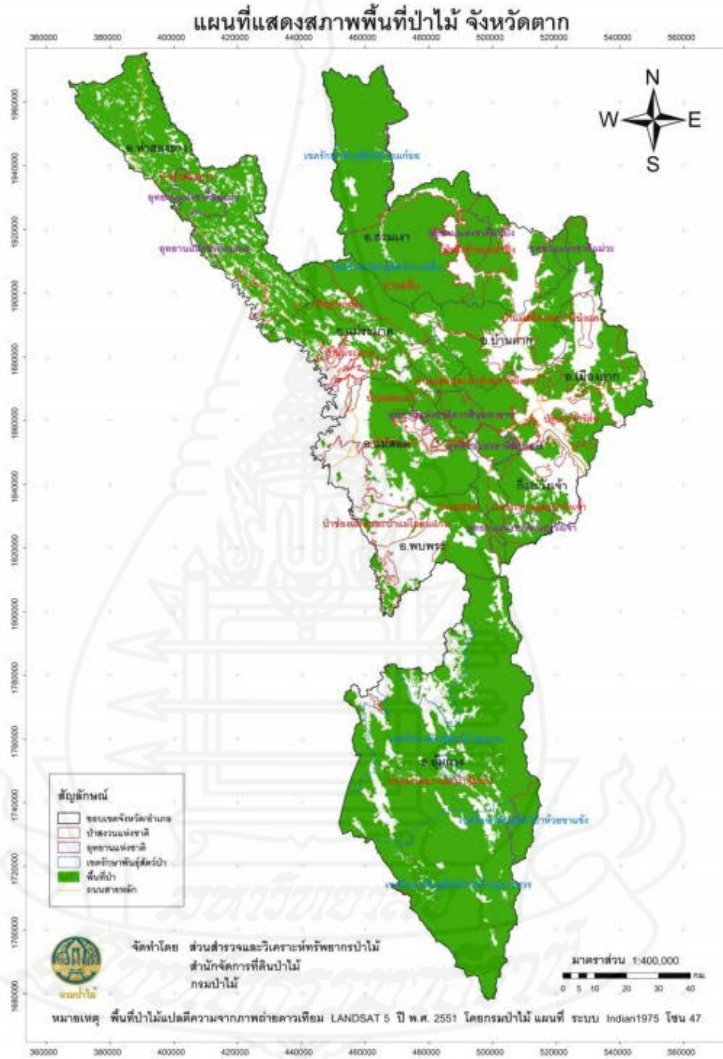

ภาพแผนที่ทรัพยากรแร่จังหวัดตาก
ที่มา : กรมทรัพยากรธรณีจังหวัดตาก

เมื่อพิจารณาข้อมูลที่ปรากฏอยู่บน แผนที่แสดงสภาพพื้นที่ป่าไม้ จังหวัดตาก แผนที่ให้ ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้หลายข้อมูล ตัวอย่างเช่น

- จังหวัดตาก มี อุทยานแห่งชาติ 6 แห่ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 5 แห่ง และ ป่าสงวนแห่งชาติ 15 แห่ง
- อำเภออุ้มผางมีพื้นที่ที่เป็นป่าไม้มากที่สุด

ภาพแผนที่แสดงสภาพพื้นที่ป่าไม้ จังหวัดตาก

ที่มา: http://www.forest.go.th/fl_mgt/forestfarm25/farm/web/images/stories/map51/Tak.jpg

จากเว็บไซต์ <http://www.forest.go.th>

1.1.2) ข้อมูลจากภาพถ่าย

ภาพถ่าย เป็นภาพที่ถ่ายลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ต่างๆ เช่น ภูเขา แม่น้ำ ที่ราบ เป็นต้น รวมทั้งภาพถ่ายทางอากาศ ภาพจากดาวเทียม เป็นต้น ภาพถ่ายจึงเป็นเครื่องมือทางภูมิศาสตร์อีกประเภทหนึ่ง ที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดตากได้ ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

ภาพถ่ายทางภูมิศาสตร์ แสดงข้อมูลลักษณะทางกายภาพของจังหวัดตาก เช่น ภูมิประเทศ ภูเขา น้ำตก เขื่อน หรือที่ตั้งแหล่งชุมชนของจังหวัดตาก เป็นต้น

ภาพถ่ายพื้นที่ บริเวณ อ.เมือง จ.ตาก มีแม่น้ำปิงไหลผ่าน
ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จำมงศ์รัตน์

ภาพชุมชนตรอกบ้านจีน
ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จำมงศ์รัตน์

ภาพถ่ายน้ำตกทีลอซู
ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จ่านงค์รัตน์

ภาพถ่ายบริเวณดอยม่อนครุบาไส อ.ท่าสองยาง จ.ตาก เห็นลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขา
ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จ่านงค์รัตน์

ภาพถ่ายทางอากาศ เป็นภาพที่แสดงสิ่งต่างๆที่ปรากฏบนพื้นผิวในจังหวัดตาก

ภาพถ่ายทางอากาศ อ.แม่สอด จ.ตาก

ที่มา : <http://www.nakhonmaesotcity.go.th/th/detail.php?type=1&id=66a0d018-13c5-11e5-9abf-78acc088157c> จาก เว็บไซต์ <http://www.nakhonmaesotcity.go.th>

ภาพถ่ายจากดาวเทียม เป็นภาพที่มาจากดาวเทียม ซึ่งถ่ายจากระยะไกลมาก ดังนั้นจึงครอบคลุมพื้นที่ในบริเวณกว้าง หรือ ถ่ายเน้นเฉพาะบางพื้นที่ก็ได้ ในปัจจุบัน ภาพจากดาวเทียมมีความคมชัดมาก จึงนำมาใช้ในกิจการต่างๆ อย่างแพร่หลาย เช่น การสำรวจพื้นที่ป่าไม้ การสำรวจแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

ภาพถ่ายดาวเทียมเพื่อสำรวจทรัพยากรป่าไม้ ของ ต.ชนะเจือ อ.แม่ระมาด จ.ตาก
ที่มา : สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

1.2) สภาพแวดล้อมทางกายภาพของจังหวัดตาก

ชุมชนแต่ละชุมชนในจังหวัดตาก จะประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางกายภาพต่างๆ เช่น สภาพภูมิประเทศ ป่าไม้ แหล่งน้ำ สัตว์ป่า เป็นต้น ซึ่งสภาพแวดล้อมทางกายภาพดังกล่าว ล้วนมีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละชุมชน โดยเฉพาะในด้านการประกอบอาชีพ การสร้างบ้านเรือนที่พักอาศัย อาหารการกิน ทั้งนี้สภาพแวดล้อมทางกายภาพในชุมชนของจังหวัดตากในบางด้าน นอกจากจะมีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนแล้ว ยังมีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในจังหวัดตากด้วย

ตัวอย่างเช่น

ชุมชนที่เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ลำธารสายนั้นนอกจากผู้คนในชุมชนจะได้ใช้ในการอุปโภคบริโภคแล้ว ผู้คนที่อยู่ต่างชุมชนออกไป หรือผู้คนที่จังหวัดตากก็ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันด้วย ถ้าหากเราไม่ช่วยกันดูแลป่าไม้ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ บริเวณแหล่งต้นน้ำลำธาร ในที่สุดลำธารสายนี้ก็อาจมีปริมาณน้ำน้อยลง เกิดภาวะขาดแคลนน้ำในบางช่วงบางฤดู และส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนของเรา นอกจากนี้ผู้คนที่จังหวัดตากก็ย่อมจะเกิดความเดือดร้อนตามไปด้วย

สำหรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของจังหวัดตาก จะมีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละด้าน ดังนี้

1.2.1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพกับการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพของผู้คนในจังหวัดตาก จะมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพในชุมชนของตนเอง ตัวอย่างเช่น

(1) **พื้นที่ราบลุ่ม** ในชุมชนที่มีสภาพพื้นดินเป็นที่ราบลุ่ม มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ ผู้คนในชุมชน ก็จะประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น ทำนา ทำสวนผัก ทำสวนผลไม้ การประมงน้ำจืด เป็นต้น เมื่อชุมชนมีการทำเกษตรมาก ก็จะมีอาชีพที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเกษตรเกิดขึ้นตามมา เช่น ร้านจำหน่ายปุ๋ย ร้านจำหน่ายอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำนา เป็นต้น

ภาพสวนลำไยของเกษตรกรจังหวัดตาก
ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จ่านงค์รัตน์

(2) **พื้นที่ดอน** จะมีปริมาณน้ำน้อย ผู้คนในชุมชนส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเพาะปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียว ถั่วเหลือง เป็นต้น ส่งผลให้เกิดอาชีพที่เกี่ยวข้องตามมา เช่น โรงงานทำอาหารสำเร็จรูป โรงงานน้ำตาลทราย เป็นต้น

ภาพไร่ข้าวโพดในจังหวัดตาก
ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา อัจฉริรัตน์

(3) **พื้นที่ภูเขา** ผู้คนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ภูเขา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเพาะปลูก โดยจะเพาะปลูกพืชที่เจริญงอกงามและเติบโตได้ดีบนพื้นที่สูง และมีอากาศหนาวเย็น เช่น กะหล่ำปลี สตรอเบอร์รี่ ดอกไม้ต่างๆ เป็นต้น ส่งผลให้เกิดอาชีพที่เกี่ยวข้องกันตามมา เช่น การค้าขายผักผลไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ก็จะมีอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น บ้านพัก รีสอร์ท ร้านอาหาร เป็นต้น

ภาพไร่กะหล่ำปลีของเกษตรกรใน อำเภอพบพระ
ที่มา : <http://www.innnews.co.th/shownews/show?newscode=615038>
จากเว็บไซต์ <http://www.innnews.co.th>

1.2.2) สภาพแวดล้อมทางกายภาพกับลักษณะบ้านเรือน

ลักษณะการสร้างบ้านเรือนหรือที่อยู่อาศัยในจังหวัดตาก จะมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศและทรัพยากรที่นำมาใช้ในการสร้างบ้าน ดังนี้

(1) **ลักษณะที่อยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่ราบลุ่ม** เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำท่วมน้ำหลากเป็นประจำในช่วงหน้าน้ำ คนในชุมชนจึงนิยมปลูกสร้างบ้านอยู่ตามริมน้ำ โดยมักสร้างบ้านที่มีได้สูง เพื่อให้รอดพ้นจากน้ำท่วม ตัวบ้านโปร่ง มีหน้าต่างรอบบ้าน เพื่อช่วยระบายความร้อนจากอากาศ

ภาพบ้านริมน้ำปิง อำเภอบ้านตาก

ที่มา : <http://yoening.diaryis.com/2007/10/14> จากเว็บไซต์ <http://yoening.diaryis.com>

(2) **ลักษณะที่อยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่ดอน** ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ดอนเป็นพื้นที่สูง น้ำท่วมไม่ถึง ผู้คนประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ อาคารบ้านเรือนนิยมสร้างด้วยไม้ มีได้สูง ซึ่งนอกจากจะใช้เป็นที่นั่งเล่น พบปะเพื่อนบ้านแล้ว ยังเป็นที่จัดเก็บข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ หรือใช้สำหรับเลี้ยงสัตว์ด้วย

ภาพบ้านไม้ยกพื้นสูง

ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จำนงค์รัตน์

(3) **ลักษณะที่อยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่ภูเขา** ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภูเขา มีไม้เป็นวัสดุสำคัญในการสร้างบ้านอยู่มาก ดังนั้นผู้คนในชุมชนจึงนิยมสร้างบ้านด้วยไม้ เป็นบ้านชั้นเดียวหรือ 2 ชั้น ยกพื้นไม่สูงมากหน้าต่าต่างน้อยเพื่อป้องกันความหนาวเย็น ชุมชนหลายแห่งจะสร้างบ้านตามไหล่เขา ไม่นิยมสร้างบ้านให้มีขนาดใหญ่โตหรือมีขนาดกว้าง เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่

ภาพบ้านของชาวเขาเผ่าม้ง

ที่มา : ภาพโดย คุณณัญญา จ่านงค์รัตน์

จากข้อมูลที่กล่าวมาเกี่ยวกับเรื่องลักษณะที่อยู่อาศัยของคนในจังหวัดตาก ที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่แตกต่างกันจะเป็นลักษณะของบ้านพื้นเมืองที่นิยมสร้างอยู่ในชุมชนนั้นๆ แต่ปัจจุบันนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป วิถีชีวิตของผู้คนก็เปลี่ยนไปด้วย ผู้คนส่วนใหญ่นิยมสร้างบ้านแบบตะวันตก สร้างบ้านด้วยปูนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในตัวอำเภอต่างๆ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดในเรื่องขนาดของพื้นที่ และการได้รับวัฒนธรรมการใช้ชีวิตแบบสังคมเมืองตะวันตกเข้ามามากขึ้น

ภาพทาวนเฮ้าส์ที่อยู่อาศัยประเภทหนึ่งของคนจังหวัดตาก

ที่มา : ภาพโดย คุณณัญญา จ่านงค์รัตน์

1.2.3) สภาพแวดล้อมทางกายภาพกับการบริโภคอาหารของประชากร

ชุมชนหลายแห่งในจังหวัดตาก มีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งผลิตอาหารให้กับชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงหรือป้อนให้กับคนในจังหวัด ดังนั้นความอุดมสมบูรณ์ของอาหารในชุมชนจึงมีผลเกี่ยวเนื่องไปถึงการดำเนินชีวิตของผู้คนในจังหวัดตากของเราด้วย ซึ่งลักษณะการบริโภคอาหารของผู้คนในจังหวัดตาก จะแตกต่างกันไปตามพื้นที่ ดังนี้

- (1) **พื้นที่ราบลุ่ม** ชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มมีการทำนาข้าว ทำสวนผัก สวนผลไม้ เลี้ยงสัตว์ กันมาก อาหารเหล่านี้จะถูกส่งไปขายในตัวจังหวัด ซึ่งมีราคาไม่สูงมาก เพราะแหล่งผลิตอยู่ไม่ไกล ผู้คนจึงนิยมบริโภคกันมาก
- (2) **พื้นที่ดอน** นอกจากทำนาข้าวแล้ว ในชุมชนมีการปลูกพืชผลต่างๆ เลี้ยงสัตว์ แล้วนำไปขาย ในตัวจังหวัดตาก เพราะมีผู้คนนิยมบริโภค
- (3) **พื้นที่ภูเขา** ชุมชนที่ตั้งอยู่บนภูเขาจะมีผลไม้ พืชผักชนิดต่างๆ เนื้อสัตว์ ใช้บริโภคเป็นหลักในชีวิตประจำวัน เพราะหาได้ง่าย ภายในชุมชนและมีราคาถูก ซึ่งผลผลิตส่วนหนึ่งจะถูกนำไปจำหน่ายให้กับผู้คนในจังหวัดตาก เช่น กะหล่ำปลี ผักและผลไม้เมืองหนาว เป็นต้น

ตลาดสินค้าพื้นเมืองชาวเขาต๋อญูเซอ

ที่มา : https://travel.kapook.com/photo/travel_2067.html

จากเว็บไซต์ <https://travel.kapook.com>

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การบริโภคอาหารของผู้คนในจังหวัดตาก ขึ้นอยู่กับชุมชนในจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตอาหารเป็นสำคัญ ถ้าในชุมชนผลิตผัก ผลไม้ได้มาก ในจังหวัดก็จะมีผักผลไม้ให้เลือกบริโภคมาก หรือในบางฤดูกาล ถ้าชุมชนเพาะปลูกพืชผักไม่ได้ ผลผลิตในจังหวัดก็จะมีปริมาณน้อย หรือมีราคาแพงขึ้นมากกว่าปกติ เพราะผู้ค้าต้องนำเข้ามาจากจังหวัดอื่นๆ ที่อยู่ไกลออกไป

1.3) การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและผลจากการเปลี่ยนแปลง

สภาพแวดล้อมในจังหวัดตากของเรามีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงบางอย่างเราเห็นได้เร็ว เช่น การระเบิดภูเขา แต่การเปลี่ยนแปลงบางอย่างก็ต้องใช้เวลานาน เช่น การผุกร่อนของหินบนภูเขา เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในจังหวัดตาก ย่อมมีผลต่อการดำเนินชีวิตของเรา มีทั้งด้านดี และด้านไม่ดี เป็นต้นว่า สภาพภูมิอากาศในจังหวัดตากมีอากาศหนาวเย็นลง มีหมอกปกคลุม ด้านดี ก็ทำให้มีทัศนียภาพสวยงาม ดอกไม้ดอกออกช่อบานมากขึ้น อากาศเย็นสบาย ไม่ร้อนอบอ้าว ด้านไม่ดี คือ การมีหมอกปกคลุม อาจทำให้การเดินทางไปมาลำบาก มองทางไม่ค่อยเห็น อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย หรือทำให้เด็ก ๆ เป็นไข้หวัดมากขึ้น เพราะการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ

1.3.1) ลักษณะของการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในจังหวัดตาก สามารถจำแนกออกได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

(1) **การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากธรรมชาติ** เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีตัวการ คือ ธรรมชาติเป็นผู้กระทำ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป เช่น ไฟป่า แผ่นดินถล่ม น้ำในแม่น้ำปิงแห้งขอด เกิดอุทกภัย วาดภัย เป็นต้น

ภาพความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย ที่ อ.แม่ระมาด จ.ตาก พ.ศ.2547

ที่มา : <http://www.dnp.go.th/tak/News/MRM1.jpg> จากเว็บไซต์ <http://www.dnp.go.th>

(2) **การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากมนุษย์** มนุษย์เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้สภาพแวดล้อมภายในจังหวัดตากเปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านที่ดี และด้านที่ไม่ดี ตัวอย่างเช่น การขยายพื้นที่เพาะปลูก การตัดถนน การสร้างอ่างเก็บน้ำ การตัดไม้ทำลายป่า การทิ้งขยะมูลฝอย เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่มนุษย์อยู่ในฐานะที่เป็นผู้ทำลายสภาพแวดล้อมมากกว่าสร้างสรรค์ให้ดีขึ้น

ภาพการระเบิดภูเขาเพื่อสร้างถนนตาก - แม่สอด

ที่มา : <http://www.thairath.co.th/content/578655> จากเว็บไซต์ <http://www.thairath.co.th>

สภาพป่าไม้ถูกทำลายในจังหวัดตาก

ที่มา : โครงการอนุรักษ์สภาพป่าแม่ตื่นฯ จังหวัดตาก จากเว็บไซต์ <http://www.rdpbproject.com>

1.3.2) ผลจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายในจังหวัด มีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนหลายๆ ลักษณะ เป็นต้นว่า มีการตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่นฐาน การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ขึ้นอยู่กับว่าสภาพแวดล้อมในจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะใด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและเห็นได้ชัดในจังหวัดตากมี 2 ลักษณะ ได้แก่

(1) **การตั้งถิ่นฐาน** การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัด มีผลต่อการตั้งถิ่นฐานของผู้คน การเดินทางที่สะดวก ทำให้ผู้คนหรือประชากรเข้ามาตั้งถิ่นฐานมากขึ้น เพื่อประกอบอาชีพ พักอาศัย ศึกษาเล่าเรียน ตัวอย่างเช่น บริเวณภูเขา ถ้ามีการหักล้างถางพง มีการเพาะปลูกก็จะค่อยๆ เกิดหมู่บ้านขึ้นมา หรือการตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของแม่สอด ทำให้มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมและห้างสรรพสินค้าขึ้นมาหลายแห่ง จึงมีคนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ใกล้กับโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น กลายเป็นชุมชนแห่งใหม่ที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น

ภาพการขยายตัวของเมืองแม่สอดที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น

ที่มา : <http://www.nakhonmaesotcity.go.th/th/detail.php?type=1&id=66a0d018-13c5-11e5-9abf-78acc088157c>

จากเว็บไซต์ <http://www.nakhonmaesotcity.go.th>

ภาพหมู่บ้านวังน้ำเย็นของชาวเขาเผ่าม้ง ในพื้นที่ป่าสงวน ต.นาโบสถ์ อ.วังเจ้า จ.ตาก
ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จ่านงค์รัตน์

(2) **การย้ายถิ่น** การย้ายถิ่นแบ่งย่อยเป็น 2 รูปแบบ คือ การย้ายถิ่นเข้ามา และการย้ายถิ่นออกไป ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นเข้ามา เกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆภายในจังหวัดตาก เช่น เป็นแหล่งแรงงาน เป็นแหล่งการศึกษา เป็นต้น ผลดีของการมีผู้คนย้ายถิ่นเข้ามา เช่น ทำให้เกิดความเจริญ เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น มีสาธารณูปโภคมากขึ้น แต่ก็มีข้อเสีย คือ ทำให้เกิดความแออัด ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม ปัญหาการจราจร เป็นต้น แต่ถ้การเปลี่ยนแปลงของจังหวัดตากเป็นผลเสีย ผู้คนบางส่วนก็อาจย้ายถิ่นออกไปจากถิ่นเดิม เช่น หากทำการเพาะปลูกไม่ได้ผล ชาวบ้านก็จะอพยพเข้าไปหางานทำในตัวเมือง

ภาพคนจังหวัดตากที่ไปทำงานต่างจังหวัดกลับมาเที่ยวบ้านในช่วงสงกรานต์

ที่มา : <http://www.thairath.co.th/content/603850> จากเว็บไซต์ <http://www.thairath.co.th>

จังหวัดตากของเราเป็นเมืองที่ขึ้นชื่อว่าป่าไม้มากที่สุดจังหวัดหนึ่งในประเทศไทย ดังคำขวัญของจังหวัดตากตอนหนึ่งที่กล่าวว่า “เมืองไม้และปางาม” แต่ในปัจจุบันจังหวัดตากกำลังมีพื้นที่ป่าไม้ลดลง เนื่องจากปัญหาการบุกรุกและลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยและทำการเพาะปลูก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ติดต่อกับชุมชนและตามแนวชายแดนที่มีชาวเขาอาศัยอยู่ จึงทำให้เกิดผลกระทบขึ้นในหลายๆ ด้าน อาทิเช่น ภาวะภัยแล้ง อุทกภัย การพังทลายของดิน การขาดแคลนไม้ใช้สอย ขาดแหล่งพักผอนหย่อนใจ เป็นต้นซึ่งผลกระทบครั้งใหญ่จากการที่ป่าไม้ถูกทำลาย คือ เหตุการณ์น้ำป่าไหลหลากเข้าท่วมพื้นที่ในอำเภอแม่ระมาด ในปี พ.ศ. 2547 เหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้บ้านเรือนได้รับความเสียหายและผู้คนได้เสียชีวิตไปเป็นจำนวนมาก

1.4) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดตาก

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า สภาพแวดล้อมมีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนทั้งในชุมชนและจังหวัดตากด้วย ปัจจุบันสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลต่อการตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่น การทำมาหากินของผู้คนในจังหวัดตาก ดังนั้นเราจึงต้องให้ความร่วมมือและมีหน้าที่ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดตากของเรา ให้มีกินมีใช้ต่อไปได้อย่างยาวนาน ด้วยการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ภาพชาวบ้านและนักเรียนช่วยกันปลูกต้นไม้
ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จ่านงค์รัตน์

ถามนิด .. สะกิดใจ

- 1) นักเรียนคิดว่าเราจำเป็นต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดตากไว้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- 2) นักเรียนคิดว่าแม่น้ำปิงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตคนจังหวัดตากหรือไม่ อย่างไร
- 3) นักเรียนจะช่วยดูแลรักษาแม่น้ำ ลำคลองในจังหวัดตากได้อย่างไรบ้าง
- 4) ใครบ้างที่มีหน้าที่ดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- 5) นักเรียนคิดว่า การดูแลสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นส่งผลต่อการดูแลสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้อย่างไร

เก็บมาฝาก : สถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติของจังหวัดตาก

(1) **เขื่อนภูมิพล** เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เขื่อนยันฮี เป็นเขื่อนเอนกประสงค์แห่งแรกในประเทศไทย สร้างเป็นเขื่อนคอนกรีตรูปโค้งขนาดใหญ่ที่สูงที่สุดในประเทศไทย และเอเชียอาคเนย์ จัดอยู่ในอันดับ 8 ของโลก มีความสูงจากฐานถึงสันเขื่อน 154 เมตร กั้นแม่น้ำปิงที่เขาแก้ว อำเภอสามเงา สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการผลิตพลังงานไฟฟ้า และด้านชลประทาน ความยาวของลำน้ำจากเขื่อนถึง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นระยะทาง 207 กิโลเมตร รอบบริเวณเขื่อนภูมิพลเป็นแหล่งพักผ่อน และเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจืดด้วย

(2) **อุทยานแห่งชาติลานสาง** สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อนติดต่อกันเกือบตลอดพื้นที่ ส่วนที่สูงที่สุดอยู่บริเวณด้านทิศตะวันตก และทิศใต้ และลาดต่ำลงมาทางด้านทิศตะวันออก มีลำธารไหลผ่านหลายสาย เช่น ลำห้วยลานสาง ห้วยท่าเล่าย์ คลองห้วยทราย ห้วยอุ้มยอม ป่าในเขตอุทยานฯ มีทั้งป่าดงดิบ ป่าสนเขา ป่าดิบเขา ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ สลับกันไปตามลักษณะภูมิประเทศ

(3) อุทยานแห่งชาติแม่เมย เขตภูเขาสลับซับซ้อนที่กินอาณาเขตกว่าแสนไร่ เป็นเขตป่าสมบูรณ์และมีแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญหลายเส้น เช่น แม่น้ำเมย แม่น้ำแม่อุสุ แม่น้ำแม่สอง และแม่น้ำแม่สิดหลวง ที่เที่ยวโดดเด่นขึ้นชื่อในระยะหลังของที่นี่ คือ ถ้ำแม่อุสุ ถ้ำหินปูนขนาดใหญ่ที่ได้ฉายาว่า “โรงละครใต้พิภพ” นอกจากนั้นแล้วอุทยานแห่งชาติแม่เมยก็ยังเป็นที่ชมทะเลหมอกยอดนิยม จุดชมทะเลหมอกขึ้นชื่อที่นี่มีหลายจุด เช่น ม่อนครุบาไส ม่อนกิ่วลม ม่อนพูนสุดา และม่อนกระเทิง

(4) อุทยานแห่งชาติน้ำตกพาเจริญ ครอบคลุมพื้นที่ใน อำเภอแม่สอด และอำเภอพบพระ ประกอบไปด้วยป่าที่อุดมสมบูรณ์ พื้นที่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนเป็น แหล่งต้นน้ำลำธาร มีเนื้อที่ประมาณ 534,375 ไร่ หรือ 855 ตารางกิโลเมตร เป็นน้ำตกหินปูนที่สวยงามด้วยชั้นน้ำตกที่ไหลลดหลั่นลงมาเป็นชั้นเล็กชั้นน้อยจำนวนมาก ซึ่งไหลมาจากลำห้วยน้อยใหญ่มารวมกันเป็นแอ่งใหญ่ แล้วไหลลงน้ำตก ลดหลั่นลงไป 37 ชั้นด้วยกัน มีน้ำไหลตลอดปี

(5) **น้ำตกทีลอซู** ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ลักษณะเป็นน้ำตกเขาหินปูนขนาดใหญ่กลางป่าตะวันตก ตั้งอยู่บนความสูงจากระดับน้ำทะเล 900 เมตร เกิดจากลำห้วยลือทอ มีน้ำไหลตลอดปี แนวล้อมด้วยป่าดงดิบที่สมบูรณ์สวยงาม ติดอันดับ 1 ใน 6 ของโลก และสวยที่สุดในประเทศไทย

(6) **วนอุทยานแห่งชาติเขาพระบาท** เขตป่าสงวนแห่งชาติในเขตป่าแม่สลิค-โป่งแดง เป็นป่าไม้ดึกดำบรรพ์ที่มีการค้นพบฟอสซิลของต้นไม้ที่กลายเป็นหินที่ใหญ่ที่สุดในทวีปเอเชีย โดยคาดว่าจะมีอายุอยู่ในราวกว่า 2 ล้านปีมาแล้ว โดยมาถึงในปัจจุบันได้มีการขุดค้นพบซากฟอสซิลต้นไม้ดึกดำบรรพ์ถึง 7 ท่อน

(7) น้ำพุร้อนแม่กาษาและถ้ำแม่อุษา มีอุณหภูมิของน้ำสูง ประมาณ 75 องศาเซลเซียส ปัจจุบันมีห้องบริการอาบน้ำแร่และบ่ออาบน้ำ ซึ่งไม่มีกลิ่นฉุนจากก๊าซกำมะถัน บริเวณโดยรอบบ่อน้ำพุร้อนมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และยังมีถ้ำแม่อุษาที่สวยงาม เป็นถ้ำขนาดใหญ่มีห้องโถงถึง 13 ห้องที่มีทางเดินถึงกันได้ทุกห้อง ภายในมีหินงอกหินย้อยรูปแบบต่างๆ แต่ละห้องจะมีความสวยงามแปลกตาไม่เหมือนกัน

(8) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ตืน ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นทิวเขาสูงชันสลับซับซ้อนมีป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ผาปรงและจุดชมวิวเป็นหน้าผาที่มีดินปรงอายุไม่ต่ำกว่า 70 ปี ขึ้นอยู่ทั่วไปเป็นจำนวนมาก มีจุดชมวิวในบริเวณเดียวกันที่สามารถมองเห็นตัวอำเภอแม่ระมาด

**หมายเหตุ : ภาพสถานที่ท่องเที่ยว จาก <http://www.tak.go.th>

บทที่ 2 เมืองตากเข้มแข็ง

กิจกรรมทางเศรษฐกิจของจังหวัดตาก จะมีทั้งด้านการผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ภายในจังหวัดตากเองและต่างจังหวัด นอกจากนี้ยังมีการผลิตสินค้าออกจำหน่ายสู่จังหวัดอื่น ทั้งสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมด้วย

เนื่องจากชุมชนต่างๆในจังหวัดตาก มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมแตกต่างกัน จึงทำให้มีอาชีพที่แตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น ซึ่งสินค้าและบริการต่างๆที่ผลิตได้ภายในชุมชนจะมีลักษณะไม่ซับซ้อนมากนัก ส่วนใหญ่อาศัยเทคโนโลยีและภูมิปัญญาการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสืบต่อกันมา

ทั้งนี้ลักษณะทางเศรษฐกิจของชุมชนในจังหวัดตากส่วนใหญ่ ขึ้นอยู่กับเกษตรกรรม ประชากรประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ หรืออาชีพอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเป็นหลัก วิถีชีวิตขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

2.1) ลักษณะอาชีพ สินค้า และบริการในจังหวัดตาก

ชุมชนต่างๆในจังหวัดตากจะมีการผลิตสินค้าและบริการอย่างหลากหลาย อันเนื่องมาจากการมีปัจจัยในการผลิตที่แตกต่างกัน ซึ่งอาชีพ สินค้า และบริการต่างๆ ที่ผลิตในจังหวัดตากโดยทั่วไป ที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้

(1) **เกษตรกรรม** ได้แก่ การทำนา เพาะปลูกพืช เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียว ถั่วเหลือง มะม่วง หนูนุ่ กกล้วยไข่ การประมงน้ำจืด การเลี้ยงวัวพันธุ์เนื้อ เป็นต้น

ภาพเกษตรกร อำเภอแม่ระมาด

ที่มา : ภาพโดย คุณณัฐญา จ่านงค์รัตน์

(2) **พาณิชย์กรรม** หรือ อาชีพค้าขาย เป็นอาชีพที่พบเห็นโดยทั่วไปในชุมชน อาชีพค้าขายที่มีมากในชุมชน เช่น ค้าขายของชำ ขายผักผลไม้ ขายอาหาร ขายเสื้อผ้า เป็นต้น ทั้งนี้ถ้าชุมชนมีการผลิตสินค้าชนิดใดมากก็จะมีการค้าขายสินค้าชนิดนั้นมากตามไปด้วย และการค้าขายจะมีทั้งการค้าขายภายในชุมชนเอง และ

การค้าขายกับชุมชนอื่นๆ แหล่งที่เป็นศูนย์กลางทางด้านพาณิชย์กรรมในชุมชน คือ บริเวณตลาดต่างๆ ถ้าชุมชนได้มีการติดต่อซื้อขายสินค้ากันมาก เศรษฐกิจของชุมชนนั้นก็จะมีมากด้วย

ภาพพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดอำเภอแม่สอด

ที่มา : <https://pantip.com/topic/33267810> จากเว็บไซต์ <https://pantip.com>

(3) **หัตถกรรม** เป็นอาชีพที่ต้องอาศัยแรงงานฝีมือในครัวเรือน วัตถุประสงค์เป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ และใช้เทคโนโลยีที่เป็นความรู้ที่สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษ ผลผลิตจากการทำอาชีพหัตถกรรมเป็นประเภทข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสาน ผ้าทอ เป็นต้น บางชุมชนมีฝีมือในการผลิตงานหัตถกรรมเหล่านี้ จนกลายเป็นอาชีพ ช่วยสร้างงานและรายได้ให้กับผู้คนในชุมชนนั้นๆ ตัวอย่าง เช่น

สินค้าผ้าทอพื้นบ้านเผ่ากะเหรี่ยง ของกลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงบ้านเชียงแก้ว ตำบลแม่สอง อำเภอท่าสองยาง ซึ่งเริ่มแรก ได้ทอใช้ภายในครัวเรือน ต่อมาก็ได้รับการพัฒนารูปแบบให้มีความสวยงามทันสมัยยิ่งขึ้น จนได้รับการคัดเลือกเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ระดับ 5 ดาว เป็นต้น

ภาพการทอผ้ากะเหรี่ยงบ้านเชียงแก้ว อ.ท่าสองยาง

ที่มา : <http://www.otoptoday.com/wisdom/8072/กลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงบ้านเชียงแก้ว>

จากเว็บไซต์ <http://www.otoptoday.com>

(4) **บริการ** เป็นอาชีพที่ช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ บุคคลที่มีอาชีพด้านการบริการ เช่น ตำรวจ ไปรษณีย์ ครู พยาบาล พนักงานขับรถโดยสาร ช่างตัดผม ช่างเสริมสวย เป็นต้น

อาชีพครูให้บริการสอนหนังสือให้ความรู้กับเด็กนักเรียน
ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จำมงศ์รัตน์

อาชีพขับรถโดยสารให้บริการรับส่งผู้โดยสาร
ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จำมงศ์รัตน์

2.2) การพึ่งพาค้ำกันในชุมชนจังหวัดตาก

ในแต่ละชุมชนของจังหวัดตากมีการพึ่งพาค้ำกันทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อความอยู่ดีกินดี การมีเครื่องอุปโภคบริโภคมาสนองความต้องการ การสร้างรายได้ ตลอดจนเพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชนนั้นๆ ซึ่งการพึ่งพาค้ำกันทางด้านเศรษฐกิจภายในชุมชนจังหวัดตาก มีอยู่หลายอย่าง ซึ่งจะขอยกตัวอย่างพอสังเขป ดังนี้

2.2.1) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

ผู้ซื้อกับผู้ขายในชุมชน จะต้องมีความสัมพันธ์กันและพึ่งพาค้ำกัน เช่น เกษตรกร อ.แม่สอด ขายอ้อยให้กับเจ้าของโรงงาน ถ้าเจ้าของโรงงานรับซื้ออ้อย กดราคาผลผลิตที่เกษตรกรนำมาขายจนต่ำ ทำให้เกษตรกรขาดทุน อยู่ไม่ได้ ท้ายที่สุดเกษตรกรก็ต้องเลิกการเพาะปลูกอ้อย และจะส่งผลกระทบต่อโรงงานทำให้ไม่มีวัตถุดิบมาป้อน ในที่สุดโรงงานก็ต้องปิดตัวลง เจ้าของโรงงานก็ยอมจะเดือดร้อน เป็นต้น

ภาพรถขนอ้อยของเกษตรกรชาวอ.แม่สอดรอขายอ้อยให้กับโรงงานเพื่อนำไปผลิตเอทานอล
ที่มา : <https://www.facebook.com/maesodcleanenergy/>
จาก facebook บริษัท แม่สอดพลังงานสะอาดจำกัด

2.2.2) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภคและธนาคาร

เศรษฐกิจของจังหวัดตากจะเจริญเติบโตได้ดี ทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคารหรือสถาบันการเงินต้องมีความเข้มแข็ง โดยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน กล่าวคือ ถ้าผู้ผลิตมีเงินไม่เพียงพอต่อการลงทุน ก็ต้องไปกู้หนี้ยืมจากแหล่งทุนต่างๆ เช่น ธนาคาร เมื่อผลิตสินค้าออกไปจำหน่าย ก็จะมีรายได้กลับเข้ามา และนำไปจ่ายกลับคืนให้ธนาคาร สำหรับผู้บริโภคซึ่งอยู่ในฐานะผู้ซื้อ ก็ต้องไปทำงานต่างๆ เพื่อให้มีรายได้สำหรับนำไปซื้อสินค้าและบริการ และบางส่วนก็จะถูกนำไปฝากไว้ที่ธนาคาร เป็นเงินออมที่จะได้รับดอกเบี้ยตอบแทน ซึ่งถ้าธนาคารรับฝากเงินออมไว้มาก ก็สามารถปล่อยเงินกู้ได้มาก

ดังนั้นเศรษฐกิจของชุมชนในจังหวัดตากจะเจริญเติบโตได้ดี ทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคารหรือสถาบันการเงินต้องมีความเข้มแข็ง เพราะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

ภาพลูกค้ามาติดต่อธนาคารออมสิน สาขาอำเภอแม่ระมาด

ที่มา : https://www.facebook.com/pg/bm2803/photos/?ref=page_internal
จาก facebook ธนาคารออมสินสาขาแม่ระมาด

2.3) เมืองตากเข้มแข็ง

ชุมชนจะเข้มแข็งได้ ทำให้ผู้คนมีความกินดีอยู่ดีได้นั้น จะต้องมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี มีความมั่นคง และการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง ทุกคนต้องช่วยเหลือกัน จังหวัดตาก ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีชุมชนเข้มแข็ง จังหวัดหนึ่ง เพราะได้มีการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนหลายรูปแบบ ดังนี้

2.3.1) มีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย เช่น รวมตัวกันเป็นกลุ่มสหกรณ์ต่างๆ เป็นต้น

ภาพการรวมกลุ่มวิสาหกิจข้าวชุมชนบ้านแม่ระวาน

ที่มา : <http://www.otopcdtak.com/ข้าวบ้านแม่ระวาน-สานหัว.html>
จากเว็บไซต์ <http://www.otopcdtak.com>

2.3.2) มีการผลิตสินค้าและบริการที่มีการพัฒนารูปแบบและคุณภาพให้ได้มาตรฐาน มีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนตน ราคาไม่แพงและมีคุณภาพดี

ภาพผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรปลูกรัก ตำบลพระธาตุ อำเภอแม่ระมาด ซึ่งได้รับรางวัลการออกแบบผลิตภัณฑ์ระดับชาติ
ที่มา : ภาพโดย คุณณัญญา จ้างงศรีรัตน์

2.3.3) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดตาก ให้มีคุณภาพและสร้างความสะดวกสบาย ความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว

ภาพถังไม้โอ๊ค สำหรับอาบน้ำแร่ ที่ “โป่งคำราม บ้านน้ำดิบ” ต.แม่กาษา อ.แม่สอด
ที่มา : ภาพโดย คุณณัญญา จ้างงศรีรัตน์

2.3.4) มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตสินค้าและบริการอย่างเป็นระบบและครบวงจร เช่น การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดตาก

ป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดตาก

ที่มา : www.amazingthaitour.com/ประชาสัมพันธ์/งานปีใหม่-5-ชนเผ่า-ชาวดอยมูเซอ-8-10-กุมภาพันธ์-2558-ณ-บ้านแม่ท้อใหม่พัฒนา-จังหวัดตาก จากเว็บไซต์ www.amazingthaitour.com

2.3.5) พัฒนาเอกลักษณ์ความเป็นท้องถิ่น เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเน้นการรักษาสภาพวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และประเพณีพื้นบ้านของแต่ละชุมชน

ภาพโฮมสเตย์บ้านป่าไร่เหนือ ในต.พระธาตุ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มาสัมผัสกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จ่านงค์รัตน์

2.3.6) เน้นการผลิตเพื่อบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน

ภาพบรรยากาศที่ชาวบ้านต่างนำผลิตผลของตนมาวางขายในภาคใต้ อ.บ้านตาก
ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จ้านงค์รัตน์

2.3.7) สร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนเพื่อพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมให้ความรู้กับคนในชุมชน โดยให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน

ภาพชาวบ้านช่วยกันทำเล้าไก่ ตามโครงการที่อำเภอสนับสนุนเพื่อเป็นอาชีพเสริม
ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จ้านงค์รัตน์

2.3.8) สร้างเสริมระบบการผลิต การบริโภค การจำหน่าย พัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด และทักษะ ในการประกอบอาชีพ พร้อมกับเพิ่มศักยภาพชุมชนเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ตลอดทั้งการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ไร่ประโยชน์ จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน

ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จ่านงค์รัตน์

ถ้าทุกชุมชนในจังหวัดตาก สามารถปฏิบัติได้ดังแนวทางดังกล่าวข้างต้น ชุมชนก็จะมีรายได้ เข้ามามาก ผู้คนมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ไม่ต้องไปทำงานยังสถานที่ห่างไกลบ้าน ครอบครัวก็ย่อมจะมีความ ออบอุ่น อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและยังรักษาสิ่งแวดล้อมอันดีของจังหวัดตากไว้ได้อีกด้วย

ถามนิด .. สะกิดใจ

- 1) นักเรียนคิดว่าคนในชุมชนควรมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 2) นักเรียนคิดว่าการพัฒนาจังหวัดตากให้เจริญก้าวหน้าจะต้องทำอะไรบ้างและนักเรียนจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยพัฒนาได้อย่างไร
- 3) นักเรียนมีความรักและหวงแหนชุมชนของตนเองหรือไม่ เพราะเหตุใด

เก็บมาฝาก : สถานที่ท่องเที่ยวทางเศรษฐกิจของจังหวัดตาก

(1) สะพานมิตรภาพไทย-พม่า ประตูเชื่อมอันดามันสู่อินโดจีน เป็นสะพานสร้างข้ามแม่น้ำเมย ระหว่างอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก กับ เมืองเมียวดีสหภาพเมียนมาร์ ยาว 420 เมตร กว้าง 13 เมตร สร้างเพื่อเชื่อมถนนสายเอเชียจากประเทศไทยสู่สหภาพเมียนมาร์ ตลอดจนภูมิภาคเอเชียใต้ ถึงตะวันออกกลางและยุโรป เป็นประตูสู่ อินโดจีนและอันดามัน

(2) ตลาดริมเมย เป็นสถานที่ติดต่การค้าขายระหว่างไทย-พม่าโดยมีแม่น้ำเมยเป็นเส้นกั้นเขตชายแดน ไทย-พม่า เป็นตลาดขายสินค้านำเข้าจากประเทศอินเดียและจีน ซึ่งตลาดแห่งนี้เป็นแหล่งค้าขายอัญมณีที่มีชื่อเสียง เช่น หยก ทับทิม และพลอยสีจากพม่า ซึ่งมีทั้งแปรรูปเป็นอัญมณีเรียบร้อยแล้ว และยังไม่ได้แปรรูปอีกมากมาย

(3) ตลาดสินค้าพื้นเมืองชาวเขาคอยมูเซอ ตั้งอยู่บนคอยมูเซอ เป็นร้านขายผลิตผลของชาวไทยภูเขา โดยผลิตผลที่ชาวไทยภูเขานำมาขายได้แก่ พืชผลต่าง ๆ ที่เพาะปลูกได้

(4) ตลาดต้องชม กาดด้า ตลาดแห่งนี้เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนอำเภอบ้านตาก เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ โดยนำสินค้าเกษตร หัตถกรรม ศิลปะ OTOP และสินค้าอุปโภคบริโภค ของชุมชนที่ผลิตโดยเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และคนในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง มาวางจำหน่ายควบคู่ไปกับการรักษาศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตชุมชน และมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม

(5) กาดน้ํงของคล้องย้ํา เป็นถนนคนเดินแห่งใหม่ที่เกิดขึ้นในตัวเมืองตาก ท่ามกลางบรรยากาศริมน้ํงบึงตลอดความยาวหลายร้อยเมตร รวมอาหารคาวหวาน ของใช้ ของฝาก ของที่ระลึก มากมาย หลากหลายให้เลือกซื้อยามเย็น ทุกวันเสาร์-อาทิตย์

**หมายเหตุ : ภาพสถานที่ท่องเที่ยว จาก <http://www.tak.go.th>

บทที่ 3 เล่าเรื่องเมืองระแหง

จังหวัดตาก เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประวัติความเป็นมาเก่าแก่ และมีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ชาติไทย โดยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงเคยได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองตาก ซึ่งต่อมาพระองค์ทรงกอบกู้เอกราช หลังจากเสียกรุงศรีครั้งที่ 2 ไปได้ จึงได้ขึ้นเป็นกษัตริย์แห่งกรุงธนบุรี จังหวัดตากจึงมีคำขวัญที่กล่าวสวดสรรเสริญไว้ท่อนหนึ่งว่า “ พระเจ้าตากเกรียงไกร ”

3.1 ประวัติความเป็นมา

3.1.1 การตั้งถิ่นฐาน

สภาพทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดตากเอื้ออำนวยต่อการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากหลักฐานทางโบราณคดีที่ขุดพบบนเทือกเขาถนนธงชัย ในเส้นทางตาก - แม่สอด มีอยู่เป็นจำนวนมากและหลายชนิด มีแหล่งโบราณคดีไม่น้อยกว่า 5 แห่ง คือ

แหล่งโบราณคดีดอยมณฑา อยู่ที่บ้านห้วยปลาหลด ตำบลพะวอ พบเศษภาชนะดินเผา แหวนสำริด ปลายสำริด ไบรรรจกระดุกเผาไฟ

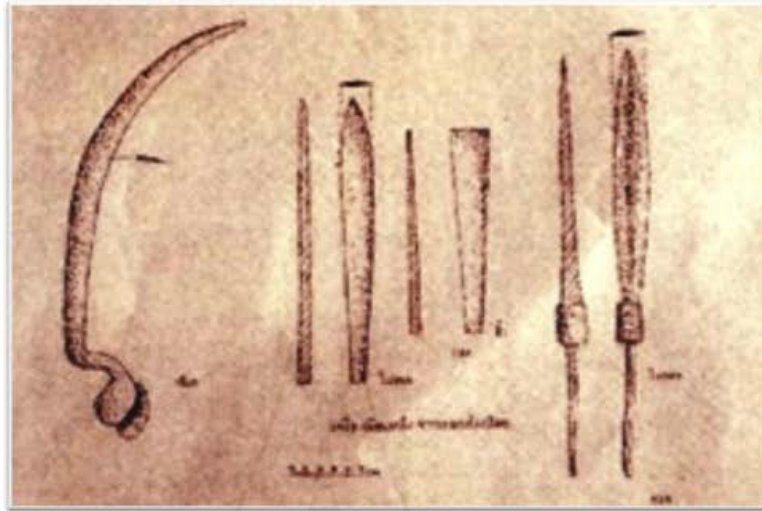
แหล่งโบราณคดีดอยสัมป่อย อยู่ที่บ้านมุเซอร์สัมป่อย อำเภอแม่สอด พบเศษภาชนะดินเผา แบบเคลือบและไม่เคลือบผิว เครื่องมือเหล็ก เครื่องประดับทำด้วยสำริด และลูกแก้ว เครื่องมือสกดหิน

แหล่งโบราณคดีดอยมะขามป้อม 1,2 อยู่ที่บ้านปลากด ในเขตอุทยานแห่งชาติต้นกระบือใหญ่ ตำบลพะวอ พบเศษภาชนะดินเผาลายเชือกทาบ แบบเคลือบ และแบบไม่เคลือบผิว เครื่องมือหินรูปขวาน เศษขามเซลาดอนจีน เวียดนาม มีลายเขียนสี วัตถุสำริดและเครื่องมือเหล็กชนิดต่าง ๆ มีด ดาบ สิว ลิ่ม เสียม และหอก

แหล่งโบราณคดีดอนสระกลี อยู่ในตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง ฯ พบเศษภาชนะดินเผา ทั้งชนิดที่มีลายขีดขีดและผิวเรียบมัน เศษขามเคลือบไทย เครื่องเซลาดอนจีน เวียดนาม เครื่องกะเทาะหิน เศษภาชนะสำริด เครื่องมือเหล็ก

สันนิษฐานว่า แหล่งโบราณคดีเหล่านี้ เคยมีมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในยุคหินใหม่อาศัยอยู่ โดยมีการใช้ขวานหินขัด และภาชนะดินเผา และอาจเป็นแหล่งฝังศพมีการฝังถ้วยชาม และเครื่องเหล็กลงไป ในสมัยประวัติศาสตร์ นอกจากนี้แหล่งโบราณคดีน่าจะเกี่ยวข้องกับเส้นทางเดินทัพของไทย และพม่าในสมัยอยุธยา โดยผ่านด่านแม่ละเมา จากโบราณวัตถุที่ขุดพบประเภทอาวุธเหล็ก ใบหอก และมีดดาบ เป็นต้น

ภาพหลักฐานทางโบราณคดีที่ขุดพบบนเทือกเขาถนนธงชัย ในเส้นทางตาก - แม่สอด

ที่มา : <http://www.thaiheritage.net/nation/oldcity/tak2.htm>

จากเว็บไซต์ <http://www.thaiheritage.net>

3.1.2) ลำดับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์

จังหวัดตาก เป็นหนึ่งในหัวเมืองที่มีอายุ เกินกว่า 2,000 ปี และเคยเป็นชุมชนโบราณ ที่มีการเพาะปลูก และล่าสัตว์ มีการปั้นเครื่องปั้นดินเผาและหล่อโลหะประเภทสำริด จากหลักฐานการค้นพบซากโบราณวัตถุหลายชิ้น ซึ่งเป็นเครื่องใช้ไม้สอย ในยุคโลหะตอนปลายก่อนประวัติศาสตร์ คือ ประมาณ 2,500 - 1,500 ปีมาแล้ว เดิมทีชุมชนตากในอดีต คงเป็นเมืองที่ชาวมอญสร้างขึ้น และเป็นราชธานีของแคว้นแถบตอนเหนือ ที่มีกษัตริย์ปกครอง ต่อเนื่องกันมาหลายพระองค์ ในรัชสมัย พระเจ้าสักคำ ราวปี พ.ศ.560 เมืองตาก เป็นเมืองที่ยิ่งใหญ่ มีอาณาเขตแผ่ไปไกลจนจดทะเลอันดามันและมีการติดต่อค้าขายกับเมืองอินเดียด้วย ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 10 พระยาภาณุวรรณคิลา อพยพโยกย้ายผู้คน ไปสร้างราชธานีใหม่ ขึ้นที่เมืองละโว้ทางตอนใต้ของเมืองตาก ทิ้งให้ตากกลายเป็นเมืองร้างอยู่หลายร้อยปี

จนราวปี พ.ศ.1310 - 1311 พระนางจามเทวีวงศ์ พระราชธิดา ในกษัตริย์ เมืองละโว้ เสด็จตามลุ่มน้ำปิง ผ่าน เมืองตาก เพื่อไปปกครอง แคว้น หริภุญไชย หรือ ลำพูน ในปัจจุบัน ทรงพบร่องรอยกำแพงเก่า ตามริมฝั่งแม่น้ำ จึงโปรดฯ ให้สร้างเมืองแห่งนี้ขึ้นเป็นบ้านเมืองใหม่ เรียกกันว่า "บ้านตาก" ด้วยมีเรื่องเล่าว่า เป็นสถานที่ ที่พี่เลี้ยงของพระนาง ตากผ้า และสิ่งของที่เปียกชุ่ม ขณะเดินทางมาตามลำน้ำ

ภาพอุทยานประวัติศาสตร์เมืองตากเก่า

ที่มา : <http://sadoodta.com/info/อุทยานประวัติศาสตร์เมืองตากเก่าศาสตร์>

จากเว็บไซต์ <http://sadoodta.com>

สมัยสุโขทัย

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 1805 ขุนสามชนเจ้าเมืองฉอดได้ยกทัพมาประชิดเมืองตากซึ่งเป็นเมืองชายแดนของกรุงสุโขทัย พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ทรงจัดกองทัพออกไปรบโดยมีพระราชโอรสองค์เล็ก ซึ่งมีพระชนมายุได้ 19 พรรษา ติดตามไปด้วย กองทัพทั้งสองฝ่ายปะทะกันที่บริเวณเชิงดอยนอกเมืองตาก ประมาณกิโลเมตรเศษ ราชโอรสองค์เล็กได้ทรงชนช้างกับขุนสามชน ขุนสามชนสู้ไม่ได้แตกพ่ายไป ต่อมาภายหลังทรงพระนามว่า “พ่อขุนรามคำแหงมหาราช” และได้โปรดสร้างเจดีย์ขึ้นเป็นที่ระลึกถึงชัยชนะในการทำยุทธหัตถีครั้งนั้น เป็นศิลปะแบบสุโขทัย ซึ่งเจดีย์ยุทธหัตถีนี้อยู่ที่วัดพระบรมธาตุ อำเภอบ้านตาก ห่างจากตัวเมืองไปทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ราว 31 กิโลเมตร

หลังจาก พ่อขุนรามคำแหง ชนช้างชนะ ขุนสามชน เจ้าเมืองฉอด ในปี พ.ศ.1781 แล้ว พระองค์ได้ยกทัพผ่านลงมาทาง แหลมมลายู ปราบเมืองใหญ่น้อย ที่เคยเป็นอาณาจักรทวารวดีและศรีวิชัย รวมเข้าเป็นอาณาจักรสุโขทัย เป็นผลให้มีการเปิดเส้นทางค้าขายทางบก ไปยังเมืองเมฆะตะมะของมอญ ซึ่งเป็นเมืองท่าผ่านสินค้าต่อไปยังอินเดีย เปอร์เซีย และ อาระเบีย โดยพ่อค้าไทย มักนำเครื่องสังคโลกจากสุโขทัยผ่านแม่สอดไปยัง เมฆะตะมะ เพื่อส่งต่อไปยังประเทศต่างๆ โดยทางเรือ ขณะเดียวกัน ก็นำสินค้าจากเมือง เมฆะตะมะ และประเทศทางตะวันตกกลับมาขายด้วย

ภาพเจดีย์ยุทธหัตถีที่พ่อขุนรามคำแหงฯ ได้สร้างไว้ในคราวทำสงครามยุทธหัตถีชนะขุนสามชน เจ้าเมืองฉอด
ที่มา : http://www.m-culture.go.th/tak/ewt_news.php?nid=779&filename=index
จากเว็บไซต์ <http://www.m-culture.go.th>

สมัยอยุธยา

สมัยอยุธยาบ้านตาก เป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญ สำหรับป้องกันกองทัพ พม่า ที่ยกทัพเข้ามาทางด้านแม่ละเมาแม่ทัพนายกองและไพร่พล จากกรุงศรีอยุธยามาประจำการและยังเป็นที่ชุมนุมไพร่พล ทหารกล้า สำหรับการเดินทัพครั้งสำคัญ เพื่อเข้าตีเมืองเชียงใหม่หลายครั้ง ต่อมาในช่วงที่กรุงศรีอยุธยาเป็นประเทศราชขึ้นกับพม่า สมัยพระเจ้าหงสาวดี สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช ได้ย้ายเมืองจากบ้านตากลงมาทางใต้ตามลำน้ำปิงไปตั้งอยู่ที่ป่ามะม่วง เรียกว่า "เมืองตากระแหง" ตั้งอยู่ริมแม่น้ำปิงฝั่งตะวันตก ซึ่งอยู่ในเขตตำบลป่ามะม่วง อำเภอเมืองตากในปัจจุบันด้วยเหตุที่การคมนาคมติดต่อระหว่างเมืองนี้กับเมืองมอญใกล้กว่าที่เก่า

เมืองตากที่ย้ายมาตั้งที่บ้านป่ามะม่วง มีชื่อเมืองหน้าด่าน สำหรับป้องกันกองทัพพม่าที่จะยกเข้ามาทางด้านแม่ละเมานั้น แต่ยังเป็นเมืองที่กองทัพไทยใช้เป็นที่ชุมนุมพลในเวลา ที่จะยกทัพไปตีเมืองเชียงใหม่อีกด้วย ในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้เสด็จมาชุมนุมกองทัพที่เมืองตากนี้ทุกพระองค์

ภาพศาลหลักเมืองสีมหาราช

ที่มา : <http://image.mcot.net/media/images/2014-03-21/%201.jpg>

จากเว็บไซต์ <http://image.mcot.net>

โดยเฉพาะสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ก่อนที่พระองค์จะขึ้นครองราชสมบัตินั้น พระองค์ได้รับแต่งตั้งจากสมเด็จพระที่นั่งสุริยามรินทร์ ให้เป็นข้าหลวงเชิญท้องตราราชสิทธิ์ ไปชำระความหัวเมืองฝ่ายเหนือและต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็นหลวงยกกระบัตรเมืองตาก ปลัดเมืองตาก พระยาวชิรปราการแล้วปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินโดยลำดับ

เมื่อครั้งสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าเมืองตาก ราษฎรนิยมเรียกชื่อว่า พระยาตาก ซึ่งเป็นที่มาของพระนามที่เรียกกันเป็นสามัญว่า พระเจ้าตาก พระองค์ได้ทรงสร้างตำหนักเรียกว่า ตำหนักสวนมะม่วง ซึ่งในปัจจุบันนี้ยังคงอยู่ในตำบลป่ามะม่วง อำเภอเมืองฯ อยู่ทางฝั่งตะวันตก (ฝั่งขวา) ของแม่น้ำปิงตรงข้ามศาลากลางจังหวัดตากในปัจจุบัน

หลังรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ไทยว่างเว้นการทำสงครามกับพม่าประมาณ ๑๕๐ ปี จนถึง พ.ศ.๒๓๐๘ ก่อนเสียกรุงครั้งที่ 2 กองทัพพม่ายกมาทางเมืองเชียงใหม่ได้เข้าตีเมืองตากด้วย เมืองตากได้ต่อสู้ต้านทานพม่าเพียงเมืองเดียวจากในบรรดาหัวเมืองเหนืออื่น ๆ เช่นเมืองสุโขทัย เมืองสวรรคโลก เมืองพิษณุ เมืองกำแพงเพชรและเมืองนครสวรรค์ ผลจากการสู้รบในครั้งนั้นพม่าตีเมืองได้ บ้านเมืองถูกเผาทำลายทำลายไปหมดสิ้น เมืองตากจึงกลายเป็นเมืองร้างจนถึงสมัยกรุงธนบุรี

สมัยธนบุรี

ในปี พ.ศ.2313 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เสด็จไปได้เมืองพิษณุโลกและเมืองฝาง แล้วทรงจัดการปกครองหัวเมืองเหนือทั้งปวง โดยทรงตั้งเจ้าเมืองไปปกครองเมืองเหนือใหม่ทุกเมือง เมืองตากจึงมีเจ้าเมืองมาปกครองโดยขึ้นกับเมืองเชียงใหม่ ครั้นนั้นพลเมืองตากเหลืออยู่ไม่มากนัก

ในปี พ.ศ.2318 อะแซห่วนก็ ยกกองทัพมาตีหัวเมืองฝ่ายเหนือของไทย กองทัพพม่าเดินทัพผ่านด่านแม่ละเมา แขวงเมืองตาก เจ้าเมืองตากเห็นว่ากำลังไพร่พลมีน้อย ไม่สามารถต่อสู้กับกองทัพใหญ่ของพม่าได้ จึงได้อพยพครอบครัวราษฎรหลบหนีออกจากเมืองจากไป กองทัพพม่าจึงยกจากเมืองตากไปทางบ้านด่านลานหอย ตรงไปยังเมืองสุโขทัยและพิษณุโลก

สมัยรัตนโกสินทร์

จนถึงสมัยต้นรัตนโกสินทร์ พระเจ้ากาวิละ ได้รวบรวมชาวเมืองตากเดิมที่บ้านตากและเมืองตากระแหง มาตั้งเมืองใหม่ โดยย้ายเมืองมาอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิงเพื่อให้ลำน้ำเป็นปราการธรรมชาติที่ช่วยกันทัพพม่า

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงพระราชดำริเห็นว่าตัวเมืองเดิมเอาแม่น้ำไว้ข้างหลัง ในเวลาอพยพภัยย่อมได้รับความลำบาก เนื่องจากแม่น้ำกว้างใหญ่ขวางกั้นอยู่ ผู้ย้ายเมืองข้ามพากมาตั้งอยู่อีกฝั่งหนึ่งไม่ได้ เพราะการที่ย้ายมาตั้งพากนี้จะทำให้มีแม่น้ำขวางหน้า เป็นเสมือนคูเมืองขนาดใหญ่ ทำให้ข้าศึกเข้าตีลำบาก ทั้งการที่จะส่งกองทัพไปช่วยหรืออพยพหนีข้าศึกก็จะทำได้สะดวก เพราะฉะนั้นจึงทรงพระกรุณาโปรดให้ย้ายตัวเมืองตากจากที่เดิม มาตั้งใหม่ที่บ้านระแหง ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับเมืองตากที่บ้านป่ามะม่วง ตัวเมืองที่ย้ายมาใหม่นี้ ตั้งอยู่ตำบลนี้เรื่อยมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้

เมื่อพม่าเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษบ้านเมืองสงบปลอดภัย สงคราม ตากเริ่มมีการค้าขายกับพม่าและเมืองทางภาคเหนือ โดยอาศัยลำน้ำปิง เป็นเส้นทางคมนาคมสำคัญ ชุมชนจึงขยายตัวใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ ในที่สุดตากก็กลายเป็นศูนย์กลางการค้าทางเรือระหว่าง เชียงใหม่ นครสวรรค์ และ กรุงเทพฯ

ภาพการล่องซุงในแม่น้ำปิง

ที่มา : <https://www.facebook.com/laoruengmuengtak/photos/a.666206586802885>

จากเว็บไซต์ <https://www.facebook.com>

กล่าวโดยสรุป จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีความเป็นมาในประวัติศาสตร์ ควรค่าแก่การสนใจ เป็นเมืองที่พระมหากษัตริย์ในอดีตได้เสด็จมาชุมนุมกองทัพที่เมืองตากนี้แล้วถึง 4 พระองค์ คือ พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงชนช้างกับขุนสามชนเจ้าเมืองฉอด สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงประกาศอิสรภาพ ณ เมืองแครง และทรงยกทัพกลับราชอาณาจักรไทยโดยผ่านดินแดนเมืองตากเป็นแห่งแรก สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงนำทัพไปตีหัวเมืองฝ่ายเหนือ และได้สร้างวัดพระนารายณ์ที่เชิงสะพานกิตติขจรปัจจุบัน และ

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเคยได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นเจ้าเมืองตาก และเป็นผู้กอบกู้เอกราชของชาติไทยจากพม่า ครั้งที่ 2

ในปัจจุบันจังหวัดตากก็ยังคงเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ ทั้งในเชิงความมั่นคง เศรษฐกิจ แหล่งทรัพยากร และจุดเชื่อมโยงไปยังภูมิภาคอื่น มีศักยภาพสูงต่อการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางทางการค้าและเศรษฐกิจชายแดนฝั่งตะวันตกของประเทศ จึงได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาลให้ 3 อำเภอในจังหวัดตาก คือ อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด และอำเภอพบพระ เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ในการเป็นศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าระหว่างประเทศและเครือข่ายอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น เพื่อยกระดับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประเทศ

ภาพแสดงเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ (อ.แม่สอด อ.พบพระ อ.แม่ระมาด)

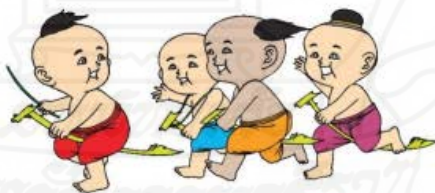
ที่มา : <http://www.taksez.com>

ถามนิด .. สะกิดใจ

- 1) จากประวัติความเป็นมาของจังหวัดตาก นักเรียนคิดว่าจังหวัดตากมีบทบาทที่สำคัญต่อประเทศไทยหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 2) นักเรียนคิดว่าประวัติศาสตร์ของจังหวัดตากมีส่วนเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทยหรือไม่ อย่างไร
- 3) นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรที่ได้เกิดมาเป็นคนจังหวัดตาก

🚩 เก็บมาฝาก : สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดตาก

(1) อุทยานประวัติศาสตร์เมืองตากเก่า ดินแดนล้านนาตะวันตก อายุกว่า 2,000 ปี ที่ตั้งของเมืองซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำคัญเป็นที่หมายปองของ 2 อาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ในอดีต คือ ล้านนา และสุโขทัยตั้งอยู่บริเวณตำบลเกาะตะเภา ลักษณะเดิมของเมืองตากเก่าตั้งอยู่บนเนินดินสูงราว 20 เมตร มีกำแพงเมืองและคูน้ำล้อมรอบด้านละ 2-3 ชั้น ร่องรอยของแนวกำแพงเมือง ซึ่งสร้างเป็นดินเหลือให้เห็นอยู่เป็นจำนวนมาก มีพื้นที่ภายในกำแพงเมืองประมาณ 172 ไร่ ปัจจุบันเป็นป่าไผ่ และเนินเขาสภาพทั่วไป

(2) ศาลหลักเมืองสี่มหาราช เมืองตากเป็นเมืองเก่ามีมาก่อนสมัยกรุงสุโขทัย เป็นเมืองที่มีพระมหาราชเจ้าในอดีตได้เสด็จมาชุมนุมกองทัพที่เมืองตากถึง 4 พระองค์ คือ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงชนช้างกับขุนสามชนเจ้าเมืองฉอด สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงประกาศอิสรภาพ ณ เมืองแกลง แล้วยกทัพ

กลับราชอาณาจักรไทย โดยเสด็จผ่านดินแดนเมืองตากเป็นแห่งแรก สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงนำทัพไปตีหัวเมืองฝ่ายเหนือ และได้สร้างวัดพระนารายณ์ และ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เคยได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้ง เป็นเจ้าเมืองตาก เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของอดีตมหาราช ทั้งสี่พระองค์ และเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวจังหวัดตาก จึงได้จัดสร้างศาลหลักเมืองสี่มหาราชขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2535

(3) สะพานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี หรือที่เรียกว่า "สะพานแขวน" สร้างเมื่อ พุทธศักราช 2525 โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก เพื่อสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ในอดีตสามารถใช้รถจักรยานและรถจักรยานยนต์สัญจรไปมาได้แต่ปัจจุบันเป็นสะพาน สำหรับเดินชมทิวทัศน์แม่น้ำปิง และมีการประดับไฟสวยงามในยามค่ำคืน

(4) **ตรอกบ้านจีน** "ตรอกบ้านจีน" ตั้งอยู่ที่ถนนตากสิน ใกล้วัดสิตลาราม ตำบลระแหง เป็นชุมชนการค้าขายที่รุ่งเรืองมากในอดีต โดยมีชาวจีนชื่อ "จินเต็ง" ซึ่งอพยพเข้ามาอยู่ กรุงเทพฯ มาทำการค้าขายไปถึง เชียงใหม่ และได้ขยายกิจการลงมาถึงเมืองตาก ปัจจุบันบ้านจีนจึงเหลือแต่บ้านเก่าๆ ซึ่งยังคงลักษณะของสถาปัตยกรรมเดิมไว้ค่อนข้างสมบูรณ์ เหมาะสำหรับเดินทางเที่ยวชมสภาพบ้านเรือนโดยรอบและวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของชุมชนตรอกบ้านจีน

(5) **เจดีย์พุทธหัตถ์** หรือเจดีย์เฉลิมพระเกียรติพระเจ้ารามคำแหงมหาราช หรือ ชาวบ้านเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เจดีย์ชนช้าง ตั้งอยู่บนดอยช้าง ตำบลเกาะตะเภา ดอยช้างเป็นเนินดินเล็ก ๆ อยู่ทางเหนือของดอยพระธาตุไปเล็กน้อย เจดีย์นี้เป็นโบราณสถาน สร้างในสมัยสุโขทัยมีอายุราว 700 ปีเศษ องค์เจดีย์พุทธหัตถ์ตั้งอยู่เยื้องกับวัดพระบรมธาตุประมาณ 200 เมตร

(6) คอกข้างเผือก ประวัติตามตำนานเล่าว่าเมื่อครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พงศาวดารกล่าวว่า มะกะโท (คนเลี้ยงช้าง) เป็นชาวมอญได้เข้ารับราชการเป็นขุนวัง ได้ลักพาตัวพระราชธิดาของพ่อขุนรามคำแหงหนีไปอยู่กรุงหงสาวดี ต่อมาได้รับสถาปนาเป็นพระเจ้าแผ่นดินทรงพระนามว่าพระเจ้าฟ้ารั่ว เมืองตากเป็นธานีเมืองของกรุงสุโขทัย ได้มีช้างเผือกอาละวาดพ่อขุนรามคำแหงทรงทราบพระองค์ทรงประกอบพิธีเสวยทวยและทรงเสวยสัตย์อธิษฐานว่า หากช้างเผือกเชือกนี้เป็นช้างคู่บุญบารมีกษัตริย์นครใดก็ขอให้บ้ายหน้าไปทางทิศนั้น สิ้นคำอธิษฐาน ช้างเผือกเปล่งเสียงร้องกึกก้องพร้อมบ้ายหน้าไปทางทิศตะวันตก พ่อขุนรามคำแหงทราบทันทีว่าเป็นช้างเผือกคู่บุญบารมีของพระเจ้าฟ้ารั่ว จึงให้ทหารนำสาส์นไปแจ้งว่าจะนำช้างมามอบให้ ทหารที่ติดตามช้างเผือกมาจนถึงบริเวณเชิงเขาจึงนำเพนียดล้อมเอาไว้และได้ทำพิธีมอบช้างให้กับพระเจ้าฟ้ารั่ว ณ ที่แห่งนี้

(7) พระธาตุเมืองเก่าห้วยลึก ตั้งอยู่บริเวณห้วยลึก ห้วยธาตุนิมิตต์แม่น้ำเมยทางทิศใต้ของชุมชนแม่ต๋าน สันนิษฐานว่าเป็นที่ตั้งของเมืองลวดเก่า จากการสำรวจของกรมศิลปากร เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2502 พบซากเมืองโบราณอยู่ในป่าด้านทิศใต้บ้านแม่ต๋านริมฝั่งแม่น้ำเมย ภายในเมืองโบราณมีแนวเทินดินมีคูคันเป็นกำแพงเมืองโบราณ

**หมายเหตุ : ภาพสถานที่ท่องเที่ยว จาก <http://www.tak.go.th/>

บทที่ 4 คนดีศรีเมืองตาก

บุคคลที่กระทำความดีในสังคม ย่อมก่อให้เกิดผลดีทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เช่น เกิดความสงบสุข อยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านและชุมชน และส่งผลทำให้เกิดความสันติสุขต่อประเทศไทยและสังคมโลก ดังนั้นการทำความดีตามหลักศีลธรรม จริยธรรมและหลักธรรมทางศาสนา เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องประพฤติปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อก่อให้เกิดความสุขแก่ตนเองและผู้อื่น การที่เราจะฝึกตนให้เป็นคนดีได้นั้น เราต้องมีความตั้งใจในการทำความดีต่างๆ ด้วยใจจริง นอกจากนี้ควรได้ศึกษาการทำความดีของบุคคลสำคัญต่างๆ จะได้นำมาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนของเรา รวมทั้งให้เกิดความชื่นชม และเห็นคุณค่าของการกระทำความดีอีกด้วย

จังหวัดตากก็มีบุคคลในท้องถิ่นที่ให้คุณประโยชน์ต่อการสร้างสรรควัฒนธรรม ความมั่นคงของท้องถิ่น และประเทศชาติในอดีต และควรนำมาเป็นแบบอย่างหลายท่าน อาทิเช่น

4.1) สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ที่มา : <http://kanchanapisek.or.th/kp8/culture/tak/tak220.html>

จากเว็บไซต์ <http://kanchanapisek.or.th>

พระราชประวัติ

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระราชสมภพ ณ วันอาทิตย์เดือน 5 ขึ้น 15 ค่ำ จ.ศ.1096 ปีชาล ตรงกับวันที่ 17 เมษายน พ.ศ.2277 เดิมชื่อสิน บิดาชื่อโฮฮอง มารดาชื่อนางนกเอี้ยง เป็นบุตรบุญธรรมของพระยาจักรี เมื่ออายุได้ 9 ขวบเรียนหนังสือที่สำนักพระอาจารย์ทองดี ณ วัดโกษาवास พออายุได้ 13 ปี ถวายตัวทำราชการเป็นมหาดเล็กในพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ครั้นอายุได้ 21 ปี ได้อุปสมบท ณ วัดโกษาवास บวช

ได้ 3 พระราชกัลาสิกขาบทมาทำราชการเหมือนเดิม จนกระทั่งสมัยพระเจ้าเอกทัศได้รับโปรดเกล้าให้เป็นหลวงยกกระบัตรเมืองตาก เมื่อ พระยาตากถึงแก่กรรมก็ได้เลื่อนเป็น พระยาตาก พ.ศ. 2308 ได้เลื่อนเป็นพระยา-วชิรปราการ ผู้สำเร็จราชการเมืองกำแพงเพชร แต่ไม่ได้ไปครองเมืองกำแพงเพชรเพราะต้องต่อสู้ศึกเพื่อรักษาพระนคร แต่จากความอ่อนแอของผู้บัญชาการและขาดการประสานงานที่ดีทำให้พระยา-วชิรปราการ ท้อแท้เห็นว่าอยู่รักษาพระนครต่อไปก็ไม่มีประโยชน์ ดังนั้นวันเสาร์เดือนยี่ ขึ้น 4 ค่ำ ปี จอ พ.ศ.2309 จึงรวบรวมสมัครพรรคพวกได้ประมาณ 500 คนตีฝ่าพม่าไปทางทิศตะวันออก รวบรวมหัวเมืองชายทะเล ตะวันออกโตแก่ ระยอง จันทบุรี ตราด พอถึงเดือน 11 พ.ศ.2310 ก็ยกทัพเข้าตีเมืองธนบุรีประหารนายทองอินผู้รักษาเมืองธนบุรีให้พม่าแล้วก็ผ่านายสุกี้ที่ค่ายโพธิ์สามต้นตายในที่รบซึ่งเท่ากับ กอบกู้เอกราชไทยกลับคืนได้ จากนั้นก็ได้ย้ายราชธานีจากพระนครศรีอยุธยาไปกรุงธนบุรี ครองราชย์อยู่ได้ 15 ปี ก็เสด็จสวรรคตเมื่อวันเสาร์ เดือน 5 แรม 9 ค่ำ จ.ศ.1144 ปีชาล ตรงกับวันที่ 6 เมษายน พ.ศ.2325 รวมพระชนมายุ 48 พรรษา

พระเกียรติคุณ

ทรงกอบกู้เอกราชคราวเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า ครั้งที่ 2

4.2) เจ้าพ่อพะวอ

ที่มา : http://historicalanna01.blogspot.com/2011/04/blog-post_19.html

จากเว็บไซต์ <http://kanchanapisek.or.th>

ประวัติ

ไม่มีหลักฐานยืนยันว่าท่านคือใคร เพียงแต่มีประวัติเล่าต่อกันมาว่าท่านเป็นยอดนักรบสมัยโบราณ เป็นชายชาตินักรบมีศักดิ์ฐานะ เป็นแม่ทัพ ทัพหน้าด่านเส้นทางสายแม่ละเมา ซึ่งในอดีตเป็นเส้นทางเดินทัพของพม่าที่ยกกำลังเข้ามาตีกรุงศรีอยุธยา ท่านได้ต่อสู้ด้วยความสามารถ เพื่อพิทักษ์ผืนแผ่นดินด้วยน้ำใจหา

หาญและได้เสียชีวิตลง ณ บริเวณด่านแม่ละเมา สถานที่ตั้งศาลเจ้าพะวอ ในทุกวันนี้ศาลเจ้าพ่อพะวอเป็นที่ประดิษฐานของพระรูปจำลองเจ้าพ่อพะวอ หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ขนาดเท่าองค์จริงจากบุคลิกแสดงออกกับเอกลักษณ์ของนักรบโบราณใบ หน้าเครียด ซ้ำซึ้ง ดุดันแต่แววตาแฝงไว้ด้วยความเมตตาถึงจ้าวเป็นอาวุธ ด้วยความเลื่องลือและอิทธิฤทธิ์เป็นที่เลื่องลือชาวบ้านและบุคคลจากถิ่นอื่นๆได้ให้ความเคารพนับถือกล่าวกันว่าท่านชอบเสียงปืนมาก

ผลงาน/เกียรติคุณที่ได้รับ

เป็นแม่ทัพหน้าด่านเส้นทางสายแม่ละเมา จังหวัดตาก เป็นชายชาตินักรบผู้พิทักษ์ผืนแผ่นดินด้วยน้ำใจหาญเกราะทั้งถึงแก่ ชีวิตด้วยความเสียสละเพื่อบ้านเมือง

4.3) นางสาวลัย อิมเอิบ

ที่มา : <http://kanchanapisek.or.th/kp8/culture/tak/tak241.html>

จากเว็บไซต์ <http://kanchanapisek.or.th>

ประวัติ

นางสังวาลย์ อิมเอิบ เกิดวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2456 บิดาชื่อนางจัน น้อยเจริญ มารดาชื่อนางบุญมา น้อยเจริญ อยู่บ้านเลขที่ 96 ซอย 21 ถนนมหาทไทยบำรุง ตำบลระแหง อำเภอเมือง จังหวัดตาก เมื่ออายุ 7-8 ขวบ ได้ไปชมการเล่นหุ่นกระบอก “คณะแม่ตาด” จากอ่างทอง ซึ่งมาแสดงที่วัดมะเขือแจ้ เกิดชอบใจ ตาจันทรจึงหาไม้มาแกะเป็นตัวเล็กๆให้เล่น ต่อมาพ่อแม่ไปกาญจนบุรี อยุธยา ก็ซื้อหุ่นกระบอกมาช่วยกันตบแต่ง โดยมีนายจัน ทำมือ นางสาวลัยเขียนหน้าเขียนตา แต่งตัว แม่บุญมาเขียนบทด้วยการลอกเลียนจากคณะแม่ตาดผสมกับการสร้างสรรค์จากมันสมองของศิลปินผู้มีมันสมองเป็นเลิศ นางสาวลัยได้เริ่มเล่นหุ่นกระบอกอย่างจริงจังเมื่ออายุ 20 ปี โดยตั้ง “คณะสังวาลย์ศิลป์” ขึ้น อายุ 25 ปีแต่งงานกับจ.ส.ต.ชัยพฤษก์ อิมเอิบ “คณะสังวาลย์ศิลป์” จะเล่นทั้งใน จังหวัดตากและใกล้เคียง และเมื่อระหว่างวันที่ 24-31 มีนาคม พ.ศ.2537 แสดงหน้าพระที่นั่งที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยในงานมหกรรมหุ่นกระบอกไทย สำหรับในจังหวัดตากที่ขาดไม่ได้คืองานฉลองรัฐธรรมนูญและงานสมเด็จพะเจ้าตากสินมหาราช ปัจจุบันหุ่นกระบอกคณะสังวาลย์

ศิลปินก็ยังได้รับเชิญไปบ้างแต่ก็ไม่มากเหมือนสมัยก่อนเพราะนางสังวาลย์ชราภาพและไม่มีผู้สืบทอดนางสังวาลย์ เป็นบุคคลที่ปฏิบัติตนอยู่ในความดีมีคุณธรรมอุทิศตนเพื่อการศึกษาและสังคมดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมด้านการแสดงเป็นที่น่ายกย่อง

ผลงาน/เกียรติคุณที่ได้รับ

1. เป็นผู้เชิดหุ่นกระบอกคนเดียวในจังหวัดตาก
2. เป็นนักประดิษฐ์หุ่น
3. เป็นผู้ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม
4. ได้รับวุฒิปดบัตรต่างๆที่ประกาศให้รู้คุณงามความดีที่ได้ทำแก่สังคม เช่น
 - พ.ศ.2533 ได้รับเกียรติบัตรจากผู้ว่าราชการจังหวัดตาก
 - พ.ศ.2537 แสดงหน้าพระที่นั่งเนื่องในงาน"มหกรรมหุ่นไทย"ที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ได้รับพระราชทานของที่ระลึกจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

4.4) ครูชั้น

ที่มา : <http://oknation.nationtv.tv/blog/wcenter/2010/06/08/entry-1>

จากเว็บไซต์ <http://oknation.nationtv.tv>

ประวัติ

นายสมพงษ์ หมื่นจิตต์ หรือ ครูชั้น เกิดวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2502 ตำบลหนองบัวเหนือ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก บิดาชื่อ นายสุพจน์ หมื่นจิตต์ มารดาชื่อ นางลำควน หมื่นจิตต์ เรียนจบระดับปริญญาตรี จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา บรรจุเข้ารับราชการครูครั้งแรก ณ โรงเรียนบ้านแม่กลองเก่า อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2522 และได้เสียชีวิตด้วยโรคติดเชื้อในปอด ณ โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ.2544 โดยก่อนเสียชีวิตมีตำแหน่งเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านไม้กระพง ตำบลโมโกร อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ซึ่งระหว่างเป็นครูท่านได้แต่งเพลงเพื่อชีวิตนับ 100 เพลง จนมีชื่อเสียงโด่งดัง ออกเทปและซีดีจำหน่าย เพื่อนำรายได้มาช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสในชนบท นอกจากนี้ครูชั้นยังได้แต่งเพลงและเล่นดนตรี เพื่อหารายได้เก็บ 3 แสนบาท จัดตั้ง "มูลนิธิเพื่อเด็กน้อย" โดยหวังให้เด็กได้มีโอกาสเรียนหนังสือและมีอาหารกลางวันอย่างเพียงพอ.

ผลงาน/เกียรติคุณที่ได้รับ

1. ได้มอบโล่รางวัล “ดนตรีศรีเมืองตาก” ในฐานะที่ทำคุณประโยชน์ให้กับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) และชาวจังหวัดตาก
2. มีโอกาสแสดงดนตรีเฉพาะพระพักตร์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ถึง 3 ครั้ง
3. ได้รับการยกย่องจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเรื่องเพลงแนะนำการท่องเที่ยวเมืองตาก
4. ได้รับเชิญจาก สพช. ให้เป็นวิทยากร จัดทำเพลงให้กับสมาชิกเด็กแห่งชาติ
5. ได้รับการเสนอชื่อจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดให้เป็นศิลปินแห่งชาติ
6. ได้รับโล่เกียรติยศเป็นศิษย์เก่าดีเด่นของสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร
7. ได้รับการประกาศเกียรติคุณจากชมรมผู้สื่อข่าว ในสาขาพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในชนบท
8. ได้รับเกียรติเชิญเข้าร่วมเป็นศิลปินในโครงการ “ศิลปินรักษ์ผืนป่าตะวันตก”

บุคคลสำคัญในจังหวัดตากได้สร้างผลงานอันมีคุณค่าก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติ เป็นวีรบุรุษผู้กล้าหาญ มีความเสียสละชีพเพื่อปกป้องผืนแผ่นดินอันเป็นมรดกที่บรรพชนชาติไทยได้สละชีวิตปกป้องอย่างหวงแหนสืบทอดกันมาจนถึงยุคสมัยของท่าน จึงสมควรแก่การยกย่องและเคารพเทิดทูนวีรกรรมของท่าน รวมทั้งควรได้ศึกษาประวัติและการทำความดีของท่านเหล่านี้และนำมาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนของเรา รวมทั้งทำให้เกิดความชื่นชม และเห็นคุณค่าของการกระทำความดีอีกด้วย

ถาานนด .. สะกกดจจ

- 1) จจากปรระวตบุดคคสาคัญของจจงหวดตาดก นกเรยนคดวาคุดคคสเหล่านี้มบพบาทที่สาคัญตอปรระเศทไทยหรอไม เพราะเหตุใด
- 2) นกเรยนคดวากการเรยนรูเกยวกับปรระวตบุดคคสาคัญของจจงหวดตาดกมบปรโยชนหรอไม อยางไร

✚ เก็บมาฝาก : สถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับบุคคลสำคัญในจังหวัดตาก

(1) ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ศาลนี้แต่เดิมอยู่ที่วัดดอยเขาแก้วฝั่งตรงข้ามกับตัวเมือง ต่อมาในปี พ.ศ. 2490 ชาวเมืองเห็นว่าศาลนั้นไม่สมพระเกียรติ จึงช่วยกันสร้างศาลขึ้นใหม่ พร้อมกับให้กรมศิลปากรหล่อพระบรมรูปสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ขนาดใหญ่กว่าพระองค์จริงเล็กน้อย ในพระอิริยาบถที่กำลังประทับอยู่บนราชอาสน์ มีพระแสงดาบพาดอยู่ที่พระเพลา ที่ฐานพระบรมรูปมีคำจารึกว่า พระเจ้าตากสินกรุงธนบุรี ทรงพระราชสมภพเมื่อ พ.ศ. 2277 สวรรคต พ.ศ. 2325 รวม 48 พรรษา

(2) **ศาลเจ้าพ่อพะวอ** เจ้าพ่อพะวอ คือนายด่านแม่ละเมาที่ต่อสู้กับศัตรูเพื่อปกป้องแผ่นดินไทยเรา จนถึงแก่ชีวิต เกี่ยวพันกับประวัติศาสตร์ชาติไทยในรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ด้วยความรักผูกพันวิญญาณของท่านได้วนเวียนสิงสถิต ณ ขุนเขาพะวอซึ่งนับวันความศักดิ์สิทธิ์และอำนาจบารมีของท่าน ผู้คนจากทุกสารทิศต่างหลั่งไหลแวะเวียนมากราบไหว้มิได้ขาด นอกจากจะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่มืองของจังหวัดตาก ปัจจุบันนี้ท่านยังเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญยิ่งของคนไทยทั้งมวลอีกด้วย

(3) **ศาลเจ้าพ่อขุนสามชน** ศาลเจ้าพ่อขุนสามชนแห่งนี้ มีที่มาที่เกี่ยวกับตำนานพ่อขุนสามชน เจ้าเมืองจตุรพักตรพิมานในอดีตซึ่งก็คืออำเภอแม่ระมาดในปัจจุบัน พ่อขุนสามชนเป็นขุนศึกเชี่ยวชาญเชิงยุทธ ในการสงคราม และทรงมีความโอบอ้อมอารี รักไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน เอาใจใส่ดูแลขุนนาง ข้าราชการในเมืองจตุรพักตรพิมานกับลูกไพร่ฟ้าจึงรักใคร่นับถือยำเกรงท่านมาก ยิ่งกว่านั้น พอถึงวันธรรมสวนะ ก็ทรงสั่งสอนในเรื่องของธรรมแก่ราษฎรมิได้ขาด ยังปรากฏพระแท่นอาสนะ และพระพุทธรูปอยู่ทุกวันนี้

**หมายเหตุ : ภาพสถานที่ท่องเที่ยว จาก <http://www.tak.go.th/>

บทที่ 5 เมืองตากหลากวัฒนธรรม

จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญมากมาย เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีหลายชนเผ่า ดังนั้น ภาษา การแต่งกาย อาหารการกิน การสร้างที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี และค่านิยมต่างๆ ในแต่ละท้องถิ่น จึงมีความแตกต่างและหลากหลาย และเนื่องจากชาวจังหวัดตากส่วนหนึ่งมีเชื้อสายล้านนา จึงมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่คล้ายคลึงกับคนทางเหนือ อีกส่วนหนึ่งเป็นประเพณีของชาวไทยภูเขา ซึ่งมีทั้งหมด 6 เผ่า คือ กะเหรี่ยง(มากที่สุด) ม้ง เย้า มูเซอ ลีซอ และ อีเก้อ ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีเหล่านี้มีสิ่งที่ยึดเหนี่ยวกัน คือ ความเคารพบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ก่อให้เกิดรากเหง้าขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม มาถึงปัจจุบัน

5.1 ความแตกต่างทางวัฒนธรรมในจังหวัดตาก

5.1.1) วัฒนธรรมทางภาษา

ภาษาของกลุ่มชนต่าง ๆ ในจังหวัดตาก มีความแตกต่างกันไปตามสภาพของชนกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วย ชาวไทยภาคเหนือที่ใช้ภาษากลาง ภาษาถิ่น และภาษาคำเมือง

บริเวณที่ใช้ภาษาไทยถิ่นกลาง ได้แก่ บริเวณอำเภอเมือง อำเภอแม่สอด บริเวณที่ใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือ ได้แก่ บริเวณอำเภอสางเภา อำเภอบ้านตาก อำเภอท่าสองยาง อำเภอแม่ระมาด อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ และอำเภออุ้มผาง

ภาษาไทยใหญ่ ยังใช้ระหว่างพวกไทยใหญ่ด้วยกัน เช่น ในตำบลท่าสายลวด บางส่วนของตำบลแม่สอดและตำบลแม่ยะ

ภาษาชาวไทยภูเขา เช่น ภาษากะเหรี่ยง ภาษาม้ง ภาษามูเซอ จะใช้เป็นภาษาพูดในกลุ่มชาวไทยภูเขาด้วยกัน และใช้ภาษาไทยเหนือผสมกับภาษาไทยกลางโดยทั่วไป

5.1.2) วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน

ในแต่ละท้องถิ่นจะมีการปรุงอาหาร ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมานาน โดยใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นที่แตกต่างกัน

จังหวัดตากได้ชื่อว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีอาหารการกินอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านในจังหวัดได้คิดค้นกรรมวิธีประกอบอาหาร การถนอมอาหารไว้มากมายหลายชนิด แต่ละชนิดล้วนแต่แสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้านและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ และจากการที่จังหวัดตากมีอาณาเขตติดกับประเทศเมียนมาร์ทำให้ได้รับอิทธิพลทางด้านอาหารมาจากคนเมียนมาร์ด้วย

อาหารที่ขึ้นชื่อของจังหวัดตาก อันแสดงถึงเอกลักษณ์ของจังหวัด ได้แก่

(1) **เมี่ยงคำเมืองตาก หรือเมี่ยงจอมพล**

ที่มา : http://www.m-culture.go.th/tak/ewt_news.php?nid=487&filename=index

จากเว็บไซต์ <http://www.m-culture.go.th>

ลักษณะเด่นและส่วนประกอบของเมี่ยง คือ มะพร้าวขูด ข้าวตากแห้งทอด ถั่วลิสงคั่ว กุ้งแห้ง แคนหมู่มะนาว หัวหอมแดง ชিং หั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ พริกขี้หนูสด เต้าเจี้ยว ข้าวเกรียบชุบน้ำให้อ่อนตัว นำส่วนประกอบทั้งหมดห่อด้วยข้าวเกรียบใส่น้ำเต้าเจี้ยว ท่อพอดี้คำ รับประทานเป็นของว่าง

(2.) **กะบองจ้อ**

ที่มา : <http://oknation.nationtv.tv/blog/borderline/2012/02/26/entry-1>

จากเว็บไซต์ <http://oknation.nationtv.tv>

มาจากภาษาพม่า หมายถึงผักทองทอดโดยนำมาชุบแป้งก่อนทอด ลักษณะจะกรอบนอก สีเหลือง ใช้แป้งแป้งซึ่งเป็นแป้งจากพม่าทำจากถั่วลิสงอ่อน ปัจจุบันมีการนำผักชนิดอื่น เช่น มะละกอดิบ น้ำเต้า

ถั่วอก มาชุบแป้งทอด โดยน้ำจิ้มที่มีส่วนผสมของ น้ำมะขามเปียก น้ำอ้อยเคี้ยว เกลือ ถั่วลิสงป่น และ กระเทียม มีรส เปรี้ยว หวาน มัน

(3) ฮาละหว่า

ที่มา : http://www.biogang.net/blog/blog_detail.php?uid=62081&id=3200

จากเว็บไซต์ <http://www.biogang.net>

เป็นขนมหวานมาจากพม่า ตัวขนมทำจากแป้งข้าวเจ้า น้ำตาลทราย กะทิ เมล็ดสาकुเล็ก หน้าขนม เช่นเดียวกับเส่งเผ่ รสชาติหวานมันบรรจุในถาดกลมใหญ่ทรงพม่า และตัดขายเป็นชิ้นเล็ก

(4) ก๋วยเตี๋ยวพื้นเมือง

ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จ้านงศ์รัตน์

ลักษณะเด่นคือใช้เส้นชนิดเล็กปรุงด้วยกุ้งแห้งป่น แคบหมูชิ้นเล็ก หอมกระเทียมเจียว หมูบะซ่อ ถั่วฝักยาวหั่นเฉียง น้ำตาลทราย น้ำมันาว น้ำปลาที่ทั้งชนิดแห้ง และน้ำ

ลักษณะเด่นคือใช้เส้นชนิดเล็กปรุงด้วยกุ้งแห้งป่น แคมหมูชิ้นเล็ก หอมกระเทียมเจียว หมูบะช่อ ถั่วฝักยาวหั่นเฉียง น้ำตาลทราย น้ำมันาว น้ำปลา มีทั้งชนิดแห้ง และน้ำ

(5) แกงมะแอ้(มะแฮะ)

ที่มา : <http://travel.trueid.net/detail/78107>

จากเว็บไซต์ <http://travel.trueid.net>

ใช้ถั่วมะแอ้ต้มให้เปื่อยแล้วใช้พริกแกงส้มผสมปลาอย่าง โดยเอาพริกแกงผัดกับหมูที่จะใส่แล้วใส่หม้อ ต้มรวมกับถั่วมะแอ้ปรุงรสตามชอบ ใส่ น้ำปลา น้ำมันขาวเป็ยก ใบชะอม กินกับข้าวเกรียบทอดหรือย่าง ถ้าจะให้อร่อยมากขึ้นต้องใส่ปลาร้าและใบส้มป่อย

(2.6) ยำข้าวเกรียบ

ที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/551287>

จากเว็บไซต์ <https://www.gotoknow.org>

ใช้ข้าวเกรียบมีงาทำเองของพื้นบ้านมายำรวมกับน้ำพริกกุ้งน้ำพริกเผาใส่ถั่วฝักยาว แครอท แต้บหมู

5.1.3) วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย

การแต่งกายของคนจังหวัดตาก มีลักษณะแตกต่างกันไปตามเชื้อชาติของกลุ่มชนคนเมือง เนื่องจากมีผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ในพื้นที่ ซึ่งบ่งบอกเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น และได้มีการเปลี่ยนแปลงให้มีความเหมาะสมดูสวยงามไปตามยุคสมัย ขณะเดียวกับการแต่งกายตามแบบสากลนิยมก็ได้เข้ามาแพร่หลายอีกด้วย

ภาพลักษณะการแต่งกายของชาวเขาเผ่าต่างๆ ในจังหวัดตาก

ที่มา : คุณัญญา จันทศิริรัมย์

5.1.4) วัฒนธรรมด้านการแสดงและการละเล่นพื้นเมือง

หนึ่งในศิลปะพื้นบ้านที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ของจังหวัดตาก คือ หุ่นกระบอกโบราณของจังหวัดตาก หุ่นกระบอกจะทำมาจากลูกตาลแห้ง นำไม้ไผ่ตกแต่งเป็นแขนเป็นขา ใช้ถ่านหุงข้าว แต่งแต้มเขียนคิ้วเขียนลูกตา ใช้เช็ดโปมา ประกอบกับร้องรำทำเพลง ให้ลูกหลานดูในยามว่างงาน และพัฒนามาเป็นหุ่นกระบอกที่สวยงามในปัจจุบัน มีการแต่งเพลงร้องบ่งบอกเรื่องราวของวิถีชีวิตในชุมชน เพื่อสร้างความสนุกสนาน ซึ่งได้ลดบทบาทลงเมื่อมีภาพยนตร์เข้ามาแทนที่

ภาพการเล่นหุ่นกระบอกโบราณของคุณยายสังวาลย์ อิ่มเอิบ

ที่มา : <https://www.facebook.com/laoruengmuengtak/photos/pch.731002593656617/731002433656633/?type=3&theater> จาก facebook เล่าเรื่องเมืองตาก

5.1.5) ประเพณีพื้นเมือง

จังหวัดตาก มีประเพณีที่สำคัญ ที่นิยมปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน คือ

ภาพการลอยกระทงสายในประเพณีวันลอยกระทงของคนจังหวัดตาก

ที่มา : <https://thai.tourismthailand.org>

(1) งานประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีป 1000 ดวง จัดขึ้นทุกปีในช่วง เดือนพฤศจิกายน ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 จัดขึ้นทุกปีในช่วงเดือนพฤศจิกายน ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 เป็นประเพณีเก่าของชาวจังหวัดตากที่สืบทอดกันมาช้านานและแตกต่างจากการลอยกระทงทั่ว ๆ ไป คือ ตัวกระทงทำด้วยกะลามะพร้าว หรือวัสดุธรรมชาตินำมาตัดเย็บเป็นกระทง ชาวบ้านจะนำกระทงซึ่งภายในบรรจุด้วยซีดี หรือ เชื้อเพลิงที่เตรียมไว้แล้วจุดไฟปล่อยลงในแม่น้ำปิง กระทงจะห่างเท่า ๆ กัน สม่่าเสมอไม่ขาดสาย จะทำให้กระทงส่องแสงระยิบระยับ เต็มท้องน้ำลอยไปตามสายน้ำของลำน้ำปิงดูสวยงาม

ภาพขบวนแห่ในประเพณีขึ้นธาตุเดือน 9

ที่มา : <https://thai.tourismthailand.org>

(2) **ประเพณีขึ้นธาตุเดือน 9** จัดขึ้นในวันขึ้น 14 ค่ำ และ 15 ค่ำ ตรงกับเดือน 9 ของภาคเหนือ หรือตรงกับเดือน 7 ของไทย ช่วงประมาณเดือนมิถุนายน หรือปลายเดือนพฤษภาคมของทุกปี งานขึ้นธาตุเดือน 9 เป็นงานบุญที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการบูชาพระบรมธาตุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภายในงานจะมีการจัดขบวนแห่ เช่น ขบวนกลองยาว ขบวนปี่จ้อยไทยทาน ขบวนต้นเงิน ขบวนต้นผ้าป่า ขบวนตุงไชย ผ้าห่มองค์พระธาตุ โดยเริ่มจากหนองเสม้าผ่านสะพานบุญไปยังวัดพระบรมธาตุ เพื่อทำพิธีถวายเป็นพุทธบูชา และทำพิธีบวงสรวงเจดีย์พุทธหัตถ์ซึ่งเป็นเจดีย์ที่พ่อขุนรามคำแหงฯ ที่ได้สร้างไว้ในคราวทำสงครามยุทธหัตถ์ชนะขุนสามชน เจ้าเมืองฉอด ที่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของวัดพระบรมธาตุ และจะทำพิธีทำบุญตักบาตรตามประเพณี ณ วัดพระบรมธาตุ

ภาพการเล่นโยนลูกช่วงของชาวม้ง
ที่มา : ภาพโดย คุณณัญญา จ่านงศรีรัตน์

(3) **ประเพณีปีใหม่ม้ง** เป็นงานรื่นเริงของชาวเขาเผ่าม้งโดยมีการจัดขึ้นเป็นประจำทุก ๆ ปี หลังจากได้เก็บเกี่ยวผลผลิตในรอบปีเรียบร้อยแล้ว โดยมากจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี เป็นการฉลองถึงความสำเร็จในการเพาะปลูกของแต่ละปี ซึ่งจะต้องทำพิธีบูชาถึงผีฟ้า- ผีป่า - ผีบ้าน ที่ให้ความคุ้มครอง และดูแลความสุขสำราญตลอดทั้งปี รวมถึงผลผลิตที่ได้ในรอบปีด้วย ซึ่งแต่ละหมู่บ้านจะทำการฉลองกันอย่างพร้อมเพรียงกัน หรือตามวัน และเวลาที่สะดวกของแต่ละหมู่บ้าน โดยทุกคนจะหยุดหน้าที่การงานทุกอย่างในช่วงวันดังกล่าวนี้ และจะมีการจัดการละเล่นต่าง ๆ ในงานขึ้นปีใหม่ เช่น การโยนลูกช่วง การตีลูกข่าง การร้องเพลงม้ง การเต้นรำต่าง ๆ เป็นต้น

ภาพการदानกล้วยสลากของชาวบ้าน ต.แม่จะเรา อ.แม่ระมาด จ.ตาก
ที่มา : ภาพโดย คุณัญญา จ่านงศ์รัตน์

(4) ประเพณีदानกล้วยสลาก กระทำกัน ในเขตอำเภอซีกตะวันตกของจังหวัดตาก 5 อำเภอ คือ อำเภอท่าสองยาง อำเภอแม่ระมาด อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ อำเภออุ้มผาง และอำเภอบ้านตาก อำเภอเมืองตาก บางส่วนกำหนดภายในเดือนสิบ (เดือนสิบสองเหนือคือก่อนออกพรรษา 1 เดือน)

दानกล้วยสลากเป็นประเพณีทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยการจัดของไทยทานบรรจุในชะลอม (กล้วย) ใบเล็กๆ ของไทยทานที่ใส่ในชะลอมจะเป็นพวกอาหาร ขนม ผลไม้หรือของใช้อื่นๆ แล้วรวบรวมนำไปถวายพระที่วัด ไม่เฉพาะเจาะจงพระผู้รับ แต่จะถวายโดยการจับฉลาก

5.2 สาเหตุที่ทำให้วัฒนธรรมของท้องถิ่นแตกต่างกัน

การที่แต่ละท้องถิ่นในจังหวัดตากมีลักษณะทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้

- 1) ความหลากหลายทางเชื้อชาติ และศาสนา จังหวัดตากมีหลายเผ่า ทำให้มีลักษณะทางสังคม ชีวิตความเป็นอยู่ คติความเชื่อต่างๆ แตกต่างกัน
- 2) ความแตกต่างทางภูมิศาสตร์ จังหวัดตาก มีทำเลที่ตั้ง สภาพลมฟ้าอากาศ แตกต่างกัน ทำให้มีลักษณะการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมที่ต่างกัน
- 3) รูปแบบการดำเนินชีวิตทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพของคนในจังหวัดตากที่ต่างกัน คือ มีการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและในภาคอุตสาหกรรมย่อมมีความแตกต่างกันเกี่ยวกับวิธีการผลิต การดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม ทำให้ความเชื่อและค่านิยมทางสังคมมีความแตกต่างกันไปด้วย เช่น คนในสังคมเกษตรกรรมย่อมมีความผูกพันกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติมากกว่าคนในสังคมอุตสาหกรรมที่มักจะมี ความผูกพันกับวัตถุหรือเทคโนโลยีต่างๆ

ดังนั้นเราจำเป็นต้องยอมรับความแตกต่างของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น เพราะวัฒนธรรมของท้องถิ่นไหนย่อมบ่งบอกถึงความเจริญและประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นนั้น ซึ่งคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ต่างก็มี

วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีต ประเพณีพิธีกรรม และภูมิปัญญาของคนในชุมชน อันบ่งบอกถึงความเป็น อัตลักษณ์ อันสะท้อนถึงวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของคนในชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้สังคมไทยมีจารีต ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ตักต้อมสืบต่อไป จังหวัดตาก เป็นดินแดนแห่งความหลากหลายทางประเพณีและวัฒนธรรม การ เผยแพร่ความรู้แก่เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น ให้มีความรู้ในการทำพิธีอย่างถูกต้อง จึงเป็นการรักษา เอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่มีความหลากหลายให้คงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป

ถึงแต่ละท้องถิ่นจะมีวัฒนธรรมหรือวิถีการดำเนินชีวิตที่ต่างกันไป แต่เราก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ ถ้าเราอมรับเข้าใจ ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งจะช่วยให้ประเทศ ของเราเจริญก้าวหน้า คนในประเทศอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขนะครับ

ถามนิด .. สะกิดใจ

- 1) นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด จังหวัดตากจึงมีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่หลากหลาย
- 2) นักเรียนคิดว่าวัฒนธรรมจังหวัดตากมีความสัมพันธ์วัฒนธรรมไทยหรือไม่ อย่างไร
- 3) นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ ที่ทุกคนในจังหวัดตาก ควรให้ความสำคัญและร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของจังหวัดตาก เพราะเหตุใด

🚩 เก็บมาฝาก : สถานที่ท่องเที่ยววัฒนธรรมทางศาสนาของจังหวัดตาก

(1) **วัดมณีบรรพตวรวิหาร** เป็นวัดหลวงประจำจังหวัด และวัดพัฒนาตัวอย่าง มีอีกชื่อว่า "วัดเขาแก้ว" เนื่องจากในอดีตพื้นที่วัดเป็นภูเขาเตี้ยๆ มีหินแก้วน้ำค้าง ภายในบริเวณวัดมีเจดีย์ทรงมอญย่อเหลี่ยมไม้ 16 ภายในอุโบสถมีพระบรมสาทิสลักษณ์ ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานแก่วัดนี้ และเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปแสงทอง ซึ่งเป็นพระพุทธรูปสมัยเชียงแสน

(2) **วัดโบสถ์มณีศรีบุญเรือง** เป็นวัดเก่าแก่ของจังหวัด เหตุที่ชาวบ้านเรียกวัดน้ำหัก เพราะในสมัยก่อนบริเวณด้านตะวันตกของวัดเป็นแม่น้ำปิง กระแสน้ำไหลหักวน เนื่องจากเมื่อถึงหน้าน้ำหลาก น้ำจากห้วยแม่ท้อซึ่งไหลแรงมาก ได้ไหลตัดกระแสน้ำของแม่น้ำปิงให้เบนหักมายังทำน่าน้ำวัดนี้ ภายในวัดมีบรรยากาศร่มรื่น โบสถ์ และอาคารเรือนไม้สร้างตามศิลปะยุโรป

(3) วัดตอยช้อยเขาแก้ว และวัดกลางสวนดอกไม้

หรือวัดพระเจ้าตาก หรือวัดเสี้ยงทายบารมีพระเจ้าตาก ตั้งอยู่ริมถนนเลียงเมือง มีโบราณสถานที่สำคัญ ประกอบด้วยโบสถ์มีโบสถ์มาคู่ที่แสดงว่าพระมหากษัตริย์ทรงอุปถัมภ์เจดีย์ และพระพุทธบาทจำลองอยู่ในโบสถ์ ด้านหน้ามีเจดีย์ 2 องค์ บรรจุอังคารบิฑา มารดาของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

(4) วัดพระบรมธาตุ วัดเก่าแก่ของจังหวัด มีองค์พระเจดีย์ที่จำลองมาจากเจดีย์ชเวดากองในพม่า ภายในประดิษฐานพระธาตุสำหรับคนที่เกิดปีมะเมีย (ม้า) วัดแห่งนี้ขึ้นชื่อเรื่องงานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่มีคุณค่าทางศิลปะและโบราณคดี มีงานแกะสลักไม้ภายในส่วนต่างๆ ของอุโบสถที่สวยงามวิจิตร มีเรือนไม้โบราณ อีกทั้งในพระอุโบสถยังประดิษฐานหลวงพ่อบึงโพธิ์ พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประจำเมืองอีกด้วย

(5) **วัดมณีไพรสณห์** วัดเก่าแก่อีกแห่งของตากที่ตั้งอยู่ในอำเภอแม่สอด เป็นที่ตั้งของโบสถ์โบราณอายุกว่า 200 ปี เป็นที่ประดิษฐานโบราณวัตถุสำคัญ “พระพุทธรูปโคตมบรมศรีเมืองยอด” หรือ “หลวงพ่อดุ” นอกจากนั้นยังขึ้นชื่อเรื่องเจดีย์วิหารสัมพุทธะที่ล้อมรอบด้วยเจดีย์ขนาดเล็ก 233 องค์ ซึ่งภายในองค์พระเจดีย์เหล่านี้ก็ยังเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์เล็กๆ อยู่กว่า 5 แสนองค์ภายในอีกด้วย

(6) **วัดไทยวัฒนาราม** เดิมชื่อ วัดแม่ดาวเจี้ยว หรือ วัดไทยใหญ่ เป็นวัดในพระพุทธศาสนาิกายมหายานของชาวไทยใหญ่ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม พิธีกรรมต่างๆ ได้รับอิทธิพลมาจากสหภาพพม่า ในวัดมีพระพุทธรูปมากมาย ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่จำลอง มาจากพระพุทธรูปอันศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง ของชาวเมืองมณฑลเฉย เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวจังหวัดตากศรัทธาเลื่อมใสกันมาก

(7) **วัดชุมพลคีรี** เป็นวัดเก่าแก่อายุกว่า 200 ปี มีเจดีย์สร้างใหม่จำลองแบบมาจากเจดีย์ชเวดากองของสหภาพพม่า ภายในโบสถ์ประดิษฐานพระพุทธรูปประธานปางมารวิชัย ส่วนในวิหารเป็นที่เก็บกลองโบราณมีอายุกว่า 200 ปี

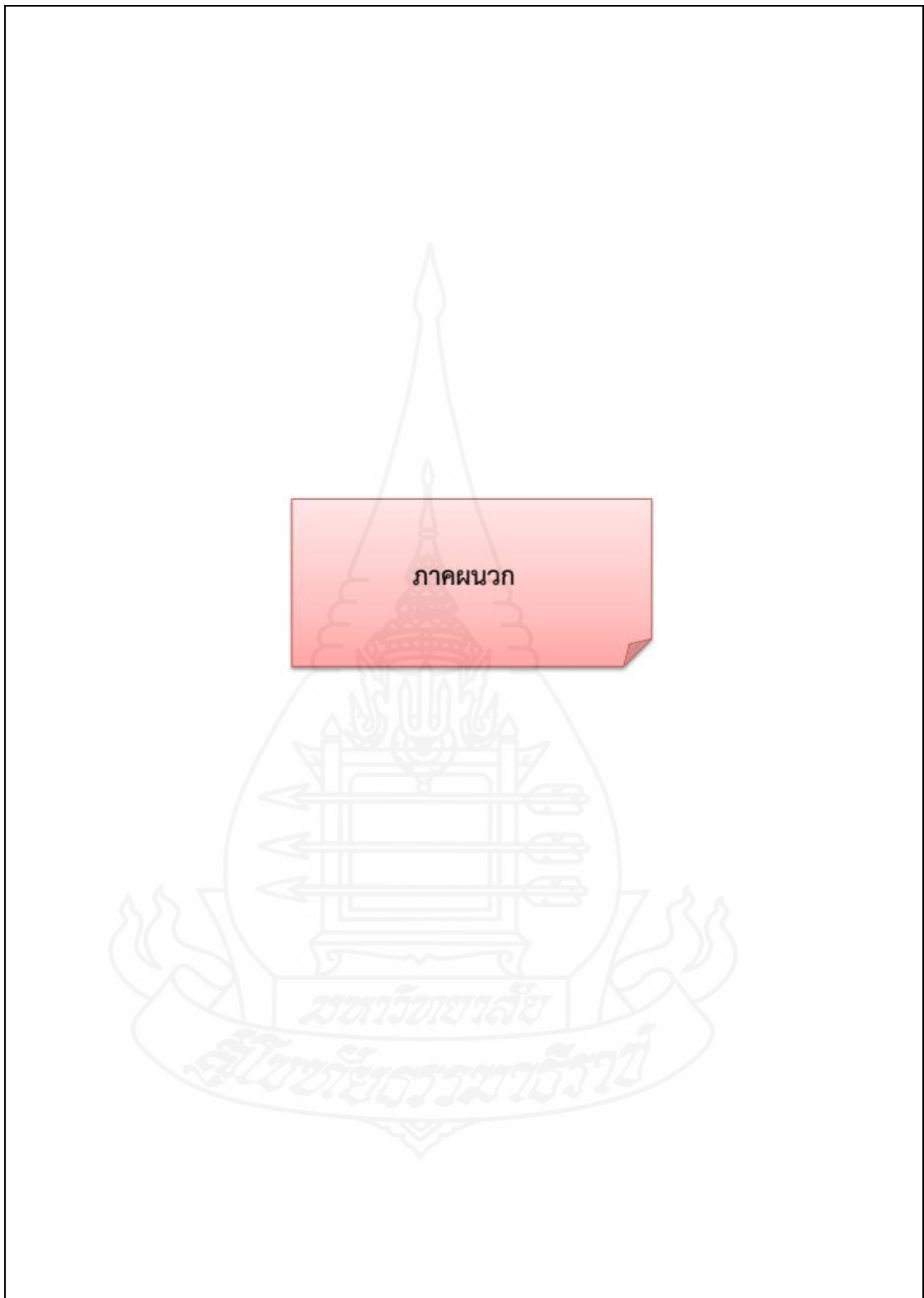

(8) **วัดดอนแก้ว** เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหินอ่อนอันเป็นปฏิมากรรมของชาวพม่าที่มีอยู่ 3 องค์ในโลก แกะสลักจากหินอ่อนทั้งแท่ง โดยองค์แรกประดิษฐานที่ประเทศอินเดีย องค์ที่สองประดิษฐานที่ประเทศปากีสถาน และองค์ที่สามประดิษฐานที่วัดดอนแก้ว หมู่ที่ 6 อำเภอแม่ระมาด

**หมายเหตุ : ภาพสถานที่ท่องเที่ยว จาก <http://www.tak.go.th/>

บรรณานุกรม

- กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.(2551). การจำแนกเขตเพื่อการจัดการ
ด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี . : กรุงเทพฯ : บริษัท แอดวานซ์ วิชั่น เซอร์วิส จำกัด.
- กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารสำนักงานจังหวัดตาก.(2555). บรรยายสรุปจังหวัดตากประจำปี
๒๕๕๕. เอกสารอัดสำเนา.
- กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการ
จัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2. (2552). กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551. เอกสารอัดสำเนา.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ.(2544).หนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว เรื่อง วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดตาก
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒
คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เทียม ไชยนันท์. อนุสรณ์พิธีพระราชทานเพลิงศพ นายเทียม ไชยนันท์. ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, 2540.
เปลื้อง ณ นคร. พ่อขุนรามคำแหงมหาราชและพระนารายณ์มหาราช. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร :
บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2537.
- วิภาดา ตีวงศ์.(2554). ผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง ประวัติศาสตร์เมืองสี่มหาราชที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนเทศบาลเพชรวิทย์ จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
หลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดตาก กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ .(2554). รายงานข้อมูล
วิสาหกิจชุมชนจังหวัดตาก ปี 2554. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก.(2556).การดำเนินการกิจที่ได้รับมอบหมายจากสำนักเฝ้าระวังทาง
วัฒนธรรม. เอกสารอัดสำเนา.
- สำราญ แดงประเสริฐ. (2542). สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จังหวัดตาก. ตาก : องค์การบริหารส่วน
จังหวัดตาก.
- สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.กระทรวงวัฒนธรรม. “ตาก” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<http://kanchanapisek.or.th/kp8/culture/tak/tak230.html> สืบค้น 14 ธันวาคม 2558.
- สำนักงานจังหวัดตาก. “จังหวัดตาก” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.tak.go.th.สืบค้น 1 ตุลาคม 2558
- สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน). “ภาพถ่ายดาวเทียมเพื่อสำรวจ
ทรัพยากรป่าไม้”[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.gistda.or.th/main/sites/default/files/news/770/file/2_kaarsnabsnunkaarraksaathraphykrpaaaimdwyrabrikaraephnthii_7072015-770-4271.pdf

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏ

สัญลักษณ์ประจำจังหวัดตาก

1. ตราประจำจังหวัด
2. คำขวัญประจำจังหวัด
3. ธงประจำจังหวัด
4. ต้นไม้ประจำจังหวัด
5. ดอกไม้ประจำจังหวัด

1. ตราประจำจังหวัด

รูปพระบรมรูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงช้างเหนือครุฑหลังน้ำทักษิณาทก หมายถึง เมื่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงยกกองทัพไปช่วยพระเจ้าหงสาวดีรบอังวะนั้น พระมหาอุปราชเมืองพม่า สั่งให้ทหารคูโจคยตี ขนบและปลงพระชนม์เสียให้ได้ ความแค้นรู้ถึงพระกรณสมเด็จพระนเรศวรที่เมืองแครง จึงทรงประชุมชาวเมือง และบรรดาแม่ทัพนายกอง เมื่อเดือน 2 ปีกอก พ.ศ. 2127 ทรงหลังน้ำทักษิณาทกเหนือแผ่นดิน ประกาศอิสรภาพไม่ยอมขึ้นกับเมืองอังวะ อีกต่อไป จังหวัดตากเป็นด่านแรกที่สมเด็จพระนเรศวรทรงช้างยกกองทัพกลับเข้ามาถึงราชอาณาจักรไทย เช่นเดียวกับที่เมืองนี้เคยเป็นทางผ่าน ที่ชาวอินเดียเดินทางเข้าเมืองไทยในสมัยโบราณ

2. คำขวัญประจำจังหวัด

“ธรรมชาติน่ายล ภูมิพลเขื่อนใหญ่ พระเจ้าตากเกรียงไกร เมืองไม้และป่างาม”

3. ธงประจำจังหวัด

ดอกไม้ประจำจังหวัด ชื่อ “ เลี้ยวดอกขาว “		ต้นไม้ประจำจังหวัดตาก ชื่อ “ พันธุ์ไม้แดง ”	
			
ชื่อสามัญ	Orchid Tree, Purple Bauhinia	ชื่อสามัญ	Iron Wood
ชื่อวิทยาศาสตร์	Bauhinia variegata L.	ชื่อวิทยาศาสตร์	Xylia sylocarpa Var. kerrii (Craib & Hutch.) I. Nielsen
ลักษณะทั่วไป	ต้นสูง 5-10 เมตร ผลัดใบ เรือนยอดกลม ใบเดี่ยวค่อนข้างกลม ปลายและโคนใบเว้าคล้ายใบแฝด ติดกัน ใต้ใบมีขน ออกดอกเป็นช่อที่ซอกใบและปลายกิ่ง 6-10 ดอก มี 5 กลีบคล้ายดอกกล้วยไม้ มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ออกดอกตลอดปี ดอกดกช่วงเดือนพฤศจิกายน - มีนาคม ผลเป็นฝักแบน เมื่อแก่จะแตกเป็น 2 ซีก	ลักษณะทั่วไป	เป็นไม้ยืนต้น สูง 15-30 เมตร กิ่งก้านและยอดอ่อนมีขนละเอียด สีเหลือง ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้นเรียงสลับประกอบด้วย 2 ช่อ ใบแตกออกเป็น 2 ง่าม ใบย่อย 4-5 คู่ รูปไข่หรือรูปไข่แกมขอบขนาน ออกดอกเป็นช่อทรงกลมคล้ายดอกกระถิน ที่ปลายกิ่งและซอกใบ กลีบดอกสีขาว ผล เป็นฝักรูปไต แบน แข็ง
ถิ่นกำเนิด	อินเดีย, มาเลเซีย	ถิ่นกำเนิด	เป็นไม้หลักของป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งต่างๆ ไป

“ธรรมชาติน่ายล ภูมิพลเขื่อนใหญ่ พระเจ้าตากเกรียงไกร เมืองไม้และป่างาม”

ตารางภาคผนวกที่ 1 การประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยกำหนดค่าคะแนนระดับความคิดเห็นซึ่งมีต่อคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องเมืองตากน่ายล ดังนี้

5	หมายถึง ระดับความคิดเห็น	มากที่สุด
4	หมายถึง ระดับความคิดเห็น	มาก
3	หมายถึง ระดับความคิดเห็น	ปานกลาง
2	หมายถึง ระดับความคิดเห็น	น้อย
1	หมายถึง ระดับความคิดเห็น	น้อยที่สุด

คุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1.ด้านเนื้อหา					
1. สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	3	4	4	11	3.67
2. ความยาวแต่ละเรื่องเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน	3	3	4	10	3.33
3. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้เรียน	3	4	5	12	4.00
4. เนื้อหามีความทันสมัยและถูกต้อง	3	4	5	12	4.00
5. จัดลำดับเนื้อหาต่อการทำความเข้าใจ	4	4	4	12	4.00
6. เนื้อหาสะท้อนความรู้ การปฏิบัติและเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น	4	4	5	13	4.33
รวมคะแนนด้านเนื้อหา	20	23	27	70	3.89
2.ด้านการใช้ภาษา					
1. การใช้ภาษาถูกต้องตามหลักภาษา	4	4	4	12	4.00
2. การใช้ศัพท์และประโยคไม่ซับซ้อนเหมาะสมกับระดับชั้น	3	4	4	11	3.67
3. การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน	4	4	4	12	4.00
4. การสะกดการันต์ถูกต้องตามหลักภาษาไทย	4	4	4	12	4.00
รวมคะแนนด้านการใช้ภาษา	15	16	16	47	3.92

คุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
3.ด้านภาพประกอบ					
1. ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา	3	4	4	11	3.67
2. ลักษณะของภาพประกอบสีสันสวยงามและชัดเจน	3	4	4	11	3.67
3. ขนาดของภาพประกอบเหมาะสมกับหน้ากระดาษและขนาดของตัวอักษร	3	4	3	10	3.33
4. จำนวนภาพประกอบเหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป	3	4	4	11	3.67
5. ภาพประกอบช่วยให้เกิดความรู้และเข้าใจในเนื้อหา	4	3	4	11	3.67
รวมคะแนนด้านภาพประกอบ	16	19	19	54	3.60
4.ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์รูปเล่ม					
1. การจัดทำรูปเล่มเหมาะสม เปิดอ่านได้ง่าย	4	4	4	12	4.00
2. ลักษณะของปกหนังสือน่าสนใจชวนให้อยากอ่าน	4	3	4	11	3.67
3. ขนาดและความหนาของหนังสือ	4	4	4	12	4.00
4. คุณภาพของกระดาษที่ใช้พิมพ์	3	4	4	11	3.67
5. ตัวอักษรที่พิมพ์สวยงาม อ่านง่ายและชัดเจน	3	4	3	10	3.33
6. ขนาดของตัวอักษร การวางจังหวะการพิมพ์ตัวอักษร การจัดช่องว่างระหว่างภาพและตัวอักษรเหมาะสมกับระดับชั้นและวัย	4	3	4	11	3.67
7. การบรรจุคำหรือข้อความในแต่ละหน้าทำได้เหมาะสม	4	3	3	10	3.33
8. สีสันสวยงามดึงดูดความสนใจ	4	3	4	11	3.67
รวมคะแนนด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์รูปเล่ม	30	28	30	88	3.67
5.ด้านคุณประโยชน์					
1. ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่น	5	4	5	14	4.67
2. ปลุกฝังให้เห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น	3	4	5	12	4.00
3. มีสารประโยชน์เหมาะสมที่จะใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	3	3	5	11	3.67

คุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
4. ช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรักความภูมิใจในวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	3	4	5	12	4.00
5. สามารถนำความรู้ที่ได้จากหนังสือไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	3	4	5	12	4.00
รวมคะแนนด้านคุณประโยชน์	17	19	25	61	4.07
ผลรวมแต่ละด้าน					19.14
สรุปค่าเฉลี่ย					3.83

ตารางภาคผนวกที่ 2 แสดงผลการทดสอบประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน้ำ
ชลแบบเดี่ยว

ผู้เรียน	คะแนนแบบฝึกหัดท้ายหน่วย							รวม (60)	ทดสอบหลังเรียน
	1(10)	2(10)	3(10)	4(10)	5(10)	6(10)			
1	10	8	8	8	9	10	53	26	
2	8	8	7	8	7	8	46	23	
3	7	5	5	6	5	8	36	20	
รวม	25	21	20	22	21	26	135	69	
เฉลี่ย	8.33	7.00	6.67	7.33	7.00	8.67	45.00	23.00	
ร้อยละ	83.33	70.00	66.67	73.33	70.00	86.67	75.00	76.67	

$$E_1 / E_2 = 75.00 / 76.67$$

ตารางภาคผนวกที่ 3 แสดงผลการทดสอบประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน้ำ
ชลแบบกลุ่ม

ผู้เรียน	คะแนนแบบฝึกหัดท้ายหน่วย							รวม (60)	ทดสอบหลังเรียน
	1(10)	2(10)	3(10)	4(10)	5(10)	6(10)			
1	8	10	9	9	10	10	56	28	
2	9	9	9	10	8	9	54	26	
3	8	9	8	10	9	10	54	27	
4	8	8	9	8	9	8	50	26	
5	8	8	9	9	9	10	53	25	
6	9	9	8	8	9	9	52	25	
7	6	7	7	8	8	8	44	20	
8	5	8	9	7	8	5	42	21	
9	6	8	8	7	8	6	43	19	
รวม	67	76	76	76	78	75	448	217	
เฉลี่ย	7.44	8.44	8.44	8.44	8.67	8.33	49.78	24.11	
ร้อยละ	74.44	84.44	84.44	84.44	86.67	83.33	82.96	80.37	

$$E_1 / E_2 = 82.96 / 80.37$$

ตารางภาคผนวกที่ 4 แสดงผลการทดสอบประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน้ำ
ยลแบบภาคสนาม

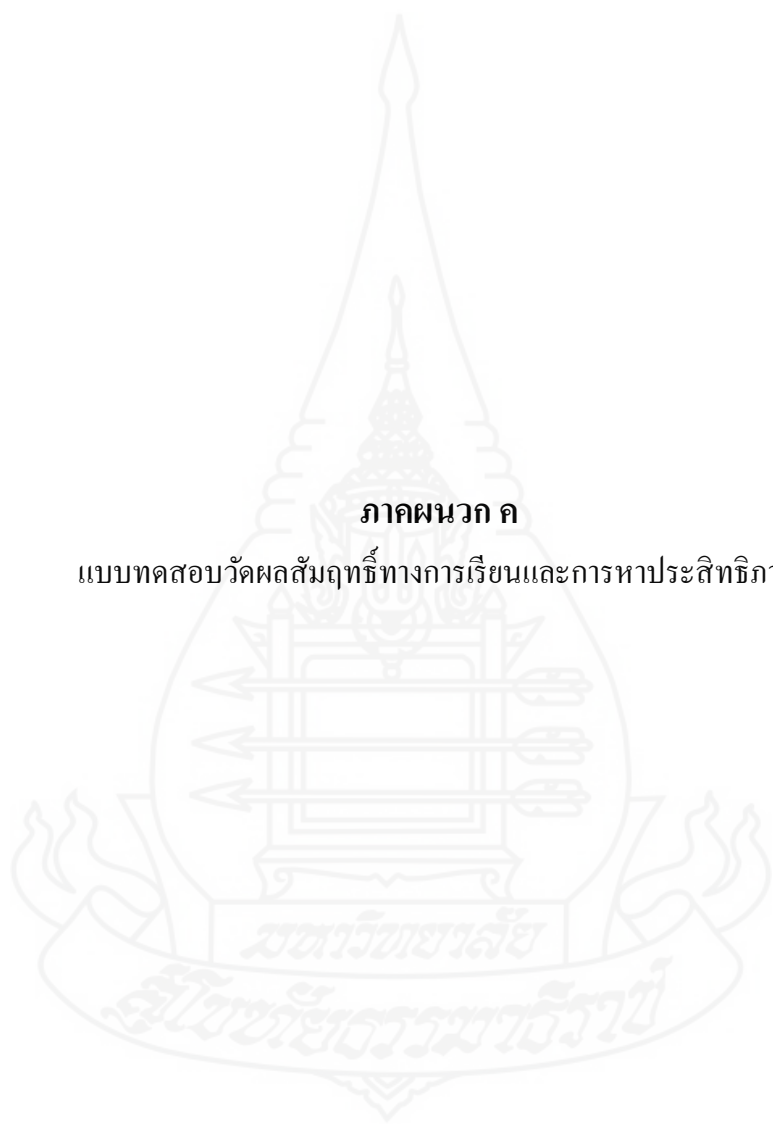
ผู้เรียน	คะแนนแบบฝึกหัดท้ายหน่วย							ทดสอบหลังเรียน
	1(10)	2(10)	3(10)	4(10)	5(10)	6(10)	รวม (60)	
1	8	10	9	9	10	10	56	28
2	9	9	9	10	8	9	54	26
3	8	9	8	10	9	10	54	27
4	8	8	9	8	9	8	50	26
5	8	8	9	9	9	10	53	25
6	9	9	8	8	9	9	52	25
7	6	7	7	8	8	8	44	20
8	5	8	9	7	8	5	42	21
9	6	8	8	7	8	6	43	19
10	8	8	9	8	8	9	50	29
11	8	8	8	7	8	9	48	28
12	8	8	9	8	9	8	50	26
13	8	8	9	9	9	10	53	28
14	10	9	8	8	9	8	52	27
15	9	8	9	8	8	9	51	25
16	10	8	9	8	8	10	53	25
17	9	8	8	7	8	9	49	26
รวม	137	141	145	139	145	147	854	431
เฉลี่ย	8.06	8.29	8.53	8.18	8.53	8.65	50.24	25.35
ร้อยละ	80.59	82.94	85.29	81.76	85.29	86.47	83.73	84.51

$$E_1 / E_2 = 83.73 / 84.51$$

ตารางภาคผนวกที่ 5 แสดงผลการทดลองใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่าыл กับกลุ่ม
ตัวอย่าง

ผู้เรียน	คะแนนแบบฝึกหัดท้ายหน่วย							ทดสอบหลังเรียน
	1(10)	2(10)	3(10)	4(10)	5(10)	6(10)	รวม (60)	
1	10	10	9	8	9	9	55	29
2	9	9	9	9	8	10	54	30
3	7	7	8	7	7	8	44	21
4	9	8	8	8	8	9	50	24
5	8	9	8	8	8	9	50	23
6	8	7	9	9	8	9	50	20
7	8	9	8	9	9	8	51	28
8	10	8	9	8	8	9	52	22
9	6	7	7	6	7	6	39	21
10	9	8	9	8	9	9	52	27
รวม	84	82	84	80	81	86	497	245
เฉลี่ย	8.40	8.20	8.40	8.00	8.10	8.60	49.70	24.50
ร้อยละ	84.00	82.00	84.00	80.00	81.00	86.00	82.83	81.67

$$E_1 / E_2 = 82.83 / 81.67$$

ภาคผนวก ค

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการหาประสิทธิภาพ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิชาสังคมศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จำนวน 30 ข้อ

ชื่อเลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. นักเรียนจะนำแผนที่กายภาพไปใช้

ประโยชน์ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดตากได้อย่างไร

- ก. ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดตาก
- ข. ศึกษาลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดตาก
- ค. ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของคนในจังหวัดตาก
- ง. ศึกษาเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดตาก

2. ถ้านักเรียนต้องการอธิบายภูเขาที่สวยงาม

ในจังหวัดตากให้เพื่อนจังหวัดอื่นฟัง ควรใช้สิ่งใดประกอบการอธิบาย

- ก. เพื่อนที่ไปเที่ยวด้วยกัน
- ข. ภาพถ่ายทางภูมิศาสตร์
- ค. ภาพถ่ายทางอากาศ
- ง. ภาพถ่ายดาวเทียม

3. ข้อใดเป็นข้อมูลที่เราจะได้จากการดู

ภาพถ่ายทางอากาศจังหวัดตาก

- ก. จำนวนประชากร
- ข. ปริมาณทรัพยากร
- ค. ลักษณะทางกายภาพ

ง. สภาพสังคมวัฒนธรรม

4. ข้อใดแสดงว่าคนในจังหวัดตากมี

ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม

- ก. คนที่อาศัยอยู่ติดแม่น้ำปิงมักจะประกอบอาชีพค้าขาย
- ข. อำเภอพบพระมีการจัดงานประเพณีปีใหม่ม้งทุกปี
- ค. ชาวบ้านอำเภอแม่สอดนิยมกินอาหารเจเพราะเชื่อว่าดีต่อสุขภาพ
- ง. ในช่วงฤดูฝนชาวบ้านในจังหวัดตากจะเก็บเห็ดโคนมาวางขายเป็นจำนวนมาก

5. ข้อใดเป็นการดูแลรักษาแหล่งน้ำได้

เหมาะสมที่สุด

- ก. ยศกรนำน้ำในคลองที่สะอาดมาใช้
- ข. อนุพงษ์เทน้ำยามาซื้อโรคลงแหล่งน้ำ
- ค. นันทกาบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ
- ง. ชยพัทธ์ทิ้งเศษอาหารลงแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มธาตุอาหาร

6. นักเรียนจะมีวิธีการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดตากได้อย่างไร

- ก. หาซื้อทรัพยากรมาจากจังหวัดอื่น
- ข. งดเว้นการใช้ทรัพยากรนั้น
- ค. ใช้สิ่งอื่นแทนการใช้
ทรัพยากรธรรมชาติ
- ง. ออกกฎหมายควบคุมการใช้
ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเข้มงวด

7. การอพยพย้ายถิ่นของประชากรที่เข้ามาตั้ง
ถิ่นฐานในอำเภอแม่สอดเพิ่มมากขึ้นหลังถูก
ก่อตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อเรื่อง
ใดมากที่สุด

- ก. รายได้
- ข. การศึกษา
- ค. สภาพแวดล้อม
- ง. การปกครองท้องถิ่น

8. การสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในเขตอำเภอ
แม่สอดก่อให้เกิดผลกระทบในแง่บวกต่อ
ชุมชนอย่างไร

- ก. เกิดมลพิษในชุมชน
- ข. คนในชุมชนมีงานทำ
- ค. ทรัพยากรถูกนำมาใช้เพิ่มขึ้น
- ง. ชาวต่างด้าวเข้ามาใช้แรงงานเพิ่มมากขึ้น

9. บุคคลใดไม่ช่วยอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดตาก

- ก. ชบาอาบน้ำในแม่น้ำปิง
- ข. มะลิใช้น้ำปิงซักเสื้อผ้า
- ค. ดาวเรืองต้มน้ำปิงรดน้ำต้นไม้

- ง. จำปาใช้ไม้เขี้ยวชากสัตว์ลงในแม่น้ำ
ปิง

10. ข้อใด ไม่ใช่วิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ
ทรัพยากรธรรมชาติ

- ก. ซื้อทรัพยากรที่หายากกักตุนไว้
- ข. ใช้ทรัพยากรที่หายากอย่างประหยัด
- ค. ใช้สิ่งอื่นทดแทน
ทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก
- ง. ปรับปรุงทรัพยากรในท้องถิ่นให้มี
สภาพที่ดีขึ้น

11. ข้อใดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและ
ผู้ขาย

- ก. สุคาไปใช้บริการร้านตัดผม
- ข. คารณพานันทกาไปเลี้ยงข้าว
- ค. ชัยวัฒน์นำสุนัขไปฝากไว้กับเพื่อน
บ้าน
- ง. เฉลิมชัยนำเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยไป
ยืมคืนให้สุค

12. การมีอาชีพที่หลากหลายในชุมชนจะ
ส่งผลอย่างไร

- ก. เกิดความขัดแย้งของคนใน
ชุมชน
- ข. เกิดการพึ่งพาอาศัยทาง
เศรษฐกิจ
- ค. เกิดความไม่แน่นอนทาง
เศรษฐกิจ
- ง. เกิดการผูกขาดทางเศรษฐกิจ

13. นักเรียนคิดว่าข้อใด ไม่ใช่ การกระทำที่ทำให้
เศรษฐกิจของจังหวัดตากมีความ
เจริญก้าวหน้าขึ้น

- ก. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- ข. ไม่ติดต่อกับขายกับจังหวัดอื่น
- ค. เพิ่มการผลิตสินค้าให้มากขึ้น
- ง. ส่งเสริมการสร้างงานในชุมชน

14.ชุมชนในข้อใด มีลักษณะของชุมชน

เข้มแข็งมากที่สุด

- ก. ชุมชนที่มีประชากรจำนวนมาก
- ข. ชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม
- ค. ชุมชนที่มีการสร้างแหล่งนิคม

อุตสาหกรรม

- ง. ชุมชนที่เน้นการผลิตเพื่อบริโภคอย่างพอเพียง

15.การใช้สิ่งของที่ผลิตในชุมชนมีประโยชน์

อย่างไร

- ก. ทำให้คนในชุมชนมีรายได้
- ข. ทำให้เกิดการแข่งขันกันในชุมชน
- ค. ทำให้ผู้ผลิตในชุมชนมีฐานะร่ำรวย
- ง. ทำให้มีการนำทรัพยากรมาใช้มากขึ้น

16. “ชาวบ้าน บ้านห้วยปลาหลด ต.พระวอ

อ.แม่สอด จ.ตาก ได้ขุดพบเศษภาชนะดินเผา
 แหวนสำริด ปดอกสำริด และไหบรรจุ
 กระดูกเผาไฟ ในหมู่บ้าน เป็นจำนวนมาก”
 จากหลักฐานดังกล่าวเราอาจสันนิษฐานได้ว่า

อย่างไร

- ก. บริเวณนี้ไม่มีสิ่งที่มีชีวิต
- ข. บริเวณนี้เคยเป็นที่อยู่ของคนในอดีต
- ค. บริเวณนี้เคยเป็นแหล่งผลิตขวานสำริด

- ง. บริเวณนี้เคยเป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผา

17.ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเป็น

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทใด

- ก. หลักฐานชั้นต้น
- ข. หลักฐานชั้นรอง
- ค. หลักฐานชั้นทุติยภูมิ
- ง. หลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

18.หลักฐานทางประวัติศาสตร์มี

ความสำคัญอย่างไร

- ก. เป็นหลักฐานที่มีค่าและราคาแพง
- ข. เป็นหลักฐานที่เปลี่ยนแปลงไปตาม

กาลเวลา

- ค. เป็นหลักฐานที่ใช้ในการศึกษา

เหตุการณ์ในอดีต

- ง. เป็นหลักฐานที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตได้อย่างครอบคลุม

19.การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นโบราณสถานของนักเรียน ในข้อใดเหมาะสมที่สุด

- ก. ช่อมแซมซากโบราณสถานที่ย่ำรดทรุดโทรม
- ข. ปล่อยให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ค. ดัดป้ายเชิญชวนให้ทุกคนร่วมกันอนุรักษ์โบราณสถาน
- ง. ปฏิบัติตามกฎระเบียบการเข้าชมโบราณสถานอย่างเคร่งครัด

20. ประโยชน์ของการศึกษาประวัติศาสตร์
ท้องถิ่นข้อใดกล่าวผิด

- ก. เป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นหา
ศักยภาพความรู้หรือภูมิปัญญาของ
ท้องถิ่น
- ข. เป็นเครื่องมือในการกระตุ้น
จิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญ
ของท้องถิ่น
- ค. เป็นเครื่องมือในการแสวงหา
ประโยชน์กับบุคคลในท้องถิ่น
- ง. เป็นเครื่องมือที่สำคัญของการ
พัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศชาติ

21. ข้อใดเป็นพระราชกรณียกิจที่สำคัญของ
สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

- ก. ทรงกอบกู้เอกราชคราวเสียกรุงครั้งที่
1
- ข. ทรงกอบกู้เอกราชคราวเสียกรุงครั้งที่
2
- ค. เป็นผู้สถาปนาราชอาณาจักรสุโขทัย
- ง. เป็นผู้สถาปนาราชอาณาจักรอยุธยา

22. เจ้าพ่อพะวอมีคุณธรรมข้อใดที่เห็นได้
อย่างชัดเจน

- ก. ความกล้าหาญและเสียสละ
- ข. ความกตัญญูกตเวที
- ค. ความไม่ประมาท
- ง. ความขยัน

23. จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นแบบอย่างที่ดีที่ผู้นำควรนำไปเป็นแบบอย่างคืออะไร

- ก. เป็นนักพัฒนา
- ข. ใช้หลักธรรมในการปกครอง
- ค. มีความเด็ดขาดในการบริหาร
- ง. มีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ

24. ข้อใดกล่าวถึงนางสังวาลย์ อัมเอบ ได้
ถูกต้องที่สุด

- ก. เป็นตัวอย่างเกษตรกรด้านเศรษฐกิจ
พอเพียง
- ข. เป็นแม่ตัวอย่างในการเลี้ยงดูบุตร
- ค. เป็นผู้อุทิศตนเพื่อการศึกษาและ
สังคม
- ง. เป็นผู้ที่มีจิตอาสาช่วยเหลือสังคม

25. การศึกษาประวัติของบุคคลสำคัญใน
ท้องถิ่นมีประโยชน์อย่างไร

- ก. ทำให้มีเรื่องเล่ามากขึ้น
- ข. ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน
- ค. ทำให้ได้รับการยกย่องชื่นชม
- ง. ทำให้ได้แบบอย่างและแนวทางที่ดี
ในการดำเนินชีวิต

26. วัฒนธรรมใดในจังหวัดตากที่เกิดจาก
ปัจจัยด้านภูมิอากาศมากที่สุด

- ก. การแต่งกาย
- ข. การประกอบอาชีพ
- ค. การสร้างที่อยู่อาศัย
- ง. การนับถือศาสนา

27.ข้อใดเป็นวัฒนธรรมทางอาหารของคน
จังหวัดตาก

- ก. เมี่ยงจอมพล ค. ผัดไท
- ข. แหนมเนือง ง. ส้มตำ

28. ข้อใด ไม่ใช่ แนวทางในการอนุรักษ์
วัฒนธรรมในจังหวัดตาก

- ก. เปลี่ยนแปลงประเพณีวัฒนธรรมให้ทันสมัยขึ้น
- ข. ให้การศึกษาท้องถิ่นแก่เด็กนักเรียนในจังหวัด
- ค. อนุรักษ์ให้เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดตาก
- ง. เข้าร่วมประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดตาก

29.ความแตกต่างของวัฒนธรรมในจังหวัด
ตากส่งผลอย่างไร

- ก. เกิดการแข่งขันกันภายในจังหวัด
- ข. เกิดการรวมกลุ่มกันทางสังคม
- ค. เกิดการแบ่งแยกกันทางสังคม
- ง. เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม

30.ใครมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม
ในจังหวัดตาก

- ก. เก่งชอบเล่นเปียโน
- ข. ฝ่ายชอบฟังเพลงสากล
- ค. แก้วสะสมตุ๊กตาบาร์บี้
- ง. นกสมัครเข้าชมรมดนตรีพื้นเมือง

ตารางที่ 5 วิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อสอบกับตัวชี้วัดและระดับความสามารถในการคิด

ตัวชี้วัด	ข้อคำถาม	ระดับความสามารถในการคิด						หมายเหตุ
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	คิดสร้างสรรค์	
1. ใช้แผนที่ภาพถ่าย ระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพของจังหวัดตนเอง	1. จังหวัดตากตั้งอยู่ในภาคใดของประเทศไทย ก. ภาคกลาง ข. ภาคตะวันตก ค. ภาคตะวันออก ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	✓						
	2. ข้อใดเป็นข้อมูลที่ถูกต้องที่ได้จากการศึกษาแผนที่ทางกายภาพของจังหวัดตาก ก. ตากมีภูมิประเทศเป็นชายฝั่งทะเล ข. ตากมีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ค. ตากมีภูมิประเทศเหมาะแก่การประกอบอาชีพประมง ง. ตากมีภูมิประเทศที่เป็นภูเขาสูงและมีป่าไม้เป็นทรัพยากรที่สำคัญ		✓					
2. ระบุแหล่งทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัดของตนเองด้วยแผนที่	3. สัญลักษณ์ใดในแผนที่แสดงถึงที่ตั้งจังหวัด ก. ข. ค. ง. 	✓						

ตัวชี้วัด	ข้อความ	ระดับความสามารถในการคิด						หมายเหตุ
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	คิดสร้างสรรค์	
(ต่อ)	4. ข้อใดคือทรัพยากรแร่ที่สำคัญของจังหวัดตาก ก. แร่สังกะสี ข. แร่ยิปซัม ค. ถ่านหิน ง. แร่ดีบุก	✓						
	5. นักเรียนจะนำแผนที่กายภาพไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดตากได้อย่างไร ก. ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมในจังหวัด ข. ศึกษาลักษณะภูมิประเทศของจังหวัด ค. ศึกษาความเป็นอยู่ของประชากรในจังหวัด ง. ศึกษาเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัด			✓				
3. ใช้แผนที่อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด	6. ข้อใดสรุปเรื่อง มนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนในจังหวัดตากได้ถูกต้อง ก. สภาพแวดล้อมกับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนจังหวัดตากมีความสัมพันธ์กันตลอดเวลา ข. สภาพแวดล้อมกับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนจังหวัดตากมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก ค. คนในชุมชนจังหวัดตากไม่ต้องพึ่งพาหรืออาศัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ		✓					

ตัวชี้วัด	ข้อความ	ระดับความสามารถในการคิด					หมายเหตุ
		ความรู้	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมิน คิด	
(ต่อ)	ง.สภาพแวดล้อมทางกายภาพต้องอาศัยคนในชุมชนสร้างขึ้น						
4.อธิบายสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด	7.ถ้านักเรียนอาศัยอยู่บนภูเขาสูง มีอากาศหนาวเย็นตลอดปี นักเรียนควรประกอบอาชีพใดจึงจะเหมาะสม ก.ทำนา ข.เลี้ยงสัตว์ ค.ทำไร่อ้อย ง.ปลูกพืชเมืองหนาว			✓			
	8.การประกอบอาชีพต่างๆของชาวจังหวัดตากขึ้นอยู่กับข้อใด ก.สภาพภูมิศาสตร์ ข.สภาพภูมิอากาศ ค.ทรัพยากรธรรมชาติ ง. ถูกทุกข้อ		✓				
	9.เหตุใดชาวตาก จึงนิยมสร้างบ้านด้วยไม้ ก.พื้นที่มีป่าไม้สมบูรณ์ ข.พื้นที่มีความลาดเอียงมาก ค.บ้านไม้มีความสวยงามกว่า ง.บ้านที่สร้างด้วยปูนมีราคาแพง				✓		
5.อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น	10.การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในจังหวัดตากข้อใดเกิดจากธรรมชาติ ก. การตัดต้นไม้ ข. การสร้างถนน		✓				

ตัวชี้วัด	ข้อความ	ระดับความสามารถในการคิด						หมายเหตุ
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	คิดสร้างสรรค์	
(ต่อ)	ค. การเกิดแผ่นดินไหว ง. การสร้างเขื่อนภูมิพล							
	11.การสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในเขตอำเภอแม่สอดก่อให้เกิดผลกระทบในแง่บวกต่อชุมชนอย่างไร ก. เกิดมลพิษในชุมชน ข. คนในชุมชนมีงานทำ ค. มีทรัพยากรเพิ่มมากขึ้น ง. ชุมชนเกิดการแข่งขัน				✓			
6.มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัด	12. บุคคลใดไม่ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ก. ดาวเรืองต้มน้ำคลองรดน้ำต้นไม้ ข. ชบาอาบน้ำในลำคลอง ค. มะลิใช้น้ำคลองซักเสื้อผ้า ง. จำปีใช้ไม้เขี่ยซากสัตว์ลงในน้ำ					✓		
	13.ข้อใดไม่ใช่วิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ก. ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ข. ใช้สิ่งอื่นทดแทนทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก ค. ปรับปรุงทรัพยากรในท้องถิ่นให้มีสภาพที่ดีขึ้น ง. ซื้อทรัพยากรที่หายากกักตุนไว้		✓					

ตัวชี้วัด	ข้อความ	ระดับความสามารถในการคิด					หมายเหตุ
		ความรู้ความเข้าใจ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า คิดสร้างสรรค์	
(ต่อ)	<p>14.นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไร</p> <p>ก.เปิดไฟในบ้านทุกดวง</p> <p>ข.ปลุกต้นไม้เพื่อความร่มรื่น</p> <p>ค.ทิ้งเศษอาหารลงในแม่น้ำเพื่อให้เป็นอาหารปลา</p> <p>ง.ใช้จานโฟมใส่อาหารเพื่อประหยัดน้ำล้างจาน</p>			✓			
7.อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน	<p>15. ความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจตรงกับข้อใด</p> <p>ก. ความสัมพันธ์ในชุมชน</p> <p>ข. การเพิ่มกำลังซื้อในชุมชน</p> <p>ค. การทำมาหากิน</p> <p>ง. การบริการในชุมชน</p>		✓				
	<p>16.ข้อใดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย</p> <p>ก. หนึ่งนำเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยไปยืมคืนให้ดาว</p> <p>ข. สองไปใช้บริการร้านตัดผม</p> <p>ค. สามนำสุนัขไปฝากกับเพื่อนบ้าน</p> <p>ง. สี่พาเพื่อนไปเลี้ยงข้าว</p>		✓				
	<p>17.การมีอาชีพที่หลากหลายในชุมชนจะส่งผลอย่างไร</p> <p>ก. เกิดความขัดแย้งของคนในชุมชน</p> <p>ข. เกิดการพึ่งพาอาศัยทางเศรษฐกิจ</p> <p>ค. เกิดความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ</p> <p>ง. เกิดการผูกขาดทางเศรษฐกิจ</p>		✓				

ตัวชี้วัด	ข้อความ	ระดับความสามารถในการคิด					หมายเหตุ	
		ความรู้ความเข้าใจ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า คิดสร้างสรรค์		
(ต่อ)	18. ข้อใดคือสินค้า OTOP ที่มีชื่อเสียงของอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ก.กล้วยตากอบด้วยพลังงานถ่านชีวมวล ข. ต้นไม้หยก ค. ข้าวซ้อมมือ ง. ไช้เสริมเสริมไอโอดีน	✓						
	19. นักเรียนคิดว่าข้อใด <i>ไม่ใช่</i> การกระทำที่ทำให้เศรษฐกิจของจังหวัดตากมีความเจริญก้าวหน้าขึ้น ก. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ข. <i>ไม่ติดต่อค้าขายกับจังหวัดอื่น</i> ค. เพิ่มการผลิตสินค้าให้มากขึ้น ง. ส่งเสริมการสร้างงานในชุมชน		✓					
	20. ชุมชนในข้อใด มีลักษณะของชุมชนเข้มแข็งมากที่สุด ก. ชุมชนที่มีประชากรจำนวนมาก ข. ชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ค. ชุมชนที่มีการสร้างแหล่งนิคมอุตสาหกรรม ง. <i>ชุมชนที่เน้นการผลิตเพื่อบริโภคอย่างพอเพียง</i>				✓			
	21. การใช้สิ่งของที่ผลิตในชุมชนมีประโยชน์อย่างไร ก. ทำให้มีการนำทรัพยากรมาใช้มากขึ้น ข. ทำให้คนในชุมชนมีรายได้				✓			

ตัวชี้วัด	ข้อความ	ระดับความสามารถในการคิด					หมายเหตุ
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า คิดสร้างสรรค์	
(ต่อ)	ค.ทำให้เกิดการแข่งขันกันในกลุ่ม ง.ทำให้ผู้ผลิตในกลุ่มมีฐานะร่ำรวย						
8.แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น	22. ข้อใดเป็นหลักฐานชั้นต้นในท้องถิ่นจังหวัดตาก ก. คอกช้างเผือก ข. นิทาน ตึกแกกับังเยียว ค. หนังสือประวัติพระเจ้าตาก ง. ตำนานผาสามเงา	✓					
	23. ข้อใดเป็นหลักฐานชั้นรองในท้องถิ่นจังหวัดตาก ก. เจดีย์พุทธหัตถ์ ข. ตำนานผาสามเงา ค. วัดมณีบรรพตวรวิหาร ง. พระพุทธรูปหินอ่อน	✓					
	24. “ ชาวบ้าน บ้านห้วยปลาหลด ต. พระวอ อ.แม่สอด จ.ตาก ได้ขุดพบเศษภาชนะดินเผา แหวนสำริด ป्लอกสำริด และไหบรรจุกระดูกเผาไฟ ในหมู่บ้าน เป็นจำนวนมาก ” จากข้อความนี้ นักเรียนคิดว่าหลักฐานที่พบน่าจะเป็นหลักฐานในยุคใด ก. ยุคหินใหม่ ข. ยุคปัจจุบัน ค. ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ง. ยุคประวัติศาสตร์		✓				

ตัวชี้วัด	ข้อความ	ระดับความสามารถในการคิด					หมายเหตุ	
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า		คิดสร้างสรรค์
(ต่อ)	25. จากข้อ 24 หลักฐานดังกล่าวเราอาจสันนิษฐานได้ว่าอย่างไร ก. บริเวณนี้ไม่มีสิ่งที่มีชีวิต ข. บริเวณนี้เคยเป็นที่อยู่ของคนในอดีต ค. บริเวณนี้เป็นแหล่งผลิตขวานสำริด ง. บริเวณนี้เป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผา		✓					
	26. ข้อใดคือหลักฐานข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นในจังหวัดตาก ก. พระปฐมเจดีย์ ข. เมืองศรีมโหสถ ค. แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ง. อุทยานประวัติศาสตร์เมืองตากเก่า	✓						
9. ชิ้นชมการทำ ความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และ ชุมชนตามหลัก ศาสนา พร้อมทั้ง บอกแนวปฏิบัติใน การดำเนินชีวิต	27. เราทำความดีเพราะอะไร ก. เพราะจะได้รับผลตอบแทนที่ดี ข. เพราะจะได้มีคนยกย่องชื่นชม ค. เพราะทำให้เรามีความสุข ง. เพราะเป็นสิ่งที่ควรทำ		✓					

ตัวชี้วัด	ข้อความ	ระดับความสามารถในการคิด					หมายเหตุ	
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า		คิดสร้างสรรค์
(ต่อ)	<p>28. ข้อใดเป็นพระราชกรณียกิจที่สำคัญของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช</p> <p>ก. ทรงกอบกู้เอกราชคราวเสียกรุงครั้งที่ 1</p> <p>ข. ทรงกอบกู้เอกราชคราวเสียกรุงครั้งที่ 2</p> <p>ค. เป็นผู้สถาปนอาณาจักรสุโขทัย</p> <p>ง. เป็นผู้สถาปนอาณาจักรอยุธยา</p>	✓						
	<p>29. เจ้าพ่อพะวอมีคุณธรรมข้อใดที่เห็นได้อย่างชัดเจน</p> <p>ก. ความกล้าหาญและเสียสละ</p> <p>ข. ความขยัน</p> <p>ค. ความไม่ประมาท</p> <p>ง. ความกตัญญูกตเวที</p>		✓					
	<p>30. จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นแบบอย่างที่ดีที่ผู้นำควรนำไปเป็นแบบอย่างคืออะไร</p> <p>ก. ใช้หลักธรรมในการปกครอง</p> <p>ข. มีความเด็ดขาดในการบริหาร</p> <p>ค. มีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ</p> <p>ง. เป็นนักพัฒนา</p>	✓						

ตัวชี้วัด	ข้อความ	ระดับความสามารถในการคิด					หมายเหตุ	
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า คิดสร้างสรรค์		
(ต่อ)	31.ชื่อใดกล่าวถึงนางสังวาลย์ อิมเอิบ ได้ถูกต้องที่สุด ก.เป็นตัวอย่างเกษตรกรด้านเศรษฐกิจ พอเพียง ข.เป็นแม่ตัวอย่างในการเลี้ยงดูบุตร ค.เป็นผู้อุทิศตนเพื่อการศึกษาและ สังคม ง.เป็นผู้มีจิตอาสาช่วยเหลือสังคม	✓						
	32. การศึกษาประวัติของบุคคลสำคัญ ในท้องถิ่นมีประโยชน์อย่างไรก.ทำให้ มีเรื่องเล่ามากขึ้น ข.ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ค.ทำให้ได้รับการยกย่องชื่นชม ง.ทำให้ได้แนวทางที่ดีในการดำเนินชีวิต			✓				
10.อธิบายความ แตกต่างทาง วัฒนธรรมของกลุ่ม คนในท้องถิ่น	33.ชื่อใดส่งผลต่อวัฒนธรรมใน จังหวัดตากมากที่สุด ก.สี่ผิว ข.เชื้อชาติ ค.ภูมิอากาศ ง.ระบบการปกครอง		✓					
	34. วัฒนธรรมใดที่เกิดจากปัจจัยด้าน ภูมิอากาศมากที่สุด ก.การแต่งกาย ข.การประกอบอาชีพ ค.การสร้างที่อยู่อาศัย ง.การประกอบอาชีพทางศาสนา		✓					

ตัวชี้วัด	ข้อความ	ระดับความสามารถในการคิด					
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	คิดสร้างสรรค์
(ต่อ)	35.ข้อใดเป็นวัฒนธรรมการกินของคนจังหวัดตาก ก.แกงมะแฮะ ข.แกงเหลือง ค.แกงเขียวหวาน ง.แกงเปราะ	✓					
	36.ประเพณีใดที่ปฏิบัติกันทั่วทุกภาค ก.ลอยกระทง ข.ต๋านก๋วยสลาก ค.ขึ้นธาตุเดือน 9 ง.ปีใหม่ม้ง		✓				
	37. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ที่ ต้องมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยเอาไว้ ก. เห็นด้วย เพราะจะได้ดำรงความเป็นไทยไว้สืบไป ข. เห็นด้วย เพราะวัฒนธรรมไทยเป็นวัฒนธรรมที่สวยงาม ค. ไม่เห็นด้วย เพราะควรจะรับวัฒนธรรมใหม่เข้าปรับใช้ตลอดเวลา ง. ไม่เห็นด้วย เพราะวัฒนธรรมไทยเริ่มล้าสมัยแล้ว					✓	

ตัวชี้วัด	ข้อความ	ระดับความสามารถในการคิด						หมายเหตุ
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	คิดสร้างสรรค์	
(ต่อ)	38.ความแตกต่างของวัฒนธรรมแต่ละภาคส่งผลต่อสังคมอย่างไร ก. เกิดการแข่งขันกันทางสังคม ข. เกิดการรวมกลุ่มกันทางสังคม ค. เกิดการแบ่งแยกกันทางสังคม ง. เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม				✓			
	39. ข้อใด ไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้แต่ละท้องถิ่นในจังหวัดตากมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ก. ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ข. ความเชื่อทางศาสนา ค. ที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์ ง. จำนวนประชากรในแต่ละท้องถิ่น		✓					
	40.นักเรียนจะช่วยอนุรักษ์ประเพณีในท้องถิ่นของนักเรียนได้อย่างไร ก.ปฏิบัติตามประเพณีที่ดีงาม ข. สะสมภาพประเพณีต่างๆในท้องถิ่น ค. เปลี่ยนรูปแบบประเพณีต่างๆในท้องถิ่น ง. ดัดแปลงวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้เข้ากับวัฒนธรรมอื่นๆ			✓				
รวมพฤติกรรมที่ต้องการวัด		13	15	5	5	2	-	

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหาของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบทดสอบ
 ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้
 +1..... แน่ใจว่าข้อสอบมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับตัวชี้วัด
 0.....ไม่แน่ใจว่าข้อสอบมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับตัวชี้วัด
 -1.....แน่ใจว่าข้อสอบไม่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับตัวชี้วัด

ข้อสอบข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่าเฉลี่ย IOC	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1.	1	1	1	3	1.00	
2.	1	1	1	3	1.00	
3.	1	-1	1	2	0.67	
4.	1	1	1	3	1.00	
5.	1	-1	1	2	0.67	
6.	1	-1	1	2	0.67	
7.	1	1	1	3	1.00	
8.	1	1	1	3	1.00	
9.	1	1	1	3	1.00	
10.	1	1	1	3	1.00	
11.	1	1	0	2	0.67	
12.	1	1	1	3	1.00	
13.	1	1	1	3	1.00	
14.	1	1	1	3	1.00	
15.	1	-1	0	1	0.33	ปรับปรุง
16.	1	-1	1	2	0.67	
17.	1	1	1	3	1.00	
18.	1	1	1	3	1.00	
19.	1	0	1	2	0.67	
20.	1	0	1	2	0.67	

ข้อสอบข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่าเฉลี่ย IOC	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
21	1	1	1	3	1.00	
22	1	1	1	3	1.00	
23	1	1	1	3	1.00	
24	1	1	1	3	1.00	
25	-1	1	1	2	0.67	
26	1	1	1	3	1.00	
27	1	1	1	3	1.00	
28	1	1	1	3	1.00	
29	1	1	1	3	1.00	
30	1	1	1	3	1.00	
31	1	1	1	3	1.00	
32	1	1	1	3	1.00	
33	1	0	0	1	0.33	ปรับปรุง
34	1	1	1	3	1.00	
35	1	1	1	3	1.00	
36	1	-1	1	2	0.67	
37	1	0	1	2	0.67	
38	1	1	1	3	1.00	
39	0	1	1	2	0.67	
40	0	1	1	2	0.67	

ตารางที่ 7 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	ความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ข้อที่	ความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)
1	0.5	0.6	16	0.7	0.2
2	0.6	0.4	17	0.5	0.2
3	0.5	0.2	18	0.6	0.4
4	0.8	0.6	19	0.6	0.6
5	0.8	0.4	20	0.7	0.8
6	0.8	0.4	21	0.4	0.8
7	0.5	0.4	22	0.6	0.4
8	0.6	0.6	23	0.8	0.6
9	0.8	0.4	24	0.7	0.8
10	0.8	0.4	25	0.6	0.4
11	0.8	0.4	26	0.8	0.2
12	0.7	0.2	27	0.7	0.6
13	0.5	0.2	28	0.8	0.8
14	0.8	0.2	29	0.5	0.4
15	0.6	0.2	30	0.4	0.6
ค่าความเชื่อมั่น 0.78					

ภาพผนวกที่ 1 แสดงผลค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Your trial period for SPSS for Windows will expire in 14 days.

RELIABILITY

```
/VARIABLES=I1 I2 I3 I4 I5 I6 I7 I8 I9 I10 I11 I12 I13 I14 I15 I16 I17 I18 I19 I20 I21 I22 I23 I24 I25 I26 I27 I28 I29 I30
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA.
```

→ Reliability

[DataSet0]

Scale: ALL

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	10	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	10	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.779	30

ภาคผนวก ง
แผนการจัดการเรียนรู้และการหาประสิทธิภาพ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	รายวิชา สังคมศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2	ปีการศึกษา 2558
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพของจังหวัดตาก	เวลา 3 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส 5.2 ป.4/1 อธิบายสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด

ส 5.2 ป.4/2 อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น

ส 5.2 ป.4/3 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัด

2. สาระสำคัญ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพของจังหวัดตากประกอบด้วย ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ กลุ่มคน ธรรมชาติและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดตาก เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติและเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโดยมนุษย์ ส่งผลกระทบต่อการตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่นฐาน และการประกอบอาชีพของคนในจังหวัดตาก การให้ความร่วมมือและช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จะทำให้คนจังหวัดตากมีทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมใช้ตลอดไป

3. สาระการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

- สภาพแวดล้อมทางกายภาพของจังหวัดตากที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด

ชั่วโมงที่ 2

- การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง เช่น การตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่น

ชั่วโมงที่ 3

- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดตาก

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. อธิบายสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัดตากได้ (K)

2. ทักษะการนำเสนอผลงานในรูปแบบต่างๆ (P)

3. ร่วมมือและทำงานกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ (A)

ชั่วโมงที่ 2

1. อธิบายลักษณะการเปลี่ยนแปลงและผลการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในจังหวัดตากได้ (K)

2. ทักษะการนำเสนอผลงานในรูปแบบต่างๆ (P)

3. ร่วมมือและทำงานกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ (A)

ชั่วโมงที่ 3

1. เสนอแนวทางอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดตากได้ (k)

2. ทักษะการนำเสนอผลงานในรูปแบบต่างๆ (P)

3. เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดตาก (A)

5. หลักฐานการเรียนรู้

5.1 ชิ้นงาน

ชั่วโมงที่ 1

- บันทึกการศึกษาความรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพของจังหวัดตาก

ชั่วโมงที่ 2

- แผนภาพความคิด เรื่อง ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัด

ชั่วโมงที่ 3

-

5.2 ภาระงาน

ชั่วโมงที่ 1

- ศึกษาความรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพของจังหวัดตาก

- นำเสนอหน้าชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 2

- วิเคราะห์ถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดตาก

- นำเสนอหน้าชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 3

- สำรวจปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรของจังหวัดตาก
- การแสดงบทบาทสมมติ

6. การวัดและการประเมินผล

วัตถุประสงค์	เครื่องมือวัดและประเมินผล	วิธีการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
ชั่วโมงที่ 1 1. อธิบายสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัดตากได้ (K)	-ชิ้นงาน แบบบันทึกการศึกษาความรู้ เรื่องสภาพแวดล้อมทางกายภาพของจังหวัดตาก	-ประเมินแบบบันทึกการศึกษาสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตด้านต่างๆของคนจังหวัดตาก เช่น อาชีพ อาหารและที่อยู่อาศัย	-ได้ระดับคุณภาพ ดีขึ้นไป ขึ้นไป จากเกณฑ์ต่อไปนี้ 1. เนื้อหา 4 คะแนน 2. ความคิดสร้างสรรค์ 4 คะแนน 3. การนำเสนอผลงาน 4 คะแนน 4. ความตรงต่อเวลา 4 คะแนน 5. ความร่วมมือในการทำงาน 4 คะแนน
2. ทักษะการนำเสนอผลงานในรูปแบบต่างๆ (P)	-การนำเสนอชิ้นงานหน้าชั้นเรียน	-การนำเสนอหน้าชั้นเรียน	ช่วงคะแนน ระดับคุณภาพ
3. ร่วมมือและทำงานกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ (A)	-สังเกตความร่วมมือและทำงานกลุ่มในการทำศึกษาความรู้ เรื่องสภาพแวดล้อมทางกายภาพของจังหวัดตาก	-ประเมินความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม	16 - 20 ดีมาก 11 - 15 ดี 6 - 10 พอใช้ 1 - 5 ควรปรับปรุง

วัตถุประสงค์	เครื่องมือวัดและประเมินผล	วิธีการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
<p>ชั่วโมงที่ 2</p> <p>1. อธิบายลักษณะการเปลี่ยนแปลงและผลการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในจังหวัดตากได้ (K)</p>	<p>-อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดตากในใบงานที่ 2.2</p>	<p>-ประเมินใบงานที่ 2.2</p>	<p>-ได้ระดับคุณภาพ ดีขึ้นไป ขึ้นไป จากเกณฑ์ต่อไปนี้</p> <p>1. เนื้อหา 4 คะแนน</p> <p>2. ความคิดสร้างสรรค์ 4 คะแนน</p>
<p>2. ทักษะการนำเสนอผลงานในรูปแบบต่างๆ (P)</p> <p>3. ร่วมมือและทำงานกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ (A)</p>	<p>-การนำเสนอใบงานที่ 2.2 หน้าชั้นเรียน</p> <p>-สังเกตความร่วมมือและทำงานกลุ่มในการทำใบงานที่ 2.2</p>	<p>-ประเมินการนำเสนอหน้าชั้นเรียน</p> <p>-ประเมินการทำงานกลุ่มในใบงานที่ 2.2</p>	<p>3. การนำเสนอผลงาน 4 คะแนน</p> <p>4. ความตรงต่อเวลา 4 คะแนน</p> <p>5. ความร่วมมือในการทำงาน 4 คะแนน</p> <p>ช่วงคะแนน ระดับคุณภาพ</p> <p>16 - 20 ดีมาก</p> <p>11 - 15 ดี</p> <p>6 - 10 พอใช้</p> <p>1 - 5 ควรปรับปรุง</p>

วัตถุประสงค์	เครื่องมือวัดและประเมินผล	วิธีการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
ชั่วโมงที่ 3 1. เสนอแนวทางอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดตากได้ (k) 2. ทักษะการนำเสนอผลงานในรูปแบบต่างๆ (P)	-การเสนอแนวทางอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการแสดงบทบาทสมมติ - การนำเสนอแนวทางอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้วยการแสดงบทบาทสมมติ	-ประเมินการเสนอแนวทางอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการแสดงบทบาทสมมติ - ประเมินการแสดงบทบาทสมมติ	ได้คะแนน 6 คะแนนหรือระดับคุณภาพ พอใช้ ขึ้นไปจากคะแนนเต็ม 12 คะแนนจากเกณฑ์ต่อไปนี้ 1. ภาษา 4 คะแนน 2. เนื้อหา 4 คะแนน 3. รูปแบบการแสดง 4 คะแนน 4. เวลา 4 คะแนน 5.การมีส่วนร่วมในการแสดง 4คะแนน ช่วงคะแนน ระดับคุณภาพ 10 - 12 ดีมาก 7 - 9 ดี 4 - 6 พอใช้ 1- 3 ควรปรับปรุง

วัตถุประสงค์	เครื่องมือวัดและประเมินผล	วิธีการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
3. เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดตาก (A)	- คำถามของครูว่านักเรียนเคยมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัดตากหรือไม่ -คำถามเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดตาก	- การตอบคำถาม -การตอบคำถาม “ถามนิศ สะกิดใจ” ทำขบทที่ 1 ในหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล	-การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น เก็บขยะ ปลูกต้นไม้ เป็นต้น - การเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดตาก

7. กิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยที่ 2 เรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพของจังหวัดตาก **ชั่วโมงที่ 1**

7.1 กิจกรรมขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูให้นักเรียนดูบัตรภาพ สภาพแวดล้อม แล้วถามคำถาม จากภาพมีสิ่งแวดล้อมอะไรบ้าง

(ตัวอย่างคำตอบตอบ ลำธาร ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของแม่น้ำที่มนุษย์สามารถนำไปใช้ในการอุปโภคบริโภคได้ ป่าไม้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ช่วยรักษาสภาพแวดล้อมให้ชุ่มชื้น ไม่แห้งแล้ง)

7.2 กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้

1. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 – 4 คน กำหนดให้แต่ละคนมีหมายเลขประจำตัว ตั้งแต่ 1- 3 ตามลำดับ เรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มบ้าน แล้วให้นักเรียนที่มีหมายเลขเดียวกันไปรวมกันเป็นกลุ่มใหม่ เรียกว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แล้วให้แต่ละกลุ่มศึกษาความรู้ เรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ของจังหวัดตาก จากหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล บทที่ 1 หน้า 11- 15 ตามหัวข้อที่กำหนดให้ ดังนี้

- หมายเลขที่ 1 ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพกับการประกอบอาชีพ
- หมายเลขที่ 2 ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพกับลักษณะที่อยู่อาศัย
- หมายเลขที่ 3 ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพกับอาหาร

2. นักเรียนกลับเข้าสู่กลุ่มบ้าน แล้วนำความรู้ที่ศึกษาและสนทนาจากเพื่อนกลุ่มอื่นมาเล่าให้เพื่อนในกลุ่มฟัง จากนั้นสรุปสาระสำคัญจดลงในสมุด

3. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาสรุปความรู้ที่ศึกษาให้เพื่อนฟังที่หน้าชั้นเรียน โดยครูอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

7.3 กิจกรรมรวบยอด

4. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- สภาพแวดล้อมทางกายภาพของจังหวัดประกอบด้วย ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ธรรมชาติ กลุ่มคน

และวัฒนธรรม เป็นปัจจัยกำหนดในการดำเนินชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น เช่น การตั้งถิ่นฐาน การบริโภคอาหาร เป็นต้น

5. นักเรียนแต่ละคนอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของจังหวัดตาก ในใบงานที่ 2.1 เรื่อง จังหวัดของฉัน

ชั่วโมงที่ 2

7.1 กิจกรรมชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำข่าวเกี่ยวกับการระเบิดภูเขาเพื่อสร้างถนนตาก – แม่สอด มาให้นักเรียนที่อาสาสมัครอ่านให้เพื่อนๆ ฟัง

2. จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันบอกว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากสาเหตุใดบ้าง และมีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนหรือจังหวัดตากอย่างไร

3. ครูอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจว่า ในจังหวัดตากของเรานั้น มีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ซึ่งมีลักษณะการเปลี่ยนแปลง 2 ลักษณะ คือ

- 1) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากธรรมชาติ
- 2) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากมนุษย์

7.2 กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้

4.ครูให้นักเรียนดูข้อมูลสถิติจำนวนทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดตาก จากเว็บไซต์ <http://forestinfo.forest.go.th/55/Content.aspx?id=80> และเปรียบเทียบข้อมูลให้นักเรียนดูพื้นที่ป่าไม้ จ.ตาก ในปี พ.ศ 2557 พบว่า มีพื้นที่ป่าไม้ จำนวน 7,792,576.02 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 72.05 ของพื้นที่จังหวัด แต่ในปี พ.ศ 2558 กลับมีพื้นที่ป่าไม้ลดลง คือ เหลือเพียง 7,786,421.71 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 72.00 ของพื้นที่จังหวัดเท่านั้น และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- เพราะเหตุใดป่าไม้จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (ตัวอย่างคำตอบ เกิดจากคนนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต และขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์)

- ผลจากการนำทรัพยากรป่าไม้มาใช้ประโยชน์เกินขอบเขตมีผลกระทบอย่างไรบ้าง (ตัวอย่างคำตอบ สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ป่าไม้ที่มีอยู่เริ่มจะหมดไป น้ำท่วม เป็นต้น)

5. ครูให้นักเรียนกลุ่มเดิม ร่วมกันทำใบงานที่ 2.2 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม จากนั้นตัวแทนแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยให้เพื่อนกลุ่มอื่นช่วยแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในส่วนที่แตกต่าง

6.ครูให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดตาก เป็นแผนภาพความคิดบนกระดาน แล้วให้นักเรียนคัดลอกลงสมุด

(ตัวอย่างแผนภาพ)

7.3 กิจกรรมรวบยอด

7. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัด

- การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมเกิดจากธรรมชาติและมนุษย์ส่งผลกระทบต่อ การตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่นฐาน และการประกอบอาชีพของคนในจังหวัด

ชั่วโมงที่ 3

7.1 กิจกรรมชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูซักถามว่านักเรียนเคยมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างไรบ้าง (ตัวอย่างคำตอบ เช่น เคยปลูกต้นไม้ เก็บขยะ)

2. ครูพูดเชื่อมโยงให้นักเรียนฟังว่า การปลูกต้นไม้เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยเพิ่มปริมาณป่าไม้ในจังหวัดตากของเราได้

7.2 กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้

3. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสำรวจปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรของจังหวัดตาก มากลุ่ม 1 ปัญหา และให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ โดยให้มีเรื่องราวตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้ ดังนี้

- 1) ลักษณะของปัญหา
- 2) สาเหตุของปัญหา
- 3) ผลกระทบจากปัญหา
- 4) แนวทางการแก้ปัญหาและการอนุรักษ์

4. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติที่หน้าชั้นเรียน กลุ่มละไม่เกิน 6 นาที

5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร เป็นหน้าที่ของทุกคนในจังหวัดตาก ควรรู้จักคุณค่าและร่วมกันอนุรักษ์ เพื่อให้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรยังคงความอุดมสมบูรณ์สืบไป

7.3 กิจกรรมรวบยอด

6. นักเรียนร่วมกันตอบคำถาม “ ถามนิค สะกิดใจ” ในหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตาก น่ายล บทที่ 1 หน้า 21

7. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของจังหวัดตาก

8. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อ/อุปกรณ์

- 1) หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองตากน่ายล
- 2) บัตรภาพสภาพแวดล้อม
- 3) ข่าวเกี่ยวกับการระเบิดภูเขาเพื่อสร้างถนนตาก – แม่สอด

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- <http://forestinfo.forest.go.th/55Content.aspx?id=80>

ตารางผนวกที่ 8 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนซึ่งความหมายของระดับความคิดเห็น มีดังนี้

5	หมายถึง	รายการนั้นมีความถูกต้อง ระดับ เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	รายการนั้นมีความถูกต้อง ระดับ เหมาะสมมาก
3	หมายถึง	รายการนั้นมีความถูกต้อง ระดับ เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	รายการนั้นมีความถูกต้อง ระดับ เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	รายการนั้นมีความถูกต้อง ระดับ เหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. แผนมืองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนและสัมพันธ์กัน	4	4	4	12	4.00
2. เนื้อหา/สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์	3	4	4	11	3.67
3. กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์	3	4	4	11	3.67
4. กิจกรรมหลากหลายเหมาะสมและสอดคล้องกับ ความสามารถผู้เรียน	4	4	4	12	4.00
5. กิจกรรมเน้นทักษะกระบวนการคิด การลงมือ ปฏิบัติ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง	4	4	4	12	4.00
6. กิจกรรมมีความง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น	3	4	4	11	3.67
7. สื่อ/แหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมและ จุดประสงค์	3	4	4	11	3.67
8. สื่อหลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ วิจัย และ ความสามารถผู้เรียน	4	3	4	11	3.67
9. วิธีการวัดผลและเครื่องมือสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์และกิจกรรม	3	4	4	11	3.67
10. เกณฑ์การประเมินผลชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้าน ความรู้ ทักษะ และเจตคติ	4	4	4	12	4.00
รวมคะแนน	17	19	25	114	38.00
				สรุปค่าเฉลี่ย	3.80

ภาคผนวก จ

แบบวัดเจตคตต่อท้องถิ่นและการหาประสิทธิภาพ

แบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่น

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับเจตคติ				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
ความสำคัญของจังหวัดตาก						
1	จังหวัดตากมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ					
2	ไม่ว่าสมัยใด ฉันคิดว่าจังหวัดตากก็มีบทบาทที่สำคัญต่อประเทศไทย					
3	จังหวัดตากเป็นเมืองเล็กหากเกิดปัญหาใดขึ้นในจังหวัดก็ไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยแน่นอน					
4	จังหวัดตากเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว					
5	ฉันไม่เห็นว่าการที่จังหวัดตากจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทย					
การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา						
6	ทุกคนในจังหวัดตาก ควรให้ความสำคัญและร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของจังหวัดตาก					
7	ฉันคิดว่าความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดตาก แสดงให้เห็นว่าจังหวัดตากมีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่หลากหลายคล้ายเช่นกัน					
8	ถึงวัฒนธรรมในท้องถิ่นของจังหวัดตากจะหมดไป แต่วัฒนธรรมไทยยังคงอยู่					
9	ในปัจจุบันภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดตากไม่มีความจำเป็นแล้ว					
10	ฉันคิดว่าการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ไม่เกี่ยวข้องกับคุณภาพภูมิใจ					
11	วัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจังหวัดตากไม่มีความสัมพันธ์กันเท่าใดนัก					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับเจตคติ				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ						
12	ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดตากมีความอุดมสมบูรณ์มากจึงไม่จำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้					
13	ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไรแม่น้ำปิงก็ยังเป็นแม่น้ำสายหลักต่อวิถีชีวิตคนจังหวัดตาก					
14	แม่น้ำปิงไม่ได้ใช้ในการสัญจรแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องอนุรักษ์และฟื้นฟู					
15	ความอุดมสมบูรณ์ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนจังหวัดตากไม่รู้จักประหยัดน้ำ					
ความคิดและการปฏิบัติต่อชุมชนสังคมส่วนร่วม						
16	เป็นหน้าที่ของคนทุกคนที่ต้องร่วมดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่น					
17	การดูแลสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นมีผลต่อการดูแลสิ่งแวดล้อมของประเทศชาติ					
18	ฉันจะนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนวิชาสังคมศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น					
19	ฉันรักและหวงแหนชุมชนและจังหวัดตาก					
20	ฉันไม่คิดว่าความสัมพันธ์ของคนในชุมชนท้องถิ่นจะเป็นสิ่งจำเป็น					
21	เมื่อจะทำสิ่งใดฉันไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม					
22	ฉันคิดว่าฉันสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาจังหวัดตากให้เจริญก้าวหน้าต่อไป					
รวม						
รวมทั้งหมด/เฉลี่ย						
ระดับ						

ตารางผนวกที่ 9 การวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่น ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1.....แน่ใจว่าข้อความมีความเหมาะสมและสอดคล้อง

0.....ไม่แน่ใจว่าข้อความมีความเหมาะสมและสอดคล้อง

-1.....แน่ใจว่าข้อความไม่มีความเหมาะสมและสอดคล้อง

ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่1	คนที่2	คนที่3		
ความสำคัญของจังหวัดตาก					
1.จังหวัดตากมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ	1	1	1	3	1
2.ไม่ว่าสมัยใด ฉันคิดว่าจังหวัดตากก็มีบทบาทที่สำคัญต่อประเทศไทย	1	1	1	3	1
3.จังหวัดตากเป็นเมืองเล็กหากเกิดปัญหาใดขึ้นในจังหวัด ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยแน่นอน	1	1	1	3	1
4.จังหวัดตากเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	3	1
5.ฉันไม่เห็นว่าจะจังหวัดตากจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทย	1	1	1	3	1
การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา					
6.ทุกคนในจังหวัดตาก ควรให้ความสำคัญและร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของจังหวัดตาก	1	1	1	3	1
7.ฉันคิดว่าความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดตากแสดงให้เห็นว่าจังหวัดตากมีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่หลากหลายด้วยเช่นกัน	1	1	1	3	1
8.ถึงวัฒนธรรมในท้องถิ่นของจังหวัดตากจะหมดไป แต่วัฒนธรรมไทยยังคงอยู่	1	1	1	3	1
9.ในปัจจุบันภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดตากไม่มีความจำเป็นแล้ว	1	1	1	3	1
10.ฉันคิดว่าการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ไม่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจ	1	1	1	3	1
11.วัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจังหวัดตากไม่มีความสัมพันธ์กันเท่าใดนัก	1	1	1	3	1

ข้อความ	ผู้ช่วยชาลย			ผลรวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่1	คนที่2	คนที่3		
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ					
12.ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดตากมีความอุดมสมบูรณ์มากจึงไม่จำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้	1	1	1	3	1
13.ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไรแม่น้ำปิงก็ยังเป็นแม่น้ำสายหลักต่อวิถีชีวิตคนจังหวัดตาก	1	1	1	3	1
14.แม่น้ำปิงไม่ได้ใช้ในการสัญจรแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องอนุรักษ์และฟื้นฟู	1	1	1	3	1
15.ความอุดมสมบูรณ์ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนจังหวัดตากไม่รู้จักประหยัดน้ำ	1	1	1	3	1
ความคิดและการปฏิบัติต่อชุมชนสังคมส่วนร่วม					
16.เป็นหน้าที่ของคนทุกคนที่ต้องร่วมดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่น	1	1	1	3	1
17.การดูแลสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นมีผลต่อการดูแลสิ่งแวดล้อมของประเทศชาติ	1	1	1	3	1
18.ฉันจะนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนวิชาสังคมศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น	1	1	1	3	1
19.ฉันรักและหวงแหนชุมชนและจังหวัดตาก	1	1	1	3	1
20.ฉันไม่คิดว่าความสัมพันธ์ของคนในชุมชนท้องถิ่นจะเป็นสิ่งจำเป็น	1	1	1	3	1
21.เมื่อจะทำสิ่งใดฉันไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม	1	1	1	3	1
22.ฉันคิดว่าฉันสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาจังหวัดตากให้เจริญก้าวหน้าต่อไป	1	1	1	3	1
ผลรวมทั้งหมด					22
ค่าเฉลี่ย					1

ภาพผนวกที่ 2 แสดงผลค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่น

```
RELIABILITY
/VARIABLES=a1 a2 a3 a4 a5 a6 a7 a8 a9 a10 a11 a12 a13 a14 a15 a16 a17 a18 a19 a20 a21 a22
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA.
```

Reliability

[DataSet0]

Scale: ALL

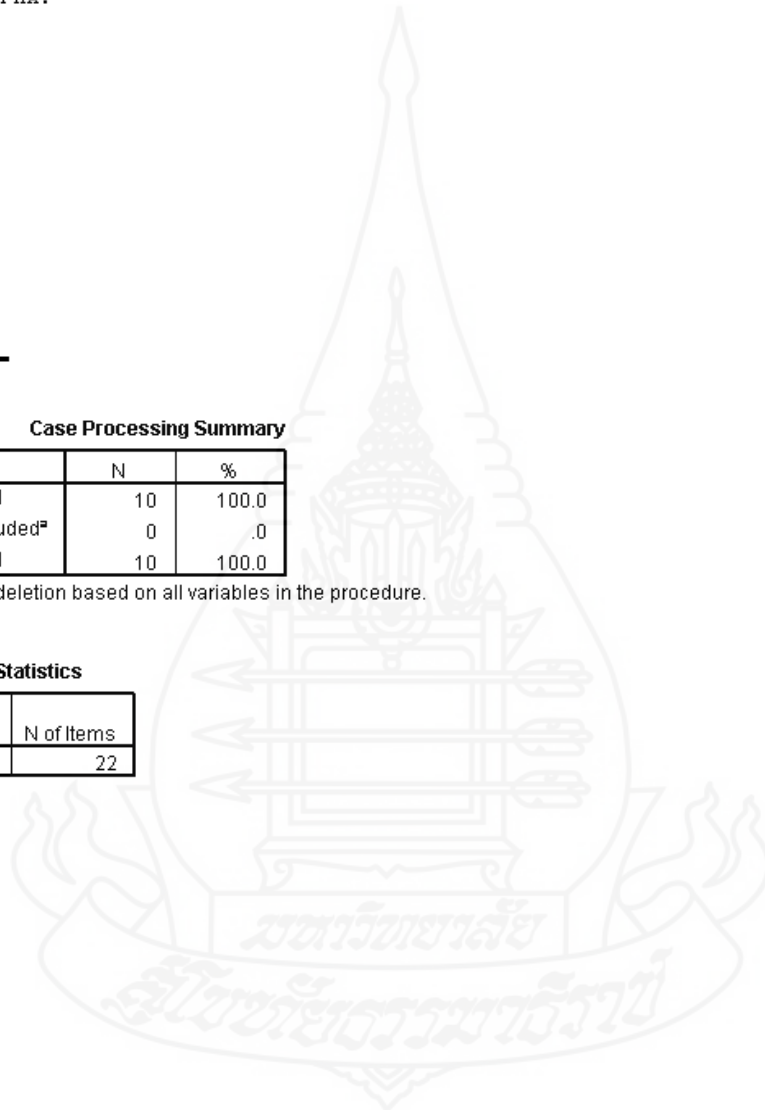
Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	10	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	10	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.768	22

ตารางภาคผนวกที่ 10 ผลการทดสอบค่าที ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 pretest - posttest	-4.600	2.066	.653	-6.078	-3.122	-7.042	9	.000

ตารางภาคผนวกที่ 11 ผลการทดสอบค่าที ของเจตคติต่อท้องถิ่น

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 Pretest - Posttest	-.636	.190	.060	-.772	-.500	10.577	9	.000

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางคุณัญญา จำนงค์รัตน์
วัน เดือน ปีเกิด	24 สิงหาคม 2522
สถานที่เกิด	อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก
ประวัติการศึกษา	ศษ.บ (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2544
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม อำเภอพระธาตุ จังหวัดตาก
ตำแหน่ง	ครู ค.ศ 1

